

МАРИО ПУЗО

СИЦИЛИАНЕЦЪТ

Част 2 от „Кръстникът“

Превод от английски: Весела Прошкова, 1989

chitanka.info

ПЪРВА КНИГА

ПЪРВА ГЛАВА

Майкъл Корлеоне стоеше на дългия дървен кей в Палермо и наблюдаваше как големият океански параход отплаваше за Америка. И той трябваше да е на борда му, но в последния момент получи нови инструкции от баща си.

Майкъл махна за сбогом на хората в малката рибарска лодка, която го бе докарала до пристанището — те бяха негови телохранители в продължение на две години. Лодката се носеше върху пенестата диря на парахода като храбро патенце след своята майка. Хората в нея също махнаха в отговор — Майкъл ги виждаше за последен път.

Пристанището гъмжеше от забързани докери с нахлупени каскети и широки панталони; те разтоварваха корабите и товареха спрелите на кея камиони. Тези дребни жилави мъже с нахлупени каскети, които прикриваха лицата им, повече приличаха на араби, отколкото на италианци. Сред тях бяха и новите телохранители на Майкъл, които трябваше да осигурят неговата безопасност до срещата му с дон Кроче Мало, *Caro di Caro*^[1] на „Приятелите на приятелите“, както ги наричаха тук. За вестниците и за целия свят те бяха „мафия“, но в Сицилия тази дума никога не се споменаваше от обикновените хора. Също както никога не наричаха дон Кроче *Caro di Caro*, а само „Добрата душа“.

По време на двегодишното си изгнание в Сицилия Майкъл бе слушал много истории за дон Кроче, някои от които бяха толкова невероятни, че се съмняваше в съществуването му. Но получените от баща му инструкции бяха категорични: наредено му бе да обядва с дон Кроче още същия ден и да организира заедно с него бягството от Сицилия на най-прочутия бандит Салваторе Джулиано. Майкъл Корлеоне не трябваше да напуска Сицилия без него.

На петдесетина метра от пристанището, в една тясна уличка беше паркирана голяма черна кола. Пред нея стояха трима души, подобни на тъмни правоъгълници, изрязани в златистата завеса,

изтъкана от ослепителните слънчеви лъчи. Майкъл тръгна към тях, но спря за миг, запали цигара и огледа града.

Палермо се гушеше на дъното на чаша, образувана от угаснал вулкан. От трите му страни се извисяваха планини, а от четвъртата той сякаш търсеше спасение от прегръдките им в ослепителните дълбини на Средиземно море. Струйки червена светлина пълзяха по земята, като че бяха следи от кръвта, проливана на сицилианска земя в продължение на безброй столетия. Златистите лъчи галеха величествените мраморни колони на гръцки храмове, източените мюсюлмански минарета, сложните плетеници по фасадите на испански катедрали; на далечния хълм се издигаше мрачната назъбена стена на древен нормандски замък. Всички те бяха наследство от жестоки завоеватели, управлявали Сицилия от дълбока древност, преди настъпването на християнската ера.

Там, зад стените на замъка, островърхите планини притискаха в смъртоносна си прегръдка изнежени Палермо, сякаш се отпускаха заедно на колене и стягаха примката, обвила гърлото на града. Безброй малки червени ястреби се стрелкаха из висините на фона на кристално синьото небе.

Майкъл се отправи към тримата мъже, които го чакаха на края на пристанището. Тъмните правоъгълници постепенно се превърнаха в човешки фигури, откроиха се лицата им. Сега той ги различаваше все по-ясно, те сякаш пристъпиха напред и се раздалечиха, за да го посрещнат и да го обкръжат от всички страни.

И тримата знаеха историята на Майкъл. Знаеха, че той е най-малкият син на великия дон Корлеоне от Америка — „Кръстника“, чиято власт се простираше дори в Сицилия. Знаеха, че Майкъл е убил висш полицейски служител, когато е езекутирал враг на империята Корлеоне. Знаеха, че заради тези убийства е трябвало да потърси убежище в Сицилия и че най-сетне въпросът е „уреден“ и той възнамеряваше да се завърне в родината и да заеме мястото си на принц — наследник в семейството Корлеоне. Те наблюдаваха Майкъл и не пропуснаха да забележат бързата му и лека походка, зоркия поглед и дълбокия белег на едната му буза, който му придаваше вид на човек, преживял безбройни страдания и опасности. Безсъмнено той беше „достоеен за уважение“.

Първият, който го поздрави, когато слезе на пристанището, беше пълен, облечен в расо свещеник, на чиято глава се мъдреше омазнена широкопола шапка. Бялата му яка беше поръсена с червеникав сицилийски прах, охраненото лице над нея говореше, че отецът не беше чужд на светските удоволствия.

Това бе отец Бениамино Мало, брат на великия дон Кроче. Той се държеше скромно и благочестиво, но бе предан на прочутия си роднина и изобщо не се притесняваше от мисълта, че служеше на сатаната. Злите езици говореха, че той предавал на дон Кроче дори тайните, научени от изповедите. Лицето му беше изкривено от нервна гримаса, той подаде ръка на Майкъл и сякаш приятно изненадан, въздъхна с облекчение при вида на приятелската усмивка на младежа, която съвсем не приличаше на усмивката на прочут убиец.

Вторият посрещач не беше толкова сърдечен, въпреки че се държеше учтиво. Това бе инспектор Фредерико Веларди, шеф на тайната полиция в цяла Сицилия. За разлика от останалите двама лицето му не се разтапяше в усмивка. Той беше слаб и прекалено добре облечен за човек на държавна заплата. Студените му сини очи сякаш те пронизваха и издаваха родството му с древните нормандски завоеватели. Инспектор Веларди едва ли хранеше топли чувства към американеца, който имаше навик да убива високопоставени полицейски служители — от него можеше да се очаква да стори същото и в Сицилия. Ледената ръка на Веларди напомняше за докосване на шпага.

Третият беше по-висок и по-едър и изглеждаше огромен в сравнение с останалите двама. Той сграбчи ръката на Майкъл и го притисна в обятията си.

— Добре дошъл в Палермо, братовчедо Майкъл — извика той, после се отдръпна и огледа младежа с приятелски, но внимателен поглед. — Аз съм Стефан Андолини, баща ти и аз израснахме заедно в Корлеоне. Видях те в Америка, когато беше малък. Помниш ли ме?

Колкото и да е странно, Майкъл наистина го помнеше, и то, защото Стефан Андолини беше червенокос, нещо рядко срещано сред сицилианците. Това беше неговият кръст, защото сънародниците му вярваха, че Юда е бил червенокос. Трудно бе да се забрави това лице. Устата беше огромна и неправилна, дебелите устни приличаха на кървави парчета месо, над тях се мъдреха космати ноздри и дълбоко

хлътнали очи. Въпреки че се усмихваше, Андолини приличаше на закоравял убиец.

Майкъл веднага разбра причината за присъствието на свещеника, но не можеше да си обясни ролята на инспектор Веларди. В качеството си на роднина Андолини се помъчи да обясни на Майкъл функциите на инспектора. Младежът се почувства неловко и беше нащрек. Какво ли търсеше тук един от най-върлите врагове на Салваторе Джулиано? Очевидно полицаят и Стефан Андолини не се обичаха: те се държаха с ледената учтивост на хора, готови за смъртен дуел.

Шофьорът отвори вратата на колата. Отец Бениамино и Стефан Андолини с приятелско потупване по гърба настаняха Майкъл на задната седалка. С християнско смирение отецът настоя младежът да седне до прозореца, за да разгледа красотите на Палермо. Самият той се намести по средата. Андолини седна до него, защото инспекторът беше успял да се настани до шофьора. Майкъл забеляза как полицаят стискаше дръжката на вратата, за да може моментално да я отвори. Хрумна му, че навярно отецът бе избрал това място, за да не бъде лесна мишена.

Колата се промъкваше из улиците на Палермо подобно на голям черен дракон. От двете страни на булеварда се издигаха елегантни къщи в мавритански стил, масивни, украсени с гръцки колони обществени сгради, испански катедрали. Частните домове бяха боядисани в синьо, бяло и жълто, балконите, окичени с гирлянди от цветя, сякаш образуваха втора улица в небето. Гледката щеше да бъде прекрасна, ако не бяха отрядите карабинери — италианската държавна полиция, — заели позиция на всеки ъгъл с готови за стрелба пушки.

Техният автомобил се открояваше с големината си сред останалите превозни средства, особено сред теглените от мулета селски каруци, които докарваха по-голямата част от пресните продукти от околните села. Всеки сантиметър от тези каруци — от спиците на колелата до тегличите на мулетата — беше боядисан с весели, ярки цветове. Върху страничните дъски бяха изобразени рицари с шлемове и крале с корони в драматични сцени от легендите за Карл Велики и Роланд, тези древни герои от сицилианския фолклор. Но Майкъл забеляза върху някои каруци под изображението на красив юноша с молескинови^[2] панталони и бяла риза без ръкави, с втъкнат в пояса пистолет и с пушка през рамо надпис от два реда, който винаги

завършваше с една и съща дума, изписана с големи червени букви: ДЖУЛИАНО.

По време на изгнанието си в Сицилия Майкъл бе слушал много за Салваторе Джулиано. Вестниците непрекъснато споменаваха името му, навсякъде хората говореха за него. Дори Аполония, годеницата на Майкъл, призна, че всяка нощ се молела за Джулиано, както правеха почти всички деца и младежи в Сицилия.

Те го обожаваха, защото беше един от тях, защото беше герой, какъвто всички те мечтаеха да станат. Въпреки че още нямаше тридесет години, той се славеше като велик военачалник, защото бе успял да срази изпратената срещу него армия от карабинери. При това Джулиано беше красив и щедър: той раздаваше на бедните по-голямата част от своите престъпни доходи. Джулиано бе добродетелен и не разрешаваше на своите бандити да безпокоят жените и свещениците. Преди да екзекутира доносник или предател, той винаги позволяваше на жертвата да се помоли и да пречисти душата си, за да се яви спокойно пред повелителите на отвъдния свят. Всичко това бе предварително известно на Майкъл.

Колата напусна булеварда и вниманието му беше привлечено от огромен, написан с червени букви плакат на стената на една къща. На първия ред Майкъл успя да прочете думата „Джулиано“. Отец Бениамино, който също гледаше през прозореца, каза:

— Това е една от прокламациите на Джулиано. Независимо от всичко, нощем той все още владее Палермо.

— Какво пише там? — попита Майкъл.

— Джулиано разрешава на гражданите отново да използват трамваите — отвърна отецът.

— Той разрешава? — усмихна се Майкъл. — Нима един човек извън закона може да разрешава?

От другата седалка се разнесе смехът на Стефан Андолини.

— Карабинерите се возят на трамваите и Джулиано ги взривява, но предварително предупреждава гражданите да не ги използват. А сега обещава да не ги взривява.

Майкъл запита иронично:

— А защо вдига във въздуха пълните с полицаи трамваи?

Инспектор Веларди извърна глава, сините му очи се втренчиха предизвикателно в Майкъл.

— Защото поради глупостта си правителството в Рим арестува родителите му за съучастничество с известен престъпник. Техният собствен син! Това е фашистки закон, който не бе отменен от републиката.

— Моят брат, дон Кроче, уреди тяхното освобождаване — не без гордост събщи отец Бениамино. — О, брат ми беше много ядосан на Рим.

„Боже мой — помисли си Майкъл, — дон Кроче бил ядосан на Рим! По дяволите, кой беше този дон Кроче, освен голяма клечка в мафията?“

Колата спря пред розово здание, разпростряло се на мястото на цяла редица къщи. Сини кулички украсяваха всеки един ъгъл, а въздухът беше изпълнен с уханието на лимоновите дръвчета и зехтин.

Лично дон Кроче сервираше на Майкъл: отрупа чинията му с печено пиле и картофи, внимателно наблюдаваше как посипаха с настъргано сирене спагетите в малката чинийка, напълни чашата му с някакво мътно местно бяло вино. Прекомерното му внимание, изразяваше искрената му загриженост новият му приятел да си хапне и пийне добре. Майкъл беше прегладнял, не беше ял от ранни зори, тъй че донът не оставаше без работа. Същевременно домакинът зорко наблюдаваше другите гости и по негов знак прислужникът доливаше чашите им или пълнеше чиниите им.

След като всички се нахраниха, донът отпи от кафето си и се приготви да обсъжда деловите въпроси.

— Значи ти ще помогнеш на нашия приятел Джулиано да избяга в Америка? — обърна се той към Майкъл.

— Такива са инструкциите. Трябва да осигуря той да пристигне невредим в моята родина.

Дон Кроче кимна, на едрото му махагоново лице беше изписано сънливо удовлетворение, типично за затлъстелите хора. Вибриращият мелодичен глас съвсем не подходеше на мощното му телосложение.

— Имах уговорка с баща ти, според която трябваше да ти предам Салваторе Джулиано. Но нищо в живота не върви гладко, винаги трябва да се съобразяваме с непредвиденото. Сега съм затруднен да изпълня обещаното.

Той вдигна ръка и даде знак на Майкъл да не го прекъсва.

— Вината не е моя, аз не съм се променил, но Джулиано вече не се доверява никому, дори и на мен. Години наред, почти от деня, когато беше обявен извън закона, аз му помагах да оцелее — двамата бяхме съюзници. С моя помощ той стана най-известният човек в Сицилия, макар че още нямаше двадесет и седем години. Сега песента му е изпята. Пет хиляди италиански войници и полицаи претърсват планината. Въпреки това той отказва да се предаде в ръцете ми.

— В такъв случай няма да мога да му помогна — заяви Майкъл. — Наредено ми е да чакам не повече от седмица, след което трябва да замина за Америка.

Докато говореше, той се питаше защо дон Корлеоне държеше, толкова много да помогне за бягството на Джулиано. Самият Майкъл жадуваше да се завърне час по-скоро след дългите години на изгнание, безпокоеше го здравето на баща му. По време на бягството му от Америка старият Корлеоне лежеше тежко ранен в болницата. После убиха по-големия му брат Съни.

Фамилията Корлеоне водеше отчаяна борба за съществуване срещу „петте семейства“ в Ню Йорк. Тази борба се бе пренесла от Съединените щати чак до Централна Сицилия, където нейна жертва стана младата годеница на Майкъл. Вярно бе, че пратениците на баща му носеха добри новини: старият дон се бе възстановил от тежкото нараняване, беше се помирил с „петте семейства“ и бе уредил да отпаднат всички обвинения срещу сина му. Но Майкъл знаеше, че Кръстника очакваше завръщането му, за да го направи свой заместник. Знаеше, че цялото семейство изгаряше от желание да го види: сестра му Кони, брат му Фреди, приемният му брат Том Хейгън и бедната му майка, която навярно още оплакваше смъртта на Съни. За миг пред очите му се мярна лицето на Кейт — дали след тази двегодишна раздяла още си спомняше за него? Но най-важното в момента бе да разбере защо дон Корлеоне отлагаше завръщането му. Навярно имаше основателна причина, която по някакъв начин беше свързана с Джулиано.

Внезапно Майкъл усети, че студените сини очи на инспектор Веларди са взираха в него. Върху слабото аристократично лице на полицаия бе изписано презрение, сякаш Майкъл се бе показал страхливец.

— Почакай още малко — каза дон Кроче. — Нашият приятел Андолини все още служи за връзка между мен, Джулиано и семейството му. Ще обмислим всичко заедно. На път за Трапани ще спреш в Монтелепре и ще гостуваш на родителите на Джулиано.

Той замълча за миг и се усмихна, но усмивката дори не раздвижи тлъстите му бузи.

— Съобщиха ми твоите планове — продължи донът, — всичките ти планове.

Той произнесе тези думи особено подчертано, но Майкъл си каза, че едва ли донът беше посветен във всичко. Кръстникът никога не разкриваше всичките си карти.

Дон Кроче продължи спокойно:

— Всички ние, които обичаме Джулиано, сме съгласни по два въпроса: той не може да остане повече в Сицилия, трябва да емигрира в Америка. Инспектор Веларди ни подкрепя.

— Това ми се струва странно дори за Сицилия — каза Майкъл с усмивка. — Като началник на тайната полиция, инспекторът е длъжен да залови Джулиано.

Дон Кроче се изсмя рязко и машинално.

— Кой може да разбере сицилианците? Но в случая обяснението е просто — Рим предпочита Джулиано да се подвизава в Америка, вместо да отправя обвинения от подсъдимата скамейка в Палермо. Всичко е въпрос на политика.

Майкъл бе озадачен, обзе го силно безпокойство. Събитията не се развиваха според предварителния план.

— Какъв интерес има инспектор Веларди от неговото бягство? Мъртвият Джулиано не е опасен.

— Това вече е моя работа — презрително процеди инспекторът. — Но дон Кроче го обича като собствен син.

Стефан Андолини се втрени с неприязън в полиция. Отец Бениамино сведе глава и отпи от чашата си. Но дон Кроче смъмри Веларди:

— Тук всички сме приятели, трябва да кажем истината на Майкъл. Джулиано държи най-силния коз — това е неговият дневник, който той е нарекъл свое Завещание. В него описва как правителството в Рим чрез свои представители, докато бил бандит, му съдействувало да осъществи своите политически цели. Ако този документ бъде

публикуван, правителството на християндемократите ще бъде свалено и на власт ще дойдат социалистите и комунистите. Инспектор Веларди е съгласен с мен, че това трябва да се избегне на всяка цена. Ето защо той е готов да помогне на Джулиано да избяга от Италия със своето Завещание при условие, че то няма да бъде публикувано.

— Виждали ли сте това Завещание? — каза Майкъл, като се питаше дали баща му знаеше за него. В инструкциите му изобщо не се споменаваха подобен документ.

— Известно ми е съдържанието му — отвърна дон Кроче.

Инспектор Веларди се намеси, в гласа му прозвуча раздражение:

— Ако зависеше от мен, щях да нареда да убият Джулиано и щях да го пратя по дяволите заедно с неговото Завещание.

Стефан Андолини се втренчи в полицая с такава неприкрита и силна омраза, че за пръв път Майкъл осъзна: този човек беше не по-малко опасен от самия дон Кроче.

Андолини отсече:

— Джулиано никога няма да се предаде, а ти не си способен да го вкараш в гроба. Мъдрият човек се пази от враговете си.

Дон Кроче бавно вдигна ръка и около масата се възцари тишина. Той се обърна към Майкъл, без да удостои с поглед останалите:

— Твърде е възможно да не изпълня обещанието, дадено пред баща ти и да не ти предам Джулиано. Не зная защо дон Корлеоне взима толкова присърце цялата тази история, ала съм сигурен, че има сериозни основания. Но какво мога да направя аз? Когато се срещнеш с родителите на Салваторе, опитай се да ги убедиш, че синът им трябва да ми се довери, и напомни на тези мили хора, че именно аз ги освободих от затвора. — Той замълча. — Може би тогава ще можем да помогнем на техния син.

През годините, прекарани в изгнание, Майкъл бе придобил безпогрешен животински инстинкт за надвисналата опасност. Инспекторът не му харесваше, страхуваше се от жестокия Стефан Андолини, при вида на отец Бениамино го побиваха тръпки, но личността на дон Кроче изпращаше към съзнанието му най-тревожните сигнали.

Насядалите около масата гости снишаваха глас, когато се обръщаха към великия дон. Те смирено се привеждаха към него и дори преставаха да дъвчат в очакване на думите му. Прислужниците

обикаляха около дон Кроче, сякаш беше слънце, пръснатите из градината телохранители не снемаха очи от господаря си, готови при негова заповед да скочат и да разкъсат на парчета всичко живо.

Майкъл каза предпазливо:

— Дон Кроче, аз съм тук, за да се подчиня на всяко ваше желание.

Донът склони благосклонно лъвската си глава, скръсти добре оформените си ръце върху корема и изрече с мощния си теноров глас:

— Трябва да бъдем напълно откровени един към друг. Какви са плановете ти за бягството на Джулиано? Можеш да ми се довериш като на баща.

Майкъл погледна инспектор Веларди — никога нямаше да разкрие намеренията си пред шефа на тайната полиция в Сицилия. Дон Кроче изтълкува правилно погледа му.

— Инспектор Веларди изцяло се ръководи от съветите ми. Можеш да му се довериш, както се доверяваш на мен.

Майкъл поднесе към устните си чашата с вино и погледна над ръба ѝ телохранителите, които ги наблюдаваха, сякаш бяха зрители в театрална зала. Той забеляза гримасата на инспектор Веларди, комуто явно не допадна дипломатичният намек на Дона, с който той подчертаваше, че командуваше не само полиция, но и неговото началство. Майкъл видя недоволството, изписано на жестокото, с дебели устни лице на Стефан Андолини. Само отец Бениамино наведе глава, за да избегне погледа му. Майкъл пресуши чашата си и прислужникът веднага я напълни. Внезапно му се стори, че в градината го дебне опасност.

Дълбоко в себе си беше убеден, че дон Кроче премълчава нещо. Защо трябваше да вярват на шефа на тайната полиция в Сицилия? Нима Джулиано би му се доверил? Майкъл мрачно си помисли, че историята на Сицилия изобилствува от предателства, и си спомни за мъртвата си годеница. Защо дон Кроче беше толкова доверчив? Защо бяха нужни необичайните мерки за безопасност? Дон Кроче беше шеф на мафията. Той беше близък с най-влиятелните хора в Рим и на практика беше техен неофициален представител в Сицилия. Тогава от кого се боеше великият дон? Единственият му враг можеше да бъде Джулиано.

Донът внимателно го наблюдаваше и Майкъл бе принуден да отговори колкото се може по-искрено:

— Планът ми е прост. Ще чакам в Трапани, докато доведете Салваторе Джулиано. Бързоходен кораб ще ни закара в Африка. Естествено, ще имаме необходимите документи за самоличност. От Африка ще отлетим за Съединените щати, където е уредено да преминем граничния контрол без обичайните формалности. Надявам се, че всичко ще бъде така лесно, както ми го описаха. — Той замълча, после добави: — Може би вие имате други предложения?

Донът въздъхна, отпи глътка вино, втренчи поглед в Майкъл и заговори бавно, като подчертаваше всяка дума:

— Сицилия е земя на страдания. Тук не съществува доверие, нито ред, навред се ширят насилие и предателство. Имаш право да си нащрек, млади приятелю, явно е, че и Джулиано мисли като теб. Позволи ми да ти кажа следното: без моята протекция Джулиано нямаше да е между живите; ние сме като два пръста от една ръка. А сега той ме смята за свой враг. Ах, не можеш да си представиш колко ме наскърбява това! Моята единствена мечта е Тури да се върне при семейството си и да бъде провъзгласен за герой на Сицилия. Салваторе е истински християнин и смелчага, а сърцето му е толкова добро, че е спечелил обичта на всички сицилианци.

Дон Кроче замълча, после отпи от чашата си.

— Но сега щастието му изневери. Той е сам в планината, заедно с шепа хора, с които трябва да се сражава срещу изпратената от Италия армия. Зад всеки ъгъл го дебнат предатели, ето защо той не се доверява никому, дори и на себе си.

Донът впери студените си очи в Майкъл.

— Ще бъда напълно откровен — продължи той. — Ако не бях толкова привързан към Джулиано, щях съвсем честно да те посъветвам да заминеш за Америка без него. Ние сме пред прага на трагедия, която изобщо не те засяга.

Донът замълча и отново въздъхна.

— Но ти явно си последната ни надежда и затова те моля да останеш и да помогнеш на нашата кауза. Обещавам ти своето пълно съдействие; никога няма да изоставя Джулиано.

Дон Кроче вдигна чаша:

— Да е жив и здрав още хиляда години!

Всички пиха в чест на Джулиано. Майкъл трябваше моментално да прецени дали донът действително желаше помощта му, или трябваше да изостави Джулиано.

Стефан Андолини се намеси:

— Не забравяйте, че обещахме на родителите на Тури, Майкъл да ги посети в Монтелепре.

— Разбира се — тихо промълви донът. — Трябва да им вдъхнем искрица надежда.

Отец Бениамино каза с настойчивост, която противоречеше на привидното му смирение:

— Може би те знаят нещо за Завещанието?

Дон Кроче въздъхна:

— Ах, да, Завещанието на Джулиано. Той вярва, че то ще спаси живота му или поне ще отмъсти за смъртта му.

Донът се обърна към Майкъл:

— Запомни едно: не аз, а правителството в Рим се страхува от Завещанието. И кажи на родителите му, че написаното засяга само историята, но не и живота. Животът е съвсем друго нещо.

Разстоянието между Палермо и Монтелепре се изминаваше с кола за около час, но за това време Майкъл и Стефан Андолини прекрчиха границата между цивилизования град и примитивните условия на сицилианската провинция. Стефан Андолини караше бавно и внимателно малкия фиат, като човек, научил се да управлява превозно средство в напреднала възраст. Следобедното слънце осветяваше гладко избръснатите му бузи и брадичката, върху която блестяха безчет наболи червеникави косъмчета. Фиатът задъхано изкачваше стръмните планински склонове. На пет места бяха спирани от барикадите на националната полиция. Пътят бе заварден от отряди по дванадесет души, подсилени от въоръжена с картечници бронирана кола. Документите на Андолини им служеха вместо пропуск.

Майкъл се учудваше, че на толкова малко разстояние от големия град може да съществува толкова дива и примитивна местност. Минаха край селца, където каменните къщурки сякаш едва се задържаха върху стръмните планински склонове. Тези склонове бяха грижливо обработени и превърнати в тесни терасирани нивици,

засадени в правилни редове със зелени островърхи растения. Ниските хълмове бяха осеяни с безброй грамадни бели каменни блокове, наполовина заровени сред мъх и бамбук; отдалеч те приличаха на огромни хаотично пръснати гробове.

Покрай пътя, на известно разстояние един от друг, се издигаха свещени олтари — заключени с катинар дървени сандъци, където стоеше статуята на Дева Мария или на друг любим светец. Пред един от тези олтари Майкъл видя да коленичи някаква унесена в молитви жена. Съпругът ѝ седеше в запрегната с магаре каруца и надигаше бутилка вино. Магарето беше оклюмало глава като мъченик.

Стефан Андолини докосна рамото на Майкъл и каза:

— Скъпи братовчедо, сърцето ми прелива от радост, че се срещнахме. Знаеш ли, ние сме далечни роднини на семейството на Джулиано?

Майкъл бе сигурен, че това е лъжа; подсказваше му го нещо в лисичата усмивка на червенокосия.

— Не — отвърна той. — Знаех само, че родителите на Салваторе са работили при баща ми в Америка.

— Също като мен — рече Андолини. — Ние помагахме при строежа на къщата на баща ти на Лонг Айленд. Старият Джулиано беше отличен зидар и предпочете да си остане такъв, въпреки че баща ти му предлагаше да се включи в търговията със зехтин. В продължение на осемнадесет години той работеше като негр и спестяваше като евреин, а после се завърна в Сицилия с намерението да заживее като цар. Но войната и Мусолини обезцениха лирата и сега той притежава само къщата и нивицата. Старият Джулиано всеки ден проклина деня, в който е напуснал Америка. През целия си живот си бе въобразявал, че синът му ще живее като принц, а ето че той стана бандит.

Край пътя стърчаха като призраци диви круши и бамбук, гроздовете круши приличаха на човешки ръце. В долината се мяркаха маслинови горички и лозя. Внезапно Андолини каза:

— Тури е заченат в Америка.

В отговор на въпросителния поглед на Майкъл той потвърди:

— Да, заченат е в Америка, но е роден в Сицилия. Ако бяха изчакали няколко месеца, той щеше да бъде американски поданик. Тури непрекъснато говори за това.

Андолини замълча за миг, после попита:

— Смяташ ли, че ще можеш да му помогнеш да избяга?

— Не зная — отвърна Майкъл. — Не знам какво да мисля след срещата с инспектора и с дон Кроче. Баща ми казваше, че донът щял да уреди всичко, но никога не е споменавал инспектора.

Андолини приглади назад оредялата си коса и несъзнателно натисна педала за газта. Фиатът се втурна напред.

— Сега Джулиано и дон Кроче са врагове — отвърна той. — Но ние сме замислили всичко без участието на дона. Тури и родителите му разчитат на тебе. Те знаят, че баща ти никога не е лъгал приятелите си.

— А ти на чия страна си? — запита Майкъл.

Андолини въздъхна и каза:

— Аз се сражавах за Джулиано. През последните пет години бяхме приятели, а преди това той ми пощади живота. Но аз живея в Сицилия и не мога да се противопоставя открито на дон Кроче. Никога няма да предам Джулиано, въпреки че вървя по ръба на пропастта.

Майкъл се питаше защо досега не беше получил нито един откровен отговор и реши, че това е присъщо за сицилианците, които изпитваха ужас от истината. В продължение на хилядолетия тираните ги измъчвали, за да се доберат до нея. Правителството в Рим използваше юридическия си апарат, за да научи истината. Свещеникът в изповеднята настойчиво изтръгваше истината, използвайки заплахата на вечното проклятие. Но истината бе източник на власт и управляващ лост; защо бе необходимо да се издава доброволно?

Майкъл трябваше сам да намери изход или да се откаже от тази мисия и да ускори заминаването си. Тук се намираще на опасна територия. Явно между Джулиано и дон Кроче имаше някаква вендета, а да попаднеш във водовъртежа на италианската вендета бе равносилно на самоубийство. Сицилианецът вярва, че отмъщението е единственото справедливо правосъдие и то трябва винаги да бъде безпощадно. На този обитаван от католици остров, където във всеки дом имаше статуя на просълзения Исус, християнското опрощаване се считаше за последно прибежище на страхливеца.

— Защо Джулиано и дон Кроче са станали врагове? — запита Майкъл.

— Заради трагедията при Портела дела Джинестра — отвърна Андолини. — Това се случи преди две години. Оттогава всичко се промени. Джулиано обвини дон Кроче.

Внезапно колата сякаш започна да пада отвесно — планинският път се спускаше към долината. Отминаха развалините на нормандски замък, построен преди деветстотин години, за да тероризира местното население; сега по стените му пълзяха безобидни гущери и се катереха заблудили се кози. Долу се виждаше градчето Монтелепре.

Сгушено в низината обкръжено от планините, то напомняше ведро на дъното на кладенец. Градчето образуваше правилна окръжност — нито една къщичка не престъпваше границите ѝ, късното следобедно слънце обагряше с тъмночервени пламъци каменните стени на сградите. Фиатът се спусна по инерция по тясна, криволичеща уличка и Андолини удари спиращките пред охраняваната от карабинери барикада. Един от тях им даде знак с карабината си да излязат от колата.

Майкъл наблюдаваше как Андолини подаде документите си на полицая, видя специалния пропуск с червен кант, който се издаваше лично от министъра на правосъдието в Рим. Майкъл също притежаваше такъв пропуск, но бе предупреден да го показва само в краен случай. По какъв начин човек като Андолини се бе снабдил с толкова ценен документ?

Двамата се върнаха в колата, която се запромъква из уличките на Монтелепре. Те бяха толкова тесни, че техният автомобил не би могъл да се размине с идваща насреща им кола. Всички къщи имаха кокетни балкони и бяха боядисани в различни цветове. Повечето бяха сини, някои — бели или розови, най-малко бяха жълтите. По това време на деня жените бяха по домовете си и приготвяваха вечерята. По улиците не се виждаха дори деца. За сметка на това на всеки ъгъл стояха по двама карабинери. Монтелепре напомняше окупиран град, където бе обявено военно положение. Тук-там от балконите надничаха само невъзмутимите лица на неколцина старци.

Фиатът спря пред редица долепени къщи, една от които беше боядисана в яркосин цвят, в решетките на портата ѝ беше вплетена буквата „Д“. Вратата им отвори около шестдесетгодишен дребен, жилив мъж, облечен в тъмен американски костюм на райета, бяла риза и черна вратовръзка. Той се спусна и прегърна сърдечно Андолини,

потупа почти благодарно Майкъл по рамото и ги покани да влязат. На лицето на бащата бе изписано изражението на човек, който всеки момент очаква да научи за кончината на свой близък на смъртно легло. Очевидно той умееше да се владее, издаваха го само ръцете, които притискаше към лицето си, сякаш за да задържи там невъзмутимото изражение. Тялото му бе изправено, походката — решителна, въпреки че се олюляваше леко.

Влязоха в обширна гостна, прекалено елегантна за сицилиански дом в такъв малък град. Първото, което се набиваше в очи, беше увеличена снимка в овална дървена рамка. Фотографията беше много неясна и образът почти не се различаваше: Майкъл веднага се досети, че това бе Салваторе Джулиано. На малка кръгла черна масичка под нея гореше кандило. На друга маса се виждаше малко по-ясна, също поставена в рамка, снимка. Бащата, майката и синът бяха застанали на фона на червена завеса, ръката на сина прегръщаше покровителствено майката. Салваторе Джулиано предизвикателно гледаше право в обектива. Лицето му бе изумително красиво и напомняше гръцка статуя: чертите му бяха малко груби, сякаш изваяни от мрамор, устните — пълни и чувствени, бадемовидните очи с притворени клепачи бяха доста раздалечени. Това бе лице на човек, уверен в себе си, решен да подчини света на своята власт. Но Майкъл бе изненадан от добротата, която то излъчваше.

Имаше и други снимки, където Джулиано беше фотографиран със сестрите си и техните съпрузи, но те бяха оставени върху скрити от погледа масички по ъглите.

Бащата на Джулиано ги покани в кухнята. Майката, която стоеше до печката, се обърна и ги поздрави. Мария Ломбардо Джулиано изглеждаше много по-възрастна, отколкото на снимката в гостната, сякаш пред Майкъл беше друга жена. Усмивката ѝ бе застинала като гримаса върху слабото; измъчено лице със задебеляла и набръчкана кожа, дългата коса, която падаше на раменете ѝ, беше прошарена. Най-поразителни бяха очите ѝ — почти черни, те горяха от ненавист към целия свят, готов да унищожи нея и сина ѝ.

Тя не обърна никакво внимание на съпруга си и на Стефан Андолини, а се втренчи в Майкъл и попита:

— Защо си дошъл? Ще помогнеш ли на сина ми?

Другите двама се смутиха от нейната грубост, но Майкъл мрачно се усмихна и рече:

— Да, аз съм на ваша страна.

Напрегнатото ѝ тяло сякаш се отпусна и тя закри лицето си с ръце, като че очакваше да я ударят. Андолини каза ласкаво:

— Отец Бениамино искаше да дойде с нас, но аз му заявих, че не желаяш да го виждаш.

Мария Ломбардо вдигна глава и Майкъл с изумление видя, че на лицето ѝ бяха изписани презрение, омраза и страх. Ироничните ѝ думи бяха придружени от сурова усмивка:

— О, вярно е, че отец Бениамино има добро сърце. И с тази своя добрина той, подобно на чума, носи смърт на цялото градче. Прилича на сизал^[3] — докоснеш ли го, ще те нарани. Отецът издава тайните на изповедите на брат си, той продава на дявола душите на паството си.

Бащата на Джулиано се намеси с тих, но авторитетен глас, сякаш се опитваше да укроти налудничав човек.

— Дон Кроче е наш приятел. Той ни освободи от затвора.

Майката извика гневно:

— Да, дон Кроче е „добрата душа“ със златно сърце. Но истината е друга: дон Кроче е змия. Той хладнокръвно се прицелва и убива най-верните си приятели. Донът и Джулиано се готвеха да управляват Сицилия, но сега Тури се крие сам в планините, а „добрата душа“ обикаля като волна птичка из Палермо със своите развратници. Дон Кроче трябва само да подсвирне и Рим е готов да лиже подметките му. При това той е извършил много повече престъпления, отколкото нашият Тури. Донът е олицетворение на злото, а нашият син е добър. Ах, ако бях мъж, щях да го убия, щях да изкопая гроба на „добрата душа“. Вие, мъжете, не разбирате нищо — завърши тя с презрителен жест.

Бащата нетърпеливо я прекъсна:

— Разбрах, че нашият гост тръгва на път след няколко часа. Няма да е зле да похапне, преди да разговаряме с него.

Майката на Джулиано моментално се превърна в любезна домакиня и каза загрижено:

— Бедничкият, пътувал си цял ден, за да се срещнеш с нас, а си принуден да слушаш лъжите на дон Кроче и моето бърборене. Къде отиваш?

— Утре сутринта трябва да бъда в Трапани — отвърна Майкъл.
— Ще отседна при приятели на баща ми и ще очаквам идването на вашия син.

В кухнята се възцари тишина. Майкъл разбра, че всички знаеха историята му и се взираха в дълбокия белег — следа от тежката рана преди две години. Майката на Джулиано пристъпи към него и поривисто го прегърна.

— Изпий чаша вино — покани го тя. — После се разходите из града. Вечерята ще бъде готова след час. Очакваме пристигането на приятелите на Джулиано, с които ще обсъдим всичко.

Андолини и бащата на Джулиано застанаха от двете страни на Майкъл и тримата тръгнаха по тесните калдъръмени улички на Монтелепре. Залязващото слънце хвърляше черни отблясъци върху каменната настилка, в синкавия сумрак се мяркаха само фигурите на карабинерите. Вървяха по Виа Бела, която на всяка пресечка се разклоняваше в тесни, криволичещи улички, подобни на пълзящи влечуги. Градът изглеждаше безлюден.

— Някога това беше много оживен град — каза бащата. — Винаги са царели бедност и мизерия, както в цяла Сицилия, но градът беше жив. Сега над седемстотин наши съграждани са в затвора, обвинени в съзаклятничество със сина ни. Повечето са невинни, но полицията ги арестува, за да сплаши останалите и да ги принуди да предадат Тури. В града има над две хиляди полицаи, а други хиляда преследват Тури в планината. Ето защо хората вече не се хранят навън, децата им не играят на улицата. Полицайте са толкова страхливи, че откриват огън дори ако заек пресече пътя им. Обявен е полицейски час и ако някоя жена отиде след определеното време на гости у съседката, неизменно бива задържана и подложена на оскърбления и подигравки. А мъжете биват откарвани за изтезания в подземията в Палермо. — Той въздъхна. — Подобно нещо не може да се случи в Америка. Проклинам деня, в който напуснах тази страна.

Стефан Андолини спря и запали цигара. Пое дълбоко дима, усмихна се и рече:

— Откровено казано, всички сицилианци предпочитат миризмата на тора в техните села пред най-хубавите парижки

парфюми. Аз съм тук, въпреки че можех да избягам в Бразилия, както направиха много други. Да, ние, сицилианците обичаме нашето отечество, но Сицилия не ни обича.

Бащата на Джулиано сви рамене.

— Излязох глупак, че се върнах. Ако бях изчакал само няколко месеца, моят Тури щеше да бъде американски поданик. Навярно въздухът на нашия остров се бе просмукал в утробата на майка му. — Той озадачено поклати глава. — Защо синът ми непрекъснато се грижи за другите, дори когато не са му роднини? Винаги е имал велики идеи, постоянно говореше за справедливост. Истинският сицилианец се грижи само за себе си.

Докато се спускаха по Виа Бела, Майкъл забеляза, че разположението на града бе идеално за устройване на засади и за партизанска война. Улиците бяха толкова тесни, че позволяваха движение само в една посока. По много от тях можеха да минат само малки, теглени от магарета каруци, които сицилианците все още използваха за превоз на стоки. Една шепа хора можеха да отблъснат многобройна армия и да се укрият в белите варовикови планини, които обкръжаваха града.

Излязоха на централния площад, където се извисяваше малка църква. Андолини я посочи и каза:

— Тук се криеше Джулиано, когато полицията за пръв път се опита да го залови. Оттогава той се появява и изчезва като призрак.

Тримата се втренчиха във вратата на църквата, сякаш очакваха Джулиано да се появи пред тях.

Слънцето залезе зад планините и те се върнаха в къщата точно преди настъпването на полицейския час. Чакаха ги двама души, непознати на Майкъл, но явно близки на семейството, защото прегърнаха бащата на Джулиано и стиснаха ръката на Андолини.

Единият беше слабичък младеж с болезнено бледа кожа и огромни, черни, трескави очи. Той имаше контешки мустачки и миловидното му лице изглеждаше изнежнено, но въпреки това съвсем не беше женствен. Цялото му същество излъчваше надменност и жестокост, характерни за човек, готов да се наложи на всяка цена.

Майкъл се учуди, когато разбра, че това бе Гаспаре Пишота — дясната ръка на Джулиано, негов братовчед и най-близък приятел. След Джулиано той беше най-преследваният човек в Сицилия, за

главата му бе обявена награда от пет милиона лири. Майкъл бе слушал много легенди за него и си го представяше като някой опасен главорез, а ето че пред него стоеше слабичък младеж, чието лице гореше от туберкуозна треска. Той явно не се притесняваше от факта, че в Монтелепре имаше две хиляди полицаи.

Вторият непознат също предизвикваше удивление, но поради друга причина. Майкъл несъзнателно се сепна, когато го видя. Човекът бе толкова нисък, че приличаше на джудже, но се държеше с огромно достойнство и Майкъл веднага почувствува, че щеше да му нанесе смъртна обида, ако издадеше смущението си. Човечето беше издокарано с отлично ушит син костюм на райета, широка, очевидно скъпа сребриста вратовръзка украсяваше кремавата му риза. Едва ли имаше повече от петдесет години, въпреки че гъстата му коса бе почти побеляла. Беше елегантен, доколкото можеше да бъде елегантен човек с такъв ръст. Лицето му беше грубовато, но привлекателно, с голяма чувствена уста.

Човечето усети смущението на Майкъл и се обърна към него с иронична, но блага усмивка. Представиха го и Майкъл разбра, че това бе професор Хектор Адонис.

Мария Ломбардо Джулиано ги покани на масата. Вечерята беше поднесена на масата до прозореца, през който се виждаше набразденото с червени ивици небе; спускащият се мрак скриваше околните планини. Майкъл се хранеше бавно — усещаше, че всички го наблюдаваха и преценяваха. Храната беше проста, но вкусна: спагети, залети с черен сос от калмари, и задушен заек с пикантен сос от люти чушки и домати. Мълчанието беше нарушено от Гаспаре Пишота, който изрече на сицилиански диалект:

— Значи ти си синът на Вито Корлеоне, за когото се говори, че е още по-влиятелен от нашия дон Кроче. И ти си този, който ще спаси нашия Тури.

В гласа му прозвуча хладна насмешка, предизвикателният му тон беше преднамерено язвителен. Усмивката му сякаш поставяше под въпрос мотива на всяка постъпка, като че казваше: „Вярно е, че вършиш добро дело, но каква изгода имаш?“ Все пак той не можеше да скрие уважението си към Майкъл, защото познаваше миналото му, което го бе превърнало в убиец като него.

— Изпълнявам заповедите на баща ми — отвърна Майкъл. — Наредено ми е да чакам Джулиано в Трапани и да го отведа в Америка.

— А след като предадем Тури в ръцете ти — запита Пишота с по-сериозен тон, — даваш ли гаранция, че той ще бъде в безопасност? Ще успееш ли да го защитиш от правителството в Рим?

Майкъл усети върху себе си втрещения поглед на майката, неспокойното ѝ лице бе напрегнато.

— Да, гарантирам — отвърна предпазливо той, — доколкото може да има някаква гаранция срещу превратностите на съдбата.

Майкъл забеляза как лицето на майката се отпусна, но Пишота рязко го прекъсна:

— Не съм убеден в това. Днес ти се довери на дон Кроче и му разказа плана си за бягството.

— Защо не? — парира го Майкъл, докато се питаше откъде, по дяволите, Пишота бе научил толкова скоро подробностите за срещата с дон Кроче. — Съгласно указанията на баща ми донът трябваше да уреди да доведат при мен Джулиано. Във всеки случай му съобщих само един от възможните планове.

— Нима имаш и други? — запита Пишота и, усетил колебанието на Майкъл, продължи:

— Говори откровенно, не се страхувай. Ако не трябва да се доверяваме на хората в тази стая, то за Тури няма никаква надежда.

Дребничкият Хектор Адонис се обади за пръв път — гласът му бе необикновено плътен, глас на роден оратор, на човек, свикнал да убеждава.

— Драги Майкъл, трябва да разберете, че дон Кроче е враг на Тури Джулиано. Сведенията на баща ви са остарели. Ясно е, че не можем да ви предадем Джулиано, преди да сме взели предпазни мерки.

Професорът се изразяваше с изящния език на римляните, а не на сицилиански диалект.

Бащата на Джулиано се намеси:

— Вярвам в обещанието на дон Корлеоне. За мен няма никакво съмнение, че той ще помогне на сина ми.

— Настоявам да ни разкриете вашите планове — повтори Хектор Адонис.

— Мога да ви кажа само онова, което съобщих на дон Кроче — отвърна Майкъл. — Защо трябва да издавам, пред всички своите

намерения? Нима вие ще ми отговорите, ако ви попитам къде се крие Тури Джулиано?

Майкъл забеляза одобрителната усмивка на Пишота.

— Не сте прав — каза Хектор Адонис. — Не е нужно да знаете скривалището на Тури, но ние трябва да познаваме плановете ви, за да можем да ви помогнем.

— Но аз не зная нищо за вас — тихо отвърна Майкъл.

Усмивка озари привлекателното лице на Хектор Адонис, дребничкият човек се изправи и се поклони:

— Извинете ме — изрече той с огромно достойнство. — Аз бях учител на Тури и родителите му ми оказаха честта да ме изберат за негов кръстник. Сега преподавам история и литература в университета в Палермо. Но най-добра препоръка за мен могат да дадат хората около тази маса: аз съм член на бандата на Джулиано от първия ден на създаването ѝ.

Стефан Андолини каза спокойно:

— Аз също участвам в нея. Знаеш името ми и това, че съм твой братовчед, но знай, че ме наричат още Fra Diavollo.

Това име също бе легендарно в Сицилия и Майкъл бе чувал да го произнасят стотици пъти. Той си помисли, че ненапразно Андолини приличаше на убиец. Червенокосият също се укриваше и за главата му беше обявена голяма награда. Но ето че само допреди няколко часа той седеше на една маса с инспектор Веларди.

Всички очакваха отговора на Майкъл. Той нямаше никакво намерение да им съобщава точните си планове, но все пак трябваше да ги залъже с нещо. Майката на Джулиано бе втренчила очи в него и Майкъл се обърна направо към нея:

— Всичко е много просто. Първо, дължен съм да ви предупредя, че не мога да чакам повече от седем дни. Прекалено дълго отсъствах от родината, а баща ми се нуждае от моята помощ за разрешаване на собствените си проблеми. Надявам се, че разбирате нетърпението ми да се върна при семейството си. Но баща ми желае да помогне на вашия син. Според последните, изпратени чрез куриер инструкции, трябваше да посетя дон Кроче, а след това да замина за Трапани и да се настаня във вилата на местния дон. Там ще ме чакат хора от Америка, на които имам пълно доверие. Те са много компетентни.

Той замълча за миг. Думата „компетентни“ имаше специално значение в Сицилия и обикновено се употребяваше за високопоставените палачи на мафията.

— Когато Тури дойде при мен, той ще бъде в безопасност — продължи Майкъл. — Вилата е истинска крепост. След няколко часа бързоходен кораб ще ни отведе до един град в Африка, оттам незабавно ще отлетим със специален самолет за Америка, където Тури ще е под покровителството на баща ми и ще бъде вън от всяка опасност.

— Кога ще можете да приемете Тури в Трапани? — запита Хектор Адонис.

— Ще ми трябват двадесет и четири часа, ако пристигна в Трапани рано сутринта.

Неочаквано майката на Джулиано избухна в сълзи:

— Бедният ми Тури вече не се доверява никому. Той няма да отиде в Трапани.

— В такъв случай не ще мога да му помогна — хладно отвърна Майкъл.

Майката сякаш се смали от отчаяние. За голямо учудване на Майкъл, Пишота бе този, който започна да я успокоява, той целуна и прегърна възрастната жена.

— Не се тревожи, Мария Ломбардо — рече той. — Тури все още ме слуша. Ще му кажа, че всички ние се доверяваме на американеца, нали така? — Пишота погледна въпросително другите и те побързаха да кимнат утвърдително. — Лично аз ще заведа Тури в Трапани.

Останалите изглеждаха доволни от това разрешение на въпроса. Майкъл разбра, че именно хладният му отговор ги беше убедил да му се доверят. Истински сицилианци, те изпитваха подозрение към прекалената доброта и човечност, докато той се дразнеше от излишната им предпазливост и от промяната в плановете на баща му. Дон Кроче се бе превърнал във враг, а Джулиано се колебаеше дали да се предаде в ръцете му и всъщност изобщо можеше да не отиде на определеното място. Той отново се запита дали Джулиано заслужаваше грижите на дон Корлеоне и какво всъщност означаваше той за баща му.

Поканиха го в малката всекидневна, където Мария Ломбардо поднесе кафе и мастика, като се извини, че не е приготвила десерт. Тя

каза на Майкъл, че мастиката щяла да го стопли по време на дългото му пътуване до Трапани. Хектор Адонис измъкна златна табакера от джоба на елегантното си сако и я поднесе на всички, после сам стисна цигара между изваяните си устни и се отпусна в креслото. Краката му не докосваха пода и професорът приличаше на окачена на конци кукла.

Мария Ломбардо посочи огромния портрет на стената.

— Нали е красавец? — възкликна тя. — А красотата му не може да се сравни с добрината му. Разбиха сърцето ми, когато го обявиха извън закона. Спомняте ли си този ужасен ден, синьор Адонис? И всички лъжи, които разправяха за Портела дела Джинестра? Моят син никога не би извършил подобно нещо.

Другите явно се смутиха. За втори път през този ден Майкъл се запита какво се бе случило при Портела дела Джинестра, но не искаше да задава въпроси.

Хектор Адонис промълви:

— Когато преподавах на Тури, той много обичаше да чете, знаеше наизуст легендите за Карл Велики и за Ролан, а сега самият той е митологичен герой. И моето сърце беше сломено, когато стана бандит.

— Ще бъде чудо, ако остане жив — горчиво каза майката. — Защо трябваше синът ми да се роди тук? Искахме да израсне като сицилианец — тя се изсмя отчаяно. — Постигнахме своето. Но Тури живее под заплахата на смъртта и за главата му е обявена голяма награда. — Тя замълча, после изрече с пламенна убеденост:

— Синът ми е светец.

Майкъл забеляза ироничната усмивка на Пишота — тази характерна усмивка, с която хората посрещат сантименталните излияния на любещи родители, крито хвалят достойнствата на децата си. Дори бащата на Джулиано нетърпеливо махна с ръка, а Стефан Андолини лукаво се ухили.

— Скъпа Мария Ломбардо — каза Пишота с нежен, но твърд глас. — Синът ви не е толкова безпомощен, колкото ви се струва. Той отвръща на удара с удар и враговете му все още се страхуват от него.

Майката отвърна по-спокойно:

— Зная, че Тури е убил много хора, но никога не е извършвал несправедливост. При това винаги им е давал време да пречистят душите си и да кажат последната си молитва.

Тя бързо хвана Майкъл за ръката и го заведе на балкона.

— Нито един от тях не познава истинския Тури — прошепна тя. — Те не знаят колко е добър и мил. Може би е принуден да крие истинския си лик пред чуждите хора, но с мен е напълно искрен. Той се вслушва във всяка моя дума, никога не ме е наскърбявал, винаги е бил любещ и послушен син. През първите дни, когато стана бандит, той гледаше към нас от планината, но не ни съзираше, а аз гледах нагоре и също не го виждах. Но двамата усещахме присъствието на другия, любовта на другия. Усещам го и тази вечер. Сърцето ми се свива, като си помисля, че синът ми е сам в планината, преследван от стотици войници. Навярно ти си единственият, който може да го спаси. Обещай ми, че ще го чакаш.

Тя се вкопчи в ръцете на Майкъл, по бузите ѝ потекоха сълзи.

Майкъл се вгледа в нощния мрак, който скриваше от погледа градчето Монтелепре, сгушено в пазвите на високите планини. Единствено площадът блестеше като светла точка. Небето беше обсипано със звезди. От време на време откъм улицата долитаха дрънчене на пушки и грубите гласове на патрулиращите карабинери. Градът сякаш беше обитаван от призраци. Те витаеха в топлата лятна нощ, изпълнена с уханието на лимонови дръвчета, жуженето на безброй насекоми, внезапните провиквания на полицаите.

— Ще чакам колкото ми е възможно — тихо каза Майкъл. — Но баща ми се нуждае от моята помощ и вие трябва да накарате сина ви да дойде при мен.

Тя кимна и двамата се върнаха при останалите. Пишота нервно кръстосваше из стаята.

— Решихме да останем тук до зори, докато трае полицейският час — каза той. — Навън, гъмжи от карабинери, готови всеки момент да натиснат спусъка, може да се случи нещастие. Имаш ли нещо против? — обърна се той към Майкъл.

— Не, стига да не притесняваме нашите домакини.

С махване на ръка родителите отхвърлиха това предположение: бяха прекарали много безсънни нощи, когато Тури се промъкваше в града, за да ги види, пък и трябваше да обсъдят много неща, да уточнят някои подробности. Настаниха се по-удобно за предстоящата дълга нощ. Хектор Адонис свали сакото и вратовръзката си, но

въпреки това пак изглеждаше елегантен. Майката на Джулиано свари прясно кафе.

Майкъл ги помоли да му разкажат всичко за Тури — трябваше да разбере що за човек е той. Родителите повториха, че той винаги е бил прекрасен син; Стефан Андолини си припомни деня, когато Тури Джулиано бе пощадил живота му; Пишота разказа забавни истории за смелостта, чувството за хумор и доброто сърце на своя приятел, който бе безмилостен към враговете и предателите, но никога не засягаше достойнството им и не ги подлагаше на мъчения и унижения. После описа трагедията при Портела дела Джинестра.

— Този ден — каза Пишота — Тури плака пред всички членове на бандата.

— Той не би могъл да убие онези хора — намеси се Мария Ломбардо.

— Всички го знаят — успокои я Хектор Адонис. — Тури е добър по природа.

Професорът се обърна към Майкъл:

— Той обичаше книгите и си мислех, че ще стане поет или учен. Беше избухлив, но никога жесток; гневът му носеше отпечатъка на невинността му. Мразеше несправедливостта, ненавиждаше жестокостта на карабинерите към бедните и тяхното угодничене пред богатите. От малък се възмущаваше, когато чуеше за някой фермер, който не можеше да задържи за себе си отгледаната от него царевица, собственото вино или закланите от него прасета. И въпреки това беше кротко момче.

— Сега не е толкова кротък — насмешливо каза Пишота. — А вие, Хектор, престанете да се правите на скромен даскал! На кон сте висок колкото всеки един от нас.

Хектор Адонис строго го изгледа и процеди:

— Аспану, сега не е време да остроумничиш.

— Много сте дребен, за да ме изплашите — раздражено възкликна Пишота.

Майкъл забеляза, че прякорът на Пишота беше Аспану и че между него и професора съществуваше дълбока омраза. Свидетелство за това бяха непрекъснатите подигравки на Пишота по адрес на ръста на Адонис и строгият тон, с който професорът винаги се обръщаше към младежа. Сред събраните в тази стая цареше атмосфера на

недоверие: всички като че избягваха Стефан Андолини, а майката на Джулиано създаваше впечатление, че не се доверява изцяло никому. Но през тази дълга нощ Майкъл разбра, че всички те искрено обичаха Джулиано.

— Казаха ми, че Тури е написал своето Завещание — предпазливо рече той. — Знаете ли къде е то?

Настъпи продължително мълчание, всички се вторачиха в него. Внезапно Майкъл се почувствува обгърнат от тяхната подозрителност.

Най-сетне Хектор Адонис промълви:

— Тури започна да пише Завещанието по мое настояване и с моя помощ. Всяка страница е подписана от него. То разкрива истината за тайното съглашение с дон Кроче, с правителството в Рим и за случилото се при Портела дела Джинестра. Почти сигурно е, че правителството ще падне, ако това Завещание бъде публикувано. Ако се случи най-лошото, то е последният коз на Джулиано.

— Надявам се, че сте го скрили на сигурно място — каза Майкъл.

— Разбира се — отвърна Пишота, — защото дон Кроче би дал мило и драго да го притежава.

— Когато му дойде времето, ние ще уредим да получиш Завещанието — заяви майката на Тури. — Може би ще го изпратиш в Америка заедно с момичето?

— Какво момиче? — изненадано попита Майкъл. Всички извърнаха очи, сякаш бяха смутени или изплашени; явно разбираха, че това бе неприятна изненада, и се страхуваха от реакцията му.

— Годеницата на сина ми, тя е бременна — поясни майката и се обърна към останалите: — Момичето не може да изчезне безследно. Нека той каже дали ще го вземе със себе си.

По всичко личеше, че въпреки привидното си спокойствие майката очакваше с трепет отговора на Майкъл.

— То ще те намери в Трапани. Тури иска годеницата му да замине за Америка преди него; когато му съобщи, че е в безопасност, той ще дойде при теб.

— Не съм получил такива указания — предпазливо каза Майкъл. — Трябва да попитам моите хора в Трапани дали разполагат с достатъчно време. Зная, че вие и съпругът ви трябва да последвате

Тури веднага след пристигането му в Съединените щати. Не е ли възможно момичето да почака и да замине заедно с вас?

— То е един вид изпитание на твоята лоялност — рязко отвърна Аспану. — Момичето ще съобщи кодовата дума на Джулиано и той ще разбере, че има работа не само с честен, но и с интелигентен човек, и ще повярва, че ще успееш да го измъкнеш благополучно от Сицилия.

— Аспану — ядосано се намеси бащата на Джулиано, — вече казах на теб и на сина си, че дон Корлеоне е обещал да ни помогне.

— Това са заповедите на Тури — спокойно отвърна Пишота.

Майкъл бързо размисли и рече:

— Според мен идеята е прекрасна: така ще можем да проверим маршрута и да се убедим в неговата безопасност.

Той нямаше никакво намерение да използва същия маршрут за бягството на Джулиано.

— Мога да изпратя вас и съпруга ви заедно с момичето — обърна се той към майката на Джулиано, но родителите поклатиха отрицателно глава.

— Идеята не е лоша — меко отбеляза Хектор Адонис.

— Няма да напуснем Сицилия, докато синът ни е тук — заяви Мария Ломбардо.

Бащата скръсти ръце на гърдите си и кимна утвърдително. Майкъл разбра какво си мислеха: родителите не искаха да бъдат в Америка, ако синът им умреше в Сицилия. Те трябваше да останат, за да го оплачат, да го погребат и да окичат с цветя гроба му. На тях принадлежеше епилогът на тази трагедия. Годеницата можеше да замине, с Тури я свързваше само любовта, не и кръвта.

В малките часове на нощта Мария Ломбардо показа на Майкъл албум с изрезки от вестници и обявления за различни суми, обещавани от правителството в Рим за главата на Джулиано. Между тях беше и една илюстрирана статия, публикувана през 1948 година в списание „Лайф“. Авторът ѝ твърдеше, че Джулиано бил най-големият бандит на съвременността, италианският Робин Худ, който ограбвал богатите, за да помага на бедните. Там бе отпечатано и едно от прочутите писма, които Тури изпращаше до вестниците. То гласеше:

„От пет години се боря за освобождаването на Сицилия. Раздавам на бедните онова, което отнемам от богатите. Нека моят народ прецени дали съм бандит, или борец за свобода. Ако моите сънародници се обявят против мен, аз ще се предам на вашето правосъдие. Но докато народът ме поддържа, ще продължавам тоталната война срещу потисниците.“

Майкъл се вгледа в сияещото от гордост лице на майката и си помисли, че тези думи съвсем не подхождат на преследван от закона бандит. Внезапно се почувствува много близък с тази жена, която толкова приличаше на собствената му майка. Лицето ѝ носеше отпечатъка на изпитаната болка и скръб, но в очите ѝ се четеше пламенно желание да продължи битката срещу съдбата.

Утрото най-сетне настъпи и Майкъл стана да се сбогува. За негово учудване Мария Ломбардо го прегърна сърдечно.

— Напомняш ми моя син — каза тя. — Аз вярвам в теб.

Майката отиде до камината и взе черна дървена статуетка, изобразяваща Дева Мария. Чертите на девата бяха негроидни.

— Подарявам, ти я. Това е единствената ценна вещ, която мога да ти дам.

Майкъл се опита да откаже, но тя настоятелно я пъкна в ръцете му.

Хектор Адонис се намеси:

— В Сицилия са останали само няколко такива статуетки — своеобразно доказателство, че се намираме близо до Африка.

— Цветът не е важен — рече майката на Джулиано. — Важното е, че ще можеш да се молиш пред нея.

— Точно така — саркастично отбеляза Пишота. — И тя върши толкова работа, колкото останалите.

Пишота се сбогува с Мария Ломбардо и Майкъл забеляза, че между тях съществува искрена привързаност. Той я целуна по двете бузи и я потупа насърчително. За миг майката склони глава на рамото му и прошепна:

— Аспану, Аспану, обичам те като собствен син. Не им позволявай да убият Тури.

По лицето ѝ се стичаха сълзи.

Студеното ъгловато лице на Пишота мигом се промени, тялото му сякаш се смали и грохна.

— Всички ще доживеете до дълбоки старини в Америка — каза той, сетне се обърна към Майкъл: — До края на седмицата ще доведе Тури при теб.

После излезе бързо и безшумно. Той също притежаваше специален пропуск с червен кант и отново щеше да изчезне в планината. Хектор Адонис щеше да остане при родителите на Джулиано, въпреки че притежаваше къща в Монтелепре.

Майкъл и Стефан Андолини се качиха във фиата, прекосиха площада и излязоха на пътя за Кастелветрано и крайбрежното градче Трапани, където пристигнаха едва по обяд благодарение на бавното и нерешително шофиране на Андолини и многобройните полицейски блокади по пътя.

[1] Буквално: най-големият началник (ит.). Тук: шеф на мафията. — Б.пр. ↑

[2] Дебел памучен плат от едната страна като чортова кожа, употребяван за подвързия на дневници или за работно облекло. — Б.р. ↑

[3] Многогодишно тропическо растение. — Б.р. ↑

ВТОРА КНИГА
ТУРИ ДЖУЛИАНО 1943

ВТОРА ГЛАВА

През септември хиляда деветстотин четиридесет и трета година Хектор Адонис преподаваше история и литература в университета в Палермо. Поради извънредно ниския му ръст колегите се отнасяха към талантливия професор с незаслужено неуважение. Отношението им бе резултат от сицилианската традиция да се съди за хората по външността им! Според нея често прикачваха безмилостни прякори на хора с физически недостатъци. Единствено ректорът на университета знаеше истинската цена на професора.

Тези септемврийски дни на хиляда деветстотин четиридесет и трета година щяха да променят живота на Хектор Адонис. За Южна Италия войната бе свършила. Американската армия бе завзела Сицилия и бе дебаркирала на континента. Фашизмът бе мъртъв, Италия — възродена: за първи път от четиринадесет столетия Сицилия нямаше истински господар. Но това съвсем не заблуждаваше Хектор Адонис, който познаваше странностите на историята. Мафията бе започнала да узурпира легалната власт на острова и задушавашата и хватка бе смъртоносна, както хватката на което и да е конституционно правителство.

От прозореца на кабинета на Адонис се виждаше цялата територия на университета и няколко сгради, които бяха така нареченият „кампус“^[1].

Тук нямаше нужда от общежития, защото, за разлика от Англия и Америка, в Сицилия не съществуваше университетски живот. Повечето студенти се подготвяха по домовете си и се консултираха с преподавателите на определени дати. Професорите изнасяха лекции, от които студентите бягаха безнаказано — достатъчно бе да си вземат изпитите. Хектор Адонис намираше тази система за възмутителна по принцип и глупава по отношение на сицилианците, които според него имаха нужда от много по-строга дисциплина, отколкото студентите в други страни.

От своя прозорец, подобен на прозорец на катедрала, той наблюдаваше ежегодната процесия на главатарите на мафията, които

се стичаха от всички провинции на Сицилия, за да окажат натиск върху професорите от университета. По време на фашисткото правителство тези мафиози бяха по-предпазливи, по-скромни, но под благотворното влияние на възстановената от американците демокрация те изпълзяха като червеи от напоена с дъжд земя и всичко започна постарому. Цялото им смирение се бе изпарило.

Шефовете на мафията, „Приятелите на приятелите“, както наричаха главатарите на малките местни кланове в многобройните сицилиански селца, издокарани в празничните си дрехи, пристигаха тук, за да се застъпят за определени студенти, роднини или синове на богати земевладелци, както и за синовете на свои приятели, които не бяха издържали изпитите и нямаше да получат дипломи, ако не се предприемеха решителни мерки. А тези дипломи имаха огромно значение за семействата им — как иначе щяха да се отърват от синовете, лишени от амбиции, талант и интелект. Те щяха да бъдат бремене за родителите си до края на живота им. Дипломата — пергаментова хартийка от университета — можеше да превърне същите тези некадърници в учители, лекари, членове на парламента и в най-лошия случай — в дребни държавни служители.

Хектор Адонис сви рамене: утешаваха го познанията му по история. През апогея на Империята неговите обични англичани поверявали командването на своите армии на също тъй некомпетентни богаташки синове, чиито родители им купували офицерски чин или капитанската длъжност на някой кораб. Въпреки това Британската империя процъфтявала. Наистина, тези офицери хвърляли хората си в ненужни кръвопролития, но не трябва да забравяме, че те били начело и умирали наравно с другите, защото смелостта била задължителна за тяхната класа. При това смъртта им разрешавала въпроса с бездарните и некадърни люде, превърнали се, в бремене за държавата. Италианците не бяха такива смелчаци, нито притежаваха подобна студена пресметливост. Те обичаха децата си, пазеха ги от неприятности и оставяха държавата да се грижи сама за себе си.

От прозореца си Хектор Адонис виждаше поне трима главатари на местната мафия, които обикаляха и търсеха жертвите си. На главите си бяха нахлупили каскети, бяха обути с кожени ботуши, тежките им кадифени сака бяха праметнати през рамо, защото времето беше топло.

Те носеха подаръци — кошници с плодове и оплетени с бамбук бутилки домашно вино. Това не бе подкуп, а по-скоро сладка противоотрова срещу страха, който мафиозите вдъхваха на преподавателите, повечето от които бяха сицилианци и разбираха, че не бива да отказват на молбите им.

Един от мафиозите, издокаран в селска носия, която му придаваше вид на комедиант от „Селска чест“, влезе в сградата и се изкачи по стълбите. Хектор Адонис със злорадство се приготви да изиграе добре познатата му комедия. Професорът познаваше този човек. Името му беше Бучила, той притежаваше стадо овце и ферма в градчето Партинико, недалеч от Монтелепре. Мафиозът стисна ръката на Адонис, връчи му кошницата и каза:

— Тази година имаме толкова плодове, че падат и изгниват по земята; затова си казах, че не е лошо да занеса малко и на професора.

Селянинът беше нисък, но набит здравеняк, с могъщото телосложение на човек, прекарал целия си живот в тежък физически труд. Адонис го знаеше като честен и скромн труженик, който не използваше властта си за трупане на богатства. Бучила продължаваше традицията на някогашните главатари на мафията, които се стремяха не към богатство, а към уважение и чест.

Адонис прие плодовете и се усмихна. Кой сицилиански селянин би допуснал да се изхвърли каквото и да било? Стоотици деца се спускаха като скакалци към всяка паднала на земята маслина.

Бучила въздъхна. Той все още беше любезен, но Адонис знаеше, че за части от секундата тази любезност можеше да се превърне в заплаха. Затова приветливо се усмихна и се приготви да изслуша молбата му.

— Странно нещо е животът! — възкликна Бучила. — Сега имам най-много работа на полето, но нима можех да откажа на съседа, който ме помоли за една дребна услуга? Баща ми беше приятел на неговия баща, а дядо ми — на неговия дядо. За съжаление такъв съм си по природа — изпълнявам всички желания на приятелите си. В края на краищата нали сме християни?

— Ние, сицилианците, сме еднакви — меко каза професорът — Прекалено сме великодушни! Затова онези северняци от Рим ни използват така безцеремонно.

Бучила впери в него проникателния си поглед — явно тук нямаше да има проблеми. Нима не бе слушал, че професорът бил един от „Приятелите“? Наистина, той съвсем не изглеждаше изплашен. Но ако Адонис беше „Приятел на приятелите“, защо той, Бучила, не беше информиран за това? Естествено, техните привърженици бяха разделени на многобройни ешелони. Във всеки случай, пред него стоеше човек, който добре познаваше света, в който живееше.

— Дошъл съм да ви помоля за дребна услуга — каза Бучила. — Като между истински сицилианци. Синът на моя съсед не издържа изпитите си през тази година. Съседът ми твърди, че причината сте вие. Но когато чух името ви, казах: „Какво? Синьор Адонис ли? Та той е най-добрият човек на земята и никога не би допуснал такава несправедливост, ако познаваше същността на проблема. Никога!“ Ето защо родителите със сълзи на очи ме помолиха да ви разкажа цялата истина и най-смирено да поискам да промените оценките му, за да може бедното момче да навлезе в живота и да си изкарва хляба.

Хектор Адонис не можеше да бъде заблуден от тази изискана вежливост. Той отново си припомни англичаните, от които се възхищаваше. Те можеха да нагрубават по такъв изтънчен начин, че дни наред да се наслаждаваш на подигравките им, преди да разбереш, че са ти нанесли смъртоносен удар. Разбира се, що се отнася до англичаните, това беше образно казано, но ако професорът откажеше да изпълни молбата на Бучила, сигурно щеше да бъде застрелян с „лупара“^[2] в някоя безлунна нощ. Хектор Адонис учтиво си взе от плодовете в кошницата и каза:

— Ние няма да позволим един млад човек да гладува в този жесток свят. Как се казва младежът?

Бучила му съобщи името, Адонис измъкна протоколите от най-долното чекмедже на бюрото и ги прелисти, въпреки че прекрасно знаеше за кого става дума. Скъсаният студент беше простак, тъпанар и дръвник, по-голямо животно от овците във фермата на Бучила. Той бе мързеливец и женкар, плямпало и безнадеждно неграмотен човек, неспособен да направи разлика между „Илиадата“ и произведенията на Джовани Верга. Въпреки това Адонис любезно се усмихна на Бучила и се престори на много изненадан.

— Ах, да, бил е затруднен при един изпит, но това лесно ще се уреди. Накарайте го да дойде при мен, лично аз ще го подготвя и ще го

изпитам допълнително. Този път няма да бъде скъсан.

Двамата си стиснаха ръцете и Бучила си тръгна. Хектор доволно си помисли, че беше спечелил още един приятел. Какво от това, че младите некадърници незаслужено получаваха дипломи? В следвоенна Италия тези дипломи можеха да им послужат само да избършат изнежените си задници и да вегетират на посредствени службици.

Звъненето на телефона прекъсна мислите му и отново го раздразни. Разнесе се кратко позвъняване, последвано от пауза и три по-кратки сигнала. Телефонистката явно бърбореше с някого и натискаше лостчето в паузата между собствените си фрази. Това толкова го вбеси, че изкрещя в слушалката: „ало“ много по-грубо, отколкото възнамеряваше.

За нещастие търсеше го ректорът на университета. Той беше известен сред колегите си като яростен привърженик на вежливите отношения, но явно този път имаше наум нещо много по-важно от размяната на учтивости. Гласът му потреперваше от страх, в него се промъкваха умолителни нотки, сякаш ректорът едва се сдържаше да не заплаче.

— Скъпи професор Адонис — изрече той, — ще бъдете ли така любезен да дойдете в кабинета ми? Университетът е изправен пред изключително сериозен проблем, който може да бъде разрешен единствено от вас. Повярвайте ми, скъпи професоре, ще ви бъда вечно признателен.

Угодническият му тон обезпокои Хектор Адонис. Какво очакваше от него този идиот? Може би трябваше да прескочи катедралата в Палермо? Помисли си с горчивина, че ректорът, висок над метър и деветдесет, много по-лесно можеше да се справи с тази задача. Защо не скочеше самият той, вместо да принуждава своя подчинен с най-късите крака в Сицилия да му върши работата? Това хрумване върна доброто настроение на Адонис и той любезно попита:

— Може би ще ми подскажете за какво става дума, за да мога да се подготвя?

Ректорът снижи глас и прошепна:

— Многоуважаемият дон Кроче ни е оказал честта да ни посети. Един от нашите преподаватели предложил на племенника му — студент по медицина — доброволно да се откаже от следването. Дон Кроче е дошъл най-учтиво да ни помоли да преразгледаме това

решение, въпреки че професорът от Медицинския факултет държи младежът да напусне.

— Кой е този глупак? — запита Хектор Адонис.

— Младият доктор Наторе — отвърна ректорът. — Уважаван член на преподавателското тяло, но все още малко наивен.

— След пет минути съм при вас — заяви Хектор Адонис.

Докато забързано прекосяваше моравата на път за главната сграда, той се питаше какво да предприеме. Ректорът не го притесняваше — той винаги се обръщаше към Адонис за разрешаването на подобни проблеми, но доктор Наторе беше съвсем друг човек. Адонис добре го познаваше. Професорът бе прекрасен лекар и преподавател, смъртта му щеше да бъде загуба за Сицилия, а оставката му — загуба за университета. Но докторът беше и надут, високомерен бърбивец, човек с твърди принципи и неподкупно честен. Все пак той трябваше да познава великия дон Кроче, даже в неговия гениален мозък трябваше да съществува капчица здрав разум. Явно нещо не беше в ред, сигурно имаше друга причина.

Пред главната сграда стоеше голяма черна кола. На нея се бяха облегли двама субекти, чиито официални костюми не успяваха да им придадат почтен вид. Навярно това бяха телохранителите и шофьорът на дон Кроче, който им беше наредил да останат при колата от уважение към учените, при които идваше. Адонис забеляза изумлението им и насмешливите им погледи при вида на неговата дребна фигура, отличната кройка на дрехите му и чантата под мишницата му. Той ги стрелна с вледеняващ поглед, който ги накара да се вцепенят. Нима този дребосък беше един от „Приятелите на приятелите“?

Кабинетът на ректора повече приличаше на библиотека, отколкото на делово помещение; ректорът беше повече учен, отколкото администратор. Целите стени бяха покрити с полици за книги, мебелите бяха масивни, но удобни. Дон Кроче седеше в огромно кресло и отпиваше от кафето си. Лицето му напомняше на Хектор Адонис нос на кораб от „Илиадата“, деформиран през годините на сражения и пътешествия из бурните морета. Донът се престори, че не го познава, и ректорът го представи на Адонис. Разбира се, ректорът отлично знаеше, че това беше фарс, но младият доктор Наторе прие всичко за чиста монета.

Ректорът беше най-високият човек в университета, а Хектор Адонис — най-ниският. От уважение към него ректорът веднага седна и се сви в креслото си.

— Имаме известно разногласие — каза той.

При тези думи доктор Наторе нетърпеливо изсумтя, но дон Кроче леко кимна в знак на съгласие.

— Дон Кроче има племенник, който мечтае да стане лекар — продължи ректорът. — Но според доктор Наторе младежът не притежава необходимите качества, за да получи диплома. Това е трагично! Дон Кроче беше така любезен лично да се застъпи за племенника си. Не трябва да забравяме колко много е допринесъл донът за нашия университет. Да се постарая да постигнем компромисно решение.

Дон Кроче се намеси учтиво, без сарказъм:

— Самият аз съм неграмотен, но никой не може да отрече, че съм преуспял в деловия свят.

Хектор Адонис си помисли, че този, който подкупваше министри, организираше убийства и тероризираше търговци и фабриканти, изобщо не трябваше да умее да чете и пише.

— Натрупаният опит ми позволи да намеря призванието си — продължи донът. — Защо племенникът ми да не направи същото? Бедната ми сестра ще бъде съкрушена, ако синът ѝ не постави пред името си титлата „доктор“. Тя е много вярваща и иска да помогне на целия свят.

— Няма да променя решението си — заяви доктор Наторе с безразличието на човек, който е в правото си.

Дон Кроче въздъхна и каза примирително:

— Какво зло може да причини моят племенник? Ще му уредя административен пост в армията или в някой католически приют за старци. Той ще държи ръцете им и ще изслушва жалбите им. Племенникът ми е много симпатичен и ще очарова старите кримки. Моля ви за едно: леко да подправите книжата си.

Той обгърна с презрителен поглед книгите, които покриваха стените на кабинета.

Хектор Адонис беше крайно обезпокоен от мекия тон на дон Кроче — това бе тревожен сигнал при човек с неговия характер. Професорът ядно си помисли, че подобна позиция беше много удобна

за дона, когото незабавно изпращаха в Швейцария, щом се оплачеше от черния си дроб. Адонис разбираше, че от него зависеше да се намери изход от тази задънена улица.

— Драги доктор Наторе — започна той, — сигурен съм, че ще измислим нещо. Може би са необходими няколко частни урока или допълнителна практика в болницата на някой приют?

Доктор Наторе не приличаше на сицилианец, въпреки че беше роден в Палермо. Първо, оредялата му коса беше руса, второ — показваше гнева си, което нито един истински сицилианец не би направил при такава деликатна ситуация. Несъмнено в него се проявяваха изродените гени, наследени от някой далечен нормандски предшественик.

— Но вие не разбирате, драги професор Адонис. Този млад глупак иска да стане хирург.

„Боже мой — каза си професорът. — Каква ужасна перспектива!“.

Доктор Наторе се възползва от мълчанието на колегата си и продължи:

— Вашият племенник няма представа от анатомия. Той кълца човешкото тяло така, сякаш разрязва овца за печене на шиш. Пропуска почти всички лекции, не чете за изпитите и влиза в операционната зала, като че отива на бал. Признавам, че е симпатичен — едва ли ще намерите по-добродушен младеж. Но не забравяйте, че един хубав ден ще забие скалпела си в жива човешка плът.

Хектор Адонис четеше мислите на дон Кроче. Какво от това, че племенникът му щеше да стане лош хирург? Тук ставаше въпрос за честта на семейството и загубата на уважение след провала на младежа. Дори да станеше касапин, никога нямаше да убие толкова хора, както наемниците на дон Кроче. Младият доктор Наторе не се бе подчинил на волята на дона, не бе разбрал намека му, че се отказваха от хирургията и бе достатъчно племенникът му да стане обикновен лекар.

Хектор Адонис реши, че бе настъпил моментът да се намеси.

— Скъпи дон Кроче, — каза той, — сигурен съм, че доктор Наторе ще изпълни желанието ви, ако го убедим. Но защо вашият племенник си е вгълпил романтичната идея да стане хирург. Сам

казахте, че е много добродушен, а хирурзите са истински садисти. Пък и кой сицилианец ще легне доброволно под ножа?

Той замълча за миг, после продължи:

— Освен това, ако издържи изпитите си тук, ще трябва да го изпратим на практика в Рим, а римляните използват всеки повод, за да унищожат сицилианците. Страхувам се, че ще направите мечешка услуга на племенника си, ако настоявате. Предлагам ви компромисно решение.

Доктор Наторе промърмори, че не е възможен никакъв компромис. За първи път студентите като на влечуго очи на дон Кроче яростно проблеснаха. Доктор Наторе млъкна и Хектор Адонис побърза да продължи:

— Вашият племенник ще получи достатъчно високи оценки, за да стане лекар, но не и хирург. Ще кажем, че е прекалено добродушен, за да оперира.

Дон Кроче широко разпери ръце, на устните му се появи ледена усмивка.

— Успяхте да ме убедите с вашите аргументи — обърна се той към Адонис. — Така да бъде, племенникът ми ще се откаже от хирургията. Сестра ми ще бъде доволна.

Той побърза да се сбогува: беше постигнал целта си, не бе разчитал на повече. Ректорът слезе да го изпрати до колата. Но всички забелязаха последния поглед, който дон Кроче хвърли към доктор Наторе, сякаш се стараеше да запечати в паметта си чертите му, за да не забрави лицето на човека, който се беше осмелил да не му се подчини.

Когато останаха сами, Хектор Адонис се обърна към младия доктор и каза:

— Драги колега, незабавно трябва да си подадете оставката и да заминете за Рим.

— Да не сте полудели! — сърдито възкликна докторът.

— Не колкото вас — отвърна Адонис. — Каня ви на вечеря и ще ви обясня защо нашата Сицилия не е райска градина.

— Защо трябва да напусна? — запротестира доктор Наторе.

— Защото отказахте на дон Кроче Мало. Сицилия не е достатъчно голяма за вас двамата.

— Но нали донът постигна своето? — отчаяно възкликна младият доктор. — Племенникът му ще стане лекар, нали вие и ректорът се съгласихте?

— Но не и вие — отвърна Хектор Адонис. — Ние се съгласихме, за да спасим живота ви, но сега сте белязан.

Същата вечер Хектор Адонис покани на вечеря в един от най-добрите ресторанти на Палермо шестима преподаватели, между които и доктор Наторе. През този ден всеки един от присъстващите беше приел „почетен“ гост и се бе съгласил да поправи оценките на закъсалия студент. Доктор Наторе с ужас изслуша разказите им.

— Но това не може да стане в Медицинския факултет — каза той. — Такъв студент в никакъв случай не трябва да стане лекар.

Най-сетне останалите изгубиха търпение и професорът по философия го запитва защо смята, че упражняването на лекарската професия е по-важно за човечеството от сложния мисловен процес или неосезаемото безсмъртие на душата. В края на краищата докторът се съгласи да напусне университета в Палермо и да емигрира в Бразилия, където според уверенията на колегите му добрият хирург би могъл да натрупа състояние от операции на жлъчката.

Тази нощ Хектор Адонис спа като праведник. Но на другата сутрин спешно му позвъниха от Монтелепре. Неговият кръщелник Тури Джулиано, на когото предричаха блестящо бъдеще, чийто ум беше насърчавал и чиято доброта ценеше, беше убил някакъв полицаи.

[1] Район на университет. — Б.пр. ↑

[2] Ловджийска пушка с прерязано дуло. — Б.пр. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

Монтелепре бе градче със седем хиляди жители, дълбоко затънало както в полите на планината Камарата, така и в мизерия.

На втори септември хиляда деветстотин четиридесет и трета година обитателите му се подготвяха за своя ежегоден празник „феста“, който започваше на другата сутрин и щеше да продължи три дни.

Фестата е най-голямото събитие в годината за всеки град, по-важно от Великден, Рождество и Нова година, по-велико дори от деня, ознаменуващ края на световна война, или годишнината от рождението на някой национален герой. Фестата беше посветена на светеца патрон на града и бе един от малкото обичаи, в които фашисткото правителство на Мусолини не бе успяло да се намеси или да го забрани.

Всяка година се сформираше комитет за организиране на празника. В него влизаха най-видните хора на града. Тримата избраници назначаваха свои заместници за събиране на пари и на дарения. Всяко семейство даваше своя принос според възможностите си. Освен това заместниците просеха подаяния по улиците.

С приближаване на великия ден „комитетът на тримата“ започваше да изразходва специалния фонд, събиран през цялата година. Наемаха оркестър и клоун и обявяваха големи награди за победителите в конните състезания, които се провеждаха през трите дни. Ангажираха и специалисти за украсяване на черквата и на улиците, в резултат на което неугледното, потънало в мизерия градче внезапно се превръщаше в средновековна цитадела сред Лагера на Златното знаме^[1]. Пристигаше и куклен театър, амбулантни търговци инсталираха павилиончетата си.

Семействата от Монтелепре използваха случая да извадят на показ своите дъщери за женене; купуваха им нови дрехи и им избираха придружителки. Цяла сюррия проститутки от Палермо опъваха огромна палатка в покрайнините на града и окачваха своите позволителни и медицински свидетелства върху украсените с цветовете на триколяра

стени на палатката. Официалната проповед щеше да бъде прочетена от някакъв, прочут монах, върху тялото на когото преди много години се бяха появили стигмати^[2] На третия ден носеха по улиците ковчега на светеца, следван от цялото население, мулета, коне, свине и магарета. Върху капака на ковчега поставяха статуя на светеца, обсипана с пари, цветя и разноцветни бонбони и заобиколена от големи, оплетени с бамбук бутилки вино.

Тези няколко дни бяха дни на всеобщо ликуване за жителите на Монтелепре. Те забравяха, че през останалото време умираха от глад и че продаваха труда си на едрите земевладелци за сто лири на ден на същия този площад, където сега честваха своя светец.

Тури Джулиано трябваше да участва в церемонията при откриването на празника. Тази церемония се състоеше в съвкуплението на „чудотворното муле“ на Монтелепре с най-голямото и най-силното магаре в града. Женските мулета са кръстоска между магарица и жребец и се считат за неплодни. Но в градчето имаше муле, което преди две години бе родило поколение. Собственикът му се съгласи да го предостави на града като принос от семейството му за празника и ако се случеше чудо, даряваше потомството му за участие в бъдещите тържества. Тази церемония бе, сама по себе си язвителна пародия.

Но ритуалното съвкупление бе само отчасти пародийно. Сицилианският селянин се чувства свързан със своето муле и магаре. Тези трудолюбиви животни притежават суровия и мрачен характер на сицилианеца. Подобно на него те могат да работят неуморно часове наред, за разлика от расовите коне, които трябва да бъдат щадени. Освен това те се движат уверено по стръмните планински пътеки, без да падат и да си счупват краката, както често се случва с раздразнителните жребци и плахите чистокръвни кобили. Селянинът, магарето и мулето могат да се препитават с храна, която би причинила смъртта на други хора и животни. Но най-голямата прилика се състои в това, че те искат да се отнасят към тях с обич и с уважение; в противен случай стават кръвожадни и твърдоглави.

Католическите религиозни празници водят началото си от древните езически ритуали, с които хората искали да изпросят милостта на боговете и да ги накарат да сторят чудо. През този съдбоносен септемврийски ден на хиляда деветстотин четиридесет и

трета година по време на фестата в градчето Монтелепре действително се случи чудо, което промени живота на неговите седем хиляди жители.

Двадесетгодишният Тури Джулиано се славеше като най-смелият, най-почтеният и най-силният младеж в селото и вдъхваше дълбоко уважение на всички. Той имаше неопетнена репутация, отнасяше се към съгражданите си с абсолютна честност и не позволяваше да го оскърбят безнаказано.

Тури се бе проявил при последната жетва, когато отказа да работи за нищожната сума, предлагана от управителя на местното имение. Той произнесе реч пред селяните и ги призова да спрат работа и да оставят реколтата да изгние. Карабинерите го арестуваха по обвинение на местния земевладелец, а другите селяни се върнаха на работа. Джулиано не се озлоби. След като бе освободен от затвора благодарение намесата на Хектор Адонис, той не намрази селяните и карабинерите. Стигаше му, че бе защитил принципите си.

При друг случай той предотврати сбиване с ножове между Аспано Пишота и друг младеж, като застана помежду им и усмири гнева им с шеговити увещания.

Странното бе, че извършени от друг, тези постъпки щяха да бъдат изтълкувани като малодушие, прикрито под маската на милосърдието, но нещо в личността на Джулиано възпираше съгражданите му от подобни тълкувания.

През този септемврийски ден на хиляда деветстотин четиридесет и трета година Салваторе Джулиано, наричан Тури от роднини и приятели, размишляваше върху случката, нанесла съкрушителен удар върху мъжкото му самолюбие.

Всъщност случилото се изглеждаше маловажно. В Монтелепре нямаше театър, нито клуб, а само малко кафене с билиардна маса. Предишната вечер Тури Джулиано, неговият братовчед Гаспаре, „Аспану“ Пишота и други младежи се бяха събрали около билиардната маса. Неколцина по-възрастни мъже ги наблюдаваха и отпиваха от виното си. Един от тях, някой си Гуидо Куинтана, беше леко пийнал. Той беше голяма клечка, въпреки че по времето на Мусолини бе хвърлен в затвора, защото го подозираха, че членува в мафията. След превземането на острова от американците Куинтана беше освободен

като жертва на фашизма и се говореше, че ще бъде предложен за кмет на Монтелепре.

Като всеки истински сицилианец, Тури Джулиано познаваше легендарната сила на мафията. През тези първи месеци след освобождението тя отново започна да надига змийската си глава, сякаш бе събрала сили след идването на власт на новото демократично правителство. В градчето се говореше, че някои търговци вече плащали „застраховка“ на определени „уважавани“ личности. Тури познаваше историята на Сицилия, знаеше за безчетните убийства на селяни, които се опитваха да получат полагащите им се пари от могъщите аристократи и земевладелци, знаеше, че мафията изцяло контролираше острова, докато не бе обезглавена от Мусолини и неговото незачитане на законите — сякаш смъртоносна змия бе впила отровните си зъби в по-безобидно влечуго. Тури Джулиано отлично знаеше какъв терор щеше да настъпи на острова.

Куинтана хвърли презрителен поглед към Джулиано и приятелите му. Навярно го раздразни доброто им настроение. Той беше сериозен човек, изправен пред прага на решителен период от живота си: заточен от правителството на Мусолини на един пустинен остров, Куинтана се бе завърнал в родния си град след освобождението и се надяваше за няколко месеца да спечели уважението на съгражданите си.

Може би Гуидо Куинтана се подразни от красотата на Джулиано, защото самият той беше безкрайно грозен. Взети поотделно, чертите му бяха правилни, но външността му беше неприятна и причина за това навярно бе дългогодишният му навик да си придава заплашителен вид. Или може би това бе проява на присъщия антагонизъм на изпечения негодник към родения смелчага.

Той внезапно се изправи и блъсна Джулиано, който в този момент заобикаляше билиардната маса. Тури, който беше възпитан да уважава по-възрастните, се извини тихо и учтиво. Гуидо Куинтана го измери с презрителен поглед от глава до пети.

— Защо не отидеш да спинкаш, за да можеш утре да изкараш парче хляб? — процеди той. — Моите приятели чакат вече цял час, за да играят.

Той протегна ръка, измъкна билиардната щека от ръката на Джулиано и насмешливо му направи знак да напусне масата.

Кафенето утихна, всички погледи бяха втренчени в тях. Но това не бе смъртна обида. Ако Куинтана беше по-млад или оскърблението — по-тежко, Джулиано щеше да бъде принуден да се бие, за да защити репутацията си на смелчага. Аспану Пишота, който никога не се разделяше с ножа си, препречи пътя на приятелите на Куинтана, за да не му се притекат на помощ. Пишота не изпитваше никакво уважение към по-възрастните хора и очакваше неговият братовчед и приятел да завърши достойно разпрата.

Но в този момент Джулиано бе обзет от странно безпокойство. Куинтана изглеждаше готов на всичко. Струпаните зад гърба му приятели, все хора на средна възраст, се усмихваха подигравателно, сякаш не се съмняваха в изхода на двубоя. Един от тях беше облечен в ловни дрехи и държеше пушка. Джулиано не беше въоръжен. За миг го обзе позорен страх. Той не се боеше, че щяха да го ударят, да го ранят или че щеше да бъде победен от по-силен противник. Джулиано се уплаши, защото тези хора знаеха какво правят и бяха господари на положението. Те можеха да го застрелят в мрака, докато се прибираше къщи, и на другия ден на улицата щяха да намерят трупа на един млад глупак. Вроденото чувство за тактика, присъщо на истинския партизанин, го принуди да отстъпи.

Тури Джулиано хвана под ръка приятеля си и го изведе от кафенето. Удивен от лесната капитулация на Тури, Пишота го последва, без да се възпротиви. Той нито за миг не се усъмни в смелостта на Джулиано, защото познаваше доброто му сърце, и предположи, че не иска да се кара и да наранява друг човек заради такава дреболия. Когато излязоха на Виа Бела, дочуха зад себе си потракването на билиардните топки.

Тури Джулиано почти не мигна през цялата нощ. Нима се бе изплашил от злобното лице и заплашителното поведение на този човек? Нима се бе разтреперил като хлапе? Навярно всички му се подиграваха. А неговият най-добър приятел, братовчедът му Аспану, за какъв ли го смяташе сега? За страхливец! Тури Джулиано, водачът на младежите в Монтелепре, който се славеше като най-силен и най-безстрашен, се бе огънал пред първата заплаха на един истински мъж. И все пак трябваше ли заради една игра на билиард да започва вендата, която можеше да завърши с убийство благодарение на този сприхав грубиян Куинтана? Това съвсем не бе свада с някой негов връстник.

Тури разбираше, че случилото се можеше да има сериозни последици, защото тези хора бяха свързани с „Приятелите на приятелите“, и това го плашеше.

Джулиано спа зле и се събуди с мрачно настроение, така опасно за човек на тази възраст. Както повечето младежи, той винаги бе мечтал да бъде герой, а сега се чувствуваше смешен пред самия себе си. Ако живееше в която и да е друга област на Италия, Тури отдавна щеше да е мобилизиран, но като добър сицилианец, той не се записа доброволец, а кръстникът му Хектор Адонис уреди да бъде освободен от военна служба. Въпреки че Сицилия беше под властта на Рим, нито един сицилианец не се смяташе за италианец. Самото правителство не изгаряше от желание да мобилизира сицилианците, особено през последната година на войната. Сицилианците имаха прекалено много роднини в Америка, те бяха родени убийци и предатели, бяха прекалено тъпи, за да бъдат обучени в съвременното военно изкуство, и създаваха неприятности навсякъде.

Тури излезе на улицата и усети как красотата на деня разсея мрачното му настроение. Слънцето блестеше, въздухът беше изпълнен с уханието на лимонови и маслинови дръвчета. Той обичаше градчето Монтелепре, неговите криволичещи улички и каменните къщи, чиито балкони бяха украсени с ярки цветя, които цъфтят само в Сицилия, без никой да се грижи за тях. Обичаше покритите с червени керемиди покриви, разпрострели се чак до границите на сгушилото се в дълбоката долина градче, върху които слънцето изливаше разтопеното си злато.

Натруфената празнична украса — улиците, с надвисналите над тях разноцветни изображения на светци, изработени от папиемаше, и къщите, украсени с огромни цветя, подпирани от бамбукови пръчки — прикриваше крайната нищета на това типично сицилианско градче, кацнало високо сред планинските склонове и същевременно срамежливо закътано в пазвата на заобикалящите го планини. Окичените с гирлянди къщи имаха само по три-четири стаи, където живееха заедно жени, мъже, деца и животни. Повечето от тях нямаха водопровод и канализация — хилядите цветя и студеният планински въздух не успяваха да прогонят зловонието, което се разнасяше още при изгрев-слънце.

Когато времето беше хубаво, хората живееха навън. Жените изнасяха дървени столове на калдъръмените тераси и готвеха на открито. Малките деца препускаха из улиците и гонеха пуйки, пилета и козлета; по-големите плетяха бамбукови кошници. На мястото, където Виа Бела стигаше до площада, имаше огромен фонтан, изобразяващ глава на демон. Той беше построен от гърците преди две хиляди години, водата се лееше от зиналата му уста през големи каменни зъби. Върху планинските склонове бяха изкопани тераси, които едва задържаха засадените върху тях градини. Долу, в равнината, се виждаха градчетата Партинико и Кастеламаре. Зад хоризонта, подобно на убиец, се притайваше кървавият каменен град Корлеоне.

От другия край на Виа Бела, който излизаше на пътя за Кастеламаре, се зададе Аспану Пишота, който водеше малко магаре. За миг Тури се почувствува неловко — питаше се как ли щеше да се държи с него Аспану след унижението от вчерашния ден. Приятелят му беше известен с острия си език — навярно щеше да каже нещо подигравателно. Джулиано усети безсилна ярост и се закле, че занапред никога няма да го заварят неподготвен. Независимо от последствията той щеше да докаже на всички, че не е страхливец. Но пред очите му възкръсна ярко и отчетливо картината в кафенето: видя Куинтана и изправените зад него приятели, един от които беше въоръжен с ловна пушка. Те принадлежаха към „Приятелите на приятелите“ и положително щяха да си отмъстят. Джулиано не се страхуваше от тях, а от поражението, — защото, въпреки че не бяха толкова силни, те бяха по-жестоки.

— Тури — извика Аспану и на лицето му грейна весела и дяволита усмивка. — Това магаренце не ще може да се справи само, ще трябва да му помогнем.

Джулиано не си направи труда да отговори — разбра с облекчение, че приятелят му беше забравил случката от предишната вечер. Тури винаги се трогваше от поведението на Аспану, който бе заядлив и язвителен към грешките на другите, но към самия него се отнасяше с неизменна обич и уважение. Двамата се отправиха към градския площад, последвани от магарето. Селските деца препускаха пред и около тях като рибки пилоти; те знаеха предназначението на магарето и бяха силно развълнувани. За тях това бе голямо удоволствие и развлечение през скучния летен ден.

На площада бе издигната малка, висока около метър и двадесет платформа, изградена от тежки каменни плочи, издялани от околните планини. Тури Джулиано и Аспану Пишота избутаха магарето по утъпканата пътека, която водеше към платформата, и го привързаха за късия метален парапет. Магарето се отпусна на земята. Около очите и муцуната му имаше бели петна, които му придаваха вид на клоун. Децата се струпяха около платформата, смееха се и подсвиркваха подигравателно.

— Кой от вас е магарето? — извика някакъв малчуган и всички останали се разсмяха.

Тури Джулиано не подозираше, че това бе последният му ден като неизвестно селянче, и наблюдаваше сцената с удовлетворението на човек, намерил мястото си в живота. Той бе на сицилианска земя, където беше роден и където бе живял досега. Външният свят не можеше да му причини никакво зло, дори бе забравил унижението от предишната вечер. Познаваше тези надвиснали варовикови планини като петте пръста на ръката си. По обраслите им с трева склонове се извисяваха каменни блокове, в пазвите им се намираха пещери и скривалища, които можеха да приютят цяла армия. Тури Джулиано познаваше всяка къща, всяка ферма, всички работници на полето, всички разрушени замъци от времето на нормандци и маври, както и останките от прекрасните гръцки храмове, които времето на бе успяло да загрози.

От другата страна на площада се появи селянин, който водеше „чудотворното“ муле. Той плащаше на младежите за днешната им работа. Селянинът се казваше Папера и беше дълбоко уважаван от жителите на Монтелепре, защото бе водил успешна вендета срещу свой съсед. Бяха се скарали заради парче земя между нивите им, на което растеше маслинова горичка. Враждата продължи десет години, по-дълго от всички войни, в които Мусолини вълече Италия. Една нощ, веднага след освобождаването на Сицилия от съюзническите армии и установяването на демократично правителство, намериха съседа почти разполовен от изстрел с лупара, широко използвана в Сицилия за подобни цели. Подозрението неизбежно падна върху Папера, но той много ловко се бе оставил да бъде арестуван заради свада с карабинерите и беше прекарал нощта в затворническа килия в казармата Белампо. Говореше се, че това бе първият признак за

възкръсването на мафията, че Папера, чиято жена бе роднина на Гуидо Куинтана, се бил обърнал към „Приятелите на приятелите“ за разрешаване на спора.

Папера поведе мулето към предната част на платформата, децата се струваха около животното и той се опита да ги разпръсне с шеговити закани и плющене на камшика си. Малчуганите лесно се изплъзваха от камшика, който Папера размахваше над главите им с добродушна усмивка.

Усетило миризмата на мулето, магарето с белите петна изпъна въжетото, което го привързваше към платформата. Тури и Аспану го повдигнаха, окуражавани от децата, а Папера обърна мулето със задните части към ръба на платформата.

В този момент бръснарят Фризела излезе от салона си, за да се присъедини към веселието. Зад него, потривайки гладко избръснатото си червендалесто лице, се появи надутият и важен *maresciallo*^[3]. Той беше единственият човек в Монтелепре, който се бръснеше всеки ден. Джулиано отдалече усети силната миризма на одеколона, с който го бе напръскал бръснарят.

Сержант Рокофино огледа с очите на опитен професионалист събралата се на площада тълпа. В качеството си на командир на местния отряд на националната полиция, състоящ се от дванадесет души, той отговаряше за спазването на реда и закона в градчето.

Фестата винаги го затрудняваше и бе разпоредил да бъде изпратен патрул от четирима карабинери на градския площад, но те все още не бяха пристигнали. Той намръщено наблюдаваше Папера, предоставил щедро на града своето чудотворно муле. Сержантът беше напълно убеден, че селянинът беше организирал убийството на съседа си. Тези сицилиански диваци не пропускаха възможността да се възползват от свещените си права. Рокофино мрачно си помисли, че навярно всички те щяха да съжеляват за Мусолини. В сравнение с „Приятелите на приятелите“ диктаторът изглеждаше благ светец.

Бръснарят Фризела беше шутът на Монтелепре. Безделниците се трупаха в неговия салон, за да се посмеят на вицовете му и да узнаят последните клюки. Той беше от онези бръснари, които обслужваха себе си по-добре от клиентите. Мустаците му бяха изящно подстригани, напомадената му коса беше идеално пригладена, лицето му наподобяваше лице на клоун от куклените представления: носът му

бе топчест, голямата му уста зееше като порта, долната му челюст сякаш се сливаше с шията.

— Тури — извика той, — доведи животните в салона ми, за да ги напарфюмирам. Твоето магаре ще си помисли, че се люби с херцогинята.

Тури не му отговори. Когато беше малък, Фризела го беше подстригал толкова лошо, че оттогава майка му се бе заела с тази работа. Но старият Джулиано продължаваше да посещава бръснарския салон, за да научи всички клюки и да смайва възхитените слушатели с разказите си за Америка. Тури Джулиано не обичаше бръснаря, защото Фризела беше надъхан фашист и минаваше за довереник на „Приятелите на приятелите“.

Сержантът запали цигара и наперено тръгна по Виа Бела, без да обърне внимание на Джулиано — пропуск, за който щеше да съжалява през идните дни.

Магарето се опита да скочи от платформата. Джулиано отпусна въжето и Пишота отведе животното точно над „чудотворното“ муле. Задницата на мулето беше тъкмо над ръба на платформата. Джулиано отпусна още малко въжето. Мулето изпръхтя и се дръпна назад, в същия момент магарето връхлетя върху него. То сграбчи задницата на женската с предните си крака, конвулсивно подскочи няколко пъти и замря във въздуха; на петнистата му муцуна бе изписано комично блаженство. Папера и Пишота се разсмяха, а Джулиано рязко дръпна въжето и привърза покорното магаре към железния парапет. Тълпата ръкопляскаше и подвикваше благословии, а децата започнаха да се разпръсват из улиците в търсене на други забавления.

— Ех, ако можехме да живеем като магарета! — възкликна Папера, който все още се хилеше. — Това се казва райски живот!

Пишота отвърна заядливо:

— Синьор Папера, искате ли да ви натоваря с бамбук и с кошове маслини и да ви карам с камшик да изкачвате планинските пътеки по осем часа всеки ден? Такъв е животът на магарето.

Селянинът се намръщи, схванал злобрния намек, че плащаше на младежите прекалено малко за тяхната работа. Той не обичаше Пишота и всъщност беше наел само Джулиано. Всички в Монтелепре обичаха Тури, но не питаеха същите чувства към Пишота, защото езикът му беше прекалено остър, поведението — нехайно, отгоре на

всичко беше мързелив. Не го извиняваше и фактът, че имаше хронично заболяване на белите дробове. Това не му пречеше да пуши, да се върти около леките момичета в Палермо и да се облича като конте. И тези елегантни френски мустачки! Дано кашлицата да го задави и да върви по дяволите, помисли си Папера. Той връчи на младежите тяхното възнаграждение от двеста лири, за които Джулиано му благодари учтиво, и пое заедно с мулето си по пътя към фермата. Братовчедите отвързаха магарето и го поведоха към къщата на Джулиано. Работният ден на животното тепърва започваше; чакаше го много по-неприятна работа.

Майката на Джулиано беше приготвила рано обяда на двамата братовчеди. Сестрите на Тури, Марианина и Джузепина, помагаша на майката да направи тестото за традиционната вечеря. Те изсипваха върху полирана дървена дъска цяла планина от яйца и брашно и месеха тестото, докато добиеше желаната твърдост — тогава с нож правеха върху него кръст за освещаване. След това Марианина и Джузепина изрязваха тестени ивици и ги навиваха около стъбла от сизал, крило после измъкваша, и така се получаваша тестени тръбички. Стаята беше украсена с големи купи с маслини и грозде.

Бащата на Тури работеше на полето, но щеше, да се прибере порано, за да участва в следобедните празненства. На следващия ден щяха да сгодяват Марианина и в дома на семейство Джулиано щеше да има тържество.

Тури беше любимото дете на Мария Ломбардо. Сестрите си спомняха как майка им къпеше бебето всеки ден. Поцинкованият леген грижливо се затопляше на печката, майката пробваше с лакът температурата на водата, купуваха специален сапун от Палермо. Отначало сестрите ревнуваха, но после свикнаха и очаровани наблюдаваха как Мария Ломбардо къпеше голото момченце. Тури никога не плачеше и се смееше задавено, когато майка му пееше и се възхищаваше от прекрасното му телце. Той беше най-малкият в семейството, но израсна най-силен. Хората го смятаха за чудак, защото четеше книги и говореше за политика.

Тури обичаше да казва, че дължи височината си и внушителната си фигура на времето, прекарано в майчината утроба в Америка. Но сестрите го обичаха заради благия му характер и неговата безкористност.

Тази сутрин жените се безпокояха за Тури и загрижено го наблюдаваха, докато закуси с хляб, парче козе сирене и маслини и изпи чаша кафе от цикория. След малко той и Аспану щяха да потеглят с магарето към Корлеоне, за да донесат тайно голяма пита сирене, малко шунка и наденици. Тури щеше да пропусне един ден от празненствата, но щеше да достави удоволствие на майка си и да помогне за тържественото отпразнуване на годеча на сестра си. Част от продуктите щяха да бъдат продадени на черния пазар за подпомагане на семейния бюджет.

Майката и момичетата се радваха, когато братовчедите бяха заедно. Двамата бяха приятели от детинство и се чувстваха по-близки от братя, въпреки че бяха напълно различни по външност и характер. Аспану Пишота винаги очароваше жените със своето мургаво и подвижно лице, украсено с тънки мустачки на кинозвезда, с блестящите си черни очи и смолисти коси и със своето остроумие. Но колкото и да е чудно, ярката му личност винаги биваше засенчвана от спокойната класическа красота на Тури Джулиано. Той притежаваше атлетично тяло, както античните гръцки статуи, пръснати из цяла Сицилия, кожата му имаше лек загар, главата му беше увенчана от руси къдри. Беше олицетворение на спокойствието, но се движеше с изненадваща стремителност. Най-забележителни бяха очите му. Златистокафяви и замечтани, те изглеждаха обикновени, когато Тури гледаше встрани. Но впиеше ли поглед в някого, клепачите му се притваряха, сякаш бяха издялани от камък, и цялото му лице ставаше безизразно като маска.

Докато Пишота забавляваше Мария Ломбардо, Тури Джулиано се качи в стаята си, за да се приготви за предстоящото пътуване, а най-вече за да вземе скрития там пистолет. Още помнеше унижението от предишната вечер и беше решил да тръгне на път въоръжен. Той умееше да стреля, защото баща му често го водеше на лов.

Майката чакаше в кухнята, за да се сбогува насаме с Джулиано. Тя го прегърна и усети затъкнатия в колана му пистолет.

— Тури, внимавай — уплашено прошепна тя. — Не влизай в пререкание с карабинерите. Ако те спрат, дай им всичко, което носиш.

— Могат да вземат продуктите — каза Джулиано, за да я успокои, — но няма да позволя да ме бият или да ме вкарат в затвора.

Тя разбра какво искаше да каже синът ѝ и пламенната ѝ сицилианска душа се изпълни с гордост. Преди много години гордостта и нежеланието да приеме бедността я бяха подтикнали да убеди съпруга си да опитат щастието си в Америка. Мария Ломбардо бе мечтателка, която вярваше в справедливостта и в своето законно място в обществото. Тя спести много пари в Америка, но същата тази гордост я накара да се завърне в Сицилия и да заживее като царица. После всичко се превърна в пепел. През войната лирата се обезцени и Мария Ломбардо отново изпадна в мизерия. Тя се бе примирила със съдбата си, но още хранеше надежда за своите деца. Беше щастлива, защото Тури беше наследил нейния дух, но се страхуваше от мига, в който синът ѝ щеше да се сблъска със суровата действителност в Сицилия.

Тя видя Тури, който излезе на павираната улица ѝ се присъедини към Аспану Пишота. Нейният Тури се движеше като голяма котка; гърдите му бяха толкова широки, краката и ръцете толкова мускулести, че редом с него Аспану приличаше на крехко стръкче сизал. Но Пишота притежаваше хитрост, която липсваше на нейния син, смелостта му беше подплатена с жестокост. Аспану щеше да закриля Тури в този свят на предатели, където всички те бяха принудени да живеят. Освен това тя имаше слабост към грациозния братовчед с маслинова кожа, въпреки че смяташе сина си за по-красив.

Мария Ломбардо ги изпрати с поглед, когато тръгнаха по Виа Бела по посока на равнината Кастеламаре. Нейният син, Тури Джулиано, и синът на сестра ѝ, Аспану Пишота! Дватама едва бяха навършили двадесет години, дори изглеждаха по-млади. Тя ги обичаше и се страхуваше за тях.

Най-сетне двамата младежи и тяхното магаре се скриха зад едно възвишение, но тя продължи да гледа, докато отново се появиха върху склона на надвисналата над градчето планина. Мария Ломбардо Джулиано упорито се взираше в тях, сякаш никога вече нямаше да ги види, докато не потъгнаха в ранната утринна мъгла, която обвиваше върха. Те изчезнаха, започваше легендата за тях.

[1] Така се нарича мястото, където през 1520 година се състояла историческата среща между кралете Франсоа I и Хенри VIII. — Б.пр. ↑

[2] Белези, подобни на раните на Исус Христос. — Б.пр. ↑

[3] Сержант (ит.). — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

През тези септемврийски дни на хиляда деветстотин четиридесет и трета сицилианците можеха да оцелеят само чрез търговия на черния пазар. Строгата купонна система не бе премахната след завършването на войната и фермерите бяха задължени да предават продукцията си в държавните складове по нормирани цени и срещу обезценени книжни пари. В замяна на това правителството трябваше да продава и разпределя сред населението получените продукти. Тази система целеше да осигури храна за всички, но само колкото да не умрат от глад. На практика обаче селяните укриваха почти всичките храни, защото дон Кроче и неговите кметове конфискуваха продуктите от държавните складове и ги продаваха на черния пазар. За да се прехранват, хората бяха принудени да купуват от черноборсаджиите и да нарушават закона за контрабандата. Ако ги заловяха, биваха осъждани на затвор. Какво от това, че в Рим управляваше демократично правителство? Народът получи правото да гласува, но умираше от глад.

Тури Джулиано и Аспану Пишота лекомислено се готвеха да нарушат тези закони. Пишота имаше връзки с черноборсаджиите и бе организирал експедицията. Беше уговорил с някакъв фермер да пренесе голяма пита сирене и да я предаде на черноборсаджиите в Монтелепре. За награда младежите щяха да получат четири бута шунка и кошница с наденици, които щяха да превърнат годеща на Марианина в голямо тържество. Тури и Аспану нарушаваха два закона: първият забраняваше незаконната търговия, вторият — контрабандата между италианските провинции. Властите бяха безсилни да накарат селяните да се подчиняват на закона за незаконната търговия — това би означавало да арестуват цялото население на Сицилия. Но законът за контрабандата се съблюдаваше много стриктно. Отряди карабинери кръстосваха из селата, устройваха засади по пътищата, навсякъде слухтяха доносчици. Естествено, полицаите не задържаха керваните на дон Кроче, който използваше американски военни камиони и бе

снабдил хората си със специални пропуски, но в мрежите им попадаха много дребни фермери и гладуващи селяни.

Тури и Аспану вървяха около четири часа, преди да достигнат фермата. Те наготовиха на магарето голямата пита бяло шуплесто сирене и другите продукти и ги замаскираха със сизал и бамбукови пръчки, все едно че караха фураж за добитъка, който много селяни държаха по домовете си. Братовчедите притежаваха безгрижността и самоувереността на младите, или по-точно на децата, които крият своите съкровища от родителите, сякаш е достатъчно да замислят измама и тя ще им се удаде. Тяхната самоувереност се подкрепяше и от убеждението, че могат да намерят най-тайните пътеки в планината.

Младежите поеха дългия път към родното градче и Джулиано изпрати Пишота напред, за да го предупреди за появата на карабинери. Двамата предварително се бяха уговорили как да си, сигнализируют в случай на опасност. Магарето носеше леко товара и не се инатеше; то бе получило наградата си предварително.

Младежите вървяха близо два часа и бавно изкачваха планината, преди да се появят първите признаци за опасност. На около четири километра зад тях Джулиано съгледа керван от шест мулета и един ездач, които се движеха, спокойно в същата посока. Ако тази пътека бе известна на черноборсаджиите, знаеше я и полицията — съществуваше опасност от засада. За всеки случай Пишота тръгна напред, на разузнаване.

След час Тури настигна братовчедата си, който седеше на голям камък, пушеше цигара и кашляше. Аспану беше много бледен, той не трябваше да пуши. Тури седна до него, за да си отдъхне. От детинство ги свързваше най-вече това, че никога не се опитваха да се командуват един друг. Тури не каза нищо, докато Аспану най-сетне угаси цигарата и пъкна угарката в джоба си. Тръгнаха отново, Джулиано водеше магарето за повод, Аспану крачеше след него.

Младежите се движеха по планинска пътека, далеч от шосетата и селцата, но понякога съглеждаха древен гръцки резервоар, в който водата се вливаше през устата на разбита статуя, или развалините на нормандски замък, препречвал преди векове пътя на нашествениците. Тури Джулиано отново се замисли за миналото и бъдещето на Сицилия. Спомни си своя кръстник Хектор Адонис, който беше обещал да дойде в Монтелепре след празненствата и да му помогне да

напише молба за постъпване в университета в Палермо. За миг се натъжи: Хектор Адонис никога не присъствуваше на фестата — пияниците се подиграваха на ниския му ръст, а децата, обикновено повисоки от него, подхвърляха обидни закачки. Тури се питаше защо бог бе наказал този човек с външност на джудже и бе натъпкал главата му със знания. Тури Джулиано считаше Хектор Адонис за най-умния човек на земята и го обичаше заради проявената добрина към него и към родителите му.

Той си спомни и своя баща, който се трудеше непосилно върху малкото си парче земя, и сестрите си, облечени в овехтели дрехи. За щастие Марианина беше толкова красива, че бе успяла да си намери съпруг въпреки бедността си и смутните времена.

Но Тури страдаше най-много заради майка си, Мария Ломбардо. Дори когато беше малък, той чувствуваше нейното огорчение от сполетялата я горчива съдба. Тя бе вкусила богатите плодове на Америка и вече не можеше да бъде щастлива в потъналото в мизерия сицилианско градче. Майка му винаги избухваше в сълзи, когато старият Джулиано разказваше своите истории за онова прекрасно време.

Но Тури Джулиано бе решил да промени съдбата на семейството си. Той щеше да работи и упорито да се учи, за да стане уважаван човек като своя кръстник.

Внезапно братовчедите се озоваха сред високи дървета, в малка горичка, рядкост за тази част на Сицилия, където днес се срещат само големи бели камъни и каменни кариери. След това възвишение пътеката се спускаше към Монтелепре, трябваше да внимават за патрулите на националната полиция. Наближаваха Куатро молине — „Четири пътя“. Джулиано дръпна юздата на магарето и направи знак на Аспану да спре. Младежите застинаха в мълчаливо очакване. Чуваше се само монотонното жужене на безброй кръжащи над тях насекоми. Триенето на крилете и крачката им предизвикваше звук, подобен на бръмчене на електрически трион. Братовчедите прекосиха кръстопътя и се скриха в друга горичка. Тури Джулиано отново се замисли.

Внезапно дърветата оредяха и младежите излязоха на малка, обсипана с дребни камъчета поляна, обраснала с окастрени бамбукови стъбла и рядка трева. В далечината слънцето клонеше към заник и

бледият му хладен лик осветяваше гранитните скали. След тази полянка пътеката се спускаше спираловидно към Монтелепре. Внезапно Джулиано бе изтръгнат от мечтите си. Той забеляза подобна на пламъче от кибритена клечка светлинка, която проблесна вляво от него. Тури бързо дръпна поводата и направи знак на Аспану.

Някакви мъже излязоха от гъсталака на тридесетина метра от тях. Бяха трима и Джулиано разпозна твърдите им военни фуражки и черните униформи с бели кантове. Обзе го нелепо, противно чувство на отчаяние, срамуваше се, че го бяха заловили. Тримата карабинери насочиха оръжията си и обкръжиха младежите. Двамата бяха съвсем млади с червендалести, голобради лица, фуражките им бяха комично килнати на тила. Те се прицелваха с автоматите си и се стараеха да изглеждат сериозни, но по лицата им беше изписана радост.

Карабинерът в средата беше по-възрастен и беше въоръжен с пушка. Лицето му беше надупчено от едра шарка, фуражката му — нахлупена над очите. Върху ръкава му бяха извезани сержантски нашивки. Той зловецко се усмихваше, пушката му бе насочена право в гърдите на Джулиано. При вида на тази усмивка отчаянието на Тури се превърна в гняв.

Сержантът се приближи, войниците настъпваха от двете страни. Тури внимателно ги изгледа. Младите карабинери и техните автомати не бяха опасни: те безгрижно пристъпваха към магарето и явно не се отнасяха сериозно към задържаните. Полицаите направиха знак на Джулиано и на Пишота да се отдръпнат, единият прехвърли автомата на гърба си и смъкна бамбуковите пръти от гърба на магарето. При вида на продуктите очите му алчно заблестяха, той подсвирна от удоволствие. Войникът не забелязваше Аспану, който се промъкваше към него, но сержантът беше нащрек.

— Хей, ти, с мустачките, отдръпни се! — извика той.

И Аспану отстъпи назад към Тури Джулиано.

Командирът се приближи. Джулиано внимателно го следеше. Сипаничавото лице на сержанта изглеждаше уморено, но очите му блестяха.

— Браво, момчета, какво вкусно сирене! — каза той. — Ще си подсладим с него макароните в казармата. Кажете ми само името на селянина, от когото сте го взели, и ще ви пуснем да се приберете с магарето у дома.

Братовчедите не отговориха, той чакаше, но те продължаваха да мълчат.

Най-сетне Джулиано промълви спокойно:

— Ако ни пуснете, ще ви дам хиляда лири.

— Избърши си задника с твоите лири — присмя се сержантът. — Покажи ми личната си карта и ако не е редовна, ще те накарам да се избършеш и с нея.

Обидните думи и предизвикателната наглост на черно-белите мундири разпалиха ледена ярост в гърдите на Джулиано. В този миг разбра, че за нищо на света нямаше да позволи на тези хора да го арестуват и да лишат семейството от така необходимата им храна.

Тури Джулиано извади личната си карта и тръгна към сержанта, като се стараше да излезе от прицела, на оръжието му. Той знаеше, че притежава по-бързи реакции от останалите хора, и беше решил да рискува. Но сержантът замахна с пушката си и го накара да отстъпи назад.

— Хвърли я на земята! — извика той.

Джулиано се подчини.

Пишота, който стоеше на пет крачки вляво от Тури, разбра намерението му — той знаеше, че Джулиано крие пистолет под ризата си — и се опита да отвлече вниманието на карабинера. Аспану се изпъчи, стисна камата, която носеше в праметнатата през рамо ножница, и изрече с преднамерена дързост:

— Сержанте, защо са ти личните ни карти, щом ще ти кажем името на селянина? Сделката си е сделка. — Той замълча и процеди саркастично: — Добре ни е известно, че карабинерите винаги държат на думата си.

Пишота сякаш не произнесе, а изплю с омраза думата „карабинери“.

Сержантът пристъпи към Аспану, усмихна се и насочи пушката си към гърдите му:

— Хайде, конте такова, покажи ми картата си — извика той. — А може би не притежаваш никакви документи, подобно на магарето ти, чиито мустаци са по-хубави от твоите!

Младите карабинери се засмяха. Очите на Пишота заблестяха, той тръгна към сержанта.

— Нямам документи и не познавам никакъв фермер. Намерихме продуктите на пътя.

Предизвикателното му държание и безразсъдната му смелост не постигнаха очаквания ефект. Пишота искаше да подмами карабинера по-близо до себе си, но сержантът отстъпи назад и се усмихна.

— Bastinado ще смачка нахалната ти сицилианска мутра — закани се той и заповяда на младежите да легнат на земята.

В преносен смисъл „bastinado“ означаваше бой с камшици и палки. Джулиано познаваше някои жители на Монтелепре, които излизаха от казармата Белампо със счупени крака, с издути като пъпешни глави, вътрешните им органи бяха така повредени, че те никога вече не можеха да работят. Той нямаше да позволи на карабинерите да направят същото с него. Тури се отпусна на коляно, опря се на земята с едната си ръка, а с другата се опита да извади скрития под ризата му пистолет. Свечеряваше се, полянката беше окъпана с меката, мъжделива светлина на залязващото слънце, което хвърляше последни отблясъци, преди да се скрие зад планината. Тури видя, че Пишота отказа да се подчини на заповедта, и си помисли, че навярно нямаше да го застрелят заради парче контрабандно сирене. Той забеляза как потреперваха пистолетите в ръцете на младите полицаи. В този момент се дочу пръхтене на магарета и тропот на копита и на полянката се появи керванът, който Тури бе видял преди обяд на пътя. Предвождаше го конник, облечен с дебело кожено яке, което го правеше още по-едър, през рамото му бе праметната лупара. Той скочи от коня, измъкна от джоба си голяма пачка пари и се обърна към началника на карабинерите:

— Изглежда, че този път сте хванали дребни риби.

Очевидно те добре се познаваха, защото се спогледаха и ухилиха. За момент сержантът отслаби своята бдителност и протегна ръка за парите. Никой не обръщаше внимание на двамата пленници. Тури Джулиано се прокрадна към най-близкия карабинер, а Пишота се запромъква към бамбуковите храсти. Войниците дори не го забелязаха. Джулиано се хвърли върху карабинера и извика на Пишота:

— Бягай!

Аспану скочи в гъсталака, а Тури хукна към горичката. Другият карабинер бе така объркан или муден, че не успя да се прицели навреме. Джулиано, който след миг щеше да се намери под

прикритието на дърветата, усети внезапен прилив на сила. Той скочи, като се стараеше да попадне между дебелиите дънери, и същевременно измъкна пистолета си. Но с право бе оценил сержанта като най-опасен от тримата полицаи. Карабинерът захвърли парите, свали пушката от рамото си и се прицели хладнокръвно. Изстрелът му беше безпогрешен: Джулиано падна като простреляна птица.

Тури чу детонацията и в същия момент усети сковаваща болка, сякаш го бяха ударили с тежка тояга. Тялото му рухна между дърветата, той се опита да стане, но не успя, краката му бяха сковани. Без да изпуска пистолета, Тури се претърколи и видя как сержантът триумфално размахва оръжието си; внезапно усети, че панталоните му се напояват с топла, лепкава кръв.

За части от секундата, преди да натисне спусъка на пистолета, той искрено се учуди: нима щяха да го убият заради парче сирене? Нима щяха да сломят сърцата на родителите му със сурово безразличие само защото бе нарушил закона, който и без това не се спазваше от никого? Майка му щеше да тъгува до края на живота си, ако видеше обляното в кръв тяло на сина си, който през целия си живот не бе причинил зло никому.

Джулиано натисна спусъка и видя как сержантът изпусна пушката си, черно-бялата му фуражка се изтърколи на земята. В този миг тялото на младежа се строполи върху каменистата поляна. Да се улучи противникът с пистолет от такова разстояние бе почти безнадеждно, но Тури си въобрази, че собствената му ръка догони куршума и го заби като кама в окото на сержанта.

Затреця автомат, но свистящите куршуми не можеха да достигнат целта. После настъпи мъртва тишина, дори насекомите спряха непрестанното си жужене.

Тури Джулиано лежеше в храсталаците. Той видя как лицето на врага му се превърна в окървавена маска и това го окрили, даде му нови сили. Отново се помъчи да стане и този път краката му се подчиниха, но когато се втурна да бяга, се почувствува безпомощен. С изненада усети нещо топло и лепкаво в слабините, панталоните му бяха подгизнали от кръв, очите му се замъгляваха. Внезапно го помилваха лъчите на слънцето, помисли си, че отново е попаднал на полянката, и направи опит да се върне назад. Тялото му полетя надолу,

но не към земята, а в някаква бездънна, обагрена в червено пропаст и той разбра, че ще остане там завинаги.

Младият карабинер сне пръста си от спусъка на автомата и всичко утихна. Контрабандистът вдигна парите и ги подаде на другия карабинер. Войникът насочи автомата си към него и извика:

— Не мърдай, арестуван си!

— Пуснете ме — помоли го контрабандистът, — и без това сега ще делите парите само двамата.

Карабинерите впериха поглед в неподвижното тяло на сержанта, за да се убедят, че наистина е мъртъв. Куршумът беше преминал през очната кухина, която бе изпълнена с жълтеникава течност. Някакво насекомо вече потапяше хоботчето си в отворената рана.

— Младежът е ранен, ще се опитам да го заловя или ще ви донеса тялото му. Вие ще бъдете обявени за герои, а аз ще бъда свободен — умоляваше ги контрабандистът.

Карабинерът вдигна личната карта, която Тури бе хвърлил на земята по нареждане на сержанта, и прочете на глас:

— Салваторе Джулиано от град Монтелепре.

— Сега нямаме време да го търсим — каза другият войник. — По-важно е да доложим в щаба.

— Страхливци — процеди контрабандистът. За миг му хрумна да ги заплаши с лупарата, но се уплаши от омразата, която се четеше в очите им. Той им бе нанесъл смъртна обида и за назидание го накараха да натовари тялото на сержанта на коня си и да върви пеша до казармата, като преди това му взеха оръжието. Младите карабинери бяха толкова нервни, че той се молеше да не го застрелят още по пътя. Всичко останало щеше да се уреди, защото бе добър познат на сержант Рокофино от Монтелепре, с когото често бе уреждал различни сделки и с когото се надяваше да работи и в бъдеще.

През това време никой не се сети за Пишота, но той чу всичко, докато лежеше, стиснал ножа си, в дълбоката, обраснала с трева падина. Аспану се страхуваше, че ще започнат да търсят Тури, и бе готов да нападне карабинера, да пререже гърлото му и да вземе автомата му. В душата му бушуваше омраза, в този момент той не се боеше от смъртта. Чу предложението на контрабандиста да намери трупа на Тури и лицето на този човек се запечати завинаги в паметта му. Аспану дори съжаляваше, че карабинерите си бяха отишли и го

бяха оставили сам в планината. Сърцето му се сви, когато привързаха магарето му към кервана.

Но той знаеше, че Тури е тежко ранен и се нуждае от помощ. Прикривайки се зад дърветата, Пишота заобиколи поляната, за да се добере до мястото, където беше изчезнал приятелят му. В храсталака нямаше нито следа от Тури и Аспану хукна по пътеката, по която бяха дошли. Той се изкачи върху огромна, вдлъбната гранитна скала, в дупката се бе събрала локвичка почти черна кръв, а надолу се точеше дълга следа от лепкави, яркочервени капки. Аспану се втурна в тази посока и се вцепени — Джулиано лежеше проснат наскред пътеката, ръката му все още стискаше пистолета.

Пишота коленичи, взе оръжието и го затъкна в пояса си. В този миг Тури Джулиано отвори очи. В тях се четеше омраза, той сякаш не позна Пишота. Аспану едва не заплака от радост и се опита да повдигне приятеля си, но силите не му достигнаха.

— Тури, помъчи се да станеш, аз ще ти помогна — извика той.

Джулиано опря ръце на земята и се опита. Пишота го прегърна през кръста и усети, че нещо топло и влажно потече по дланта му. Той отдръпна ръката си, разгърна дрехата на Джулиано и с ужас видя огромната рана на хълбока му. Подпря Тури на едно дърво, разкъса ризата си и я притисна към раната, като завърза ръкавите около кръста на приятеля си. После го прегърна и вдигна лявата ръка на Джулиано. Така успя да запази равновесие и внимателно поведе Джулиано по пътеката. Отдалеч изглеждаше, като че слизаха с валсови стъпки по планинския склон.

Така Тури Джулиано пропусна празника в чест на света Розалия, която, както се надяваха жителите на Монтелепре, щеше да донесе щастие на родното им градче.

Той пропусна състезанието по стрелба, което навярно щеше да спечели, и конните надбягвания, когато съперниците се биеха с тояги и камшици, пропусна пурпурните, жълти и зелени ракети, които се разпръсваха като искри на фона на звездното небе.

Тури не можа да опита вкусните сладкиши от бадемово тесто във формата на моркови, бамбукови пръчки и домати, чиято сладост вцепеняваше цялото тяло, нито захарните фигурки, изобразяващи

легендарните рицари Ролан, Оливие или Карл Велики, опасани с мечове, инкрустирани с рубинови бонбончета и изумрудени парченца плод. Децата носеха тези фигурки у дома и ги слагаха под възглавниците си, за да помечтаят за славни подвизи. Тури не можа да присъствува и на годежа на сестра си.

Жителите на Монтелепре бяха разочаровани, защото съвкуплението между магарето и чудотворното муле не доведе до създаване на ново поколение. Едва по-късно разбраха, че светицата наистина беше сторила чудо, приело образа на младежа, който бе държал магарето.

ПЕТА ГЛАВА

Настоятелят на Францисканския манастир правеше обичайната си вечерна обиколка и подтикваше ленивите монаси да заслужат насъщния си залък. Той провери раклите в работилницата за свещените реликви и се отби в пекарната, която произвеждаше големите самуни хрускав хляб, продаван в околните градове. Абатът внимателно огледа градината и бамбуковите кошове, препълнени с маслини, домати и грозде, и се убеди, че лъскавата повърхност на стоката не е повредена. Монасите му се трудеха като приказни феи, макар и не така весело. Всъщност те бяха доста печална компания, лишена от радостта, подобаваща на хора, отдали живота си в служба на бога. Абатът измъкна от пазвата си тънка черна пура и продължи обиколката на манастира, за да добие апетит за вечерята.

Точно в този момент Аспану Пишота издърпа Тури Джулиано през вратата на манастира. Отецът портиер се опита да го спре, но Пишота допря пистолета си до бръснатото му теме и монахът падна на колене, нашепвайки последната си молитва. Аспану положи окървавеното и почти безжизнено тяло на Джулиано в краката на абата.

Настоятелят беше висок и изискан, със съсухрено, маймуноподобно лице с къс нос и кафяви любопитни очички, прилични на копчета. Въпреки че беше прехвърлил седемдесетте, той бе много жизнен, а умът му бе все така бистър, както по времето преди Мусолини, когато пишеше изискани послания за откуп до жертвите на мафията. Както селяните, така и властите знаеха, че неговият манастир е свърталище на черноборсаджийи и контрабандисти, но въпреки това никой не се опитваше да спре незаконната му дейност. Правеха го не само от уважение към сана му, но и защото всички чувствуваха, че бе заслужил известна материална награда заради ролята си на духовен пастир на обществото.

Абат Манфреди въобще не се смути при вида на двете изцапани с кръв селянчета, които се вмъкнаха насилствено в свещената обител на свети Франциск. Той познаваше добре Пишота, беше го използвал

за няколко контрабандни операции и сделки с черната борса. Сближаваше ги прикритото лукавство, което Пишота с удивление откриваше в този толкова стар и свят човек, а абатът — в селския младеж, чужд на светската суета.

Настоятелят успокои портиера и се обърна към Пишота:

— Е, драги ми Аспану, каква каша си забъркал сега?

Пишота се опитваше да пристегне превръзката върху раната на Тури. Абатът с изненада изгледа покрусеното му лице: не очакваше, че младежът е способен на такива чувства. Когато зърна отново зеещата рана, Пишота се убеди, че приятелят му е обречен. Как щеше да съобщи на родителите за смъртта на Тури? Ужасяваше се от мъката, която щеше да причини на Мария Ломбардо. Но в момента му предстоеше по-важна задача: трябваше да убеди абата да приюти Джулиано в манастира.

Аспану впери очи в настоятеля — без да го заплашва, искаше да му внуши, че ако откажеше, щеше да спечели смъртен враг.

— Това е Салваторе Джулиано, мой братовчед и скъп приятел — обясни той. — Както виждате, той е ранен и скоро карабинерите ще плъзнат да го търсят из планините. Те преследват и мен, вие сте единствената ни надежда. Моля ви да ни приютите и да повикате лекар. Ако го сторите, ще спечелите в мое лице предан приятел.

Пишота наблегна на думата „приятел“. Абатът отлично разбра за какво намекуваше младежът. Той бе слушал много за Тури Джулиано — съгражданите му го уважаваха и го считаха за истински смелчага и отличен стрелец. Дори „Приятелите на приятелите“ желяеха да го включат в своята организация. По време на едно посещение в манастира лично великият дон Кроче бе споменал името му пред абата и бе подчертал, че този младеж заслужава специално внимание.

Но когато огледа безжизненото тяло на Джулиано, той бе почти убеден, че младежът се нуждае повече от гроб, отколкото от убежище и че му е необходим свещеник, а не лекар. Абатът не рискуваше нищо, ако изпълнеше молбата на Пишота — дори в Сицилия укриването на мъртвец не се смяташе за престъпление. Но той не се издаде пред Аспану, че исканата услуга е съвсем маловажна.

— Защо ви преследват? — запита настоятелят.

Пишота се поколеба и бързо размисли. Ако абат Манфреди научеше за убийството на карабинера, положително щеше да откаже да

приюти Тури. Следователно трябваше да го предупреди за евентуалния обиск — в противен случай монахът можеше да се изтърве неволно. Пишота реши да рискува и накратко разказа за случилото се.

Свещеникът сведе очи в безмълвна молитва за още една душа, осъдена да попадне в ада, като същевременно внимателно огледа безжизненото тяло на Джулиано — превръзката беше напоена с кръв. Навярно горкото момче щеше да умре всеки момент и така проблемът щеше да се разреши от само себе си.

Като францискански монах, абатът би трябвало да бъде изпълнен със състрадание към ближния, но в тези размирни времена трябваше внимателно да преценява евентуалните последствия от милосърдните си деяния. Ако приютеше младежа и той умреше в манастира, събитията щяха да се развият в негова полза. Властите щяха да получат трупа, а близките на Тури щяха да се чувствуват вечно задължени. От друга страна, ако Джулиано оздравееше, неговата признателност можеше да бъде безценна за абата. Съвсем не бе за пренебрегване да има за длъжник човек, който въпреки тежката си рана бе успял да убие карабинера.

Разбира се, настоятелят можеше да предаде на полицията двамата нехранимайковци и там набързо щяха да им видят сметката. Но какво щеше да спечели от това? И бездруго властите му оказваха пълно съдействие, цялата област беше в ръцете му. Абатът търсеше подкрепата на хора от другия лагер. Ако издадеше младежите, той щеше да озлоби селяните и да си навлече вечната омраза на две семейства. Абатът съвсем не бе така наивен, за да се залъгва, че духовническият му сан щеше да го защити от неизбежната вендета; при това добре познаваше Пишота — този младеж щеше да стигне далеч, преди да попадне в преизподнята. Не, за нищо на света не трябваше да се отнася лекомислено към омразата на сицилианските селяни. Те бяха дълбоко религиозни и никога нямаше да осквернят статуята на Дева Мария, но в разгара на вендетата не биха се поколебали да застрелят самия папа, ако той е нарушил „омертата“ — древния неписан закон за мълчание.

Неуките обитатели на тази земя, осеяна с безброй статуи на Исус, не вярваха в неговата доктрина за християнското примирение, за тях думата „опрощение“ означаваше убежище за страхливците. Истинският сицилианец не познаваше милосърдието.

Абатът беше сигурен, че Пишота няма да го издаде. По време на една от контрабандните им операции свещеникът бе наредил да арестуват Аспану и да го подложат на разпит. Следователят, който беше от националната полиция в Палермо, а не някой глупав местен карабинер, се опита да изтръгне признания от младежа отначало с увещания, после — със заплахи, но Пишота упорито продължаваше да мълчи. Следователят го освободи и увери абата, че на този младеж могат да поверят по-отговорни задачи. От този ден настоятелят се привърза към Пишота и често се молеше за душата му.

Абатът пъкна два пръста в устата си и пронизително изсвири. Той нареди на притеклите се монаси да отнесат Джулиано в личните му покои в най-отдалеченото крило на манастира, където по време на войната бе укривал дезертиралите от армията синове на богати фермери. След това изпрати един монах да доведе лекаря от селцето Сан Джузепе Ято, отдалечено на около осем километра от манастира.

Пишота приседна на леглото и улови ръката на приятеля си. Раната вече не кървеше, но отворените очи на Тури бяха замъглени. Пишота не се осмеляваше да проговори, защото едва сдържаше сълзите си. Той изтри капките пот от челото на Джулиано и забеляза, че кожата му придобива синкав оттенък.

Лекарят пристигна едва след час. Той бе забелязал отрядите от карабинери, които претърсваха планината, и съвсем не бе изненадан, когато научи, че неговият приятел, абатът, укрива преследван от закона човек. Това не го засягаше — той нехаеше за полицията и за правителството, но абатът беше негов съотечественик, който се нуждаеше от помощта му. Ненаправно лекарят получаваше всяка неделя кошница с яйца, бъчвичка с вино за Коледа и младо агънце за Великден.

Той прегледа Джулиано и отново превърза раната. Куршумът бе преминал през коремната област, бе засегнал важни органи и положително бе разкъсал черния дроб. Момчето беше мъртвешки бледо — явно бе загубило голямо количество кръв, тялото му започваше да посинява, около устните му бе очертан бял кръг, който бе един от първите признаци за приближаващата смърт. Лекарят въздъхна и се обърна към абата:

— Направих всичко възможно. Кръвоизливът е спрял, но той е загубил много кръв — в повечето случаи това е фатално. Загривайте

го, опитайте се да му дадете малко мляко, ще ви оставя морфин.

Той изгледа със съжаление мощното тяло на Джулиано.

— Какво да кажа на родителите му? — прошепна Пишота. — Има ли някаква надежда?

— Измисли нещо — въздъхна лекарят, но раната е смъртоносна. Приятелят ти изглежда доста жилав, може да изкара някой и друг ден, но е излишно да се надяваш.

Той забеляза отчаянието в очите на Пишота и мимолетния израз на облекчение на лицето на абата, затова добави иронично:

— Разбира се, в това свято място винаги може да стане чудо.

Абатът и лекарят излязоха. Аспану понечи да изтрие потното лице на приятеля си и с удивление забеляза в очите му лека насмешка. Около кафявите ириси на тези необикновени очи се забелязваха сребристи кръгове. Пишота прилепи ухо към устните на Тури, който изричаше всяка дума с огромно усилие:

— Кажи на майка ми, че ще се върна — прошепна той. После направи нещо, което завинаги се запечата в паметта на Пишота. Изведнъж вкопчи ръце в косата на своя братовчед със сила, която не подходеше на човек на смъртно легло, привлече към себе си главата му и прошепна:

— Подчинявай ми се!

Родителите на Джулиано незабавно повикаха Хектор Адонис, който пристигна на другата сутрин в Монтелепре. Професорът притежаваше къща в градчето, но я използваше много рядко. Още от детинството си ненавиждаше родното си място и най-вече годишните празненства. Тържествената украса винаги го изпълваше с тъга, фалшивата пъстрота му приличаше на зловеща маска, прикрила мизерията на градчето. Той не можеше да забрави униженията, на които биваше подлаган по време на фестата: пияните мъже се надсмиваха на ниския му ръст, жените го зяпаха и се усмихваха подигравателно. Неговият огромен интелект не означаваше нищо за тях. Така например съгражданите му се гордееха с факта, че всяко семейство боядисваше къщата си в същия цвят, както предците си. Те не подозираха, че цветът на стените издаваше произхода им, кръвта, която бяха наследили заедно с домовете. Не знаеха, че преди стотици

години нормандците боядисвали къщите си в бяло, гърците били привърженици на синия цвят, а арабите — на различните оттенъци на розово и червено. Колкото до евреите, те неизменно избирали жълтия цвят. Но сега всички се считаха за италианци и сицилианци. През изминалите столетия се бе получило такова смесване на расите, че бе почти невъзможно да се познае произходът на собственика на дадена къща по чертите на лицето му. Но ако някой кажеше на притежателя на боядисан в жълто дом, че предците му са били евреи, рискуваше да му забодат нож в гърдите.

Аспану Пишота живееше в бяла къща, въпреки че приличаше на арабин.

Домът на семейство Джулиано беше боядисан в синьо и Тури притежаваше класическа гръцка красота, макар че солидното му тяло напомняше за едрите нормандци. Но очевидно от смесването на различните раси се бе родило ново, странно и опасно същество, което с гордост назоваваше себе си сицилианец. Ето защо Хектор Адонис побърза да пристигне в Монтелепре.

На всеки ъгъл на Виа Бела стояха по двама карабинери с мрачни, заплашителни лица, с насочени пушки и автомати. Започваше вторият ден на празненствата, но тази част на градчето изглеждаше необичайно пуста, на улицата не се виждаше нито едно дете. Хектор Адонис паркира автомобила си на тесния тротоар пред дома на Джулиано. Двама карабинери го проследиха с подозрителен поглед, докато излизаше от колата, и се засмяха при вида на дребната му фигура. Пишота го посрещна на вратата и го покани да влезе. Родителите на Тури седяха в кухнята, на масата беше поднесена закуска, състояща се от студена наденица, хляб и кафе. Мария Ломбардо изглеждаше спокойна благодарение на уверенията на скъпия ѝ Аспану, че синът ѝ ще оздравее. В душата ѝ бушуваше гняв, който надделяваше над страха, а гордостта на стария Джулиано го караше да забрави мъката си. Неговият син беше доказал мъжеството си и бе останал жив, докато врагът му беше мъртъв.

Пишота отново разказа за случилото се — този път почти шеговито, за да успокои родителите. Той не им каза колко сериозна бе раната на Тури и съвсем мимоходом спомена собственото си участие в спасяването му. Само Хектор Адонис съзнаваше какъв подвиг е извършил болнавият младеж, докато е подкрепял ранения си приятел

по стръмната планинска пътека. Освен това му се стори, че Пишота много набързо описа раняването на Джулиано и това го накара да се страхува от най-лошото, явно бе, че животът на Тури е в опасност.

— По какъв начин карабинерите са узнали къде живее Джулиано? — запита той.

Пишота разказа как полицаите го бяха принудили да предаде личната си карта.

Майката на Джулиано избухна в ридания:

— Защо Тури не им е дал сиренето? Защо се е съпротивлявал?

Бащата рязко я прекъсна:

— А може би трябваше да издаде онзи беден селянин? И да опозори завинаги името ни?

Хектор Адонис беше поразен от противоречието между думите им и истинските им чувства. Той познаваше Мария Ломбардо — тя бе много по-силна и дръзка от бащата, но думите ѝ издаваха примирение, докато съпругът ѝ изричаше предизвикателни закани. А кой би очаквал подобна смелост от младия Аспану: той бе спасил приятеля си и го беше укрил на сигурно място, а сега най-хладнокръвно криеше от родителите колко опасна бе раната на Тури.

— Ако не беше дал личната си карта — каза бащата, — нашите приятели щяха да се закълнат, че е бил заедно с тях в града.

Майката на Джулиано отново се разплака и прошепна:

— И без това щяха да го арестуват. А сега ще трябва да се крие в планината.

— Трябва да сме сигурни, че абатът не ще го предаде на полицията — намеси се Хектор Адонис.

— Няма да посмее — нетърпеливо отсече Пишота. — Знае, че ще го обеса с расото му.

Адонис внимателно се вгледа в Аспану и разбра, че красивата му външност прикриваше опасен фанатик. Мина му през ума, че сигурно ще е много рисковано да се засегне самолюбието на този младеж. Полицаите не разбираха, че можеха безнаказано да се гаврят с по-възрастен, сломен от ударите на съдбата човек, който нямаше да превърне в трагедия нанесените му обиди. Но младият човек възприемаше всяка дреболия като смъртно оскърбление.

Родителите на Джулиано се уповаваха на Хектор Адонис, който и преди беше помагал на техния син.

— Ако полицаите разберат къде се крие Тури, абатът няма да има друг избор, освен да го предаде — каза Адонис. — Самият той е заподозрян във връзка с различни афери. С ваше позволение, мисля, че е най-разумно да помоля моя приятел, дон Кроче Мало, да се застъпи за Тури пред абата.

Родителите изглеждаха изненадани, че професорът познава великия дон, само Пишота лукаво се подсмихна.

— А твоето място не е тук! — сопна му се Адонис. — Полицаите могат да те разпознаят и да те арестуват.

— Онези двамата бяха уплашени до смърт — презрително процеди Пишота. — Те не биха познали и собствените си майки. Имам цяла дузина свидетели, готови да се закълнат, че вчера съм бил в Монтелепре.

Адонис нареди на родителите на Джулиано с най-авторитетен професорски тон:

— Не правете опити да видите сина си, не казвайте дори на най-близките си приятели къде се намира той. Полицията има доносници и шпиони навсякъде. Аспану ще посещава Тури през нощта. Веднага щом оздравее, ще уредя да се премести в друг град, докато бурята утихне. След това с помощта на известна сума Тури отново ще се завърне тук. Не се тревожи за него, Мария Ломбардо, пази здравето си. Аспану, ти ще поддържаш връзката с Тури.

Професорът прегърна родителите на Джулиано и си тръгна. Мария Ломбардо продължи да плаче дълго след като вратата се затвори зад гърба му.

Пред Адонис стояха много неотложни задачи, но първо трябваше да се свърже с дон Кроче и да осигури безопасността на Тури. За щастие правителството в Рим не даваше награди за информация, засягаща убийството на карабинер. В противен случай абатът щеше да продаде Тури така бързо, както продаваше светите мощи.

Тури Джулиано лежеше неподвижно. Той чу, че лекарят обяви раната му за смъртоносна, но не можеше да повярва, че смъртта е неизбежна. Освободено от болка и страх, тялото му сякаш витаеше във въздуха, той се чувствуваше безсмъртен. Тури не съзнаваше, че е

изпаднал в състояние на еуфория, предизвикано от голямата загуба на кръв.

През деня за него се грижеше един от монасите, който му носеше прясно мляко, а вечер го посещаваха абатът и лекарят. Пишота идваше през нощта, държеше ръката му и му вдъхваше сили през мрачните, злокобни часове. След две седмици лекарят провъзгласи, че е станало чудо.

Силната воля за живот излекува тялото на Тури, възвърна изгубената му кръв и възстанови разкъсаните от куршума органи. В еуфоричното си състояние той мечтаеше за бъдещи славни подвизи. В душата му се зароди странно чувство — сега бе свободен, никой нямаше право да държи сметка за неговите постъпки. Той беше разкъсал оковащите закони на обществото и още по-стриктните закони на сицилианското семейство. От този момент беше господар на съдбата си: кървящата рана бе неговото изкупление. И всичко това се бе случило заради някакъв глупав карабинер, стрелял в него заради парче сирене.

През дългите седмици, които прекара прикован към леглото, Тури често си спомняше за времето, когато той и съгражданите му се събираха на централния площад я очакване на gabellotti — управителите на големите имения. Те наемаха надничари срещу мизерно заплащане с презрителната усмивка на хора, които държаха цялата власт в ръцете си. Той си спомни и за несправедливото разпределение на реколтата, когато след цяла година непосилен труд селяните оставаха с празни ръце, за арогантното правосъдие, което преследваше бедняците и служеше на богатите.

Тури се закле, че ако остане жив, ще се бори за възтържествуване на правдата. Никога вече нямаше да бъде беззащитен и зависим от благоволенieto на съдбата. Щеше да вложи в делото си всичките си физически и душевни сили. Сигурен бе, че за нищо на света няма да позволи да го сломят хора като Гуидо Куинтана и карабинера, който беше стрелял в него. Наивният и безпомощен младеж Тури Джулиано вече не съществуваше.

В края на месеца лекарят посъветва Тури да почива още четири седмици и да прави леки упражнения. Джулиано обличаше монашеско

расо и се разхождаше около манастира. Абатът се привърза към младия човек, често го придружаваше и му разказваше за младежките си приключения в далечни страни. Привързаността на абата се засили, след като Хектор Адонис му изпрати голяма сума, за да го възнагради за неговите молитви за бедните души. Освен това лично дон Кроче му съобщи, че се интересува от този младеж.

От своя страна, Джулиано бе удивен от охолния живот на монасите. В тази провинция, където хората гладуваха до смърт и селяните продаваха труда си за няколко мизерни гроша, францисканските монаси живеяха като царе. Всъщност манастирът представляваше огромно и богато имение.

Монасите имаха лимонова и бамбукова плантация и високи вековни маслинови дървета. Те притежаваха кланица, където изпращаха своите овци и прасета. В двора на манастира се разхождаха безчет пилета и пуйки. Всеки ден те придружаваха обичайните спагети с порция месо, черпеха домашно вино от огромната си изба и продаваха продукти на черния пазар, за да си купят тютюн, защото бяха страстни пушачи.

Вярно бе, че се трудеха много: по цял ден работеха на полето боси, потънали в пот, със запретнати до колената раса. За да се предпазят от слънцето, нахлупваха върху бръснатите си глави черни и кафяви американски филцови шапки със странна форма, които абатът бе получил от някакъв интендант срещу бъчонка вино. Монасите носеха тези шапки по различен начин: някои спускаха надолу периферията и приличаха на гангстери; други я навиваха така, че се получаваха вдлъбнатини, където криеха цигарите си. Абатът бе намразил тези шапки и разрешаваше да ги носят само за работа на полето.

През двата месеца, прекарани в манастира, Джулиано живееше като монах. За голямо учудване на абата той усърдно работеше на полето и помагаше на по-възрастните монаси да пренасят до склада тежките кошове с плодове и маслини. Когато се почувствува по-добре, той започна да изпитва все по-голямо удоволствие от физическия труд и обичаше да демонстрира силата си. Монасите препълваха кошовете му, които той вдигаше без видимо усилие. Абатът се гордееше с него, казваше, че Тури притежавал качества на истински божи служител, и го покани да остане в манастира, докогато желае.

Тези четири седмици бяха щастливи за Тури Джулиано. Той се бе завърнал от отвъдния свят, чувствувахе се окрилен, мечтаеше да извърши чудеса. Харесваше му и старият абат, който напълно му се доверяваше. Настоятелят се хвалеше, че цялата продукция на манастира, с изключение на виното, отивала право на черния пазар, а не в правителствените складове. Виното се пазеше за благочестивите монаси, които нощем се отдаваха на пиянство и комар, дори понякога тайно довеждаха и жени. Абатът си затваряше очите пред техните прегрешения.

— Времената са тежки — сподели той с Джулиано. — Твърде е съмнително, че в царството небесно ни чака отплата, хората трябва да се наслаждават на земния живот. Всевишният ще им прости.

Един дъждовен следобед абатът заведе Тури в другото крило на манастира, което служеше за склад. Там се съхраняваха големи количества свещени реликви, произвеждани от цяла бригада сръчни стари монаси. Подобно на своите събратя търговци абатът започна да се оплаква от настъпилите тежки времена.

— Преди войната търговията ни процъфтяваше — въздъхна той. — Складът ни винаги беше полупразен. Погледни какви съкровища се крият тук: това е кост от рибата, която Христос разделил между четиридесет души, ето гегата, на която се облягал Мойсей по пътя към обетованата земя.

Абатът замълча и с нескривано задоволство се втренчи в слисаното лице на Джулиано. Съсухрената му физиономия се изкриви от лукава усмивка, той подритна куп тресчици и тържествено заяви:

— А това беше най-търсената ни стока — стотици парченца от кръста, на който е бил разпънат Христос. В този сандък се съхранява останките на всевъзможни светци, които могат да се намерят във всеки сицилиански дом. Имаме и специален склад, където са заключени тринадесет ръце на свети Андрей, три глави на Йоан Кръстител и седем комплекта доспехи на Жана Д'Арк. През зимата нашите монаси пътуват надлъж и нашир и разпродават тези съкровища.

Тури Джулиано се разсмя, абатът също се усмихна. Младежът си помисли с тъга, че бедните винаги оставаха измамани, дори от онези, които трябваше да им посочат пътя към спасението. Това бе добър урок, който не трябваше да се забравя.

Абатът му показва цял казан с медальони, благословени от кардинала на Палермо, тридесет плащаници, обвивали тялото на Исус по пътя към кръста, и две черни статуи на Дева Мария. При вида на тези статуи Тури престана да се усмихва. Той разказа на абата, че майка му притежавала подобна статуя, която грижливо пазела още от детинство. Черната дева се предаваше като свещена реликва от поколение на поколение — нима наистина беше фалшива? Абатът насърчително го потупа по рамото и отвърна, че повече от век монасите изработвали копия от маслиново дърво. Той побърза да увери Джулиано, че тези статуи не били лишени от стойност, тъй като ги произвеждали в малки количества.

Абатът не намираще за нужно да скрива от един убиец дребните прегрешения на светите отци, но се смути от укорителното мълчание на Джулиано и се опита да ги защити.

— Не забравяй, че монасите, посветили живота си в служба на бога, са принудени да живеят сред хора, които не вярват в небесната отплата. Ние също имаме семейства, за които трябва да се грижим. Повечето от моите монаси са сиромаси и произхождат от бедни семейства, които, както е известно, са солта на земята. В тези тежки времена не трябва да позволим да умират от глад нашите сестри и братя, роднините ни. Дори светата църква се нуждае от помощта ни, за да се защити от могъщите си врагове. Трябва да се борим срещу онези заблудени либерали — комунисти и социалисти, а за това са необходими пари. Вярващите са истинска утеха за майката църква. Когато купуват нашите свещени реликви, те ни осигуряват средства, за да смажем еретиците и същевременно запълват дълбока празнота в душите си. Ако не ги снабдявахме с тези „светини“, те щяха да пропилят парите си на комар, за вино или паднали жени. Нима не съм прав?

Джулиано кимна утвърдително, но не можа да сдържи усмивката си. Младежката му доверчивост претърпя нов удар при вида на този изпечен лицемер. Усмивката му явно раздразни абата: той очакваше безрезервната подкрепа на убиеца, когото бе приютил и изтръгнал от прегръдките на смъртта. Дори лицемерно, Тури бе длъжен да изрази съгласието си с най-искрен тон. Този контрабандист, убиец и селяндур, на име Тури Джулиано, трябваше да бъде научен да проявява повече разбиране и християнско смирение.

— Запомни, че нашата религия ни учи да вярваме в чудеса — поучително заяви абатът.

— Съгласен съм — отвърна Джулиано. — Аз съм искрено убеден, че ваш дълг е да помогнете на хората да открият тези чудеса.

Той изрече тези думи с шеговит тон, с искреното желание да достави удоволствие на своя благодетел, но при все това едва се сдържаше да не прихне.

Отговорът му се понрави на абата и той усети нов прилив на обич към Джулиано. Младежът му беше симпатичен, беше се привързал към него през изминалите месеци, освен това Тури му бе безкрайно задължен. Момчето беше доблестно и вече беше изразило признателността си чрез думи и дела. Тури не притежаваше закоравялото сърце на роден престъпник — каква щеше да бъде съдбата му в следвоенна Сицилия, превърнала се в царство на мизерията и в рай за доносчиците, бандитите и дребните мошеници? Абатът се утешаваше с мисълта, че човек, който бе убил веднъж, нямаше да се поколебае да го стори отново. Той беше убеден, че именно дон Кроче трябва да посочи на Джулиано правилния път в живота.

Един ден, докато почиваше в стаята си, Тури бе посетен от непознат човек, когото абатът представи като своя скъп приятел отец Бениамино Мало, след което ги остави насаме.

— Драги момко — загрижено каза свещеникът, — надявам се, че раната ти е заздравяла. Според светия отец това е било истинско чудо.

— Благодаря на бога — учтиво отвърна Джулиано.

Отец Бениамино склони глава, сякаш благодарността бе отправена лично към него.

Тури внимателно го разгледа. Този свещеник никога не бе работил на полето. Расото му бе прекалено чисто, бледото му лице бе подпухнало, ръцете му — прекалено изнежени. Върху лукавата му физиономия бяха изписани благочестивост и християнско смирение.

— Сине мой — прошепна отец Бениамино, — готов съм да те изповядам и да те причестя. Когато получиш опрощение, ще се върнеш към света с пречистена душа.

Тури с интерес наблюдаваше този свещеник, способен да се разпорежда със съдбата на другите.

— Простете, отче — отговори той, — но аз не съм се разкаял за постъпката си и не мога да се изповядам лицемерно. Все пак ви благодаря за благословията.

Свещеникът кимна и каза:

— Наистина, подобна изповед само ще задълбочи прегрешенията ти. Но съм натоварен да ти предложа нещо друго, което навярно ще ти се стори много по-практично. Моят брат, дон Кроче, те кани в дома си във Вилаба. Ще бъдеш добре платен и, както ти е известно, властите никога не ще те обезпокоят, докато се намираш под негово покровителство.

Джулиано бе изненадан, че вестта за подвизите му е достигнала до ушите на такъв влиятелен човек като дон Кроче, затова реши да бъде нащрек. Той ненавиждаше мафията и не желаше да попадне в примките ѝ.

— Това е огромна чест за мен — отвърна Тури. — Благодаря и на двама ви за любезната покана, но първо трябва да се посъветвам с родителите си и да се подчиня на тяхното желание — позволете ми засега да ви откажа.

Тури забеляза удивлението на свещеника: кой сицилианец би се отказал от покровителството на великия дон? Ето защо побърза да добави:

— Може би след няколко седмици ще променя решението си и ще дойда във Вилаба.

Отец Бениамино успя да се окопоти от неочаквания отказ и вдигна ръка за благословия:

— Върви си в мир, сине мой, и нека бог да те закриля. Запомни, че винаги си добре дошъл в дома на моя брат.

Свещеникът се прекръсти и си отиде.

Тури Джулиано разбираше, че бе настъпило време да напусне манастира. Когато Пишота дойде да го навести, Тури му нареди да подготви завръщането му в реалния свят. Аспану също беше променен. Той прие безропотно заповедите на приятеля си, въпреки че те щяха да променят и собствения му живот. На раздяла Тури каза:

— Аспану, ела с мен или остани при семейството си. Постъпи така, както ти диктува сърцето.

Пишота се усмихна:

— Нима мислиш, че ще оставя само за теб цялото удоволствие и слава? Навярно предпочиташ да се забавляваш в планината, докато аз извеждам магаретата и бера маслини? Къде отиде нашето приятелство? Мога ли да те изоставя сам в планината, след като винаги сме били неразделни? Ще се завърна в Монтелепре едва когато ти отново ще можеш да живееш там. Престани с глупавите си предложения. Ще дойда след четири дни — нужно ми е малко време, за да уредя всичко.

През тези четири дни Пишота имаше много работа. Той бе по следите на контрабандиста, който беше предложил на полицаите да намери ранения Джулиано. Името му беше Маркуци, славеше се като опасен човек, който се занимаваше с контрабандни сделки под защитата на дон Кроче и Гуидо Куинтана. Едноименният му чичо бе един от големите главатари в мафията.

Пишота научи, че Маркуци често пътува между Монтелепре и Кастеламаре. Той познаваше селянина, който пазеше мулетата на контрабандиста. Когато забеляза, че прибраха животните от пасището и ги закараха в обора близо до града, предположи, че Маркуци ще ги използва следващия ден. Призори Пишота се скри близо до пътя, по който трябваше да мине контрабандистът, и търпеливо зачака, стиснал лупарата, каквато притежават повечето сицилианци. Това смъртоносно оръжие бе така разпространено и използвано за убийства, че в старанието си да смаже сицилианската мафия Мусолини нареди да сринат всички каменни стени, които бяха по-високи от един метър, за да не служат за прикритие на убийците.

Пишота бе решил да ликвидира Маркуци не само защото контрабандистът бе предложил на полицаите да убие Джулиано, но и защото се хвалеше с „подвига“ си пред приятели. Смъртта му щеше да бъде предупреждение към всеки, който дръзнеше да предаде Джулиано. Освен това Аспану имаше нужда от контрабандното оръжие.

Не трябваше да чака дълго. Маркуци не бе взел никакви предпазни мерки, защото трябваше да докара стоката от Кастеламаре. Той яздеше начело на кервана, пушката му бе праметната през рамо,

вместо да бъде готова за стрелба. Маркуци не се разтревожи, когато Пишота препречи пътя му. Видя пред себе си ниско, слабичко момче с тънки мустачки, което се усмихваше предизвикателно. Тази усмивка раздразни контрабандиста, който се стресна едва когато младежът измъкна скритата лупара.

— Сбъркал си адреса — изръмжа Маркуци. — Още не съм взел стоката, а мулетата са под защитата на „Приятелите на приятелите“. Не бъди глупав, намери си друга жертва.

— Искам само живота ти — със зловеща усмивка промълви Пишота. — Нима си забравил, че преди няколко месеца искаше да изглеждаш герой в очите на полицията?

Маркуци явно не бе забравил. Той уж случайно дръпна юздите на мулето, за да прикрие ръката си от Пишота, измъкна пистолета от пояса си и го насочи към младежа. Последното, което видя, беше усмивката на Аспану. Изстрелът на лупарата изхвърли Маркуци от седлото и го запрати на земята. Пишота се наведе и с мрачна усмивка изстреля още един куршум в главата на жертвата си. После изтръгна пистолета от ръката на мъртвеца и измъкна пушката изпод тялото му. Аспану извади куршумите от джобовете му и ги прехвърли в своите, след което бързо и методично застреля четирите мулета като предупреждение към всеки, който възнамеряваше — дори косвено — да помага на враговете на Джулиано. Аспану застана на пътя с лупара в ръка и затыкнат в пояса пистолет, пушката на убития висеше през рамото му. Той въобще не съжаляваше за стореното и дори беше доволен от своето коравосърдечие. Въпреки обичта си към Тури, Аспану винаги се стараше да му съперничи във всичко. Той признаваше превъзходството на Джулиано, но искаше да бъде достоен за неговото приятелство и да докаже, че е смел и умен колкото своя братовчед. Този ден Пишота разкъса омагьосания кръг на юношеството, на законите на обществото и се присъедини към Тури, който вече бе въвн от този кръг. Така завинаги обвърза живота си с Джулиано.

Джулиано напусна манастира след два дни, точно преди вечерята. Той прегърна всички събрали се в трапезарията монаси и им благодари за проявената към него добрина. Светите отци съжаляваха,

че се разделят с него. Наистина, младежът никога не присъствуваше на църковните служби, не се изповядваше и не се разкайваше за убийството на карабинера, но на младини мнозина от тях бяха извършили подобни престъпления и нямаха право да го осъждат.

Абатът придружи Джулиано до вратата на манастира, където го чакаше Пишота. Настоятелят му бе приготвил прощален подарък — статуя на черната дева, също като онази, която притежаваше Мария Ломбардо. Пишота носеше зелена американска раница и Тури прибра статуетката в нея.

Аспану със саркастична усмивка наблюдаваше сбогуването на абата с Джулиано. Той знаеше, че настоятелят е контрабандист, таен член на мафията и тиран за бедните монаси. Ето защо не можеше да проумее неговата сантименталност при раздялата с Тури. И през ум не му минаваше, че Джулиано може да спечели обичта и уважението на такъв стар и властолюбив човек, какъвто бе абатът.

Искрената привързаност на стареца към Тури все пак не бе напълно лишена от корист. Абатът разбираше, че в младежа се крие сила, която след време ще го направи един от най-могъщите хора в Сицилия, струваше му се, че в Тури има нещо, което го доближава до боговете.

Джулиано също бе искрено задължен на настоятеля, който не само спаси живота му, но и го научи на много неща. При това абатът беше отличен събеседник и дори разреши на Тури да ползува личната му библиотека.

Странното бе, че младежът харесваше двуличието на монаха: истинско изкуство бе да се вършат добри дела, без да се причини зло някому — по този начин се постигаше известен баланс, който позволяваше животът да следва предопределения си курс.

Абатът и Тури Джулиано се прегърнаха.

— Безкрайно съм ви задължен — каза младежът. — Ако ви потрябва някаква услуга, спомнете си за мен — ще изпълня всяко ваше желание.

Абатът го потупа по рамото.

— Християнското милосърдие не се нуждае от отплата, сине мой. Върни се в правия път и почитай бога.

Но абатът говореше машинално: той добре познаваше тази младежка невинност, изпод която всеки момент бе готов да изскочи

огнен демон. Той нямаше да забрави обещанието на Джулиано.

Тури метна раницата на гърба си въпреки протестите на Пишота и двамата напуснаха манастира, без да се обърнат назад.

ШЕСТА ГЛАВА

Джулиано и Пишота наблюдаваха родното си градче, стъпили на ръба на издадена скала близо до върха на Монте д'Оро. В низината, само на няколко километра от тях, в прозорците на домовете започваха да проблясват светлинки, които напразно се опитваха да разпръснат падащия мрак. На Джулиано му се струваше, че чува високоговорителите на площада, които редовно излъчваха емисиите на римското радио, за да разнообразят вечерната разходка на гражданите. Но това бе слухова измама, предизвикана от разреждения планински въздух. Пътят до Монтелепре отнемаше два часа, а изкачването до върха — още четири. Когато бяха малки, Джулиано и Пишота често идваха тук; познаваха всяка скала всяка пещера и всеки проход в планината. Зад тях се намираше Грота Бианка — любимата им пещера, по-голяма от която и да е къща в Монтелепре.

Тури се убеди, че Аспану добросъвестно бе изпълнил нарежданията му. В пещерата бяха складирани спални чували, кухненски принадлежности и чували с храна. В дървен сандък се съхраняваха джобни фенерчета, газени лампи, ножове и няколко бидона керосин.

— Аспану — засмя се Тури, — можем де се заселим тук завинаги.

— Ще бъдем в безопасност само няколко дни — отвърна приятелят му. — Това е първото място, където ще ни потърсят карабинерите.

— Онези страхливци ще се осмелят да претърсват планината само през деня — каза Тури. — Нощем ще бъдем в безопасност.

Нощта бе обвила с тъмния си плащ планината, но небето бе обсипано със звезди и двамата младежи отчетливо виждаха лицата си. Пишота отвори раницата и започна да изважда оръжия и дрехи. Тури Джулиано се преоблече бавно и тържествено: захвърли монашеското расо и надяна молескиновите панталони, после — дебело яке от овча кожа с многобройни джобове, затъкна в пояса си два пистолета, а автомата скри под дрехата си, готов да го извади всеки момент.

Препаса патрондаша и напълни с патрони джобовете на якето си. Пишота му подаде кама, която той пъкна в грубия си войнишки ботуш. После дойде ред на още един малък пистолет, който мушна в плетен кобур, пришит от вътрешната страна на коженото яке. Джулиано внимателно провери всички оръжия и боеприпаси и праметна през рамо пушката си — най-сетне беше готов. Сетне се обърна усмихнато към Пишота, който носеше само лупарата си и скритата в ножница кама.

— Чувствувам се беззащитен в сравнение с тебе — каза Аспану. — Как ще се движиш с тези железа по себе си? Представи си, че паднеш — никога не ще успея да те вдигна.

Джулиано продължаваше да се усмихва със загадъчната усмивка на дете, убедено, че целият свят беше негов. Зарасналата рана го наболяваше от тежестта на оръжията и амунициите, но това бе приятна болка, която сякаш опрощаваше греховете му.

— Сега съм готов да се видя със семейството си и да се преборя с враговете — заяви той.

Двамата младежи тръгнаха по дългата, криволичеща пътека, която се спускаше от върха на Монте д'Оро към Монтелепре. Над тях блестяха ярките звезди. Тури дълбоко вдишваше аромата на далечните лимонови градини, на полски цветя. Никога не бе усещал такова спокойствие. Готов бе да посрещне смъртта и сега нямаше да бъде безсилен пред лицето на врага. Беше заглушил онзи вътрешен глас, който поставяше под съмнение смелостта му. Ако се бе върнал от прага на смъртта и с огромната си воля бе заставил раната да заздравее, то навярно можеше да стори това отново. Нямаше съмнение, че го очаква велико бъдеще. Чувствуваше се безсмъртен подобно на средновековните герои, които нямаха право да умират, преди да е завършена дългата история на техния изпълнен със славни победи живот.

Джулиано никога нямаше да изостави тези планини и маслиновите дръвчета, никога нямаше да напусне родната Сицилия. Все още нямаше ясна представа за великото бъдеще, което го очакваше, но бе сигурен, че славата няма да закъснее. Никога вече нямаше да бъде онова бедно селянче, което се страхуваше от карабинерите, съдиите и корумпираното правосъдие.

Младежите достигнаха подножието на планината и излязоха на пътя за Монтелепре. Отминаха заключен крайпътен олтар на Дева Мария с младенеца — синята ѝ гипсова дреха блестеше като огряно от лунната светлина море. Ароматът на градините изпълваше въздуха с ухание, което замая главата на Джулиано. Пишота се наведе и откъсна дива круша — нощният въздух ѝ придаваше особена сладост. Тури Усети нов прилив на обич към приятеля, на когото дължеше живота си — тази обич ги свързваше от детинство. Искаше да сподели с Аспану своето безсмъртие — съдбата не бе предопределила да умрат като безименни селянчета в планините на Сицилия.

— Аспану! — извика Тури в пристъп на въодушевление. — Аз вярвам, вярвам!

Той се втурна надолу по планинския склон — зад гърба му останаха призрачните бели скали и заключените олтари, съхранили светите мощи на Исус и на други мъченици. Пишота тичаше редом с него, смееше се и се опитваше да го надбяга по осветения от луната път към Монтелепре.

В подножието на планината се разстиляше малко пасбище, което граничеше със задните дворове на домовете по Виа Бела. Всяка къща имаше собствена градинка с домати, тук-там се срещаше самотно маслиново или лимоново дръвче. Двамата младежи тихичко се промъкнаха през градинската портичка, която не беше заключена. Майката на Джулиано ги очакваше с трепет — тя се хвърли в прегръдките на Тури, по лицето ѝ се стичаха сълзи. Мария Ломбардо обсипваше сина си със страстни целувки и шепнеше:

— Милото ми момче, милото ми момче!

Лицето на Тури остана, безизразно — за първи път в живота си той не се трогна от майчината обич.

Наближаваше полунощ, дворът бе осветен от ярките лунни лъчи и те побързаха да влязат в къщата от страх да не бъдат забелязани от шпионите. Капаците на прозорците бяха плътно затворени, всички околни улици се охраняваха от роднини на Тури и Аспану, готови да предупредят, ако се покажеше полицейски патрул. В дома се бяха събрали приятели и близки на Джулиано, за да отпразнуват завръщането му с угощение, каквото обикновено се приготвяваше

само за Великден. Всички знаеха, че това бе последната им нощ с Тури, който призори щеше да ги напусне и да заживее като нелегален.

Бащата прегърна Джулиано и одобрително го потупа по гърба. Тук бяха двете сестри на Тури и Хектор Адонис. Бяха поканили и една тридесет и пет годишна съседка на име Венера, която бе овдовяла преди година. Нейният съпруг, прочутият бандит Канделерия, беше загинал, издаден от шпионите на полицията. Венера беше приятелка на майката на Джулиано, но въпреки това той се изненада от присъствието ѝ. Тя не би дошла без покана и Тури се питаше какво целеше Мария Ломбардо.

Гостите се настаниха около богатата трапеза и се отнасяха към Джулиано така, сякаш се бе завърнал от дълго пътешествие в далечни земи. Бащата пожела да види раната му. Тури вдигна ризата си и откри огромния, яркочервен белег — кожата около него все още имаше синкав оттенък от травмата при нараняването. Майката избухна в ридания.

— Сигурно предпочиташе да ме видиш в затвора, пребит от камшиците на полицаите — усмихнато се обърна към нея Джулиано.

Въпреки че познатата обстановка му напомняше за щастливите детски дни, той се чувствуваше напълно откъснат от всички. Бяха приготвили любимите му ястия: калмари, макарони с доматиен сос, печено агне, голяма купа маслини, зеленчукова салата, полята с чист зехтин, на масата бяха сложени оплетени с бамбук бутилки местно вино — всичко бе плод на щедрата сицилианска земя. Родителите отново разказаха обичайните си вълшебни приказки за живота в Америка, а Хектор Адонис развличаше гостите с истории за славното минало на Сицилия: за Гарибалди и неговите забележителни червеноризци, за прочутата Сицилианска вечерня, когато народът въстанал срещу френската окупационна армия, поробила страната им в продължение на цели столетия. Бедната Сицилия, завладяна отначало от Рим, после от маври, нормандци, французи, немци и испанци... Земя, която никога не е била свободна, чийто народ вечно е гладувал, принуден да работи за няколко мизерни гроша, и чиято кръв била безмилостно проливана.

Ето защо нямаше сицилианец, който да вярва в правителството, закона и обществения ред — във всички тези институции, с помощта

на които векове наред са превръщали обикновения човек във впрегатно добиче.

Джулиано често бе слушал тези истории, те се бяха запечатали в съзнанието му, но едва сега почувствува, че може да промени съдбата на сънародниците си.

Забеляза, че Аспану запали цигара, когато поднесоха кафето — ироничната усмивка не слизаше от лицето на неговия братовчед дори при тази радостна среща. Джулиано четеше мислите му и знаеше, че след време той щеше да каже:

— Достатъчно е да си толкова глупав, че да се оставиш да те застреля някакъв полицай; да извършиш убийство и да се окажеш извън закона — едва тогава близките ти ще покажат своята обич, и ще те почитат като светец.

Въпреки всичко Пишота бе единственият човек, когото Тури обичаше.

Не му беше ясно какво търсеше тук тази съседка, защо бе приела поканата на Мария Ломбардо? Той скришом разгледа лицето ѝ — все още красиво, дръзко и волево, със смолисточерни вежди и тъмночервени устни, които изглеждаха почти виолетови на приглушената светлина в задимената стая. Той не можеше да различи фигурата ѝ под безформените черни дрехи на сицилианска вдовица.

Накараха Тури да опише престрелката с карабинерите. Бащата, леко замаян от изпитото вино, изръмжа одобрително, когато той стигна до момента, в който бе застрелял полицая; майката слушаше, без да промълви нито дума. Старият Джулиано съобщи какво бил отговорил на селянина, който отишъл при него да търси магарето си: „Радвай се, че си загубил само едно магаре, защото аз загубих сина си.“

— Виж ти — иронично каза Аспану, — магарето тръгнало да търси своето магаре.

Всички се засмяха, а бащата продължи:

— Когато селянинът научи за убийството на карабинера, страхът от полицейските палки го накара да забрави магарето си.

— Той ще бъде възнаграден — намеси се Тури.

Хектор Адонис изложи в основни линии своя план за спасяването на Джулиано. Семейството на убития имаше право на откуп — за тази цел родителите на Тури трябваше да ипотекират нивицата си, професорът също щеше да помогне с известна сума. Но

успешното прилагане на плана изискваше време, трябваше да поутихнат страстите. Освен това бе необходима помощта на великия дон Кроче, за да се окаже натиск върху правителствените чиновници и семейството на карабинера. В края на краищата това бе само нещастен случай, а не предумишлено убийство. Цялата опасност идваше от забравената на местопрестъплението лична карта на Тури. Дон Кроче щеше да уреди този документ да изчезне от досието на прокурора. Най-важното бе през това време младият Джулиано да не се забърква в никакви истории. Той трябваше да изчезне в планината.

Тури търпеливо го изслуша, кимаше утвърдително, усмивката му не издаваше раздразнението му. Нито един от тях не разбираше, че вече не бе онова младо момче, което познаваха. Той бе свалил якето и бе поставил оръжията си близо до себе си, но нито заплашителните пистолети, нито огромният белег направиха впечатление на близките му. Те не можаха да си представят, че куршумът бе разкъсал не само плътта му, а сякаш бе проникнал и в съзнанието му. Тури вече не можеше да бъде младежът, когото познаваха.

Засега бе в безопасност в родния си дом. Доверени хора охраняваха улицата и държаха под наблюдение казармата, готови да сигнализират при опасност. Къщата, строена със солидни каменни блокове преди стотици години, напомняше крепост — прозорците се закриваха от тежки дървени капаци, които се затваряха отвътре, масивната дъбова врата се залостваше с железен прът. Светлината не проникваше през плътните завеси, нито един враг не можеше да се промъкне бързо и незабелязано до този дом. И все пак Тури усещаше, че го грози опасност. Близките и обичани от него хора искаха да го впримчат в мрежата на предишния му живот, да го принудят да не убива ближните си и да го направят покорен пред законите на обществото. Налагаше се да бъде жесток към онези, които обичаше най-много. В младежките си мечти той копнееше за обич, не за могъщество, но сега всичко се бе променило, сега му беше ясно, че властта означаваше всичко.

Тури обгърна с поглед близките си и спокойно се обърна към Хектор Адонис.

— Скъпи кръстнико, зная, че думите ви са продиктувани от любов и загриженост към мен. Но няма да позволя родителите ми да загубят единствената си нива, за да ме избавят от беда. Обръщам се

към всички вас с молба да не се безпокоите за мен. Вече съм голям и сам ще плащам за грешките си. Няма да допусна да дадете откуп за карабинера. Не забравяйте, че той се опита да ме убие заради парче сирене. Никога нямаше да го застрелям, ако не бе застрашен животът ми, постъпката ми бе продиктувана от желание за мъст. Но това няма да се повтори — следващия път не ще им се дам така лесно.

— И без това животът в планината е много по-забавен — ухили се Пишота.

Но думите му не можеха да заблудят Мария Ломбардо — всички забелязаха паниката и страха в трескавия ѝ поглед.

— Не ставай бандит — промълви тя с треперещ от отчаяние глас. — Не ограбвай бедните, които и без това са обречени на страдание, не бягай от закона. Попитай Венера как е живял мъжът ѝ.

Младата жена вдигна очи и впери поглед в Джулиано, който беше поразен от чувствеността в лицето ѝ, сякаш тя се опитваше да пробуди неговата страст. Дръзките ѝ очи излъчваха предизвикателство. Внезапно Тури пожела Венера, която досега бе за него само обикновена жена на средна възраст.

— Мъжът ми се криеше като преследван звяр в същите тези планини, където копнееш да отидеш — изрече тя развълнувано. — Вечно се страхуваше за живота си. Страхуваше се толкова много, че не можеше да се храни. Не можеше да спи. Легнехме ли си, той подскачаше при всеки подозрителен шум. Спяхме със заредени пистолети под възглавницата. Но и това не му помогна. Когато дъщеря ни се разболя, той се опита да я види, а полицаите точно това и чакаха, защото познаваха доброто му сърце. Застреляха го като куче на улицата. Стояха над трупа му и ми се подиграваха в лицето.

Джулиано забеляза ироничната усмивка на Пишота — големият бандит Канделерия имал нежно сърце! Той бе ликвидирал шестима души, които смяташе за шпиони на полицията, ограбваше богатите селяни, изнудваше бедняците и всяваше ужас в цялата околност. Но в очите на жена си Канделерия не бе престъпник, а човек с нежна душа.

Венера не забеляза подигравателното изражение на Пишота. Тя помълча и добави:

— Погребах го със собствените си ръце, след седмица умря и дъщеря ни. Лекарите казаха, че било пневмония, но съм убедена, че сърцето ѝ бе сломено. Най-добре си спомням живота на моя мъж в

планината — винаги беше премръзнал и гладен, понякога боледуваше. Той би дал мило и драго, за да се върне към предишния си живот на честен селянин. Но най-страшното бе ожесточението му, в гърдите си имаше камък вместо сърце и не приличаше на човек. Не бъди толкова горд, скъпи Тури, не ставай звяр, в какъвто се бе превърнал мъжът ми преди смъртта си. С наша помощ ще преодолееш всички трудности.

Всички мълчаха, дори Пишота вече не се усмихваше. Бащата на Джулиано промърмори, че нямал нищо против да се раздели с нивата си — и без това му омръзнало да става рано. Хектор Адонис намръщено се взираше в масата. Отново настъпи мълчание, което бе нарушено от няколко бързи почуквания на вратата, означаващи сигнал за опасност.

Пишота излезе, поговори с човек от охраната, върна се и направи знак на Джулиано да се въоръжи.

— Цялата казарма е осветена — каза той. — Полицейски фургон е блокирал изхода от Виа Бела към централния площад. Карабинерите се готвят да ни нападнат — незабавно трябва да изчезваме оттук.

Всички бяха поразени от спокойствието, с което Тури се подготви за бягството. Майката се хвърли в обятията му. Докато я прегръщаше, той успя да грабне якето си, сбогува се и с останалите. След миг беше въоръжен до зъби, пушката беше праметната през рамото му — направи всичко това, без да бърза или да се смути. Застанал на прага, Тури се усмихна на всички и се обърна към Пишота:

— Можеш да тръгнеш с мен или да ме намериш по-късно в планината.

Пишота безмълвно отвори задната врата. Джулиано за последен път прегърна майка си. Мария Ломбардо горещо го целуна и прошепна:

— Скрый се, не прави нищо прибързано. Позволи ни да ти помогнем.

Но синът ѝ се изтръгна от прегръдките ѝ и побърза да излезе.

Пишота крачеше напред през полята в посока към планината. Джулиано остро подсвирна, Аспану спря и го изчака. Хората от охраната бяха съобщили, че пътят към планината не се охранява от полицейски патрули. След четири часа щяха да бъдат в безопасност в

Грота Бианка. Само много смели или много глупави хора можеха да дръзнат да ги преследват в нощния мрак.

— Аспану — запита Тури, — колко карабинери има в полицейския гарнизон?

— Дванадесет, ако не броим сержанта.

Джулиано се засмя и каза:

— Числото „тринадесет“ носи нещастие. Защо да бягаме от шепа полицаи?

После замълча и добави.

— Върви след мен!

Младежите тръгнаха обратно през полята, но този път влязоха в града от другата страна, близо до центъра. Пресякоха Виа Бела и свърнаха в тъмна уличка, откъдето можеха да наблюдават дома на Джулиано. Приятелите се притаиха в мрака и зачакаха.

След пет минути дочуха бръмченето на джип, който натъпкан с шестима карабинери, предвождани от сержанта, се спускаше по Виа Бела. Полицаяте наскочаха от колата, двама заобиколиха по съседната улица и блокираха задния вход на къщата. Придружен от трима полицаи, сержантът се приближи до вратата и заудря по нея. В същия миг пристигна малък закрит камион и спря зад джипа. Отвътре изскочиха още двама карабинери с готови за стрелба пушки и завардиха улицата.

Тури Джулиано с интерес наблюдаваше цялата операция. Нападението на полицията беше организирано, без да се има предвид, че противникът може да контраатакува. Карабинерите считаха, че враговете им бяха безсилни пред численото им превъзходство. Това бе добър урок за Тури, който разбра, че контраатаката беше задължителна, независимо от броя на противниците, дори му се струваше, че по-голямата им численост щеше да го улесни.

Джулиано се учуди: много лесно можеше да стане господар на положението, ако имаше намерение да убива. Наистина, не можеше да стреля по сержанта и тримата войници до вратата от страх, че куршумите ще наранят близките му. За сметка на това лесно щеше да ликвидира карабинерите на улицата и двамата шофьори. Трябваше да изчака, докато сержантът и хората му проникнеха в къщата — те нямаше да посмеят да излязат, а Тури и Пишота спокойно щяха да избягат през полята. Джулиано не се страхуваше от полицаите в

камиона, защото бяха прекалено далече, при това едва ли бяха толкова предприемчиви да напуснат поста си без заповед.

Но сега Тури нямаше намерение да убива — въображаемата атака бе един вид изпитание на способността му за рационално мислене. Най-важно бе да разбере как действуваше сержантът, тъй като този човек щеше да бъде главният му противник в бъдеще.

В този миг старият Джулиано отвори вратата. Сержантът грубо го сграбчи, извлече го на улицата и му нареди да остане там.

Сержантът е подофицер с най-висок чин в италианската полиция и обикновено командува малък отряд в провинциалните градчета. Той е един от големците в местната община и към него се отнасят с уважение, както към кмета и енорийския свещеник.

Ето защо полицаят се изненада, когато майката на Джулиано му препречи пътя и презрително го заплю. Обсипвани с проклятията и заканите на Мария Ломбардо, карабинерите насилствено проникнаха в къщата и я претърсиха. После накараха всички да излязат на улицата, за да бъдат разпитани; измъкнаха навън и обитателите на съседните домове, които също започнаха да хулят карабинерите.

След безрезултатния обиск на къщата сержантът реши да разпита обитателите ѝ. Бащата на Тури беше поразен от наглостта му.

— Нима мислиш, че ще доноснича срещу собствения си син? — обърна се той към него.

Думите му бяха посрещнати с одобрителни викове от събралата се на улица тълпа. Сержантът заповяда на родителите да се приберат.

Джулиано и Пишота видяха всичко от прикритието на тъмната уличка.

— Имаха късмет, че майка ти не притежава нашите оръжия — засмя се Аспану.

Но Тури не бе в състояние да му отговори. Кръвта биеше в слепоочията му, трябваше да положи огромни усилия, за да се овладее. Сержантът удари с палката си някакъв човек от тълпата, който се бе осмелил да протестира срещу грубото отношение към двамата старци. Карабинерите започнаха напосоки да сграбчват обитателите на Монтелепре, сетне ги нахвърляха в камиона, като си помагаха с ритници и палки, без да обръщат внимание на изплашените, протестни викове на жертвите.

Скоро улицата опустя, остана само някакъв човек, който се изпречи пред карабинерите и се спусна към сержанта. Отекна изстрел и непознатият рухна на паважа. В съседната къща изпищя жена — тя изтича навън и се хвърли върху трупа на мъжа си. Тури я познаваше — беше стара приятелка на майка му, винаги ѝ носеше топъл козунак за Великден. Той докосна рамото на Пишота и прошепна:

— Следвай ме.

После побягна по тесните, криволичещи улички към централния площад на другия край на Виа Бела.

— Какво, по дяволите, си намислил? — извика Пишота, но веднага млъкна, защото бе разбрал плана на Джулиано.

Камионът с арестуваните трябваше да се спусне по Виа Бела и да завие по обратния път към казармата Белампо.

Тури тичаше по тъмната улица и се чувстваше невидим, дори безсмъртен. Знаеше, че полицаите никога няма да заподозрат плана му — те бяха убедени, че вече е избягал в планината. Обзе го лудо въодушевление — щеше да ги научи, че не могат безнаказано да нападат бащиния му дом; следващия път сигурно щяха да се позамислят.

Нямаше да позволи хладнокръвно да убиват съгражданите му, щеше да застави полицаите да уважават съседите и родителите му.

Джулиано стигна до отдалечения край на площада и на светлината на мъжделивата улична лампа видя полицейския фургон, блокирал входа към Виа Бела. Нима го мислеха за толкова наивен, че да се хване в клопката? Или може би това бе още едно доказателство за плиткоумието на полицаите. Следван неотлъчно от Пишота, Тури свърна в друга странична уличка, която водеше към задния вход на извисилата се на площада църква. Двамата, влязоха вътре, прескочиха перилата пред олтара и за миг застанаха на подиума, където като деца в празнични дни помагаха на свещеника да раздава светото причастие на вярващите от Монтелепре. Младежите коленичиха с оръжия в ръка и неумело се прекръстиха. За миг восъчните статуи на увенчания с трънен венец Христос и позлатените гипсови деви със сини одежди ги накараха да забравят своята жажда за мъст. После изтичаха до тежката дъбова порта, откъдето можеха да държат площада под прицел. Там отново коленичиха и заредиха оръжията си. Фургонът, преградил Виа Бела, се върна малко назад и пропусна камиона с арестуваните, който

трябваше да направи обратен завой на площада. В същия момент Тури откряна вратата на църквата и нареди на Пишота да стреля само над главите на карабинерите.

Самият той изпразни автомата си във фургона, като се прицелваше в гумите и мотора. Внезапно площадът се озари от ярка светлина — моторът избухна и пламъците му обхванаха фургона. Двата карабинери бяха изхвърлени от предната седалка като парцалени кукли, без да успеят да реагират на изненадващото нападение. Пишота стреляше в кабината на камиона, който караше арестуваните. Тури видя как шофьорът изскочи навън и се строполи неподвижно на земята. Въоръжените карабинери наскачаха от камиона, Пишота стреля повторно и повали един от тях. Джулиано се канеше да упрекне приятеля си, но в същия миг картечен откос разби витража на църквата и на пода се посипаха като рубини парченца цветно стъкло. Той разбра, че от този миг не можеше да очаква никаква милост. Аспану беше прав — трябваше да убиват, за да не бъдат убити. Джулиано направи знак на Пишота и двамата се спуснаха към задния вход на църквата, откъдето побягнаха по тъмните, криволичещи улички. Тури съзнаваше, че тази вечер няма никакъв шанс да освободи арестуваните. Младежите се промъкнаха покрай последната къща на градчето и излязоха на полето. Продължиха да тичат, докато стигнаха до осеяните с огромни бели скали планински склонове. При изгрев-слънце бяха на върха на Монте д'Оро в планината Камарата.

Преди повече от хиляда години Спартак укривал тук своята армия от роби, преди да ги поведе срещу римските легиони. Тури стоеше на върха и наблюдаваше изгрева на сияйното слънце. Душата му бе изпълнена с детинска радост — беше се изплъзнал от враговете. Никога вече нямаше да се подчинява на друго човешко същество. Той щеше да решава кой да живее и кой да умре и беше напълно убеден, че делата му ще допринесат за славата и освобождаването на Сицилия, за възтържествуването на доброто над злото. Тури щеше да убива враговете в името на справедливостта, щеше да помага на бедните; щеше да побеждава във всяко сражение, за да заслужи обичта на угнетените. Тогава бе двадесетгодишен.

СЕДМА ГЛАВА

Дон Кроче Мало бе роден в невзрачното градче Вилаба, което той възнамеряваше да преобрази и да прослави из цяла Сицилия. Съотечествениците му не виждаха никаква ирония във факта, че донът произхождаше от религиозно семейство, което искаше момчето да стане католически свещеник. Първоначално името му беше Крочефисо^[1] — така наричаха децата си само много набожни родители. Наистина, когато бе нежен и слаб юноша, той винаги изпълняваше ролята на Исус в религиозните представления по случай великденските празници и неизменно затрогваше сърцата на публиката с благочестивия си вид.

В началото на века дон Кроче Мало прекрачи юношеската възраст, стана мъж и тогава се изясни, че не признава нищо друго, освен собствената си власт. Занимаваше се с контрабанда, изнудване, обири и накрая — което бе най-отвратително — обезчести девойката, която винаги играеше ролята на невинната Магдалена. Кроче Мало отказа да се ожени за нея под предлог, че двамата изпаднали в екстаз по време на представлението и затова трябвало да му простят прегрешението.

Семейството на момичето не прие това хитроумно извинение и му заяви, че трябва да избира: сватба или смърт. Кроче Мало беше прекалено горд да се ожени за обезчестено момиче и предпочете да избяга в планината. По времето, когато беше бандит, той има щастието да се свърже с мафията.

На арабски „мафия“ означава „убежище“. Думата навлязла в езика на сицилианците по време на господството на сарацините през десети век. Столетия наред народът на Сицилия бил безмилостно потискан от папството, римляни, французи, немци и испанци. Техните правителства заробвали бедните селяни, експлоатирали труда им, изнасилвали жените им, убивали народните предводители. Дори богатите не били пощадени от подобна участ. Испанската инквизиция ти ограбвала под предлог, че били еретици. Това наложило създаването на тайно общество на отмъстителите, наречено „мафия“. Когато

кралският трибунал отказвал да осъди нормандски благородник, изнасилвил жената на някакъв фермер, банда селяни убивали виновника. Когато началникът на полицията измъчвал дребните крадци със страшната cassetta^[2], членовете на мафията го ликвидирали. Постепенно най-смелите селяни и бедняци създали организация, която се подкрепяла от народа и на практика се превърнала във второ правителство, много по-могъщо от официалното. Дори и сега, когато трябваше да се уреди някаква неправда, никой не се обръщаше към представителите на закона, а към главатаря на местната мафия, който разрешаваше проблема.

Най-тежкото престъпление за сицилианците е да се издаде на властите каквато и да е информация за дейността на мафията. Но те умеят да мълчат — това мълчание се нарича „омерта“. С течение на времето думата придоби ново значение — забрана да се осведомява полицията за извършените престъпления. Всички връзки между народа и тираничните представители на законното правителство бяха прекъснати до такава степен, че дори децата бяха научени да не отговарят на най-невинни запитвания на непознати, които искаха да им посочат пътя до някое село или до нечий дом.

В продължение на векове мафията управляваше Сицилия, но присъствието ѝ бе толкова невидимо и неосезаемо, че властите дори не подозираха колко е могъща. До началото на Втората световна война сицилианците никога не изричаха на глас думата „мафия“.

След като прекара пет години в планината, Кроче Мало придоби славата на „компетентен човек“, тоест човек, на когото можеше да се разчита да убие някого без много шум. Той стана „уважаван“ и след като предприе определени стъпки, уреди да се завърне в родното си градче Вилаба, на около шест километра южно от Палермо. Едно от условията бе да плати компенсация на семейството на прелъстеното момиче. След време този жест се изтълкува като проява на щедрост, но всъщност доказваше неговото благоразумие. За да прикрие безчестието на бременното момиче, семейството го изпрати при роднини в Америка, които щяха да го представят като млада вдовица. Но роднините не забравиха оскърблението — ненапразно бяха сицилианци. При все че бе опасен убиец, безскрупулен изнудвач и

член на внушаващата страх мафия, Кроче Мало не мислеше, че всичко това ще го спаси от отмъщението на опозореното семейство. Ако не бе материалното обезщетение, за тях бе въпрос на чест да го убият, независимо от последствията.

Кроче Мало получи почетната титла „дон“ благодарение на щедростта и благоразумието си. На четиридесетгодишна възраст той бе сред най-видните представители на „Приятелите на приятелите“ и често му се налагаше да разрешава особено трудни спорове между съперничащите си cosce^[3] от мафията и да прекратява най-кървавите вендети. Донът беше умен, разсъдлив и роден дипломат, но най-важното бе, че не се трогваше при вида на кръв. Сицилианските мафиози го наричаха „донът миротворец“. Всичко вървеше по мед и масло — упоритите се елиминираха своевременно, а дон Кроче натрупа голямо богатство. Неговият брат Бениамино стана секретар на кардинала на Палермо, но това не му попречи да бъде предан преди всичко на дона, защото кръвта е по-гъста от светената вода.

Прочутият мафиоз се ожени и му се роди син, когото обожаваше. Без да е така предпазлив, какъвто щеше да стане в бъдеще, и без смирението, което придоби по-късно под ударите на съдбата, донът замисли хитър ход, който го направи известен в цяла Сицилия и предизвика удивлението на висшето общество в Рим. Всичко започна от незначителна семейна свада, каквато се е случвало да изтърпят и най-великите исторически личности.

Благодарение на високия си пост в мафията дон Кроче взе жена от добро семейство, наскоро закупило благородническа титла за такава огромна сума, че веднага във вените им започнала да тече синя кръв.

След няколко години брак донът почувствува, че съпругата му не се отнася към него с подобаващото се уважение. Несъмнено на това трябваше да се сложи край — естествено, не чрез обичайните методи на мафиоза. Тъй като бе от благородническо потекло, жена му се дразнеше от селските маниери на дона, от навика му да мълчи, когато нямаше какво да каже, от небрежното му облекло и най-вече от бруталността, с която налагаше волята си. Тя не можеше да забрави как се изпариха всичките ѝ кандидати, когато дон Кроче обяви, че иска ръката ѝ.

Естествено, жена му не проявяваше открито неуважението си — все пак живееха в Сицилия, не в Англия или в Америка. Но донът

беше извънредно чувствителен и не след дълго забеляза, че съпругата му не боготвореше земята под краката му — неоспоримо доказателство, че не го уважава. Той стигна до заключението, че веднъж завинаги трябва да спечели нейната преданост, след което можеше да се посвети на по-важни дела. Дон Кроче сериозно се зае с разрешаването на този проблем и в гъвкавия му ум се зароди план, достоен за самия Макиавели.

Кралят на Италия трябваше да посети Сицилия и своите поданици, които му бяха верни в истинския смисъл на думата. Обитателите на острова мразеха римското правителство и се страхуваха от мафията, но изпитваха привързаност към монарсите — те сякаш бяха част от семейството им, към което принадлежаха кръвните роднини, светата дева и самият господ бог. За посрещането на краля бяха организирани големи тържества.

През първия неделен ден на официалното си посещение в Сицилия монархът трябваше да присъства на литургията в катедралата на Палермо. Там щеше да стане кръстник на сина на принц Олорто, наследник на един от най-старите аристократични родове. Досега кралят беше кръстил най-малко сто деца — синове на маршали, херцози и на най-влиятелните хора от фашистката партия. Това представляваше ловък политически ход, с цел да се затвърдят връзките между монарха и видните партийни функционери. Кръщелниците на краля автоматично ставаха гвардейци и в доказателство за оказаната им чест получаваха грамота и лента, както и малка сребърна чаша.

Дон Кроче бе обмислил всичко. Сред празничната тълпа се намираха триста доверени нему хора. Брат му, отец Бениамино, бе един от свещениците, които извършваха тържественото богослужение. Кръстиха бебето на принца и гордият баща излезе от катедралата, вдигнал победоносно наследника се сред одобрителните възгласи на тълпата. Народът не мразеше принц Олорто, както останалите аристократи, защото беше елегантен и привлекателен, а красотата винаги се е ценяла от сицилианците.

В този момент хората на дон Кроче се втурнаха в катедралата и успяха да препречат пътя на краля. Монархът беше дребен, оплешивяващ човек с гъсти мустаци. Той бе издокаран с натруфената униформа на гвардейците, в която приличаше на оловно войниче. Но въпреки помпозната си външност монархът беше много добродушен.

Когато отец Бениамино тикна в ръцете му още едно повито бебе, кралят се изненада, но не се възпротиви. Съгласно указанията на дона, хората му изолираха монарха от неговата свита и от кардинала на Палермо, за да не им попречат. Отец Бениамино набързо поръси детето със светена вода от най-близкия купел, сграбчи го от ръцете на краля и го предаде на дон Кроче. Жена му коленичи пред монарха и се разплака от щастие. Изпълнено бе най-съкровено й желание — единственият им син беше кръщелник на монарха. Нямахше какво повече да иска.

Дон Кроче напълня, скулестото му лице се обезобрази от дебелиите, сякаш издялани от махагон бузи, клюнообразният му нос се удължи още повече, като че бе антена, която улавяше всяка възможност за добра сделка. Къдравата му коса посивя и стърчеше като бодлива тел. Коремът му нарасна неимоверно, очите му се закриваха от провисналите като лишеи вежди. Властта му нарастваше с всеки наддаден килограм, докато най-сетне той заприлича на непревземаема крепост. Дон Кроче сякаш бе чужд на всички човешки слабости: никога не проявяваше гняв или алчност, беше сдържан и не показваше обичта си. Съзнаваше отговорността на заемания от него пост и не споделяше нищо с жена си, дори когато я прегръщаше в леглото. Той беше истинският крал на Сицилия. За нещастие неговият син и единствен наследник се зарази от необикновена болест: под въздействие на религията реши да реформира обществото, да замине за Бразилия, за да образова и възвиси душите на дивите индианци от Амазония. Донът се чувствуваше така опозорен, че до края на живота си не спомена името му.

Появата на Мусолини на политическата сцена не обезпокои особено дон Кроче, който го наблюдаваше внимателно и стигна до заключение, че „Дучето“ не е достатъчно ловък и смел политик. Щом подобен човек бе способен да управлява цяла Италия, следователно донът спокойно можеше да управлява Сицилия.

После настъпи катастрофата. Няколко години след идването му на власт Мусолини насочи пагубното си внимание към Сицилия и към мафията. Той разбираше, че това не бе обикновена банда престъпници, а истинска държава в държавата, тая, която управляваше в част от

собствената му империя. Разбираше и друго — от деня на създаването си тази организация заговорничеше срещу всяко правителство в Рим. През последното хилядолетие владетелите на Сицилия напразно се опитвали да се справят с мафията, но диктаторът се зарече да я заличи от лицето на земята. Фашистите не признаваха демокрацията и законната власт на обществото. Те правеха всичко, което пожелаеха, уж в името на благоденствието на държавата — накратко — използваха методите на дон Кроче Мало.

Мусолини назначи най-доверения си министър Чезаре Мори за префект с неограничени пълномощия на Сицилия. Мори започна с прекратяване дейността на всички съдилища и така лиши сицилианците от защитата на закона. На острова пристигнаха многобройни полицейски части, които имаха нареждане първо да стрелят, после да задават въпроси. Префектът арестува и изсели цели села.

До установяване на диктатурата в Италия нямаше смъртно наказание. Правителството беше в неизгодно положение в сравнение с мафията, за която убийството беше главното оръдие за насилие. Всичко това се промени с назначаването на префекта Мори. Неговите хора ексекутираха непреклонните мафиози, които спазваха закона на „омерта“ и не проговаряха дори когато бяха подложени на мъчения. Мори изсели така наречените конспиратори на малки изолирани островчета в Средиземно море. В продължение на една година Сицилия беше прочистена от членовете на мафията, чието господство бе сведено до нула. Правителството в Рим нехаеше, че хиляди невинни хора попаднаха в огромната мрежа на префекта и споделиха съдбата на престъпниците.

Като пламенен привърженик на демокрацията дон Кроче бе възмутен от деянията на фашистите. Негови приятели и колеги, които бяха прекалено опитни, за да оставят улики след себе си, бяха тикнати в затвора по скалпени обвинения. Мнозина бяха арестувани благодарение на анонимните донесения на разни негодници, които не можеха да бъдат проследени и отстранени, защото не трябваше да свидетелствуват в съда. Нима подобно правосъдие можеше да бъде справедливо? Фашистите се върнаха към епохата на Инквизицията,

към божествените привилегии на монархията. Дон Кроче не вярваше в божествените привилегии на монархията и твърдеше, че нито един разумен човек не би повярвал в тези измислици, ако не го грозеше разчекване между четири коня.

Фашистите отново започнаха да използват cassetta, този средновековен уред за мъчения — ужасяващ сандък с размери метър и двадесет на осемдесет сантиметра, който вършеше чудеса с упоритите затворници и развързваше езиците дори на най-закоравелите мафиози. Дон Кроче възмутено изтъкваше, че никога не измъчвал жертвите си — много по-лесно било да ги убива.

Подобно на огромен кит, донът потъна в мътните води на сицилианското съпротивително движение. Предрешен като францискански монах, той се укри в някакъв манастир под защитата на абат Манфреди. Двата отдавна се познаваха и с удоволствие си сътрудничеха. Донът се гордееше със своята неграмотност, но в началото на кариерата си се беше специализирал в отвличания срещу откуп и бе принуден да потърси помощта на абата, който пишеше неизбежните послания до семействата на жертвите. Монахът и мафиозът винаги бяха честни един към друг и откриха, че имат еднакви вкусове: леки жени, хубаво вино и заплетени тъмни сделки. Донът често водеше абата в Швейцария за консултация с неговите лекари и да се наслади на прекрасния живот в тази мирна страна — приятна почивка след значително по-опасните преживявания в родната Сицилия.

Когато избухна Втората световна война, Мусолини вече не можеше да отделя толкова внимание на бунтовния остров. Дон Кроче незабавно се възползва от това, поднови контактите си с оцелелите „Приятели на приятелите“ и изпрати окуражителни послания до ветераните на мафията, заточени на островчетата Пантелерия и Стромболи. Донът се притече на помощ на семействата на арестуваните от префекта Мори главатари на мафията. Опитният мафиоз разбираше, че единствената му надежда са съюзниците, и той беше длъжен да положи всички усилия за тяхната победа. Донът се свърза с нелегалните партизански групи и нареди да се оказва съдействие на съюзническите пилоти, оцелели след сваляне на самолетите им. Дон Кроче се подготвяше за настъпването на решителния час.

През юли хиляда деветстотин четиридесет и трета година американската армия дебаркира в Сицилия и донът незабавно се притече на помощ. Нали в тази армия служеха негови сънародници, синове на емигранти? Нима сицилианците трябваше да се избиват помежду си заради немците? Хората на дон Кроче убедиха хиляди италиански войници да дезертират и да се приютят в предварително подготвени от мафията скривалища. Лично донът се свърза с тайните агенти на американската армия и преведе настъпващите войски през планинските проходи, което им позволи да обкръжат здраво окопалата се немска артилерия. В същото време, когато английските войски проливаха кръвта си и бавно се придвижваха от противоположната страна на острова, американците изпълниха задачата си много по-рано от предвиденото и с минимални загуби на жива сила. Самият дон Кроче въпреки напредналата си възраст и огромното си тегло поведе към Палермо банда мафиози и отвлече немския генерал, който командваше отбраната на града. Донът се скри в Палермо заедно с пленника си и изчака, докато американската армия проби фронта и завзе града. В своите телеграми до Вашингтон американският главнокомандуващ на Южна Италия наричаше дон Кроче „Генерал Мафия“, дори офицерите от американския щаб свикнаха да се обръщат към него с това име.

За американски военен губернатор на Сицилия беше назначен полковник Алфонсо Ла Понто. Тъй като беше високопоставен политик от Ню Джърси, той веднага получи офицерско звание и премина специална подготовка за новия си пост. Най-ценните му качества бяха учтивостта и умението да сключва политически сделки. Подчинените му бяха специално подбрани, защото притежаваха подобни способности. Щабът на американците се състоеше от двадесет офицера и петдесет редника. Много от тях бяха от италиански произход. Дон Кроче ги обкръжи с искрената обич на роден брат и всячески им изразяваше своята дълбока привързаност и уважение, въпреки че в приятелски кръг често ги наричаше нашите „божи агънца“^[4].

Старият мафиоз успя да постигне целта си — полковник Ла Понто го направи не само свой главен съветник, но и пръв другар във

веселбите. Полковникът често вечеряше в дома на дона и шумно изразяваше удоволствието си при вида на любимите ястия.

Най-напред трябваше да се назначат нови кметове на всички сицилиански градчета, защото фашистките кметове бяха арестувани от американците.

Дон Кроче незабавно препоръча всички шефове на мафията, които се намираха в затвора. В досиетата им беше записано, че били измъчвани и затворени от фашисткото правителство заради противопоставяне на целите и благополучието на държавата, което предполагаше, че тези обвинения са били скалъпени. Седнал пред великолепните ястия от риба и спагети, приготвени от жена му, донът величаеше своите приятели — всички до един убийци и крадци — и разказваше как отказали да се отрекат от вярата си в демократичните принципи. Полковникът беше безкрайно доволен, че толкова бързо бе намерил идеалните хора, които под негово ръководство щяха да управляват населението. В продължение на един месец за кметове на повечето градчета в Западна Сицилия бяха назначени най-закоравелите бандити, които можеха да се намерят във фашистките затвори.

Работата им напълно задоволяваше американците. Решено бе на острова да остане минимален контингент окупационни войски за поддържане на реда в победената страна. Войната продължаваше на континента, но в тила на американската армия нямаше нито един случай на саботаж или на шпионаж. Дейността на черната борса беше сведена до минимум. Полковникът получи медал и беше произведен в чин бригаден генерал.

Назначените от дон Кроче кметове мафиози най-много държаха на стриктното спазване на закона за контрабандата, карабинерите неуморно патрулираха по пътищата и планинските проходи. Както в добрите стари времена, всички се подчиняваха на заповедите на дон Кроче. Правителствените инспектори следяха непокорните селяни, които бяха задължени да предават по официалните цени в складовете зърното, маслините и гроздето — естествено, тези продукти трябваше да се раздадат срещу купони на народа. За целта дон Кроче поиска и получи американски военни камиони за превозване на храната до гладуващите градове Палермо, Монреале, Трапани, Сиракуза, Катания и дори до самия Неапол. Американците се възхищаваха от

оперативността му и го наградиха с грамота за заслугите му към въоръжените сили на Съединените щати.

Но грамотата нямаше стойност за дон Кроче — той не можеше да се нахрани с нея, нито да я прочете, защото беше неграмотен. Одобрителното потупване на полковник Ла Понто не пълнеше огромния търбух на мафиоза. Донът не вярваше, че ще получи признателност от американците или божията благословия за своите добродетели, затова реши, че многобройните му деяния за благо на човечеството и на демокрацията трябва да бъдат възнаградени. Ето защо натъпканите с храна американски камиони, чиито шофьори притежаваха специални пропуски с подписа на полковника, се отклоняваха официалния курс в други, посочени от мафиоза посоки. Продуктите се разтоварваха в собствените складове на дона, разположени в малки градчета като Монтелепре, Вилаба и Партинико. После дон Кроче и неговите колеги продаваха стоките на процъфтяващия черен пазар по цени, петдесет пъти по-високи от официалните. По този начин той заздравя отношенията си с най-могъщите шефове на възродената мафия. При това той вярваше, че алчността е най-големият порок, и охотно се разделяше с част от печалбите си.

Щедростта му надминаваше всички граници. Полковник Ла Понто получаваше великолепни дарове: антични статуи, картини и старинни бижута. Донът обичаше като баща войниците и офицерите от американската военна комендатура и ги отрупваше с подаръци. Тези хора, повечето от сицилиански произход и специално подбрани заради познаването на италианския характер и култура, отвърщаха на обичта на дона. Те подписваха специални пътни листове и старателно се грижеха за неговите камиони. Офицерите и войниците посещаваха устройваните от дон Кроче забави, където се запознаваха със симпатични момичета и бяха обгърнати от атмосфера на искрена обич, която бе обратната страна на суровия сицилиански характер. Приети от много семейства, американците се наслаждаваха на познати от детството им ястия и започнаха да ухажват дъщерите на мафиозите.

Дон Кроче беше готов да възвърне предишното си господство. Шефовете на мафията в цяла Сицилия му бяха задължени. Той контролираше артезианските кладенци, чиято вода се продаваше на населението и му носеше огромни доходи; притежаваше монопол над

хранителните продукти; облагаше с данък всички търговци на плодове, всички месарници, всяко кафене и дори пътуващите музиканти. Тъй като американската армия беше единственият източник за бензин, донът контролираше и този бизнес. Мафиозът назначаваше свои хора за управители на големите аристократични имения с тайното намерение да купи по-евтино земите на благородниците. Той бе на път да си възвърне господството, което му бе отнето от Мусолини, както и предишното богатство. За това, както гласеше поговорката, щеше да изстиска Сицилия през своята преса за маслини.

Само едно тревожеше дона. Единственият му син в пристъп на лудост бе обзет от странното желание да върши добри дела. Брат му, отец Бениамино, беше обречен на безбрачие. Дон Кроче нямаше нито един кръвен роднина, на когото да завещае империята си, нямаше доверен млад главатар от своя род, способен да се наложи с железен юмрук, ако кадифената ръкавица се окажеше неубедителна.

Хората му вече бяха забелязали младия Салваторе Джулиано. Абат Манфреди потвърди, че в младежа се крият големи заложи. Из Сицилия се носеха легенди за новите подвизи на Джулиано. Донът предполагаше, че той можеше да разреши единствения му проблем.

[1] Разпънат на кръст (ит.). — Б.пр. ↑

[2] Уред за мъчения (ит.). — Б.пр. ↑

[3] Семейства (ит.). — Б.пр. ↑

[4] Т.е. невинни жертви. Авторът има предвид светото писание, където Христос се отъждествява с великденското агне. — Б.пр. ↑

ОСМА ГЛАВА

На другата сутрин след бягството им от Монтелепре Тури Джулиано и Аспану Пишота се изкъпаха в бързото поточе зад пещерата. Те оставиха оръжията си на скалата, излегнаха се върху постланото одеяло и впериха поглед в набразденото с розови ивици утринно небе.

Грота Бианка беше дълбока пещера, в дъното и се извисяваше грамада каменни блокове, които достигаха почти до тавана. Някога, като деца, Тури и Аспану успяха да се изкачат върху тази каменна барикада и откриха зад нея проход, който излизаше от другата страна на планината. Тунелът съществуваше още преди началото на християнската ера и бил прокопан от войните на Спартак, които се укривали тук от римските легиони.

От тази височина Монтелепре изглеждаше съвсем миниатюрен. Многобройните пътеки, които водеха към скалата, където стояха младежите, се виеха като тънки бели змийчета, прилепнали към планинските склонове. Сивите каменни къщи в Монтелепре една след друга се озаряваха от златистите лъчи на изгряващото слънце.

Утринният въздух беше свеж, дивите круши — прохладни и сладки. Тури откъсна една и предпазливо отхапа малко парченце, за да освежи пресъхналите си устни. След няколко часа горещината щеше да превърне тези плодове в сухи, безвкусни топчета. Наоколо пълзяха гуцерчета с огромни издути глави и тънки като на насекомо крачка, но те бяха безобидни, въпреки че изглеждаха отвратителни и опасни. Тури ги прогони с леко помръдване на ръката си.

Аспану се зае с почистването на оръжията, а Джулиано наблюдаваше градчето в низината. С просто око се различаваха малки черни точки — хората излизаха на работа в полето. Тури се опита да открие родния си дом. Едно време той и Аспану бяха издигнали на покрива му сицилианското и американското знаме.

Тази постъпка на веселите и хитри момчета бе оценена като акт на патриотизъм, но всъщност бе продиктувана от желанието им да държат къщата под око, докато се катереха по върховете на близките

планини — това бе единствената им връзка с реалния свят на възрастните.

Внезапно Тури си спомни нещо, което беше забравил през тези десет години. Тогава фашистките власти му заповядаха да махне американското знаме от покрива, което вбеси момчетата. Те свалиха и двете знамена, занесоха ги в тайното си скривалище в Грота Бианка и ги закопаха близо до каменната барикада.

Тури нареди на Пишота да наблюдава пътеките и влезе в пещерата. Въпреки че бяха изминали десет години, той си спомняше, че бяха заровили знамената в десния ъгъл, близо до каменната барикада. Момчетата извадиха пръстта изпод големия каменен блок, после я натъпкаха обратно. Скривалището беше обраснало с влажен, тъмнозелен мъх. Джулиано го разрови с ботуша си, след това с малък остър камък. След няколко минути намери знамената — американското се бе превърнало във влажна дрипа, но сицилианското беше увито в него и бе добре запазено. Тури го разгърна — аленозлатистите цветове бяха също тъй ярки, както в детинството му, нямаше нито една дупчица. Той взе знамето и го — показа на Пишота.

— Спомняш ли си го? — запита Тури и се засмя.

Аспану се втренчи в знамето, на свой ред се разсмя и възторжено извика:

— Това е знак на съдбата!

Той скочи, грабна го от ръката на Тури, изтича до края на скалата и го развя над града. Двамата приятели се разбираха без думи. Джулиано изтръгна растящо наблизко младо дръвче. Младежите изкопаха дупка, забиха дръвчето и го притиснаха с камъни, сетне прикрепиха към него знамето, което гордо се развя пред очите на целия град. После двамата седнаха на ръба на скалата и зачакаха.

Едва към обяд забелязаха някакъв човек, яхнал магаре, да се задава по тясната пътека към тяхното скривалище.

Продължиха да го наблюдават още около час, когато магарето достигна подножието на планината и започна да се изкачва по склона. Пишота възкликна:

— По дяволите, ездачът е по-дребен от магарето. Сигурно е твоят кръстник — Адонис.

Джулиано долови презрение в гласа на приятеля си. Пишота, който бе строен, елегантен и добре сложен, изпитваше ужас от физическите недъзи. Той мразеше своите разядени от туберкулозата дробове и кръвта, която понякога избликваше върху устните му не защото заплашваха живота му, а защото според него загрозяваха външността му. Сицилианците обичат да дават на хората прякори, свързани с физическите им недостатъци. Веднъж един приятел нарече Пишота „хартинени дробове“ и Аспану щеше да го прободне с джобното си ножче, ако не беше намесата на Тури, който изтръгна ножа от ръката му.

Джулиано се спусна по планинския склон, пробяга няколко километра и се скри зад огромна гранитна скала. Това беше една от любимите детски игри на двамата приятели. Той изчака, докато Адонис отмина скалата, излезе от прикритието си, прицели се с лупарата и извика:

— Стой, не мърдай!

Това също спадаше към играта. Адонис бавно се обърна, за да прикрие пистолета, който измъкна от пояса си. Но Тури вече се бе скрил зад скалата, само дулото на лупарата проблясваше под слънцето.

Младежът се засмя и извика:

— Кръстник, това съм аз, Тури!

Той изчака Адонис да прибере пистолета и да свали раницата и излезе от скривалището си. Знаеше, че поради ниския си ръст кръстникът му изпитваше затруднение при слизане от магарето, и понечи да му помогне. Но професорът бързо се плъзна по хълбока на животното и прегърна Джулиано. Продължиха да се изкачват, като Тури водеше магарето за повода.

— Е, млади момко, този път няма връщане назад — назидателно каза Адонис. — Още двама мъртви полицаи след вчерашната нощ — това вече не е шега.

Стигнаха до върха на скалата. Пишота поздрави професора, който каза:

— Разбрах, че сте тук веднага щом видях знамето.

Аспану се усмихна и шеговито заяви:

— Тази планина, Тури и самият аз вече не принадлежим на Италия.

Хектор Адонис го изгледа и мислено се удиви на егоизма на младите, които винаги бързаха да докажат своето превъзходство.

— Целият град видя знамето, включително и сержантът — каза професорът. — Скоро карабинерите ще се изкачат дотук, за да го свалят.

— Както винаги, професорът е извор на мъдрости — заядливо рече Пишота. — Само да посмеят — ще намерят само знамето, но не и нас. През нощта ще бъдем в безопасност. Не вярвам карабинерите да напуснат казармата след залез-слънце.

Адонис се престори, че не го е чул, и отвори чувала, който беше донесъл със себе си. Той подаде на Джулиано силен бинокъл, аптечка, чиста риза, долно бельо, пуловер, старомодния бръснач на баща му и шест калпа сапун.

— Всичко това ще ви потрябва — каза професорът.

Тури се зарадва най-много на бинокъла, който стоеше начело в списъка му за предмети от първа необходимост. Той знаеше, че майка му бе скрила сапуна от предишната година. В отделен пакет бяха завити голяма буца зърнесто, поръсено с пипер сирене, самун хляб и две големи кръгли баници. Това не бяха точно баници, а по-скоро хляб с наредени на пластове шунка и сирене моцарела, украсен отгоре с твърдо сварени яйца.

— Баниците са от Венера — рече професорът. — Правела ги за мъжа си, когато живеел в планината. С една от тях можете да изкарате цяла седмица.

— Когато остаряват, са по-вкусни — иронично отбеляза Пишота.

Младежите седнаха на тревата и си отчупиха от хляба, Аспану отряза от сиренето с камата си. Тревата гъмжеше от насекоми, затова поставиха чувала с храната върху гранитна скала. Пийнаха вода от бистрия ручей, който ромолеше наблизко, после се излегнаха на тревата, като избраха място, откъдето можеха да наблюдават подножието на тяхната планинска крепост.

— Предполагам, че сте безкрайно доволни от себе си, но положението е сериозно — въздъхна професорът. — Ако ви заловят, ще ви разстрелят.

— Ако пък аз ги хвана, също ще ги застрелям — спокойно отвърна Джулиано.

Професорът се отчая от думите му, започваше да губи всякаква надежда да уреди помилването на Тури.

— Не бързай — посъветва го той. — Все още си прекалено млад. Джулиано го изгледа и каза:

— Бях достатъчно възрастен за карабинерите, които стреляха в мен заради парче сирене. Нима мислиш, че ще избягам и ще оставя семейството ми да гладува, докато ти ми носиш храна, за да си почивам в планината? Карабинерите искат да ме убият, ако ми се удаде възможност, без колебание ще ги застрелям. А ти, мой скъпи кръстнико, нима не ми разказваше за мизерния живот на сицилианските селяни, „потискани от Рим, от данъчните чиновници, аристокрацията и богатите земевладелци“, които им плащали толкова, че да не умрат от глад? Самият аз бях на площада в Монтелепре заедно с още двестатина мои съграждани, когато управителите на богатите имения ни избираха като животни и ни предлагаха сто мизерни лири надница. И повечето хора се съгласяваха, защото нямаха друг избор. Кой друг, освен Салваторе Джулиано ще стане защитник на сицилианските селяни?

Сега Хектор Адонис наистина се разтревожи. Едно бе да си бандит, но много по-опасно — да си бунтовник.

— Всичко това е много добре описано в книгите, но в живота излишната смелост може да те вкара преждевременно в гроба — въздъхна той. — Каква полза от подвизите ти през миналата нощ? Твоите съседни още са в затвора.

— Ще ги освободя — тихо промълви Джулиано. Той добре виждаше изумлението, изписано на лицето на кръстника му, но в момента се нуждаеше от неговото одобрение, от помощта му, от неговото внимание. Тури съзнаваше, че Адонис все още го смята за простодушно селянче.

— Разбери, че съм се променил — промълви Джулиано и замълча. Можеше ли да се довери на Адонис? Може би кръстникът му щеше да си помисли, че се е възгордял.

— Не се страхувам от смъртта — той се усмихна на професора, който добре познаваше и обичаше тази момчешка усмивка. — Самият аз съм удивен и още не мога да свикна с тази мисъл, но наистина не се боя, че ще ме убият — това ми се струва невъзможно. — Тури подигравателно се изсмя. — Не ме е страх от тяхната полиция, от

бронираниите им коли, от картечните им, дори от Рим — сигурен съм, че мога да ги победя. Планините на Сицилия гъмжат от бандити — Пасатемпо и неговият отряд, Теранова... — всички те се опълчват против Рим. Щом са способни на това, значи и аз мога да го сторя.

Хектор Адонис бе едновременно изненадан и обезпокоен. Може би раняването на Тури бе засегнало разсъдъка му? Или бе свидетел на появата на историческа личност, някой нов Александър Македонски, Цезар или Ролан. Навярно така се раждаха мечтите за геройски подвизи — на някой самотен планински връх, в разговор с най-скъпия приятел.

— Забрави Теранова и Пасатемпо — небрежно каза професорът. — Те са заловени и затворени в казармата Белампо. След няколко дни ще ги изпратят в Палермо.

— Ще ги освободя и те ще ми бъдат признателни — заяви Джулиано.

Решителността му удиви Хектор Адонис и възхити Пишота.

Двамата бяха поразени от промяната в Тури. Винаги го бяха обичали и уважавали, защото притежаваше по-голямо достойнство и самоувереност от връстниците си, но сега за пръв път почувстваха неговата жажда за власт.

— Така ли мислиш? — изсмя се Хектор Адонис. — Пасатемпо не се поколеба да убие чичото, който му подари първото магаре.

— В такъв случай ще трябва да го науча какво означава благодарност — каза Джулиано. — А теб искам да помоля за една услуга. Помисли добре — дори да ми откажеш, ще остана твой предан кръщелник. Забрави, че си най-добрият приятел на родителите ми и това, че ме обичаш. Моля те за услуга в името на тази Сицилия, която ме научи да боготворя. Искам да ми съобщаваш всичко, което става в Палермо.

— Ти искаш от един професор да стане член на твоята банда разбойници — каза Адонис.

— Това е обичайно за Сицилия, където всички са свързани с „Приятелите на приятелите“ — нетърпеливо го прекъсна Пишота. — Пък и къде, освен в Сицилия, професорите по история и литература носят пистолети?

Хектор Адонис наблюдаваше лицата на младежките и обмисляше отговора си. Лесно бе да обещае помощта си и да забрави

за обещанието си. Също тъй лесно бе да откаже и да им помага от време на време, както в момента. В края на краищата тази комедия нямаше да продължи дълго. Джулиано щеше да бъде убит в престрелка или от засада, ако не емигрираше в Америка. Тогава проблемът щеше да се разреши от само себе си — тъжно си помисли професорът.

Хектор Адонис си припомни един летен ден в далечното минало, много подобен на днешния. Тури и Аспану бяха на не повече от осем години. Тримата седяха на поляната, която се простираше между дома на Джулиано и подножието на планината, и чакаха да стане време за вечеря. Хектор Адонис носеше пълна чанта с книги за Тури. Между тях беше „Песента за Ролан“ и той я прочете на глас.

Адонис знаеше поемата почти наизуст. Всички образовани сицилианци я обичаха, а онези, които не знаеха да четат, харесваха описаните в нея истории. Тя неизменно присъствуваше в репертоара на куклените театри, които изнасяха представления в градове и села, а легендарните ѝ герои бяха изрисувани върху страничните дъски на всяка каруца по планинските пътища на Сицилия. Кой не знаеше легендата за Ролан и Оливие, които влезли в бой със сарацините, за да може Карл Велики да избяга във Франция? Адонис разказваше как двамата рицари загинали във великата битка при Ронсевал — Оливие три пъти помолил Ролан да надуе рога си и да призове обратно армията на краля, но Ролан горделиво отказвал. Щом видял, че сарацините започнали да надделяват, той най-сетне изпълнил молбата на приятеля си, но вече било късно. Когато Карл Велики пристигнал на бойното поле, той открил труповете на своите рицари сред телата на хилядите мъртви сарацини и започнал да си скубе косата.

Адонис си спомняше насълзените очи на Тури и странното презрително изражение на лицето на Аспану. За единия това бе най-великият момент в живота на човека, а за другия — позорна смърт от ръката на неверника.

Повикаха ги на вечеря, Тури прегърна Аспану през рамо — жест, който предизвика неволната усмивка на Адонис — все едно, че виждаше Ролан, прегърнал Оливие, за да посрещнат гордо изправени атаката на сарацините.

Миг преди да умре, Ролан вдигнал ръкавицата си към лазурното небе, откъдето се спуснал ангел и я взел от ръката му. Поне така се разказваше в легендата и в поемата.

Оттогава бяха изминали хилядолетия, но Сицилия продължаваше да бъде същата изтерзана земя с маслинови горички и напечени от слънцето полета, с крайпътни олтари, издигнати от първите ученици на Христос, и с многобройни кръстове, върху които разпъвали разбунтувалите се роби на Спартак. Неговият Тури щеше да бъде между тези мъченици, защото не разбираше, че за да се промени Сицилия, трябва да изригне вулкан, и да я изпепели.

Адонис наблюдаваше излегналия се по гръб Пишота и Джулиано, който бе устремил в кръстника си тъмнокафявите си очи с усмивка, сякаш искаше да каже, че чете мислите му. В този миг сцената претърпя странна метаморфоза: пред очите на Адонис двамата младежи се превърнаха в каменни статуи, като че ли телата им бяха изтръгнати от реалния свят. Пишота стана изображение върху ваза — вместо безобидно гуцърче в ръката си стискаше змия — тази картина се открояваше ясно на ярката утринна светлина. Той имаше вид на човек, който не би се поколебал да използва кама и отрова, за да завладее света.

Салваторе Джулиано украсяваше обратната страна на вазата.

Чертите на лицето му бяха съвършени, той беше красив като Аполон, но най-интересни бяха очите му — бялото около ирисите беше толкова светло, че изглеждаше почти сляп. Честното му открито лице бе невинно като на легендарен герой. Или по-скоро, каза си Адонис, лишено от сантименталност, беше решително като на човек, който иска да стане герой. Едрото му мускулесто тяло с мощни бедра напомняше за гръцките статуи, но Джулиано приличаше и на американец, защото бе по-висок и по-широкоплещест от повечето сицилианци.

Дори когато бяха деца, Пишота притежаваше практичен разум, докато Тури искрено вярваше в човешките добродетели и се гордееше с честността си. В онези дни Адонис си мислеше, че когато момчетата се превърнат в мъже, Аспану щеше да командува, а Тури — да се подчинява. Но професорът трябваше да знае, че вярата в собствените добродетели бе много по-опасна от вярата в собствените способности.

Насмешливият глас на Пишота прекъсна размислите на Хектор Адонис.

— Моля ви, професоре, съгласете се. Аз съм заместник-командир в отряда на Джулиано, но няма на кого да заповядвам. — Той

се ухили. — Готов съм да започна с нещо по-малко.

Адонис не се обиди, но в очите на Джулиано припламна гняв. Той успя да се овладее и спокойно се обърна към кръстника си:

— И така, какъв е твоят отговор?

— Съгласен съм — отвърна Адонис. Какво друго можеше да каже един кръстник?

Джулиано обясни задачата му и изложи плана си за следващия ден. Адонис отново беше поразен от смелостта и жестокостта на младежа, но когато Тури му помогна да се качи на магарето, професорът се наведе и го целуна.

Пишота и Джулиано го наблюдаваха как тръгна надолу по пътеката, която водеше към Монтелепре.

— Толкова е дребен, че в детството ни спокойно би могъл да играе с нас на стражари и апаши — каза Аспану.

— Тогава твоите шеги сигурно щяха да се по-уместни — смъмри го Тури. — Бъди по-сериозен, когато обсъждаме важни въпроси.

Преди да си легнат, младежите се прегърнаха и Тури прошепна на Аспану:

— Не забравяй никога, че си мой брат.

Те се завиха с одеялото и заспаха, без да подозират, че това е последната им нощ като неизвестни селянчета.

ДЕВЕТА ГЛАВА

Тури Джулиано и Аспану Пишота станаха призори. Въпреки че изглеждаше невероятно, карабинерите можеха да тръгнат през нощта и да ги изненадат при изгрев-слънце. Снощи в казармата Белампо пристигна бронирана кола, съпроводена от два претъпкани с войници джипа. През нощта Джулиано на няколко пъти ходи на разузнаване по планинските пътеки, като се вслушваше във всеки подозрителен шум, който можеше да означава приближаването на враг. Пишота се подиграваше на тези предпазни мерки.

— Дори като деца сигурно сме били по-смели от полицаите — каза той. — Нима мислиш, че онези мързеливци ще рискуват живота си в мрака, след като могат да се наспят в меките си легла?

— Длъжни сме да се приучаваме на полезни навици — отвърна Тури, защото знаеше, че някой ден щяха да се сблъскат с много опасни противници.

Двамата внимателно провериха оръжията си, хапнаха от баницата на Венера и пийнаха от бутилката вино, която им остави Адонис. Баницата с подправки приятно затопли стомасите им. Те направиха на ръба на скалата прикритие от тънки клонки и камъни, за да наблюдават с бинокъл града и пътеките. Джулиано зареди оръжията и натъпка с патрони джобовете на коженото си яке, а Пишота стоеше на пост. Тури работеше бавно и методично, без да пропуска нито една подробност. Изкопа дупка, където скри провизиите и ги покри с големи камъни.

Ето защо Пишота пръв забеляза как бронираната кола излезе от казармата Белампо.

— Ти беше прав — обърна се той към Джулиано. — Колата замина по посока на Кастеламаре.

Младежите се спогледаха и се усмихнаха. Джулиано бе едновременно спокоен и въодушевен — все пак не беше толкова трудно да се надхитри полицията. Всичко това му приличаше на наивна детска игра. Бронираната кола щеше да се скрие зад някой завой, после щеше да заобиколи по пътя, който се намираще зад

тяхното скривалище. Навярно полицаите знаеха за съществуването на тунела и очакваха, че младежите ще го използват за бягството си. Така щяха да се натъкнат на бронираната кола и на нейните картечници.

След час карабинерите щяха да атакуват фронтално Монте д'Оро, за да накарат младежите да напуснат скривалището си. За щастие полицаите смятаха, че имат работа с дръзки хаймани, обикновени разбойници, което се доказваше от алено-златистото сицилианско знаме на скалата.

Един час по-късно вратите на казармата отново се отвориха и пропуснаха камион с войници и джип, в който седеше сержант Рокофино. Двете коли се отправиха бавно към подножието на Монте д'Оро, където спряха, за да слязат карабинерите. Дванадесет от тях се пръснаха из тесните пътеки към върха. Сержант Рокофино свали украсената си с галони шапка и посочи с нея към знамето на скалата.

Тури Джулиано ги наблюдаваше с бинокъла. За миг го разтревожи мисълта за бронираната кола от другата страна на планината. Може би отряд полицаи вече идваше от тази посока. Но изкачването до върха траеше часове, следователно войниците не можеха да бъдат близо. Той прогони тази мисъл от главата си и се обърна към Пишота:

— Аспану, ако сме надценили умствените си способности, тази вечер няма да се приберем вкъщи за приготвените от майките ни спагети, както правехме едно време.

Пишота се засмя:

— Спомняш ли си, че изобщо не ни се прибираше? Но трябва да ти призная, че тази игра е много по-интересна. Да убия ли двама-трима карабинери?

— Не — отвърна Джулиано. — Стреляй над главите им.

Той си спомни, че само преди два дни Аспану не се бе подчинил на същата заповед, и каза:

— Аспану, послушай ме, сега е безсмислено да ги убиваме.

Младежите търпеливо изчакаха още един час, след което Джулиано провря пушката си през прикритието от клони и стреля два пъти. Той с удивление видя как мигновено се разпръсна стройната редица самоуверени войници, които изчезнаха в тревата като

забързани мравки. Пишота стреля още няколко пъти. Облачета дим се появиха по склона — карабинерите отговаряха на огъня.

Джулиано остави пушката и вдигна бинокъла. Сержантът и някакъв войник се бяха надвесили над радиостанцията — навярно се опитваха да се свържат с бронираната кола, за да предупредят, че бандитите скоро ще тръгнат в тази посока. Джулиано отново стреля два пъти и се обърна към Пишота:

— Време е да изчезваме.

Скрити от погледа на атакуващите карабинери, младежите пропълзяха до противоположната страна на скалата и стиснали оръжията си, се спуснаха или по-скоро се претъркаляха по каменистия склон. Ниско приведени, те побягнаха надолу, като спряха само за миг, докато Джулиано разгледа бойното поле през бинокъла си.

Карабинерите продължаваха да стрелят по скалата, без да подозират, че младежите ги бяха заобиколили откъм фланга. Джулиано тичаше напред по тясна, скрита сред масивните скали пътека, която ги изведе в малка горичка. Двамата спряха да отдъхнат и отново бързо и мълчаливо продължиха пътя си. След по-малко от, час се озоваха в равнината, която разделяше планината и Монтелепре, като направиха завой — сега градчето се намираще между тях и камиона с войници. Младежите скриха оръжието под дрехите си и тръгнаха през полето като двама селяни, които отиват на работа. Тури и Аспану влязоха в Монтелепре от горната страна на Виа Бела и се озоваха само на стотина метра от казармата Белампо.

В същия момент сержант Рокофино заповяда на войниците си да свалят развяващото се знаме. Повече от час не бе чул ответни изстрели и предположи, че двамата бандити вече са избягали през тунела и слизат по отвъдния склон към бронираната кола, където щяха да попаднат в капана. След час войниците се добраха до скалата и свалиха знамето. Фелдфебел Рокофино влезе в пещерата и накара да разместят каменните блокове и да открият тунела. После нареди на един отряд да мине през прохода и да последва бегълците по посока на бронираната кола. Полицаят не можа да повярва на ушите си, когато разбра, че жертвите му се бяха изплъзнали. Той раздели хората си на групи и им заповяда да претърсят планината, сигурен, че ще принудят бегълците да напуснат скривалището си.

Хектор Адонис беше изпълнил много точно нарежданията на Джулиано. В началото на Виа Бела стоеше каруца, всеки сантиметър от която беше покрит с рисунки, изобразяващи легендата за Карл Велики. Дори спиците и обръчите на колелата бяха изрисувани с дребни, облечени в ризници фигури; при въртенето им се създаваше илюзията за вкопчени в шеметна схватка рицари. Тегличите също бяха украсени със светлочервени завъртулки на сребристи точици.

Каруцата приличаше на татуиран от глава до пети човек. В нея беше запрегнато сънливо бяло муле. Джулиано скочи на капрата и погледна в каруцата. Тя беше пълна с най-малко двадесет огромни бутилки вино в оплетени от бамбук кошници. Джулиано скри пушката си между тях. Сетне хвърли поглед към планината, но видя само знамето, което все още беше на мястото си. Той се усмихна на Пишота и каза:

— Всичко е наред, можеш да разиграеш твоето представление.

Приятелят му козирува полусериозно, полуподигравателно, закопча якето си, за да скрие пистолета под него, и се запъти към портала на казармата Белампо. Докато вървеше, хвърли поглед към пътя за Кастеламаре, но от бронираната кола нямаше и следа.

Седнал на високата капра на каруцата, Джулиано видя как Пишота бавно прекоси откритото пространство и тръгна по каменистата пътека. После обърна поглед към Виа Бела. Откри своята къща, но пред нея нямаше никой — все се надяваше поне за миг да зърне майка си. Пред една от къщите седяха мъже, масата и бутилките вино бяха засенчени от надвисналия балкон. Внезапно Тури се досети, че бинокълът все още виси на шията му, откопча каишката и го захвърли на дъното на каруцата.

На портала стоеше часовей — младеж на не повече от осемнадесет години. Розовите му бузи и голобрадото лице показваха, че бе родом от северните провинции на Италия; зле ушитата и безформена черно-бяла униформа, както и обшитата със сърма твърда фуражка му придаваха вид на марионетка или на клоун. Въпреки устава от устата му стърчеше цигара. Докато вървеше към него, Пишота изпита омраза, примесена с насмешка — дори след случилото се през последните няколко дни часовейт небрежно бе преметнал пушката си през рамо. Нямаше основание да се безпокои — пред себе

си виждаше само някакъв недодялан селяк, който се бе осмелил да си пусне много по-елегантни мустаци от допустимото.

— Хей, чукундур, къде отиваш? — грубо извика часовоят.

Той дори не свали пушката си — Пишота можеше да му пререже гърлото за секунда. Вместо това, едва сдържайки смеха си от арогантността на младия карабинер, Аспану каза с угоднически тон:

— Извинете, мога ли да видя сержанта? Трябва да му предам важни сведения.

— Можеш да ги предадеш и на мене — отвърна войникът.

Пишота не успя да сдържи гнева си.

— А ти ще ми платиш ли? — язвително запита той.

Нахалството му накара часовоя да се вцепени.

— Няма да ти дам пукнат грош, дори ако ми кажеш, че Христос е възкръснал отново — отвърна той подигравателно, но малко по-предпазливо.

— Моите сведения са по-интересни — каза Пишота и се ухили. — Зная къде се крие Джулиано, който добре ви натри носовете.

— Откога сицилианците започнаха да помагат на правосъдието в тази дяволска страна? — подозрително запита часовоят.

Пишота пристъпи към него и отвърна:

— Имам си съображения — подал съм молба за карабинер. Другия месец трябва да се явя на изпит в Палермо. Кой знае, може би скоро ще носим една и съща униформа.

Войникът изгледа Аспану с интерес и малко по-дружелюбно. Наистина, много сицилианци ставаха полицаи. Това бе единственият начин да се спасят от бедността, да получат някаква власт. Според един популярен анекдот сицилианците ставали престъпници или полицаи, но нанасяли еднаква вреда и на двете страни. Пишота вътрешно се смееше при мисълта, че може да стане карабинер. Той беше конте, което притежаваше копринена риза, ушита в Палермо. Само глупак можеше да се перчи с тази черно-бяла униформа и твърда фуражка.

— Помисли ли добре — каза часовият, който не искаше всеки да се докопа до хубавата служба. — Заплатата е малка и всички ние щяхме да гладуваме, ако не бяха подкупите на контрабандистите. Само през тази седмица онзи проклет Джулиано уби двама мои колеги и приятели. При това ежедневно ще се сблъскаш с вашите нагли

селяни, които не благоволяват да ни отговарят дори къде се намира бръснарницата.

— Ще ги научим на добри обноски с помощта на камшика — весело заяви Пишота. После поверително се приведе, като че ли вече бе другар по оръжие с младия карабинер, и попита: — Имаш ли една цигара?

За голямо удоволствие на Аспану благоразположението на часовоя моментално се изпари.

— Цигара ли? — запита той, сякаш не вярваше на ушите си. — Защо, по дяволите, трябва да дам цигара на някакво сицилианско говедо? — часовоят най-сетне сне пушката от рамото си.

За миг Пишота усети неудържимо желание да се хвърли върху карабинера и да пререже гърлото му.

— Защото мога да ти кажа къде се крие Джулиано — отвърна той. — Твоите приятели, които претърсват планината, са толкова глупави, че не биха открили и гущер.

Часовоят бе озадачен и объркан от наглостта на Пишота. Трябваше да доложи на началството, защото предлаганите от селянина сведения бяха много важни, но имаше чувството, че този младеж бе прекалено хитър и можеше да му навлече неприятности. Войникът отвори вратата и направи знак с пушката си на Пишота да влезе в казармата, като за миг застана с гръб към улицата. В този момент Джулиано, който се намираше на стотина метра от тях, смушка задрямалото муле и подкара каруцата по каменистата пътека към портала.

Казармата Белампо заемаше площ от четири акра. Към административната сграда бе пристроено крило, където бяха затворническите килии. Зад нея се намираше казармата на карабинерите. Тя беше достатъчно голяма да побере стотина души, със специално преградена част за личния апартамент на сержанта. Вдясно беше гаражът за колите, който по-рано беше хамбар и бе запазил отчасти предназначението си, защото към отделението бяха прикрепени няколко мулета и магарета за придвижване по планинските пътеки, където автомобилите бяха безполезни. В дъното на двора се намираха изградените от нагъната стомана складове за боеприпаси и продоволствие. Цялата територия беше обградена с двуметрова ограда от бодлива тел, с две високи кули, които отдавна не

бяха използвани от часовоите. Казармата беше построена по времето на Мусолини и разширена за борбата против мафията.

Докато минаваше през портала, Пишота се огледа, за да разбере дали не го заплашва някаква опасност. Кулите бяха пусти, нямаше въоръжени часовои. Казармата приличаше на мирна, изоставена ферма. Гаражът беше празен, всъщност Аспану не забеляза никакъв автомобил, което го изненада и обезпокои — навярно някой щеше скоро да се върне. Не можеше да си представи, че сержантът е толкова глупав да остави гарнизона без нито едно превозно средство. Трябваше да предупреди Тури, че рискуват да се сблъскат с неочаквани „гости“.

Придружен от младия часовой, Пишота влезе в административната сграда и се озова в огромна зала. Прикрепени към тавана вентилатори напразно се опитваха да прогонят горещината. Голямо, поставено върху подиум бюро заемаше централното място, встрани от него се виждаха оградените с перила по-малки бюра на чиновниците. До стените бяха наредени дървени пейки.

Залата беше почти празна, само зад голямото бюро седеше някакъв ефрейтор. Той беше коренно различен от младия часовой. Изисканата гравирана табелка върху бюрото гласеше: „Ефрейтор Канио Силвестро“. Офицерът имаше широки рамене, горната част на тялото беше масивна, а дебелият му като на бик врат бе увенчан с огромна глава. Върху лицето си имаше розов белег — лъскава, подута мъртва тъкан, който изглеждаше залепен от ухото до квадратната, сякаш издялана от камък челюст. Над горната му устна се мъдреха дълги, щръкнали мустаци, засукани като черни крила. На ръкава си имаше ефрейторски нашивки, а в пояса — огромен пистолет. Той недоверчиво се взираше в Пишота, докато часовоят разказваше историята му. Когато ефрейтор Силвестро проговори, стана ясно, че е сицилианец.

— Ти си един долен лъжец — заяви той на Аспану.

Но преди да продължи, откъм двора долетя гласът на Джулиано:

— Хей, карабинери, ще приберете ли виното си, или да си отивам?

Пишота се възхити от приятеля си; тонът му беше груб, говореше на диалект, разбираем само за жителите на тази провинция, речникът му беше типичен за арогантните заможни селяни.

Ефрейторът раздражено изръмжа:

— Боже мой, защo се дере този глупак?

Сетне изскочи навън, последван от карабинера и Пишота.

Изрисуваната, запрегната с бяло муле каруца стоеше пред портала. Тури седеше на капрата гол до кръста, широката му гръд беше обляна в пот, лицето му бе разтегнато в идиотска усмивка, а тялото му бе комично отпуснато. Външният му вид не будеше подозрение — явно не носеше оръжие, беше пьян и говореше на най-примитивния диалект в Сицилия. Ефрейторът прибра пистолета, карабинерът свали пушката. Пишота направи крачка назад, готов да измъкне своя пистолет изпод якето си.

— Карам ви цяла каруца вино — отново изкрещя Джулиано. После се изсекна с пръсти и залепи сопола на вратата.

— Кой го е поръчал? — запита ефрейторът, но все пак тръгна към портала и Джулиано разбра, че се готви да отвори широко вратата, за да пропусне каруцата.

— Баща ми го изпраща на сержанта — отвърна Тури и намигна.

Ефрейторът не го изпускаше от погледа си. Виното очевидно беше подарък от някой фермер, получил правото да се занимава с контрабанда. Смущаваше го единствено това, че като истински сицилианец, бащата беше длъжен лично да докара и да връчи подаръка. Но алчността му надделя, той вдигна рамене и нареди:

— Разтовари каруцата и занеси бутилките в казармата.

— А, не, не мога — отвърна Джулиано.

Карабинерът усети как отново го загриза червейчето на съмнението, сякаш инстинктът му го предупреждаваше за някаква опасност. Тури усети това и застана така, че по-лесно да измъкне скритата лупара, после вдигна бутилка вино и извика:

— Нося ви още двадесет такива хубавици.

Ефрейторът изкрещя по посока на казармата, откъдето изтичаха двама млади карабинери с разкопчани куртки и без фуражки. Те нямаха оръжие. Джулиано се изправи в каруцата и започна да им подава бутилките. Една тикна насила в ръцете на часовоя, който се опита да откаже.

— Сигурно и ти ще пиеш, така че помагай — грубовато се пошегува Тури.

Той прецени обстановката: всичко вървеше точно според предвидения план — тримата карабинери бяха обезоръжени, ръцете им

бяха заети с бутилките. Пишота стоеше зад ефрейтора, който единствен не участвуваше в разтоварването на каруцата. Джулиано хвърли поглед към планинските склонове, но не забеляза нито следа от отряда на сержанта. Бронираната кола не се задаваше по пътя от Кастеламаре, по Виа Бела още играеха деца. Тури Джулиано извади скритата в каруцата лупара и я насочи към смаяния ефрейтор. В същия миг Пишота измъкна пистолета изпод дрехата си и го допря в гърба на карабинера.

— Ако се помръднеш, ще избърсна с куршуми елегантните ти мустаци — заяви той.

Джулиано държеше под прицел и тримата изплашени войници, на които заповяда:

— Вземете бутилките в двете си ръце и влезте в казармата. Въоръженият часовой изпусна пушката си. Пишота я вдигна и поведе арестуваните към административната сграда. Тури взе табелката от бюрото, възхитено я разгледа, сетне нареди:

— Ефрейтор Канио Силвестро, ако обичате, дайте ми ключовете си, и то всичките.

Ефрейторът стискаше дръжката на пистолета и свирепо се взираше в младежа. Пишота блъсна ръката му и измъкна оръжието. Карабинерът се обърна и го измери със студен, изпитателен поглед, в очите му се четеше смъртна омраза.

— Извинете — каза Пишота.

Ефрейторът се обърна към Джулиано:

— Моето момче, сбъркал си занаята, трябвало е да станеш артист. Не продължавай тази игра — нямаш никакъв шанс. Сержантът и карабинерите ще се върнат до вечерта и ще те преследват чак до края на земята. Помисли добре какво означава да бъдеш бандит, за чиято глава е обявена награда. Лично аз ще ти отмъстя и запомни, че съм отличен физиономист. Ще науча името ти и ще те открия дори и да си в ада.

Джулиано се усмихна. Непонятно защо, но този човек му харесваше.

— Щом искаш да научиш името ми, защо не ме попиташ?

— И ти сигурно ще бъдеш толкова глупав да ми го кажеш — подигравателно процеди ефрейторът.

— Никога не лъжа. Казвам се Джулиано — отвърна Тури.

Ефрейторът посегна за пистолета, който вече бе в ръцете на Пишота. Инстинктивната му реакция го издигна още повече в очите на Тури. Карабинерът беше смел и притежаваше чувство за дълг. Войниците бяха загубили ума и дума — значи това беше същият Салваторе Джулиано, който вече бе убил трима техни другари. Те бяха убедени, че ще последват съдбата им.

Ефрейторът внимателно се вгледа в Джулиано, сякаш искаше добре да запомни лицето му, след което с бавни и внимателни движения извади връзка ключове от чекмеджето на бюрото. Действаше предпазливо, защото усещаше пушката на Джулиано в гърба си. Тури взе ключовете и ги подхвърли на Пишота.

— Освободи арестуваните.

В дясното крило на административната сграда се намираше голяма килия с решетки, където държаха десетте жители на Монтелепре, арестувани през нощта на бягството на Джулиано. Двамата местни бандити Пасатемпо и Теранова бяха затворени в отделна малка килия. Пишота отключи вратите и те го последваха с радостни възгласи:

Арестуваните, жители на Монтелепре — всички съседи на Тури — нахлуха в канцеларията и се струпаха около него, за да му изразят благодарността си. Той прие поздравленията, без да изпуска от очи карабинерите. Съседите не пестяха хвалбите за геройството на Тури: той беше унижил омразните полицаи и беше народен закрилник. Те му разказаха, че сержантът наредил да ги бичуват, но ефрейторът решително се възпротивил, като заявил, че това щяло да предизвика негодувание сред населението и да постави под въпрос сигурността на карабинерите. Но на другата сутрин трябвало да бъдат изпратени в Палермо, където щели да бъдат разпитани пред съда.

Джулиано държеше надолу дулото на лупарата от страх, че случаен изстрел можеше да нарани някого от стълпилите се около него хора. Всички те бяха по-възрастни от него, съседи, които познаваше от детинство. Тури се обърна към тях, като внимателно подбираше думите си:

— Можете да дойдете с мен в планината или да се скриете при роднини в други области на Сицилия, докато властите се вразумят.

Той млъкна и зачака, но думите му бяха последвани от мълчание. Двамата бандити Пасатемпо и Теранова стояха встрани от останалите.

Усецаше се, че са напрегнати до краен предел, сякаш се готвят за скок. Пасатемпо беше нисък и набит, с отвратително, грубо лице, надупчено от едра шарка и дебели, безформени устни. Теранова беше дребен и подвижен като пор, но лицето му бе приятно и на устните му винаги грееше усмивка. Пасатемпо беше типичен сицилиански бандит, който крадеше добитък и убиваше, за да ограбва жертвите си, а Теранова — трудолюбив фермер, превърнал се в разбойник, когато данъчните чиновници искали да конфискуват най-хубавата му свиня. Той убил и двамата, заклал свинята, дал угощение на роднини и познати и забягнал в планината. Двамата бандити се съюзили, но били предадени и заловени, докато се укривали в изоставен хамбар сред житните ниви на селцето Корлеоне.

— Колкото до вас, нямате друг избор, освен да тръгнете с мен — обърна се към тях Джулиано. — Ще ме последвате в планината, където ще решите дали да останете под моя команда, или да вървите накъдето ви видят очите. Но сега ми е нужна вашата помощ — смятам, че ми дължите малка услуга.

Той се усмихна, като се стремеше да смекчи заповедническия си тон. Но преди разбойниците да успеят да отговорят, ефрейторът реагира безразсъдно и предизвикателно. Навярно постъпката му бе продиктувана от засегнатата гордост на истински сицилианец, от вродената животинска жестокост, или просто беше вбесен, че прочутите бандити щяха да избягат от затвора. Ефрейторът, който стоеше само на няколко крачки от Джулиано, с удивителна подвижност се хвърли към него и същевременно извади скрития под ризата си пистолет. Джулиано вдигна лупарата, но не успя да стреля. Ефрейторът държеше пистолета на половин метър от главата му, куршумът щеше да смаже черепа му.

Всички се вкамениха от изненада. Джулиано се взираше в насочения към него пистолет и в почервенялото, изкривено от гняв лице на карабинера. Но оръжието сякаш се повдигаше прекалено бавно. Джулиано изпита ужасяващо чувство, че пропада в шеметна пропаст, и все пак знаеше, че това бе само сън и никога няма да стигне до дъното ѝ. За секунда Тури усети безкрайно спокойствие, не чувствуваше никакъв страх. Той дори не примигна, когато ефрейторът натисна спусъка, даже направи крачка напред. Дочу се глухо металическо изщракване — ударникът улучи дефектен патрон. След

миг Пишота, Теранова и Пасатемпо се нахвърлиха върху ефрейтора и го повалиха на земята. Теранова изтръгна пистолета от ръката му, Пасатемпо го сграбчи за косата и се опита да му извади очите, а Пишота измъкна камата си и се приготви да я забие в гърлото на карабинера. Джулиано успя да спре ръката му точно навреме.

— Не го убивайте — спокойно промълви той и ги издърпа насила от беззащитно проснатото тяло на ефрейтора.

После се наведе над него и остана ужасен, когато видя пораженията, нанесени от тази мигновена проява на масово безумие. Ухото на карабинера беше почти откъснато и от раната бликаше кръв. Дясната му ръка бе извита неестествено, окървавено парче кожа покриваше едното му око.

Въпреки това ефрейторът не показваше страха си, а лежеше неподвижно в очакване на смъртта. Джулиано усети прилив на нежност към този човек, който бе подложил на изпитание и потвърдил неговото безсмъртие, който бе доказал безсилието на смъртта. Тури му помогна да се изправи и го прегърна, за голямо удивление на всички, после се престори, че само помага на карабинера да стане.

Теранова, който разглеждаше пистолета, се обърна към Джулиано:

— Имал си късмет, само един патрон е дефектен.

Тури протегна ръка, Теранова се поколеба, но му подаде оръжието. Джулиано се обърна към ефрейтора с приятелски глас:

— Съветвам те да се държиш прилично и гарантирам твоята и на войниците безопасност.

Карабинерът явно още беше зашеметен от раните си и сякаш не го разбра.

Пасатемпо прошепна на Пишота:

— Дай ми камата си и ще го довърша.

— Тук заповядва само Джулиано, а всички останали му се подчиняват — спокойно отвърна Пишота, въпреки че бе готов да убие бандита без никакво колебание.

Освободените жители на Монтелепре побързаха да си тръгнат — не искаха да стават свидетели на разправата с карабинерите. Джулиано отведе ефрейтора и войниците в затвора и ги заключи в общата килия. След това претърси останалите сгради с помощта на Пишота, Теранова и Пасатемпо. В оръжейния склад откриха пушки, пистолети и

автомати, както и сандъчета с патрони. Накачиха оръжията върху себе си, а патроните натовариха в каруцата. В другите помещения намериха одеяла и спални чували, Пишота взе за талисман две карабинерски униформи. Джулиано седна на капрата и подкара препълнената каруца по пътя за Кастеламаре. Останалите го последваха в разгънат строй, готови за стрелба в случай на внезапна атака. Измина повече от час, докато се добраха до къщата на фермера, който бе заел, каруцата на Хектор Адонис, и заровиха плячката в неговия свинарник. После помогнаха на фермера да замаскира каруцата със зелена боя, открадната от складовете на американската армия.

Сержант Рокофино и неговият отряд се завърнаха едва привечер. Слънцето клонеше към залез, но жарките му лъчи не можеха да се сравнят с яростта на сержанта, когато видя затворените в собствената килия войници. Той изпрати бронирания автомобил да претърси всички пътища и да открие бандитите, но по това време Джулиано отдавна бе в планинското си скривалище.

Пресата в цяла Италия отпечата с едри букви новината за превземането на казармата. Станалото само преди три дни убийство на тримата карабинери също беше отразено на първите страници на вестниците, но тогава Джулиано бе представен като отчаян сицилиански бандит, който искал да се прослави с жестокостта си. Този път постъпката му имаше съвсем различен характер. Беше надхитрил националната полиция благодарение на ума си и на отличната бойна тактика; бе освободил своите съседи и приятели, арестувани по несправедливо обвинение. Родното му градче беше обсадено от журналисти от Палермо, Неапол, Рим и Милано, дошли да интервюират семейството и приятелите му. Мария Ломбардо бе фотографирана с китарата на Тури и заяви, че синът ѝ свирел прекрасно — това изобщо не беше вярно: той се бе научил да свири дотолкова, че да се разпознава мелодията. Бившите му съученици разказваха, че Джулиано толкова четял, сякаш поглъщал книгите с кориците, заради което му дали прякора Професора. Вестниците с удоволствие се нахвърлиха върху тази новина — какво по-интересно от сицилиански бандит, който можел да чете? Споменаваха и името на Аспану Пишота, споделил съдбата на Джулиано от чисто приятелски

чувства, и се учудваха на силния характер на човека, способен да спечели подобна вярност. Цялата история стана още по-интересна след публикуването на някаква стара снимка, където Тури бе на седемнадесет години и изглеждаше неотразим и мъжествен средиземноморски красавец. Но навярно сърцата на италианците се трогнаха най-вече от факта, че Джулиано бе пощадил живота на ефрейтора, който се бе опитал да го убие. Историята беше много по-интересна от опера — повече приличаше на популярните в Сицилия куклени представления, където дървените фигурки никога не умираха, защото плътта им не се разкъсваше от куршумите.

Вестниците се възмущаваха единствено от освобождаването на закоравелите престъпници Теранова и Пасатемпо и намекваха, че подобни съратници щели да помрачат образа на рицаря в блестящата броня.

Единствено миланският ежедневник подчертаваше, че този Салваторе, или Тури, бе убил вече трима души от националната полиция, и предлагаше да се вземат специални мерки за неговото залавяне; престъпленията му не можеха да бъдат оправдани само защото беше красив, начетен и умееше да свири на китара.

ДЕСЕТА ГЛАВА

Сега дон Кроче напълно оценяваше Джулиано и бе изпълнен с възхищение към него. Той беше истински млад mafioso. Естествено, донът употребяваше думата в буквалното ѝ значение: лице на mafioso, дърво на mafioso, жена на mafioso — тоест нещо изключително красиво по форма и съдържание.

Каква мощна опора щеше да бъде този младеж на дон Корче! Какъв велик военачалник на бойното поле! Донът бе готов да забрави, че в момента Джулиано беше трън в очите му, защото бе освободил двамата бандити. Опасният Пасатемпо и хитрият Теранова бяха попаднали в затвора със съгласието на дона. Но мафиозът беше готов да забрави миналото и да прости всичко на Джулиано: нямаше интерес да се обижда, ако това засягаше бъдещите му приходи. Но сега щеше да следи отблизо всяка стъпка на младежа.

Скрит в планинските дебри, Джулиано не подозираше, че славата му расте с всеки изминал ден. Беше изцяло погълнат от мисълта за укрепване на властта си. Главният му проблем бяха двамата бандити. Накара ги подробно да опишат как са ги заловили и стигна до заключението, че са станали жертва на предателство. Бандитите се кълняха, че хората им останали верни — мнозина загинали в същия капан. Джулиано премисли всичко и реши, че Теранова и Пасатемпо са били предадени от мафиозите, които дотогава ги прикривали и служели като посредници на бандата. Той изказа предположенията си пред бандитите, но те решително отказаха да му повярват. „Приятелите на приятелите“ никога не нарушаваха „омерта“, свещения закон на мълчание, който имаше огромно значение за собственото им оцеляване. Джулиано не започна да се препира, а покани Теранова и Пасатемпо да се присъединят към неговата банда.

Той им обясни, че има за цел не само да остане жив, а и да се превърне в политическа сила, и подчерта, че няма да ограбват бедните. Нещо повече, половината от приходите на бандата щяха да се

разпределят между нуждаещите се от района на Монтелепре чак до предградията на Палермо. Теранова и Пасатемпо щяха да оглавяват собствени отряди, подчинени на командването на Джулиано. Тези отряди нямаше да имат право да предприемат каквото и да било без негово съгласие. Щяха да упражняват съвместен контрол над противниците, където бяха разположени Палермо, Монреале, Монтелепре, Партинико и Корлеоне. Джулиано се постара да внуши на бандитите, че именно те трябва да нападат карабинерите, а не обратното. Новите му подчинени бяха поразени от дързостта му.

Пасатемпо бе закоравял разбойник, който имаше слабост към изнасилване, изнудване на дребно й убийство на овчари. Той веднага започна да обмисля как да извлече полза от това сътрудничество, след което щеше да убие Джулиано и да вземе неговия дял от плячката. Теранова харесваше Тури и му беше признателен за освобождаването от затвора. Затова размишляваше как по-тактично да отклони този способен млад човек от избора от него опасен път. Джулиано ги гледаше с лека насмешка, сякаш четеше мислите им, и се забавляваше.

Пишота бе свикнал с грандиозните идеи на своя стар приятел. Ако Тури Джулиано обещаеше да направи нещо, Аспану Пишота бе убеден, че то ще бъде изпълнено. Затова засега се задоволяваше само да слуша.

Озарени от ярките лъчи на изгряващото слънце, които позлатяваха околните планини, тримата слушаха като омагьосани Джулиано, който им обясняваше как щели да поведат борба за освобождаването на Сицилия, за избавянето на бедните от нищета и за ликвидирането на мафията, аристокрацията и Рим. Те биха се присмели на всекиго друго, но ги възпираше споменът за разигралата се пред очите им сцена: ефрейторът, насочил пистолета към главата на Джулиано, спокойният поглед, с който младежът очакваше натискането на спусъка, уверен, че няма да умре. И милосърдието на Тури към врага му, след като пистолетът засече. Това бе поведение на човек, който вярваше в собственото безсмъртие и принуждаваше останалите да споделят това убеждение. Бандитите бяха приковали погледи в младежа, покорени от неговата красота, смелост и невинност.

На другата сутрин Джулиано и тримата му подчинени се спуснаха по планинската пътека, която ги изведе в полята близо до градчето Кастелветрано. Тури бе извършил предварително разузнаване. Четиримата бяха облечени като обикновени селяни.

Джулиано знаеше, че по този път минаваха камионите с продоволствие за Палермо. Проблемът беше в това, как да ги принудят да спрат — колите се движеха с висока скорост, за да избегнат нападателите, и шофьорите навярно бяха въоръжени.

Джулиано накара хората си да се скрият в храсталаците, самият той седна върху голяма бяла скала край пътя. Селяните, които отиваха на работа в полето, оглеждаха лупарата му и бързаха да отминат с безучастен вид. Джулиано се питаше дали някой от тях го познава.

След известно време по пътя се зададе голяма, запрегната с муле каруца, изрисувана с приказни сюжети. Тури познаваше по физиономия стареца на капрата — той беше професионален колар, каквито често се срещат по селските пътища на Сицилия. Наемаха го да превозва бамбук от далечните села до завода в града. Някога бе идвал в Монтелепре, за да помага на бащата на Джулиано. Младежът застана по средата на пътя, стиснал лупарата в дясната си ръка. Каруцарят го позна, в очите му проблесна искрица, но лицето му остана безизразно.

Джулиано го поздрави както в детинството си, като го нарече „чичо“.

— Зу Пепино, днес е щастлив ден и за двама ни. Аз ще те възнаградя богато, а ти ще ми помогнеш да облекча теглото на бедните.

Тури се засмя, защото искрено се радваше да види стареца.

Каруцарят мълчеше, каменното му лице бе обърнато очаквателно към Джулиано. Младежът седна до него на капрата, скри лупарата в каруцата и отново се засмя. Той беше уверен, че чичо Пепино щеше да му донесе щастие.

Джулиано дълбоко вдишваше свежия есенен въздух, наслаждаваше се на красотата на заобикалящите го планини и на чувството за сигурност, което му вдъхваха неговите скрити в храсталаците хора, които държаха шосето под прицел. Той изложи плана си пред чичо Пепино. Старецът го слушаше, без да го прекъсва или да промени изражението на лицето си до момента, когато Тури му

съобщи каква ще бъде неговата награда: пълна каруца с превозваните от камионите продукти. Едва тогава чичо Пепино изсумтя и каза:

— Тури Джулиано, винаги съм казвал, че си прекрасно и смело, добро и разумно, щедро и добродушно момче. Не си се променил, въпреки че вече си мъж.

Джулиано си спомни, че каруцарят бе един от малцината стари сицилианци, които обичаха цветистите фрази.

— Можеш да разчиташ на мен не само за тази работа, но и за бъдещи услуги. Предай много поздрави на баща си, който трябва да се гордее със син като тебе.

На обяд по пътя се зададоха три камиона, които спряха веднага след завоя, който извеждаше направо към полята на Партинико. Шосето беше блокирано от струпани каруци и мулета. Тази операция се ръководеше от чичо Пепино, на когото бяха задължени и се подчинявала повечето колари в този район.

Шофьорът на първия камион натисна клаксона и бавно потегли, като блъсна най-близката каруца. Собственикът ѝ се обърна и го изгледа така злобно, че шофьорът незабавно спря и търпеливо зачака. Той знаеше, че независимо от скромната си професия тези хора са горди и избухливи. Предимството им над моторните превозни средства бе въпрос на чест за тях — те щяха да го убият и да продължат пътя си, без да им мигне окото.

Другите два камиона също спряха и шофьорите слязоха. Единият беше от източните части на Сицилия, а другият — чужденец, тоест беше от Рим. Той дръпна ципа на якето си, запъти се към коларите и гневно им нареди незабавно да очистят пътя от проклетите мулета и гадните каруци. Едната му ръка заплашително бе пъхната в джоба.

Джулиано скочи от каруцата, без да си направи труда да вземе лупарата или да извади пистолета си. Той даде знак на скритите в храсталаците хора и те изскочиха на пътя с насочени оръжия. Теранова веднага тръгна към последния камион и му преряза пътя за отстъпление, а Пишота се спусна по насипа ѝ тръгна към нервния римски шофьор.

Пасатемпо, не така сдържан като колегите си, измъкна първия шофьор от кабината и го запрати в краката на Джулиано. Тури

протегна ръка и му помогна да стане. Пишота доведе шофьора на последния камион при двамата му колеги. Римлянинът бе извадил празната си ръка от джоба, по лицето му нямаше следа от предишния гняв. Джулиано се усмихна открито и дружелюбно и рече:

— Днес ви провървя — няма да пътувате по дългия маршрут до Палермо. Хората ми ще разтоварят камионите и ще разпределят продуктите между нуждаещите се от района — естествено, под мое наблюдение. Позволете ми да се представя — казвам се Джулиано.

Тримата шофьори незабавно станаха извънредно учтиви и заявиха, че изобщо не бързали. Всъщност точно било време за обяд. В камионите било удобно, горещината намалела, изобщо им провървяло.

Тури разбра, че се страхуват за живота си, и побърза да ги успокои:

— Не се бойте, не убивам онези, които печелят хляба си с пот на челото. Ще обядвате с мен, докато хората ми свършат работата си, след което ще се приберете при жените и децата си и ще им разкажете за нашата среща. Говорете колкото е възможно по-малко пред полицаите — така ще спечелите моята благодарност.

Джулиано замълча. Той искрено желаше тези хора да не изпитат срам или омраза, важно бе да разкажат за доброто му отношение към тях. Защото му предстояха нови акции.

Шофьорите покорно седнаха под сянката на огромна крайпътна скала. Те доброволно предадоха оръжията си на Джулиано и стояха мирно като агънца, докато каруцарите разтоварваха продоволствията. Единият камион остана пълен, тъй като товарът му не се побираше в каруците. Джулиано нареди на Пишота и Пасатемпо да придружат един от шофьорите, който трябваше да закара провизиите на селските труженици от Монтелепре. Тури и Теранова щяха да контролират разпределението на продуктите в района на Кастелветрано и в градчето Партинико. По-късно щяха да се срещнат пред пещерата на върха на Монте д'Оро.

С тази първа акция Джулиано успя да завоюва поддръжката на цялото селско население. Кой друг бандит раздаваше плячката си на бедните? На другия ден всички вестници разказваха за новия Робин Худ. Единствен Пасатемпо роптаеше, че са изгубили напразно цял ден. Пишота и Теранова разбираха, че бандата е спечелила хиляди помощници в борбата срещу Рим.

Но всички те не знаеха едно — провизиите бяха предназначени за склада на дон Кроче.

Само след месец Джулиано имаше навсякъде свои шпиони. Те му съобщаваха кой богат търговец пътуваше със спечелени на черна борса пари, какво замисляха аристократите и онези мерзавци, които доносничеха пред високопоставените полицаи. Така Джулиано научи за брилянтите на херцогиня Алкамо. Говореше се, че през цялата година те се съхранявали в банков сейф в Палермо и ги взимали само когато херцогинята трябвало да ги носи на някой голям прием. Тури изпрати Пишота в имението Алкамо, за да събере повече сведения за тази едра плячка.

Владенията на херцога се простираха на тридесет километра югозападно от Монтелепре. Те бяха оградени с висока каменна стена, на вратата стоеше въоръжен пазач. Освен това аристократът плащаше „наем“ на „Приятелите на приятелите“, които му гарантираха, че животните му няма да бъдат откраднати, домът му — ограбен, някой от семейството му — отвлечен. В нормални времена и с обикновени престъпници той щеше да се чувства в по-голяма безопасност от папата във Ватикана.

В началото на ноември в големите сицилиански имения беряха гроздето и наемаха работници от околните села. Пишота се яви на площада и се записа на работа при херцог Алкамо. Първия ден му се наложи да работи усилено, докато пълнеше кошовите с чепки тъмнопурпурно грозде. В лозето имаше повече от сто души — мъже, жени и малки деца, които пееха по време на работа. По пладне им поднасяха богат обяд под открито небе.

Пишота седеше встрани от останалите и зорко наблюдаваше всичко. Той обърна внимание на девойката, която донесе поднос с хляб от замъка. Тя беше хубавичка, но бледа — явно не работеше на полето, при това бе по-добре облечена от останалите жени.

Направиха му впечатление презрителното изражение на лицето ѝ и начинът, по който избягваше контакта с работниците. Той научи, че това бе личната камериерка на херцогинята.

Аспану веднага реши да я използва. Джулиано, който добре познаваше характера на своя приятел, изрично му бе забранил да

закача местните девойки, но Аспану намираше схващанията на Тури за реалния свят прекалено романтични и наивни. Освен това очакваше ги едра плячка, а момичето беше много хубаво.

Девойката се появи с нов поднос и Пишота побърза да го вземе от ръцете ѝ. Тя се стресна и не му отговори, когато я запита за името ѝ.

Аспану остави подноса на земята, хвана ръката на камериерката и свирепостта се озъби:

— Отговаряй, когато те питат, иначе ще те заровя в гроздето. — После се засмя, за да покаже, че се шегува. Усмивката му беше прелъстителна. — Ти си най-красивото момиче в Сицилия — прошепна той. — Не можах да се въздържа да не те заговоря.

Девойката беше едновременно уплашена и очарована. Тя забеляза острата кама в пояса му и гордата му походка, сякаш самият той беше херцог. Младежът я заинтригува и тя му съобщи, че се казва Грациела.

След свършване на работния ден Пишота смело почука на кухненската врата на замъка и потърси Грациела. Старата жена, която му отвори, го изслуша и се сопна:

— Прислугата няма право да приема гости. — После затръшна вратата под носа му.

На другия ден Аспану отново взе подноса от Грациела и прошепна, че иска да я види след работа. Той помилва ръката ѝ и нахлузи на китката ѝ тънка златна гривничка. Девойката обеща да се измъкне привечер и да се срещне с него в лозето.

Пишота облече копринената, ушита по поръчка риза. Той чакаше момичето между две огромни купчини обрано грозде. Когато Грациела се приближи, той я привлече към себе си и сложи ръка между краката ѝ. Тя се опита да се изскубне, но Аспану не я изпускаше от прегръдката си. Целунаха се още по-страстно, младежът повдигна вълнената ѝ пола и с изненада откри, че момичето носи копринено бельо. Навярно го бе „заела“ от господарката си, помисли си Пишота. Напереното момиче му харесваше.

Аспану я придърпа върху одеялото на земята. Грациела страстно го целуваше и той усети възбудата ѝ през копринените пликчета. С рязко движение я повали до себе си и ръката му сграбчи топлата, влажна плът. Докато се целуваха, Грациела разкопча колана му, а той успя да свали панталона си до глезените. После легна върху нея,

измъкна ръката си и я облада. Грациела тихо изстена и изтласка тялото си с изненадваща сила. Аспану усети как собственото му тяло започна ритмично да се издига и потъва, но внезапно момичето нададе лек писък и замря под него. По дяволите, помисли си Пишота, беше прекалено бърза, за да бъде по вкуса му. Толкова по-добре — главната му задача бе събирането на сведения, удоволствието можеше да почака.

Двамата се прегърнаха под одеялото. Аспану ѝ разказа, че работел, за да събере пари да постъпи в университета в Палермо, защото родителите му искали да стане адвокат. С това целеше момичето да го сметне за добра партия. След това я накара да разкаже за себе си, за работата, за останалите членове от прислугата и постепенно насочи разговора към херцогинята.

Грациела отново постави ръката му между краката си и му разказа колко красива била господарката ѝ и какви прекрасни дрехи и бижута притежавала. Грациела била нейна любимка и дамата ѝ подарявала всичките си старомодни рокли.

— Искан ми се да те видя облечена в хубава премяна — прошепна Пишота. — Може би ти позволява да слагаш и бижутата ѝ?

— Да, на Бъдни вечер винаги ми разрешава да нося някоя огърлица.

Предположенията на Джулиано се потвърждаваха — скъпоценностите щяха да бъдат изтеглени от банката за празниците. Трябваше да научи още една малка подробност, но изведнъж момичето го възседна, като се мъчеше да задържи одеялото върху раменете си. Аспану беше напълно възбуден, одеялото се смъкна, полата изхвърча над главата на Грациела. Те се любеха така страстно, че се изтъркаляха в огромната купчина грозде. Когато страстта им затихна, отмалелите им тела бяха покрити с лепкав гроздов сок.

— Нямам нищо против чистия въздух, но кога ще мога да те любя в леглото ти? — запита Аспану.

— Докато херцогът е тук, това е невъзможно. Но винаги когато отсъства, прислугата става по-небрежна. Другия месец той ще замине за Палермо, където ще остане до коледните празници.

Аспану се усмихна. Сега притежаваше пълна информация и можеше да посвети цялото си внимание на момичето. Хвърли се върху Грациела, отново прикова тялото ѝ към земята и започна да я люби с

настървение, което я накара да прималее от удоволствие и същевременно малко я уплаши. Така щеше да го желае повече през следващия месец.

Пет дни преди Коледа Джулиано, Пастемпо, Пишота и Теранова, седнали в запрегната с мулета каруца, спряха пред вратите на имението. Бандитите бяха облечени в ловджийски костюми, каквито носеха заможните земевладелци: кадифени панталони, червени вълнени ризи и дебели якета, чиито джобове побираха кутии с патрони — всичко това бе купено в Палермо с парите от продажбата на провизиите. Двама пазачи преградиха пътя им, но не свалиха оръжията от раменете, тъй като всичко ставаше посред бял ден.

Джулиано стремително тръгна към тях. Носеше само пистолет, скрит под грубата му дреха.

— Господа — каза той, — наричам се Джулиано. Дошъл съм да пожелая весела Коледа на вашата очарователна херцогиня и да поискам милостиня за бедните.

Пазачите за миг се вцепениха от удивление, сетне посегнаха към оръжието си. Но Пастемпо и Теранова вече бяха насочили автоматите си към тях. Пишота обезоръжи пазачите и хвърли пушките им в каруцата. Пастемпо и Теранова останаха с тях пред вратата.

Пред двореца се простираше огромен, покрит с каменни плочи двор. В единия ъгъл някаква стара прислужница хвърляше жито на скупчените около нея пиленца. В задната градина, надзиравани от гувернантка в черна памучна рокля, играеха четирите деца на херцогинята. Придружен от Пишота, Джулиано тръгна по пътеката към дома. Сведенията му се оказаха точни — други пазачи нямаше. Зад градината се виждаше голямо парче земя, където засаждаха зеленчуци и растяха маслинови дръвчета. Там усърдно се трудеха шестима градинари. Джулиано позвъни и блъсна вратата в същия миг, когато прислужницата я отвори. Грациела се слиса при вида на застаналия на парадния вход Пишота, но им направи път да влязат.

— Не се плаши — спокойно се обърна към момичето Джулиано. — Кажи на господарката си, че трябва да говоря с нея — изпраща ни херцогът по работа.

Въпреки че все още бе озадачена, Грациела ги покани в гостната, където господарката ѝ се бе настанила да чете. Раздразнена от неочакваното нахлуване на младежите, херцогинята ѝ направи знак да напусне.

— Съпругът ми не е тук. С какво мога да ви услужа? — обърна се тя към Джулиано с рязък тон.

Тури остана безмълвен — беше поразен от великолепието на салона. Никога не бе виждал такова огромно помещение, което, за негово учудване, беше по-скоро кръгло, отколкото квадратно. На високите прозорци бяха спуснати златисти драперии, изрисуваният с ангелчета таван наподобяваше купол. Навсякъде имаше книги — на дивана, върху малките масички, по полиците. На стените бяха окачени големи маслени картини в тежки рамки, накъдето и да се обърнеш, виждаше огромни вази с цветя. Сребърни и златни кутийки бяха разхвърляни по масички, които сякаш коленичеха пред масивните кресла и дивани. Салонът спокойно можеше да побере стотина души, но го използваше само тази облечена в бяла коприна жена. През отворените прозорци нахлуваха слънчева светлина и свеж въздух и долитаха викове на децата в градината. За пръв път Джулиано усети съблазънта на богатството, защото само парите можеха да създадат подобна красота, която той не искаше да помрачи с грубост или жестокост. Щеше да стори онова, за което беше дошъл, без да загрози прекрасната сцена.

Херцогинята търпеливо очакваше отговора му, поразена от красотата и жизнеността му. Тя забеляза, че е смаян от великолепието на салона, и се почувствува леко засегната, че не бе забелязал собствената ѝ красота. За съжаление младежът очевидно беше селянин и не принадлежеше към нейните кръгове — един невинен флирт щеше да ѝ се отрази добре. Всичко това я накара да изрече по-любезно, отколкото обикновено:

— Много съжалявам, но ако сте дошли по работа, свързана с имението, ще трябва да минете друг път. Съпругът ми не е вкъщи.

Джулиано я изгледа. В гърдите му припламна омразата на бедняка към богатата жена, която се перчеше със своето превъзходство, дължащо се на общественото ѝ положение. Той учтиво се поклони и погледът му попадна на великолепия пръстен на ръката ѝ.

— Онова, което ще ви кажа, засяга само вас — промълви той с иронично смирение.

Но подигравателното му смирение не направи никакво впечатление на аристократката, свикнала с раболепието на слугите — тя го прие като нещо естествено. Херцогинята беше образована жена, която се занимаваше с литература и музика, и не се интересуваше от живота в Сицилия. Освен това рядко четеше местните вестници, защото ги намираше варварски.

— Приятно ми е да се запознаем — учтиво каза тя. — Не сме ли се срещали в Палермо? Може би в операта?

Аспану Пишота, който с насмешка наблюдаваше тази сцена, се изсмя на глас и отиде до прозорците, за да препречи пътя на някой случаен слуга.

Джулиано бе раздразнен от смеха на приятеля си и същевременно очарован от невежеството на аристократката.

— Скъпа херцогиньо — заяви той с решителен глас, — не ме познавате. Аз съм бандит. Казвам се Салваторе Джулиано и се считам за защитник на народа. Осмелих се да ви посетя и да ви помоля да подарите бижутата си на бедните, за да отпразнуват весело коледните празници.

Херцогинята недоверчиво се усмихна. Този младеж, чието лице и тяло пробуждаха в нея необичайна страст, не можеше да ѝ причини зло. Но тя видя заплашителния му поглед и беше истински заинтригувана. Каква прекрасна тема за разговор на баловете в Палермо!

— Скъпоценностите ми се намират в банката в Палермо — отвърна тя с невинна усмивка. — Можете да вземете всички пари, които намерите. С моята благословия.

През целия ѝ живот никой не се бе усъмнил в правдивостта на думите ѝ. Даже в детството си тя никога не лъжеше. Сега ѝ се случваше за пръв път.

Джулиано хвърли поглед към диамантения медальон на шията ѝ. Той знаеше, че аристократката лъже, но се отвращаваше от онова, което трябваше да стори. После кимна на Пишота, който пхна три пръста в устата си и изсвири пронизително. След минута на прозореца

се появи Пасатемпо. Набитото му и несъразмерно тяло и злобното, покрито с белези лице, напомняха за герой от куклените представления. Челото му беше широко около два пръста, а с гъстите си черни коси и надвисналите вежди Пасатемпо приличаше на горила. Той се усмихна и откри огромни пожълтели зъби.

Появата на трети бандит уплаши херцогинята. Тя откопча медальона и го подаде на Джулиано.

— Това задоволява ли ви?

— Не — отвърна Тури. — Драга херцогиньо, самият аз съм добродушен човек, но другарите ми са напълно различни. Въпреки красотата си моят приятел Аспану е не по-малко жесток от мустачките си, които са разбили много женски сърца. Колкото до човека на прозореца, той се подчинява на заповедите ми, но от него винаги ме побиват тръпки. Не ме принуждавайте да им дам свобода на действие. Те ще връхлетят като ястреби върху градината и ще отвлекат децата ви в планината. Хайде, донесете ми останалите брилянти.

Херцогинята изтича в спалнята и след малко се върна със сандъче в ръка. Беше успяла да запази присъствие на духа и бе скрила няколко ценни бижута. Тя подаде сандъчето на Джулиано, който учтиво ѝ благодари.

— Аспану — обърна се Тури към Пишота. — Може би дамата е забравила нещо. Иди и огледай спалнята, за да бъдем напълно сигурни.

Пишота почти мигновено намери скритите скъпоценности и ги донесе на братовчеда си.

Джулиано отвори сандъчето и сърцето му подскочи от радост при вида на скъпоценните камъни. Знаеше, че с тях можеше да се изхрани няколко месеца цялото население на Монтелепре. Още по-голямо удоволствие му доставяше мисълта, че всичко това бе купено от херцога с ограбените от бедните труженици пари. Херцогинята започна да кърши ръце и Тури отново забеляза огромния изумруд на пръста и.

— Драга херцогиньо, глупаво е да се опитвате да скриете от мен останалите бижута — каза той. — Не бих се учудвал, ако го правеше някой селяк-скъперник, сдобил се с това съкровище с цената на робски труд. Но вие рискувате както своя живот, така и живота на децата си заради някакви дрънкулки, които ще ви липсват не повече от шапката върху главата на съпруга ви. Стига фасони, веднага ми дайте пръстена.

— Моля ви, младежо, оставете ми този пръстен — зариди херцогинята. — Ще ви изпратя стойността му в пари. Това е годежен подарък от съпруга ми. Не ще понеса загубата му.

Пишота отново се засмя. Направи го нарочно, защото се боеше, че склонният към сантименталност Тури щеше да ѝ разреши да задържи пръстена. Очевидно изумрудът беше много скъп. Но Джулиано бе далеч от подобни чувства. Пишота завинаги запомни изражението на лицето му, когато грубо сграбчи треперещата ръка на херцогинята и изтръгна пръстена. После отстъпи назад и го нахлузи на малкото пръстче на лявата си ръка.

Тури видя как поруменя херцогинята, в очите ѝ проблеснаха сълзи. Той отново стана безкрайно учтив.

— Никога няма да продам този пръстен от уважение към чувствата ви — каза той. — Ще го запазя за себе си.

Херцогинята напразно се опита да открие следа от ирония по лицето му.

Този момент беше символичен за Тури Джулиано. Когато постави пръстена на ръката си, той усети в себе си прилив на сили. Сякаш това го обвързваше със съдбата му. Пръстенът символизираше властта, която щеше да извоюва от света на богатите. Чрез този тъмозелен камък, монтиран в златната халка, все още напоен с парфюма на красивата жена, която го бе носила години наред, той получаваше частица от онзи живот, който никога нямаше да му принадлежи.

Дон Кроче слушаше, без да промълви нито дума.

Херцог Алкамо бе дошъл да се оплаче. Нима не плащаше „данък“ на „Приятелите на приятелите“? Нима не му бяха гарантирали, че ще бъде защитен от грабежи? Накъде отиваше светът — в добрите стари времена никой не би се осмелил да стори нещо подобно. Какво смяташе да предприеме донът, за да му върне откраднатите скъпоценности? Херцогът беше съобщил за случилото се на властите, въпреки че това беше безполезно и рискуваше да разгневи дон Кроче. Но поне щеше да получи парите от застраховката; може би римското правителство най-сетне щеше да обърне сериозно внимание на този бандит, Джулиано.

Дон Кроче също мислеше, че бе крайно време да обърне сериозно внимание на този младеж.

— Ако успея да върна вашите скъпоценности, ще ми платите ли една четвърт от стойността им? — обърна се той към аристократа.

Това предложение накара херцогът да избухне:

— Плащам ви „данък“, за да охранявате мен и моята собственост, а когато не можете да изпълните задължението си, ме карате да плащам откуп. Не ще можете да запазите клиентите си, ако работите по този начин.

Дон Кроче кимна:

— Признавам, че имате право. Но представете си, че Салваторе Джулиано е някакъв тайфун, бич божи. Не можете да искате от „Приятелите на приятелите“ да ви защитят от изригване на вулкани, земетресения, наводнения... Гарантирам ви, че след време ще се справим с Джулиано. Помислете: вие ще дадете откупа, който ще определя с него и през следващите пет години ще бъдете под наша закрила, без да плащате обичайния данък. Гарантирам ви, че Джулиано повече няма да ви безпокои. Пък и защо да го прави, след като той и аз ще считаме, че ще бъдете така благоразумен да пазите скъпоценностите си в банката. Жените са прекалено наивни — те не познават жаждата и алчността, с която мъжете се домогват до материалните блага на този свят.

Той замълча, изчака да изчезне леката усмивка от устните на херцога и добави:

— Ако изчислите колко трябва да ми платите за охраната на цялото ви имение в тези смутни времена, ще разберете, че губите нищожна сума.

Херцогът наистина се замисли. Дон Кроче имаше право, що се отнасяше до смутните времена. Но ако откупеше брилянтите, щеше да загуби крупна сума, въпреки опрощаването на петгодишния „данък“; от друга страна, какво му гарантираше, че донът ще живее още пет години или че ще обуздае Джулиано? Но все пак предлаганото разрешение бе най-разумно. Това означаваше, че през идните години херцогинята няма да го принуждава да й купува бижута, което само по себе си представляваше огромно спестяване. Разбира се, ще трябва да продаде още едно парче земя, но дедите му бяха правили същото в

продължение на цели поколения, за да плащат за безумствата си, освен това му оставаха още хиляди акра. И херцогът се съгласи.

Дон Кроче повика Хектор Адонис. На другия ден професорът замина при кръщелника си и без заобикалки му обясни мисията си.

— Няма да получиш по-висока цена за бижутата, дори ако ги продадеш на крадците в Палермо — каза той. — Ще е необходимо доста време и няма да се изпълни желанието ти да имаш парите за Коледа. Освен това много е важно да спечелиш благоразположението на дон Кроче. В края на краищата заради теб той загуби авторитета си, което ще ти бъде простено, ако изпълниш молбата му.

Джулиано се усмихна. Малко го беше грижа за благоразположението на дон Кроче, нали една от мечтите му беше да изтръгне Сицилия от пипалата на мафията? Но вече бе изпращал хора в Палермо да търсят купувач за откраднатите скъпоценности и му беше ясно, че това е деликатна и сложна сделка. Ето защо прие предложението на дон Кроче, но отказа да върне изумрудения пръстен.

На раздяла Адонис изостави ролята си на преподавател и за пръв път заговори за истинския живот в Сицилия.

— Скъпи кръщелнико — започна той, — никой не се възхищава повече от мен от твоите качества. Харесва ми великодушието ти, за което, надявам се, имам принос и аз. Но сега става въпрос за живота ти. Никога не ще успееш да победиш „Приятелите на приятелите“. През последното хилядолетие, подобно на паяци, те са успели да оплетат в гигантската си мрежа цяла Сицилия. Дон Кроче е в центъра на тази паяжина. Той се възхищава от теб и желае да бъдете приятели, дори иска да забогатееш заедно с него. Понякога ще трябва да се подчиняваш на волята му. Ще притежаваш своя империя, но тя не може да съществува извън неговата паяжина. Едно е ясно — ти си безсилен да му се противопоставиш открито. Ако го направиш, самата история ще помогне на дон Кроче да те унищожи.

Ето как херцогът получи обратно скъпоценностите си. Джулиано раздели между Пишота, Теранова и Пасатемпо половината от парите.

Те жадно поглеждаха изумруда на пръста му, но не посмяха да го поискат, защото Тури се бе отказал от полагаемата му се част.

Джулиано бе решил да разпреди останалите пари между бедните пастири, които пазеха овцете и едрия рогат добитък на богатшите, между старите вдовици и сираците — с една дума, между всички бедняци около него.

Той раздаде по-голяма част от сумата чрез посредници, но един прекрасен ден натъпка джобове на якето си с пачки книжни лири, напълни и една торба с пари и придружаван от Теранова, реши да обиколи селата между Монтелепре и Пиани де Гречи.

В едно село видя три старици, които умираха от глад, и даде на всяка по една пачка лири. Старите жени се заплакаха и започнаха да целуват ръцете му. В друго село попадна на човек, който щеше да загуби фермата и земята си, защото не можеше да плати ипотеката. Джулиано му остави достатъчно пари да изплати цялата сума. В трето село влезе в местната бакалница, купи от собственика цялата му стока и раздаде хляб, сирене и макарони на всички селяни.

В следващото градче Тури даде пари на родителите на болно дете, за да го заведат в болницата в Палермо и да платят на местния лекар. Двамата бандити присъствуваха и на една сватба и Джулиано щедро дари младоженците.

Но най-много обичаше да раздава пари на окъсаните малчугани, които скитаха из улиците на всички градчета в Сицилия.

Мнозина познаваха Джулиано. Те се тълпяха около него, а той им раздаваше пачките пари, като им заръчваше да ги занесат на родителите си, и наблюдаваше как радостно тичаха към домовете си.

На смрачаване реши да навести майка си. Бяха му останали само две пачки лири. Докато крачеше през полето към задната врата на къщата, Тури срещна момченце и момиченце. Те плачеха, защото карабинерите им бяха взели парите, които трябвало да занесат на майка си. Тази малка трагедия развесели Джулиано и той даде на децата едната пачка банкноти. Тури не искаше да накажат хубавото момиченце, затова изпрати бележка до родителите му.

Родителите на двете деца не бяха единствените, които му бяха благодарни. За да изразят лоялността си към него, жителите на Боргето, Партинико, Монреале и Пиани де Гречи започнаха да наричат Джулиано „краля на Монтелепре“.

Дон Кроче беше доволен от сделката, въпреки че загуби „данъка“ на херцога. Беше казал на Адонис, че аристократът щял да плати двадесет процента от стойността на бижутата, а получи от херцога двадесет и пет процента, тоест прибра печалбата в собствения си джоб.

Още по-голямо удоволствие му доставяше мисълта, че пръв бе обърнал внимание на Джулиано и си бе съставил правилно мнение за него. Какъв прекрасен, честен младеж! Кой би предположил, че младият човек притежава толкова ясен мироглед? Джулиано действуваше разумно и се вслушваше в съветите на по-старите и мъдри хора. При това постъпките му бяха продиктувани от здрав разум и той умееше да пази собствените си интереси. Мафиозът се възхищаваше от тези негови качества — кой би желал да има за съюзник глупак? Да, дон Кроче беше убеден, че Тури Джулиано ще стане негова дясна ръка, а не след дълго — обичан син и наследник.

Тури Джулиано отлично разбираше всички машинации. Знаеше, че Адонис бе искрено загрижен за него, но това съвсем не означаваше, че трябва да се довери на преценката на професора. Джулиано съзнаваше, че още не е достатъчно силен, за да поведе борба срещу „Приятелите на приятелите“; нещо повече, в момента имаше нужда от помощта им. Но младежът нямаше никакви илюзии относно крайния изход: ако послушаше кръстника си, след време щеше да се превърне във васал на дон Кроче. Тури бе твърдо решен да не позволи това. Трябваше да печели време, докато удари неговият час.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Бандата на Джулиано вече наброяваше тридесет души. Някои бяха дошли от предишните шайки на Теранова и Пасатемпо, другите бяха жители на Монтелепре, освободени от Джулиано в деня на нападението срещу казармата. Те разбираха, че въпреки невинността им за тях нямаше да има милост, властите продължаваха да ги издирват. Затова бяха решили да се присъединят към Джулиано и да живеят сред приятели, вместо да се оставят да ги заловят.

Един прекрасен ден шпионите на Джулиано съобщиха, че някакъв подозрителен тип, по всяка вероятност полицейски агент, разпитвал как може да постъпи в бандата. Сега чакал на централния площад в Монтелепре. Джулиано изпрати в града Теранова и още четирима души. Ако този човек беше шпионин, трябваше да го застрелят, но ако се окажеше полезен, можеше да го приемат в бандата.

Теранова се завърна рано следобед и се обърна към Джулиано:

— Открихме този тип, но си помислихме, че ще поискаш да се запознаеш с него, преди да го застреляме.

Джулиано се разсмя при вида на едрия мъж, облечен като сицилиански селянин.

— Е, приятелю, нима мислиш, че ще забравя някога лицето ти — възкликна той. — Навярно този път си дошъл с по-качествени патрони.

Тайнственият непознат се оказа ефрейтор Канио Силвестро, който бе стрелял в главата на Джулиано по време на прочутото превземане на казармата Белампо.

Масивното, покрито с белези лице на ефрейтора беше напрегнато. Нещо в него привличаше Джулиано, той изпитваше симпатия към човека, който му бе помогнал да докаже безсмъртието си.

— Искам да се присъединя към вас — каза Силвестро. — Мога да ви бъда много полезен.

Той изрече тези думи гордо, сякаш поднасяше подарък. Това също се понрави на Джулиано, който го накара да разкаже своята версия.

След нападението на казармата ефрейтор Канио Силвестро бил изправен пред военен съд за неизпълнение на служебния дълг. Но преди това бил разпитван надълго и нашироко от разярения сержант. Колкото и да било странно, подозрението на сержанта било предизвикано именно от опита на Силвестро да убие младия бандит. Следствието установило, че пистолетът не е стрелял поради дефектен патрон, но сержантът настоявал, че Силвестро нарочно го заредил с повредени патрони. Твърдял още, че опитът за съпротива бил добре изиграна комедия и ефрейторът помогнал на Джулиано да организира бягството на разбойниците, като поставил постовете така, че да улесни нападателите.

— Откъде си можел да знаеш кой патрон е дефектен? — прекъсна го Джулиано.

— Длъжен бях да знам — смутено отвърна Силвестро. — Бях оръжейник в пехотата и ме смятаха за специалист. — Лицето му се помрачи и той вдигна рамене. — Признавам, че допуснах грешка. Превърнах се в канцеларски плъх и занемарих истинската си работа. Но мога да стана ваш оръжейник. Ще проверявам и поправам оръжията ви, ще ги приготвя за употреба в планински условия, ще следя за правилното съхранение на боеприпасите.

— Продължавай да разказваш — промълви Джулиано. Той внимателно наблюдаваше лицето на ефрейтора. Може би това бе опит да вмъкнат в бандата му полицейски агент. Забеляза, че помощниците му бяха изпълнени с недоверие.

— Всички се държаха като уплашени жени — продължи Силвестро. — Сержантът съзнаваше, че е постъпил глупаво, когато поведе всичките си хора в планината и остави неохраняван затвора. Карабинерите гледат на Сицилия като на вражеска окупирана страна. Неведнъж съм възразявал срещу подобно отношение и затова влязох в черните им списъци. Властите в Рим искаха да защитят своя сержант... все пак носеха отговорност за постъпките му. За тях бе удобна версията, че казармата е била предадена от вътрешен човек, отколкото признанието, че е била превзета от хора, много по-смели и по-умни от карабинерите. Не ме разжалваха, но ме принудиха да си подам оставката. Казаха, че случаят щял да остане без последствие, но не им вярвам; никога няма да ме приемат на държавна служба. Не умея да върша нищо друго, освен това съм сицилиански патриот. Помислих

си: за какво ми е такъв живот и си казах, че ще отида в бандата на Джулиано.

Джулиано изпрати да донесат храна и нещо за пиене и се оттегли на съвещание с помощниците си.

— Нима ни смята за идиоти? Застреляйте го и хвърлете тялото му от скалата. Нямаме нужда от карабинери — отсече Пасатемпо.

Пишота забеляза, че неговият братовчед отново проявява странна слабост към ефрейтора. Добре познаваше импулсивния характер на Джулиано, затова побърза да каже:

— По всяка вероятност това е клопка, но дори и да не е, не трябва да рискуваме. Непрекъснато ще бъдем нащрек и ще го подозираме. Защо не го отпратиш?

— Той научи местоположението на лагера — намеси се Теранова. — Видя някои от хората ни и знае броя им, а това е ценна информация за полицията.

— Ефрейторът е истински сицилианец и се ръководи от чувството си за дълг — каза Джулиано. — Не мога да повярвам, че би приел да стане доносчик.

Младежът забеляза, че всички скришом се присмиваха на наивността му.

— Не забравяй, че той се опита да те убие — напомни му Пишота. — Носеше скрито оръжие и искаше да те застреля от чиста злоба, въпреки че нямаше надежда за спасение.

Точно това го прави още по-ценен за мен, помисли си Джулиано, и каза на глас:

— Още едно доказателство, че е човек на дълга — макар и победен, не се поколеба да рискува живота си, за да си отмъсти. Какво зло може да ни причини? Той ще бъде обикновен член на бандата и няма да знае нашите планове. Няма да го изпускаме от поглед — лично аз ще го наблюдавам. Когато му дойде времето, ще го подложим на изпитание, което ще докаже дали е полицейски агент. Оставете това на мен.

Вечерта той съобщи на Силвестро, че е приет в бандата.

— Разчитай изцяло на мен — простишко каза ефрейторът, който разбираше, че Джулиано отново го бе спасил от смъртта.

Джулиано реши да прекара Великден заедно със семейството си. Пишота се опита да го разубеди и каза, че полицията положително щяла да му устрои клопка. В Сицилия този ден по традиция бе фатален за бандитите. Полицията разчиташе на силната им привързаност към семействата, която ги караше да напуснат планинските си убежища. Но шпионите на Джулиано съобщиха, че сержантът щял да посети роднините си на континента, а половината от войниците в казармата Белампо получили разрешение да прекарат празниците в Палермо. Джулиано реши да вземе със себе си достатъчно хора, за да се чувства в безопасност. Той слезе в Монтелепре на велика събота.

Беше известил предварително родителите си и майка му беше приготвила богата трапеза. Той прекара нощта в добре познатото от детството легло, а на другата сутрин придружи Мария Ломбардо до църквата за утринната литургия. Водеше и шестима телохранители, които също спяха при семействата си, но имаха заповед да го съпровождат навсякъде.

Когато излязоха от църквата, редом с телохранителите стоеше Пишота с преbledняло от ярост лице.

— Тури, предаден си — прошепна той. — Сержантът е пристигнал от Палермо с подкрепление от двадесет души и се готви да те арестува. Къщата на родителите ти е обкръжена. Те смятат, че си още вътре.

Джулиано прокле собствената си привързаност и наивност и се зарече да внимава повече в бъдеще. Не се страхуваше, че сержантът и хората му ще го заловят. Телохранителите щяха да им устроят засада и щеше да се завърже кървава схватка, но това щеше да помрачи празничното настроение. Божите заповеди трябваше да се спазват в деня на възкръсването на Христа.

Той целуна майка си, заръча ѝ спокойно да се прибере вкъщи и да събщи на полицаите, че се е разделила с него пред църквата. По този начин нямаше да бъде обвинена в съучастничество. Каза ѝ да не се безпокои, защото хората му и самият той бяха въоръжени до зъби и лесно можеха да избягат. Карабинерите нямаше да посмеят да ги последват в планината.

Бандитите напуснаха градчето незабелязано от полицията. Но същата вечер Тури разпита подробно Пишота. Как сержантът бе

научил за посещението му? Трябваше да направят всичко възможно, за да открият доносчика.

— Заеми се с това, Аспану — нареди Джулиано. — Щом има един предател, възможно е да се появят и други. Не ме интересува колко време ще ти отнеме или каква сума ще бъде изразходвана — длъжен си да го откриеш.

Още от детството си Пишота не обичаше градския бръснар и неговите шутовски номера. Фризела бе от онези бръснари, които подстригваха клиентите според настроението си: понякога — модно, друг път — много лошо, а в някои случаи — в типично селски стил.

Чрез промяната на стила той изтъкваше артистичните си претенции. Освен това беше прекалено фамилиарен с висшестоящите и гледаше отвисоко на обикновените си съграждани. С децата беше закачлив, но с типична сицилианска злоба, която бе една от неприятните черти в характера на обитателите на острова. Често клъцваше ушите им с ножицата и понякога ги подстригваше толкова късо, че излизаха от салона му с глави като билиардни топки. Ето защо Пишота с огромно удоволствие събщи на Джулиано, че бръснарят Фризела е таен полицейски агент и е нарушил свещения закон „омерта“. Ненапразно сержантът се бе върнал в Монтелепре точно на Великден — явно имаше информация, че Тури ще бъде там. Откъде го бе научил, след като Джулиано бе съобщил за пристигането си само двадесет и четири часа по-рано?

Пишота накара своите шпиони в Монтелепре да проследят всяка стъпка на сержанта през тези двадесет и четири часа. Тъй като само родителите знаеха за предстоящото посещение, той дискретно ги разпита дали бяха съобщили някому за това.

Мария Ломбардо веднага се досети накъде бие.

— Не съм говорила с никого, дори и със съседите — каза тя. — През цялото време стоях вкъщи и приготвявах угощение за Тури.

Но бащата на Джулиано бе посетил този ден бръснаря. Старецът беше малко суетен и искаше да изглежда по-хубав в редките случаи, когато синът му идваше в Монтелепре. Фризела го бе избръснал и подстригал, докато пускаше обичайните си шеги. „Може би синьорът отива при хубавиците в Палермо? Или очаква важни гости от Рим?“

Фризела щял така да го докара, че да не се посрами дори пред крал. Пишота ясно си представи цялата сцена: бащата бе промърморил със загадъчна усмивка, че човек трябва да изглежда като джентълмен за собствено удоволствие, но същевременно се бе надул като пуяк при мисълта, че синът му е толкова известен, че бе получил прякора „крал на Монтелепре“. Навярно старецът посещаваше салона и при други подобни случаи, бръснарят научаваше за идването на Джулиано и лесно бе направил връзката между двете събития.

Сержант Рокофино се бръснеше всеки ден при Фризела. На пръв поглед бръснарят нямаше възможност да предава сведения на полицая, но Пишота бе сигурен, че го прави. Той накара хората си да се мотаят по цял ден в бръснарницата и да играят карти с Фризела. Седнали до малката масичка, която той изнасяше на улицата, те пиеха вино, бистреха политика и подхвърляха неприлични закачки към минаващите по тротоара приятели.

За няколко седмици шпионите на Пишота успяха да натрупат изобличаващи доказателства. Фризела неизменно си подсвиркваше арии из свои любими опери; понякога голямото овално радио предаваше програмата, излъчвана от Рим. Това се случваше винаги когато обслужваше сержанта; в определен момент бръснарят се навеждаше и прошепваше нещо в ухото на полицая. Онези, които не подозираха нищо, мислеха, че Фризела учтиво се осведомява за желанията на клиента. Но вниманието на един от шпионите бе привлечено от банкнотата, която сержантът даде на бръснаря. Той забеляза, че бе сгъната на четири и Фризела я пъкна в джобчето на жилетката си под бялата престилка. Агентът и един от помощниците му го принудиха да им покаже банкнотата. Оказа се, че бе на стойност десет хиляди лири. Фризела се кълнеше, че полицаят му платил за няколко месеца, и шпионите се престориха, че му вярват.

Пишота рапортува на Джулиано в присъствието на Теранова, Пасатемпо и ефрейтор Силвестро. Намираха се в планинския лагер. Джулиано се приближи до ръба на скалата, откъдето се виждаше Монтелепре, и дълго се взираше надолу.

Откакто се помнеше, бръснарят Фризела бе част от живота на града. Беше подстригвал Джулиано за първото причастие и му бе подарил дребна сребърна монета. Джулиано познаваше жената и сина

на бръснаря. Когато минаваше край салона, Фризела винаги го закачаше и изпращаше поздрави на родителите му.

Но сега той бе нарушил свещения закон „омерта“, бе продал сведения на врага, беше се превърнал в платен полицейски агент. Нима бе възможно да е толкова глупав? И какво трябваше да предприеме той, Джулиано, в този случай? Едно бе да убиеш полицаи в разгорещена схватка, съвсем друго — хладнокръвно да ликвидираш добродушен старец. Тури Джулиано бе едва на двадесет и една години и за първи път му се налагаше да действа с безпощадна жестокост, без която не е възможно нито едно велико начинание.

Той се обърна с лице към подчинените си.

— Фризела ме е познавал през целия ми живот. Когато бях малък, ме черпеше с лимонов сладолед, спомняш ли си, Аспану? Може би не предава никакви сведения, а просто си бърби със сержанта. Съвсем друго щеше да бъде, ако му бяха казали за моето пристигане и той бе съобщил на полицията. Може би изказва само предположения и приема парите, щом му ги дават?

Пасатемпо наблюдаваше Джулиано; с присвитите очи на хиена, която оглежда тялото на умиращ лъв и се пита дали не е дошъл моментът да отхапе парче месо от жертвата си. Теранова леко поклати глава, на устните му играеше усмивка, сякаш слушаше дете, което разказва невероятна история.

Но само Пишота се осмели да изрази на глас мислите на останалите.

— Виновен е като свещеник, който отива в публичен дом — заяви той.

— Можем да го предупредим — каза Джулиано. — Или да го привлечем на наша страна, за да предава лъжливи сведения, когато е необходимо.

Докато произнасяше тези думи, Джулиано съзнаваше, че прави грешка. Вече не можеше да си позволи такива жестове.

— Щом е така, защо не му поднесеш подарък? — избухна Пишота. — Може би чувал жито или някое пиле? Тури, нашият живот и животът на хората около нас зависят от твоята смелост, от волята ти, от способността ти да командуваш. Как искаш да ти се подчиняваме, след като прощаваш на предател като Фризела? На човек, който нарушава закона „омерта“? За много по-дребно престъпление

„Приятелите на приятелите“ щяха да окачат черния му дроб и сърцето му на фирмата на бръснарницата... Ако му простиш, всеки алчен предател ще бъде уверен, че ще може безнаказано да доносничи. Само един пропуск е достатъчен да подпише смъртната ни присъда.

— Фризела е шут и глупак, алчен тип и роден предател — разсъдливо отбеляза Теранова. — В нормални времена щеше да бъде посмешището на града, но сега е опасен. Рисквано е да го отминеш безнаказано — той не е достатъчно умен, за да се поправи. Просто ще си въобрази, че сме стари баби и примерът му ще последват други. Тури, ти успя да сведеш до нула дейността на „Приятелите“ в Монтелепре. Техният човек Куинтана сега е много предпазлив, въпреки че понякога прави неразумни изказвания. Ако не осъдиш Фризела на смърт, мафиозите ще те помислят за слабоволев и ще те подложат на нови изпитания. Карабинерите ще станат по-смели и по-опасни, ще загубиш и уважението на съгражданите си. Нямах право да пощадиш живота му.

Той изрече последните думи едва ли не със съжаление.

Джулиано ги слушаше и размишляваше. Хората му имаха право. Той бе забелязал погледа на Пасатемпо, който издаваше мислите му. Ако помилваше Фризела, никога не ще можеше да се довери на този бандит. Вече нямаше право да играе ролята на рицар на Карл Велики, който разрешаваше споровете в честен двубой, както при Лагера на Златното знаме. Екзекуцията на Фризела трябваше да бъде извършена така, че да внуши страх на останалите.

Внезапно му хрумна блестяща идея. Той се обърна към Силвестро.

— Как мислиш, виновен ли е бръснарят? Навярно сержантът е разказвал за агентите си?

Силвестро повдигна рамене и не промълви нито дума, лицето му беше безизразно. Всички разбраха, че за него бе въпрос на чест да не издаде тайните, поверени от бившия му началник. Мълчанието му означаваше, че бръснарят наистина бе шпионирал за сержанта. Все пак Джулиано искаше да бъде напълно сигурен. Той се усмихна и се обърна към ефрейтора:

— Сега е моментът да ни докажеш своята преданост. Ще отидем заедно в Монтелепре и ти ще екзекутираш бръснаря на градския площад.

Аспану Пишота се възхити от хитрия ход на своя приятел. Джулиано винаги успяваше да го изненада. Този човек, способен само на благородни постъпки, умееше да скрои клопка, достойна за самия Яго. Сега всички се убедиха, че ефрейторът бе искрен и честен човек, със силно развито чувство за справедливост. За нищо на света нямаше да се съгласи да екзекутира бръснаря, ако не бе убеден във вината му. Пишота забеляза леката усмивка на Джулиано — отказът на Силвестро щеше да потвърди невинността на Фризела.

Но ефрейторът поглади рунтавите си мустаци, изгледа ги последователно право в очите и каза:

— Фризела подстригва толкова лошо, че заслужава да умре само заради това. Готов съм да изпълня заповедта ти.

Призори Джулиано, Пишота и бившият ефрейтор Канио Силвестро се спуснаха по пътеката към Монтелепре. Пасатемпо, придружен от десет души, бе тръгнал един час по-рано, за да блокира всички улици, които водеха към централния площад. Теранова остана да охранява лагера, готов да поведе към града останалите бандити, ако колегите му изпаднеха в затруднение.

Беше ранна утрин, когато Джулиано и Пишота се появиха на градския площад. Павираните улици и тесните тротоари бяха току-що измити, няколко малчугана вече играеха около платформата, където се бяха сношавали мулето и магарето в онзи далечен, съдбоносен ден. Джулиано нареди да ги прогонят, за да не видят онова, което щеше да се случи. Силвестро изпълни толкова ревностно заповедта, че хлапетата се разпръснаха като подплашени пилци.

Когато Джулиано и Пишота влязоха с насочени автомати в бръснарницата, Фризела подстригваше някакъв богат провинциален земевладелец. Бръснарят помисли, че искат да отвлекат клиента му, и смъкна чаршафа от раменете му с лукавата усмивка на човек, който се готви да им връчи подарък. Земевладелецът, стар сицилианец, забогатял по време на войната от продажба на добитък на италианската армия, гордо стана от стола, Пишота му направи знак да се отдръпне и каза с насмешка:

— Не си достатъчно богат за нас.

Джулиано бе напрегнат като струна и не изпускаше от погледа си Фризела, който все още държеше ножицата.

— Остави ножицата — нареди Джулиано. — Там, където отиваш, няма да имаш нужда от нея.

Фризела изпусна ножицата и се опита да се усмихне, но върху шутовското му лице се появи само жалка гримаса.

— Тури, нямам пари, току-що отворих салона. Знаеш, че съм беден човек.

Пишота го сграбчи за косата и го извлече на улицата, където чакаше Силвестро. Фризела падна на колене и започна да вика:

— Тури, Тури, не помниш ли, че те подстригнах, когато беше малък? Жена ми ще умре от глад, а синът ми е слабоумен.

Пишота забеляза колебанието на Джулиано. Той ритна бръснаря и процеди:

— Трябваше да помислиш за това, преди да станеш шпионин.

— Никога не съм доносничил срещу Тури — зариде Фризела. — Съобщих на фелдфебела само за крадците на овци. Кълна се в живота на жена си и детето си.

Джулиано го гледаше и чувствуваше, че сърцето му ще се пръсне; ако убиеше този човек, щеше да унищожи и себе си. Въпреки това тихо каза:

— Имаш на разположение една минута да се покаеш пред бога.

Фризела вдигна очи към тримата, които го заобикаляха, и разбра, че не може да очаква милост от тях. Той сведе глава и промърмори нещо. После погледна Джулиано и каза:

— Не оставяйте жена ми и детето да умрат от глад.

— Обещавам ти, че няма да гладуват — отвърна Джулиано и се обърна към Силвестро:

— Убий го!

Ефрейторът наблюдаваше сцената като зашеметен, но се подчини машинално и натисна спусъка на автомата. Изстрелът запрати тялото на Фризела върху мократа улица. Кръв оцвети малките локвички между паважа, стече се между цепнатините, където не бе проникнала вода, и от тях изпъзляха малки гущерчета. На площада се възцари мъртва тишина. Пишота коленичи до тялото и забодя някакво листче върху гърдите на убития.

Когато сержантът пристигна на местопрестъплението, това листче бе единственото свидетелство за извършеното убийство. Собствениците на околните магазини твърдяха, че не са видели нищо.

Всички имали работа в складовете си или съзерцавали красивите облаци над Монте д'Оро. Клиентът на Фризела каза, че когато чул изстрела, миел лицето си и не успял да види убийците. Независимо от това, нямаше съмнение относно самоличността на престъпниците. На листчето, забодено на гърдите на Фризела, пишеше:

„Така ще умре всеки, който предаде Джулиано“.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

Войната бе свършила, но тази на Джулиано тепърва започваше. Само за две години Салваторе Джулиано бе станал най-известният човек в Сицилия. Той беше пълен господар на северозападната част на острова. Монтелепре се намираше в центъра на неговата империя, откъдето контролираше градчетата Пиани де Гречи, Боргето и Партинико. Както и кървавия град Корлеоне, чиито жители бяха пословични с жестокостта си. Империята му се простираше почти до Трапани и заплашваше да завладее Монреале и дори самия Палермо. Когато новото демократично правителство в Рим обяви за главата му наградата от десет милиона лири, Джулиано се изсмя и свободно продължи да обикаля из градовете. Понякога дори си позволяваше лукса да обядва в ресторант в Палермо. Винаги, когато си тръгваше, оставяше под чинията бележка, която гласеше:

„За доказателство, че Тури Джулиано може да отиде където пожелае“.

Джулиано превърна огромните подземни галерии на планината Камарата в своя непревземаема крепост. Той познаваше всяка пещера и тайна пътека и се чувствуваше непобедим. Обичаше да наблюдава от височината родното си градче и долината на Паргинико, която се простираше до Трапани и до Средиземно море. Привечер пейзажът придобиваше син оттенък — отражение на далечното море, и пред очите му се разстилаха развалините на гръцки храмове, портокаловите дръвчета, маслиновите градини и хлебните поля на Западна Сицилия. С помощта на бинокъла виждаше заключените крайпътни олтари и пращните светци в тях.

От тези планини той и хората му връхлитаха върху белите пътища, грабеха държавните автоколони, спираха влакове и избавяха богатите жени от скъпоценностите им. Селяните, които отиваха с пъстрите си каруци на някой религиозен празник, поздравяваха него и

подчинените му отначало със страх, а после с уважение и любов. Сред тях нямаше нито един пастир или земеделски работник, който де не бе облагодетелствуван от неговата щедрост.

Цялото население на провинциите се превърна в негови шпиони. Децата го споменаваха във вечерните си молитви и призоваваха Дева Мария „да запази Джулиано от карабинерите“.

Селските райони хранеха Джулиано и бандата му. Нали именно тук бяха маслиновите и портокаловите горички, лозята, стадата овци. Пастирите се преструваха, че не забелязват, когато бандитите взимаха по някое агне. През тези полета Джулиано се движеше като призрачна сянка, почти невидим в синкавата мъглявина, която се стелеше над Сицилия, като че небето отразяваше лазура на Средиземно море.

Дълги и студени, бяха зимните месеци в планината. Въпреки това бандата на Джулиано се увеличаваше с всеки изминал ден. Нощем по склоновете и в долините на Камарата проблясваха множество лагерни огънове. На тяхната светлина бандитите почистваха оръжията си, кърпеха дрехите си и перяха в най-близкото поточе. Приготовлението на общата вечеря понякога предизвикваше ожесточени спорове. Всяко селце в Сицилия се гордеше със собствената си рецепта за калмари и змиорки и винаги възникваха разногласия за подправките в доматиения сос и за това, дали надениците трябва да се пекат. Хората, които майсторски боравеха с камата, обичаха да перат, похитителите предпочитаха готвенето и шева, а нападателите на банки и влакове се задоволяваха с почистването на оръжията.

Джулиано ги накара да изкопаят отбранителни окопи и назначи специални постове, за да не бъдат изненадани от правителствените войски. По време на работата откриха скелет на гигантско животно, много по-голям от тези, които бяха виждали досега. Същия ден Хектор Адонис донесе книги на Джулиано, чиято любознателност беше безгранична. Той буквално поглъщаше научни и политически трудове, книги по философия, медицина и военно дело. Адонис му носеше пълни чанти при всяко свое посещение. Джулиано му показва огромния скелет. Невежеството на бандитите накара Адонис да се усмихне.

— Нима не си учил история? — обърна се той към Джулиано. — Онзи, който не познава историята на човечеството през последните две хиляди години, живее в мрак.

Професорът замълча, после, продължи с мелодичен глас, сякаш изнасяше лекция:

— Това е скелет на военна машина, използвана от Анибал Картагенски. Преди две хиляди години той преминал тези планини, за да унищожи римската империя. Скелетът е останка от неговите специално обучени за военни действия слонове, каквито дотогава не били виждани на нашия континент. Те всявали страх сред римските легиони, но това не помогнало на Анибал: Рим го победил и разрушил Картаген. Тези планини са пълни с призраци и ти си открил един от тях. Помисли, Тури, някога и ти ще се превърнеш в призрак.

Джулиано прекара цялата нощ в размисъл. Приятно му бе да си въобразява, че ще се превърне в историческа личност. Ако му беше писано да бъде убит, това трябваше да стане в планината; представяше си как, тежко ранен, пропълзва в някоя от хилядите пещери и как тялото му ще бъде открито случайно след стотици години, подобно на скелета на Анибаловия слон.

През тази зима няколко пъти преместваха лагера. Понякога цялата банда се разпръсваше и всички нощуваха при роднини, познати пастири или в огромните празни хамбари на аристократите. Джулиано прекара по-голяма част от зимата, като четеше книги, замисляше планове и разговаряше надълго и нашироко с Адонис.

Беше ранна пролет, когато слезе в Трапани, придружаван от Пишота. По пътя срещнаха каруца, чиито странични дъски бяха украсени с нови герои. Така за първи път видяха рисунките, изобразяващи легендата за Джулиано. С крещящи червени цветове бе изрисувано как бандитът с поклон сваля пръстена от ръката на херцогинята. На заден план се виждаше Пишота, който държеше под прицела на автомата си група въоръжени, уплашени хора.

Същия този ден те за пръв път поставиха на коланите си новите катарамии, четириъгълни златни плочки, върху които бяха гравирани орел и изправен на задните си крака лъв. Катарамите бяха изработени от Силвестро специално за Джулиано и Пишота. Те станаха символ на тяхното господство над останалите бандити. Джулиано не се разделяше от своята, а Пишота я носеше само когато бяха заедно, защото често се преобличаше и обикаляше селата и градовете, включително и Палермо. Преди да си легне, Джулиано сваляше колана и се възхищаваше на златната катарамия. От едната страна бе изобразен

орел, приличен на покрит с перушина човек, а от другата — изправен на задните си крака лъв. Неговите лапи, както и крилата на орела, поддържаха филигранен пръстен. Създаваше се впечатление, че двамата въртяха земното кълбо. Най-много му харесваше лъвът — с човешко тяло и животинска глава. Царят на въздуха и царят на земята, гравирани върху златна плочка! Джулиано бе орелът, Пишота — лъвът, а сферата Сицилия.

Векове наред отвлечането на богаташи срещу откуп се считаше за сицилиански специалитет. Обикновено похитители ставаха най-коравосърдечните мафиози, които трябваше само да предупредят за отвлечането с писмо. В него учтиво се предлагаше предварително да се плати откуп, за да се избегнат неприятностите. Подобно на търговците на едро, мафиозите правеха отстъпка при незабавно плащане в брой, защото в такъв случай си спестяваха допълнителните подробности. Всъщност този занаят съвсем не бе така лесен, както си въобразяваха някои хора. Той не беше за алчни любители или мързеливи нехранимайковци, които отказваха да работят за прехраната си. Той не приличаше на безумната и зловредна дейност, разпространена в Съединените Щати, където похитителите се ползуваха с лоша репутация. Дори думата „kidnap“^[1] не се употребяваше в Сицилия, където не отвлечаха деца, освен ако не бяха придружени от възрастни хора. Можете да обвините сицилианците във всички смъртни грехове: те бяха родени престъпници и убиваха с такава лекота, с каквато жена бере цветя, бяха лукави предатели като турците и бяха изостанали с триста години в общественото си развитие. Но никой не отричаше, че обичаха, или по-точно, обожаваха децата. Ето защо в Сицилия не се практикуваше отвлечането на деца. „Поканваха“ някой богаташ да им гостува и не го освобождаваха, докато не платеше за стаята и за храната, както в някой луксозен хотел.

С течение на времето тази местна индустрия бе изработила свои правила. За откупа винаги можеше да се преговаря чрез посредници, тоест чрез мафията. Ако „гостът“ беше сговорчив, никога не употребяваха насилие. Напротив, третираха го с голямо уважение и винаги се обръщаха към него според титлата му: „принц“, „херцог“, „дон“, и дори „архиепископ“ — ако някой бандит бе забравил за

спасението на душата си и бе отвлякъл висш представител на духовенството. Похитителите поставяха думата „уважаеми“ дори пред имената на високопоставените депутати в парламента, въпреки че на всички беше ясно, че те са най-големите мошеници. Практиката показваше, че тази благоразумна политика дава отлични резултати. Когато освобождаваха затворника, той нямаше желание да отмъщава, освен ако бе засегнато достойнството му. Често се цитираше класическият пример с великия херцог, който след освобождаването си завел карабинерите в скривалището на бандитите, а след това наел адвокати за защитата им. Когато все пак ги осъдили, херцогът се намесил и успял да намали наполовина дългия тъмничен срок. И всичко това само защото се отнасяли към него с изключителен такт и вежливост — херцогът заявил, че не е срещал такива изискани маниери дори сред висшето общество в Палермо.

Напротив, затворник, с когото са се отнасяли зле, след освобождаването си можеше да изразходва цяло състояние, за да открие похитителите, и понякога предлагаше за залавянето им по-голяма награда от платения от него откуп.

Но при учтиво поведение от страна на мафиозите и на жертвата обикновено се постигаше бързо споразумение за сумата и „гостът“ се прибираще невредим. Сицилианските богаташи започнаха да гледат на този обичай като на неофициален данък за правото да живеят в обичаната от тях страна и тъй като плащаха мизерни данъци на държавата, те носеха своя кръст с християнско смирение.

В случаите на упорит отказ или на продължителен пазарлък, се прилагаше лек натиск — отрязваха ухото или ампутираха пръста на заложника. Обикновено тези мерки действуваха много убедително. Изключение правеха някои много печални и редки случаи, когато връщаха на семейството обезобразеното според обичая и надупчено с куршуми тяло на жертвата. Понякога, въпреки че вече не се практикуваше, пробождаха заложника с нож така, че раните образуваха кръстен знак.

Но „приемането на гост“ бе начинание, което изискваше дълга и солидна подготовка. Наблюдаваха набелязаната жертва известно време, за да я отвлекат без излишно насилие. Предварително подготвяха и снабдяваха с храна и охрана пет-шест скривалища, защото се предполагаше, че преговорите може да се проточат и

властите ще издирват отвлечените. С една дума, тази сложна работа не бе за аматьори. Когато Джулиано реши да се заеме с отвличане срещу откуп, той се зарече да се занимава само с най-богатите хора в Сицилия. Всъщност първата му жертва бе най-могъщият и влиятелен аристократ на острова. Принц Олорто притежаваше огромни имения в Сицилия, освен това бе собственик на цяла империя в Бразилия. Негови бяха по-голяма част от земите, върху които бяха разположени къщите и фермите в Монтелепре. Принцът, беше най-могъщият човек зад кулисите на политическия живот на острова и личен приятел на министъра на правосъдието в Рим. Бившият италиански крал бе кръстник на сина му. Лично дон Кроче управляваше всичките му имения в Сицилия. По негласно споразумение астрономическата заплата, която получаваше донът, го задължаваше да охранява принца от евентуални похитители и убийци, а неговите скъпоценности и стада — от крадци.

Принцът се чувствуваше в пълна безопасност зад високата стена, която обграждаше замъка и беше охранявана от подчинените на дон Кроче, вратарите и личните му телохранители. Той се готвеше да прекара мирно и приятно вечерта в наблюдение на звездите с мощния си телескоп, който му бе по-скъп от всичко на света. Внезапно дочу тежки стъпки по витата стълба към обсерваторията. Вратата се отвори с гръм и трясък и в тясното помещение нахълтаха с насочени оръжия петима облечени в груби дрехи мъже. Принцът прикри покровителствено с ръка телескопа и се обърна с лице към нападателите. Когато видя лукавата физиономия на Теранова, той се приготви да каже последната си молитва.

— Ваша светлост — учтиво се обърна към него бандитът, имам заповед да ви заведа в планината, където ще гостувате известно време на Салваторе Джулиано. Според обичая ще трябва да платите за престоя и храната, но ви гарантирам, че за вас ще се грижат като за новородено.

Принцът се поклони и се опита да скрие страха си.

— Ще ми разрешите ли да си взема лекарства и дрехи? — запита той с печален глас.

— Нямаме време за губене — отвърна Теранова. — По-късно ще получите всичко необходимо. Карабинерите могат да пристигнат всеки момент, а те не са поканени на нашата малка екскурзия. Сега вървете пред мен по стълбата и не се опитвайте да избягате. Нашите хора са навсякъде и високопоставеното ви положение няма да ви спаси от куршумите.

Някаква алфа ромео и един джип чакаха до страничната врата, прорязана в стената на замъка. Натикаха принца в автомобила редом с Теранова, останалите скочиха в джипа и двете коли се понесоха нагоре по планинския път. Спряха, едва когато се озоваха близо до Монтелепре, на половин час път от Палермо. Теранова коленичи, пред крайпътния олтар със статуетка на мадоната и се прекръсти. Принцът, който беше вярващ, се въздържа да направи същото от страх, че жестът му ще бъде изтълкуван като признак на слабост или молба за милост. Петимата мъже се разпръснаха и образуваха подобие на звезда, поставиха принца в центъра и заслизаха по стръмния склон. След малко излязоха на тясна пътека, която водеше към необятните дебри на планината Камарата.

Вървяха в продължение на часове, принцът често молеше за почивка и придружаващите го любезно се съгласяваха. Спряха да вечерят под огромна гранитна скала. Теранова раздели поравно самун черен хляб, парче сирене и бутилка вино и дори се извини на принца:

— Съжалявам, че не мога да ви предложа нещо по-добро. Когато стигнем до лагера, Джулиано ще ви нагости с топла храна, може би със задушен заек. Нашият готвач е работил в най-добрите ресторанти в Палермо.

Принцът учтиво му благодари и започна да се храни с апетит. Скромната вечеря му се услади много повече от богатите ястия, на които беше свикнал. От дългия път чувствуваше вълчи глад, какъвто не бе усещал години наред. Той измъкна от джоба си пакет английски цигари и ги предложи на похитителите. Теранова и хората му взеха по една и с нескривано удоволствие вдъхнаха тютюневия дим. Принцът забеляза, че не му отнеха целия пакет, и се окуражи.

— Нужни са ми някои лекарства — каза той. — Аз съм диабетик и всеки ден трябва да взимам инсулин.

Принц Олорто бе изненадан от загрижеността на Теранова.

— Защо не ни предупредихте? — възкликна бандитът. — Можехме да почакаме няколко минути. Не се безпокойте, Джулиано ще изпрати за лекарствата и ще ги получите още утре сутринта — давам ви честната си дума.

Аристократът му благодари. Слабото като на хрътка тяло на Теранова сякаш се превиваше от желание да угоди, дребното му лице бе винаги усмихнато и загрижено. Но той приличаше на бръснач, който от полезна вещь можеше да, се превърне в смъртоносно оръжие.

Продължиха пътя си, водени от Теранова, който често забавяше крачка, разговаряше с принца и го убеждаваше, че нямало да му се случи нищо лошо.

След продължителното изкачване стигнаха до висока планинска равнина, където горяха огньове. До някаква скала бяха наредени туристически масички и бамбукови столове. Джулиано седеше до една от тях и четеше на светлината на захранвана от батерии войнишка лампа. В краката му се намираще пълен с книги брезентов чувал. Върху чувала сновяха безброй гущерчета, отнякъде долиташе високо, монотонно жужене. Принцът с изненада откри, че то беше причинено от милиони насекоми, които летяха из свежия планински въздух. Но това явно не дразнеше Джулиано.

Младежът се изправи и учтиво поздрави принца у сякаш аристократът не бе негов пленник, а дългоочакван гост. На устните на Джулиано играеше лека усмивка — представяше си изминатия дълъг път, за да се стигне до този момент. Само допреди две години беше бедно селянче, а сега държеше в ръцете си най-аристократичния и богат човек в Сицилия.

— Вечерял ли сте? — запита Джулиано. — Какво ви е нужно, за да бъде гостуването ви по-приятно? Знаете, че ще прекарате известно време заедно с нас.

Принцът призна, че е гладен, освен това се нуждае от инсулин и други лекарства. Джулиано се надвеси над ръба на скалата и се провикна. След няколко минути един от бандитите се изкачи по пътеката с тенджерата задушено месо. Младежът накара принца да направи подробен списък на необходимите му лекарства.

— Имаме приятел, който е фармацевт в Монреале — каза Джулиано. — Той отваря за нас аптеката по всяко време на деня и нощта. Ще получите лекарствата си най-късно утре до обяд.

Когато принцът се нахрани, Джулиано го придружи до малка пещера в подножието на хълма. Вътре имаше тръстиково легло и дюшек. Следваха ги двама бандити с одеяла и възглавници и принцът с учудване забеляза белите чаршафи и голямата възглавница. Джулиано забеляза удивлението му и каза:

— Вие сте наш почетен гост и ще направим всичко възможно да се чувствувате добре. Съобщете ми незабавно, ако някой от хората ми ви обиди. Изрично им е заповядано да се отнасят към вас с уважение, което подхожда на ранга ви и на вашата репутация на сицилиански патриот. Сега ви желая приятни сънища; починете си добре, защото ни предстои дълъг поход. Писмото за откупа вече е предадено и карабинерите ще започнат да претърсват навсякъде. Утре трябва да сме далеч оттук.

Принцът благодари за любезността и се интересува за размера на откупа. Джулиано се засмя и аристократът беше очарован от безгрижния му смях и от красотата му. Но очарованието моментално се изпари, когато чу отговора на бандита.

— Правителството обяви за главата ми награда от десет милиона лири. Смятам, че ще обидя ваша милост, ако не поискам десет пъти повече.

Принцът бе изумен, но успя да се овладее.

— Да се надяваме, че семейството ми има същото високо мнение за мен — иронично отбеляза той.

— Сумата не е окончателна, можем да преговаряме — отвърна Джулиано и напусна пещерата.

Двамата бандити приготвиха леглото и застанаха отвън на пост. Принцът не бе спал така добре години наред. Не му попречи дори оглушителното жужене на насекомите.

Джулиано беше зает през цялата нощ. Изпрати хора в Монтелепре за лекарствата; нарочно бе споменал пред принца Монреале. После изпроводи Теранова при абат Манфреди, защото искаше да го натовари с преговорите около откупа. Знаеше, че настоятелят щеше да действа чрез дон Кроче, но беше идеалният буфер, а донът щеше да получи своята комисионна. Преговорите щяха да бъдат дълги, ясно бе, че сумата от сто милиона лири нямаше да бъде

платена изцяло. Принц Олорто беше много богат, но по традиция първоначално посочената цифра никога не отразяваше реалния откуп. Вторият ден от пребиваването на принца в планината протече много приятно. Той извърши без особена умора дългия преход до някаква изоставена ферма, скрита в сърцето на масивните планини. Джулиано отлично играеше ролята на любезен домакин, почетен с неочаквано посещение от самия крал. С проникателния си поглед младежът забеляза, че принцът е раздразнен от състоянието на дрехите си.

Той със съжаление оглеждаше добре ушития си скъп костюм, съсипан от дългото пътуване.

— Защо придавате толкова голямо значение на дрехите? Не ви ли е безразлично с какво ще покривате тялото си? — запита Джулиано без ирония, с истинско любопитство.

Принцът имаше педагогически наклонности и тъй като разполагаха с много време, той подробно обясни на Джулиано, че хората от неговия ранг печелеха, ако бяха добре облечени и шиеха дрехите си от най-скъпите платове. Аристократът описа лондонските шивачи, които били такива сноби, че в сравнение с тях италианските херцози изглеждали плебеи. Разказа му за различните тъкани, за майсторството на моделиерите и за многобройните проби.

— Драги Джулиано, не става въпрос за пари — каза принц Олорто, — въпреки че с парите, които давам за един костюм, едно сицилианско семейство може да се прехранва цяла година и дори ще остане за зестра на дъщерята. Но аз съм принуден да отивам в Лондон и да губя времето си при шивачите, които ме въртят на всички страни. Това е неприятно изпитание — затова съжалявам за костюма. Никога повече не ще имам такъв.

Джулиано слушаше принца със симпатия.

— Защо за вас и вашата класа е толкова важно да се обличате така екстравагантно — извинете, — така коректно? — запита той. — Още носите вратовръзка, въпреки че се намираме в планината. Забелязах, че закопчяхте сакото си, когато влязохме в къщата, сякаш щеше да ви приеме херцогиня.

Принц Олорто, чиито политически убеждения бяха крайно реакционни и който, подобно на повечето италиански аристократи, бе напълно лишен от чувство за икономическо равенство, винаги се отъждествяваше до известна степен с работническата класа.

Работниците също бяха човешки същества и всеки слуга на принца, който се държеше смирено и знаеше мястото си, никога нямаше да изпадне в нищета. Слугите в замъка го обожаваха. Той ги третираше като членове на семейството; те получаваха подаръци за рождените си дни и известни суми за празниците. Когато семейството се хранеше, без да присъствуват външни хора, прислужниците участваха в дискусиите и даваха мнение за проблемите на господарите си. Това често се практикуваше в Италия. Аристократите ставаха безмилостни само когато по-долните класи се бореха за икономически права.

Принцът възприе същото поведение към Джулиано, сякаш неговият похитител бе обикновен слуга, който искаше да сподели завидния живот на много богат и властен човек. Хрумна му, че можеше да извлече полза от престоя си в планината, заради което може би си заслужава да плати огромния откуп. Но знаеше, че трябва да постъпва много деликатно, без следа от снизхождение, да говори откровено и правдиво и да не се опитва да извлече прекалено голяма полза от положението. Защото Джулиано мигновено можеше да се превърне от любезен домакин в груб бандит.

Ето защо отвърна сериозно и искрено на въпроса на младия бандит.

— Защо носите този изумруден пръстен и златната катарамата? — усмихнато запита той.

Но в отговор Джулиано само се усмихна.

— Съпругата ми е още по-богата от мене — продължи принцът. — Имам власт и политически задължения. Притежавам земи в Сицилия и друго голямо имение в Бразилия, придобито чрез съпругата ми. Сицилианците целуват ръката ми веднага щом я извадя от джоба и дори в Рим ме уважават. Защото в този град само парите имат значение. Погледите на всички са вперени в мен, сякаш се намирам под микроскоп. Чувствувам се странно, защото не съм направил нищо, с което да заслужа подобно внимание. Не съм принуден да продължавам традицията и да играя ролята на важна персونا. Трябва да бъда елегантен дори когато отивам на лов, облечен с груби селски дрехи. Понякога завиждам на хора като вас или дон Кроче, които са се издигнали благодарение на собствената си смелост и ум. Колкото и парадоксално да звучи, аз постигам същото, като излизам от магазина на най-добрия лондонски шивач.

Принцът приказваше толкова забавно, че Джулиано се разсмя и го покани на вечеря. Дватамата говориха надълго и нашироко за бедите на сицилианците и за малодушието на правителството.

Аристократът знаеше за намерението на дон Кроче да привлече бандита на своя страна и се опита да насочи разговора на тази тема.

— Драги Джулиано, защо не се обедините с дон Кроче? Така ще управлявате цяла Сицилия. Той притежава мъдрост, придобита с годините, а вие — младежки идеализъм. Няма съмнение, че и двамата обичате Сицилия. Защо не се съюзите срещу всички опасности, които крие близкото бъдеще? След свършването на войната светът се промени. Комунистите и социалистите се надяват да омаловажат влиянието на църквата и да разкъсат кръвните връзки. Те се осмеляват да твърдят, че дългът пред политическата партия бил по-важен от синовната обич и привързаността към братя и сестри. Представете си какво ще се случи, ако спечелят изборите и започнат да прилагат тази политика?

— Това няма да стане — отвърна Джулиано. — Сицилианците никога няма да гласуват за тях.

— Не бъдете толкова сигурен — каза принцът. — Спомнете ли си вашия приятел от детинство, Силвио Фера? Добрите момчета като него бяха изпратени на фронта, където се заразиха от радикални идеи. Агитаторите обещаваха на хората безплатен хляб и земи. Наивните селяни приличаха на примамвано с морков магаре. Няма да се учудя, ако гласуват за социалистите.

— Лично аз не изпитвам никаква симпатия към християндемократите — заяви Джулиано.

— Само вие и дон Кроче сте способни да освободите Сицилия — продължи принцът. — Непременно трябва да се съюзите. Дон Кроче винаги говори за вас като за собствен син и безсъмнено ви обича. Само той може да предотврати войната между вас и „Приятелите на приятелите“. Донът, както и аз разбираме, че постъпвате според убежденията си. Но сега трябва да работим заедно, за да осигурим нашето бъдеще. В противен случай рискуваме да бъдем унищожени.

Джулиано не можа да сдържи гнева си пред безочията на богаташа.

— Още не сте уредили откупа си, а ми предлагате съюз — промълви той с убийствено спокойствие. — Какво ви гарантира, че ще

останете жив?

Принцът прекара кошмарна нощ, но поведението на Джулиано не се измени и аристократът все пак успя да извлече някаква полза от двуседмичния престой в планината. Здравето му се подобри, ежедневната гимнастика подейства тонизиращо върху целия му организъм, изчезнаха мастните натрупвания около корема му. Никога не се бе чувствувал така добре.

Умът му също беше изострен като бръснач. Джулиано невинаги пътуваше с охраната, когато преместваха принца в друго скривалище. Богаташът беше принуден да разговаря с неграмотни и необразовани хора, които го смайваха с характера си. Повечето бандити бяха учтиви по природа, с вродено достойнство и съвсем не бяха глупави. Те винаги се обръщаха към принца с титлата му и се опитваха да задоволят всяко негово желание. Никога аристократът не се бе чувствувал толкова близък със съотечествениците си и с учудване усети прилив на обич към своя остров и хората на Сицилия.

Най-сетне бе постигнато споразумение за откупа в размер на шестдесет милиона лири в злато. Плащането се извърши чрез посредничеството на абат Манфреди и дон Кроче. Джулиано, заместниците му и двадесет от най-изявените членове на бандата дадоха банкет в навечерието на заминаването на принц Олорто. За случая донесоха шампанско от Палермо и всички вдигнаха наздравица за предстоящото освобождаване на аристократа, когото бяха обикнали. Принцът произнесе прощална реч.

— Гостувал съм на най-благородните семейства в Сицилия — започна той, — но никога не съм срещал подобно отношение, никога не съм виждал такова гостоприемство и хора с толкова изискани маниери, каквито срещнах тук, в планината. Никога не съм се хранил и спал така добре.

Той замълча за миг и продължи с усмивка:

— Наистина, сметката е доста солена, но хубавите неща са винаги скъпи.

Думите му предизвикаха бурен смях, най-високо от всички се смееше Джулиано. Но принцът забеляза, че Пишота дори не се усмихна.

Всички пиха за негово здраве и му ръкопляскаха. До края на живота си принцът щеше с удоволствие да си припомня тази нощ.

На другата сутрин, беше неделя, бандитите оставиха принца пред катедралата в Палермо; той влезе вътре и произнесе благодарствена молитва. Беше облечен точно както в деня на похищението. Джулиано бе изпратил английския костюм за почистване и поправка при най-добрия римски шивач. С това искаше да изненада принца и да му засвидетелствува уважението си.

[1] Буквално — отвличане на деца (англ.). — Б.пр. ↑

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Главатарите на мафията в Сицилия поискаха среща с дон Кроче. Въпреки че донът бе признат за „главатар на главатарите“, те не му бяха пряко подчинени и ръководеха собствени организации. Мафията приличаше на средновековно кралство, където бароните се съюзяваха, за да подпомогнат най-силния измежду тях, признат за техен владетел. Но той трябваше да ги облагодетелствува и да разделя с тях придобитата по време на война плячка. Дон Кроче управляваше не чрез сила, а благодарение на своя авторитет, разум и „уважение“, което бе спечелил през целия си живот. Авторитетът му почиваше на способността да обединява различните интереси в един общ, от което имаха полза всички.

Дон Кроче трябваше да се отнася предпазливо със своите главатари. Те притежаваха собствени армии, свои тайни убийци, душвачи, отровители и майстори на страшната лупара. В това отношение бяха равни на дона — ето защо той искаше да привлече Джулиано на своя страна. Освен това мафиозите не бяха глупави, някои от тях се славеха като най-коварните хора в Сицилия. Те нямаха нищо против донът да укрепи властта си, защото се уповаваха и вярваха в него. Но даже най-умният допуска грешки. Те смятаха, че пристрастието към Джулиано се дължеше на някакво объркване в гениалния разум на дона.

Старият мафиоз устрои разкошен обед в градината на хотел „Умберто“, където можеха да се чувствуват в безопасност.

Най-безпощаден измежду главатарите беше дон Сиано, който управляваше града Биаскино и бе прочут със своята откровеност. Той бе приел да говори от името на останалите и произнесе речта си с грубовата вежливост, характерна за високопоставените членове на мафията.

— Скъпи дон Кроче добре знаеш, че всички ние те уважаваме — започна дон Сиано. — Ти възкреси нас и семействата ни, за което сме ти безкрайно признателни. Обръщаме се открито към тебе, защото смятаме, че ти правим услуга. Тури Джулиано стана прекалено силен,

а ние продължаваме да се церемоним с него. Този безочлив младеж уронва както твоя, така и нашия авторитет. Краде скъпоценностите на най-уважаваните ни клиенти, конфискува маслините, гроздето и царевицата на най-богатите ни земевладелци. А последната му постъпка демонстрира липсата на каквото и да е уважение към нас. Това не може да му бъде простено. Той отвлече принц Олорто, за когото знаеше, че е под наша закрила. А ти продължаваш да преговаряш с него й му протягаш ръка за помощ. Зная, че е силен, но нима ние сме слаби? Ако му позволим свобода на действие, той ще се възползува от това и ще укрепи положението си. Смятаме, че е крайно време да се разреши този въпрос. Трябва да вземем мерки и да го съкрушим. Ако си затворим очите пред отвлечането на принц Олорто, ще станем за посмешище на цяла Сицилия.

Дон Кроче кимаше в знак на съгласие, но продължаваше да мълчи. Гуидо Куинтана, който бе най-незначителен сред присъстващите, се намеси с плачевен глас:

— Аз съм кмет на Монтелепре и на всички е известно, че принадлежа към „приятелите“. Но никой не ми носи подаръци, не се обръщат към мен за уреждане на спорове или за получаване на компенсация. Джулиано е истинският господар на града и по милост ми разрешава да живея там, за да не влезе в конфликт с вас. Но аз не мога да си изкарвам прехраната, нямам никакъв авторитет, превърнал съм се в обикновена пионка. Считайте, че докато Джулиано е жив, Монтелепре е загубено за „Приятелите на приятелите“. Лично аз не се боя от този хлапак, дори веднъж, преди да стане бандит, успях да го поставя на мястото му. Не мисля, че е човек, от когото трябва да се страхуваме. С ваше съгласие ще се опитам да го убия. Имам готов план и чакам само вашето разрешение да го приложа на дело.

Дон Пиду от Калтанисета и дон Арзана от Пиани де Гречи кимнаха в знак на съгласие.

— Какво може да ни попречи? — продължи Куинтана. — Възможностите ни позволяват да пренесем трупа на Джулиано в катедралата в Палермо и да отидем на погребението му като на сватба.

Останалите главатари — дон Маркуци от Виламура, дон Бучила от Партинико и дон Арзана — също изразиха съгласието си. После всички замълчаха в очакване отговора на дон Кроче.

Старият мафиоз вдигна масивната си глава и устреми към главатарите заострения си като човка нос, сякаш се канеше да ги прободне.

— Скъпи приятели, уважавам чувствата ви и съм напълно съгласен с доводите ви — каза той. — Но все ми се струва, че подценявате този младеж. Той несъмнено е прекалено умен за възрастта си и е смел поне колкото всеки един от вас. Няма да бъде лесно да го убием. Освен това смятам, че в бъдеще ще можем да го използваме както аз, така и вие. Комунистическите агитатори объркаха главите на сицилианците, които сега очакват появата на нов Гарибалди. Не трябва да позволим да убедят Джулиано, че е техен спасител. Струва ми се, че не трябва да ви обяснявам какви фатални последствия ще има за нас идването на власт на тези варвари. Длъжни сме да привлечем Джулиано на наша страна. Позициите ни още не са така силни, че да се откажем от неговата подкрепа и да го убием.

Донът въздъхна, отпи от виното си и деликатно избърса устните си със салфетка.

— Моля ви само едно: разрешете ми да поговоря с него за последен път. Ако ми откаже, ще направите необходимото. Ще ви отговоря след три дни. Дайте ми последен шанс за разумно споразумение.

Дон Сиано пръв кимна в знак на съгласие. В края на краищата кой разумен човек нямаше да изчака и да отложи с три дни убийството? Когато мафиозите си тръгнаха, дон Кроче повика Хектор Адонис в дома си във Вилаба.

Дон Кроче постави директно въпроса пред Хектор Адонис.

— Търпението ми се изчерпа — заяви той на нисичкия човек. — Твоят кръщелник трябва да избере: или ще бъде с нас, или против нас. Възприемам отвличането на принц Олорто като лична обида, но съм готов да простя и да забравя. Все пак Джулиано е още млад, спомням си, че на неговите години също бях доста буен. Винаги съм се възхищавал от качествата му и ценя способностите му. Вярвай, че ще бъда безкрайно щастлив, ако приеме да стане мой помощник. Но той трябва да осъзнае своето място в естествения порядък на нещата. Ръководителите на местните организации не споделят моето възхищение и не се отнасят с разбиране към Джулиано. Не ще мога да им попреча да го убият. Незабавно предай думите ми на кръщелника

си. Трябва да ми даде отговор най-късно до утре. Не мога да чакам повече.

Хектор Адонис усети, че го полазват тръпки.

— Дон Кроче, оценявам великодушния ви жест. Но Тури е упорит и прекалено самоуверен, подобно на всички младежи. Вярно е, че ако обяви война на „Приятелите на приятелите“, той ще бъде победен, но загубите за нас ще бъдат страшни. Мога ли да му обеща някакво възнаграждение?

— Обещай му, че ще получи висок пост в нашата организация, както и моята преданост и любов — каза донът. — В края на краищата нали няма вечно да живее в планината? Ще дойде време, когато ще поиска да заеме полагаемото му се място в обществото, да заживее според законите, обкръжен от близките си. Единствен аз мога да му осигуря помилване, когато настъпи този момент. И ще бъда неизказано щастлив да го сторя, говоря напълно искрено. Действително, трудно бе да се устои на обаянието на думите му.

Хектор Адонис незабавно замина за планинския лагер на Тури. Беше много разтревожен за съдбата на кръщелника си и реши да говори без заобикалки. Джулиано трябваше да се убеди, че професорът поставя на първо място обичта си към него и на второ — верността си към дон Кроче.

Тури и Аспану седяха встрани от другите на сгъваемите столове върху скалата. Професорът се обърна към Джулиано и каза:

— Трябва да говоря с теб насаме.

— Дребосъче, Тури няма тайни от мене — сърдито възкликна Пишота.

Адонис се престори, че не е чул обидните думи.

— Ако сметне за нужно, Тури ще повтори пред теб онова, което ще му кажа — спокойно отвърна той. — Това си е негова работа. Но аз не мога да поема такава отговорност.

Джулиано потупа Пишота по рамото и рече:

— Остави ни сами, Аспану. Ако професорът съобщи нещо, което трябва да знаеш, бъди сигурен, че ще го научиш.

Пишота рязко стана, изгледа ледено Адонис и се отдалечи. Хектор Адонис седя мълчаливо доста време.

— Тури, ти си мой кръщелник, обикнах те още в детството ти — започна той. — Научих те на всичко, което знаех, давах ти книги за четене и ти помагах, когато стана бандит. Ти си един от малцината на този свят, които придават смисъл на живота ми. И въпреки това отминаваш без упрек обидните думи на Аспану.

— Вярвам ти повече, отколкото на всеки друг, с изключение на родителите си — тъжно отговори Джулиано.

— Струва ми се, че Аспану е станал прекалено кръвожаден, за да му се доверяваш — с укор отбеляза професорът.

Джулиано го погледна право в очите и Адонис отново се възхити от красивото му и честно лице.

— Трябва да призная, че наистина вярвам на Аспану повече, отколкото на тебе — каза младежът. — Но винаги съм те обичал, защото твоите книги и мъдростта ти освободиха духа ми. Зная и това, че подпомагаш родителите ми. Ти винаги ми се притичваше на помощ, когато бях в беда. Но забелязвам, че си свързан с „Приятелите на приятелите“ и нещо ми подсказва, че именно това те води тук.

Хектор Адонис за сетен път се възхити от безпогрешната интуиция на Джулиано. Той му разказа за разговора си с дон Кроче.

— Трябва да се помириш с дона. Нито френският крал, нито кралят на Двете Сицилии, нито Гарибалди, нито самият Мусолини успяха да ликвидират напълно тази организация. Ще загубиш, ако поведеш война срещу „приятелите“. Моля те за един компромис. Наистина, ще трябва да се подчиниш на волята на дона, но кой знае какво може да се случи в бъдеще? Кълна се в честта си и в името на майка ти, която и двамата обичаме, че дон Кроче вярва в твоя талант и изпитва към тебе искрена любов. Ти ще бъдеш негов син и наследник, но този път трябва да се подчиниш на неговите закони.

Адонис забеляза, че Джулиано е трогнат от дългата му реч и го слуша внимателно.

— Тури, помисли за майка си — разгорещено възкликна професорът. — Не можеш да живееш вечно в планината и да рискуваш живота си само за да я видиш няколко пъти в годината. С помощта на дон Кроче можеш да се надяваш на помилване.

Младежът размисли известно време, след което отговори с бавен и сериозен глас:

— Първо, искам да ти благодаря за откровеността. Предложението наистина е съблазнително. Но аз съм дал дума да освободя от теглото бедните сицилианци и не мисля, че „приятелите“ споделят моите убеждения. Те служат на богатшите и на римските политици, които са мои заклето врагове. Предлагам ти да изчакаме. Вярно е, че отвлякох принц Олорто и настъпих мафиозите по мазола, но все още не съм ликвидирал Куинтана, когото презирам. Можеш да съобщиш на дон Кроче, че се въздържам само от уважение към него. Кажи му още, че очаквам с нетърпение деня, когато ще бъдем равноправни партньори, с еднакви цели. А останалите мафиози не ме интересуват — не ме е страх от тях.

Хектор Адонис предаде с натезало сърце думите му на дон Кроче. Донът сведе лъвската си глава, сякаш не бе очаквал друг отговор.

През следващите месеци бяха извършени три покушения срещу живота на Джулиано. Гуидо Куинтана имаше честта да започне пръв. Той беше съставил подробен план, достоен за самите Борджии. Куинтана познаваше пътя, по който Джулиано често слизаше от планината. Около този път имаше тучни ливади, където мафиозът пусна голямо стадо овци. Те се пазеха от трима наглед безобидни пастири, родом от Корлеоне и стари приятели на Куинтана.

Почти цяла седмица пастирите почтително поздравяваха Джулиано и според традицията се приближаваха да целунат ръката му. Младежът обичаше да разговаря с тях, същите пастири понякога участваха в акциите на бандата, а той винаги бе готов да приеме нови членове. Джулиано се чувствуваше в безопасност, защото се движеше придружен от телохранители или от Пишота, който бе силен колкото двамина. Пастирите не бяха въоръжени и носеха леки дрехи, под които не можеха да скрият оръжие.

Но техните лупари и патрондаши бяха прикрепени към коремите на няколко овци в центъра на стадото. Те чакаха удобен случай, когато Джулиано щеше да бъде сам или с по-малка охрана. Пишота се усъмни от дружелюбното поведение на пастирите и от внезапната поява на стадото. Той побърза да се осведоми чрез своята мрежа от агенти и скоро разбра, че всъщност това бяха наети от Куинтана убийци.

Без да губи нито секунда, Пишота подбра десет души от собствения си отряд и обкръжи пастирите. Разпита ги подробно за собственика на стадото, откога се занимават с този занаят, къде са родени, пожела да научи имената на най-близките им роднини. Пастирите отговаряха наглед правдиво, но Пишота разполагаше с доказателства, че са измамници. При направения обиск откриха скритото в руното на овците оръжие. Само намесата на Джулиано спаси лъжепастирите от куршума на Пишота. Тури каза, че не били направили нищо лошо, истинският виновник бил Куинтана.

Заповядаха на пастирите да закарат стадото в Монтелепре, да застанат на градския площад и да викат с пълен глас:

— Елате да си вземете подаръка от Тури Джулиано! По една овца за всеки дом, придружена с благословията на Тури Джулиано!

На пастирите бе наредено да колят и дерат животните, ако някой има нужда от услугите им.

— Запомнете, че трябва да бъдете любезни като най-учтивата продавачка в Палермо. Представете си, че работите на процент — напътствуваше ги Пишота. — Предайте моите поздрави и благодарности на Гуидо Куинтана.

Планът на дон Сиано бе по-примитивен. Той изпрати двама души да подкупят Теранова и Пасатемпо, които трябваше да убият Джулиано. Но дон Сиано не знаеше, че хората на Тури му бяха предани до смърт, дори звяр като Пасатемпо не би вдигнал ръка срещу него. И този път Джулиано не разреши да убият мафиозите, но Пасатемпо ги нашиба с камшик и ги изпрати обратно с разранени гърбове.

Третият опит бе отново дело на Куинтана и този път търпението на Джулиано се изчерпа.

В Монтелепре пристигна нов свещеник, пътуващ монах, чието тяло бе покрито с белези, подобно на раните на Исус. В неделя сутринта той отслужи литургията и показа на хората своите свещени рани.

Отец Додана — така се казваше свещеникът — беше висок, атлетично сложен човек, който се движеше така стремително, че расото му се развяваше над вехтите обувки. Косата му беше белезникаво руса, лицето — тъмнокафяво и набръчкано като орех, въпреки че още беше млад. Само след месец за него говореше целият

град. Отецът не се страхуваше от работа: помагаше на местните фермери при събирането на реколтата, мъмреше палавите малчугани по улиците, посещаваше домовете на бедни стари жени и ги изповядваше. Ето защо Мария Ломбардо не се изненада, когато една неделна утрин свещеникът я спря пред църквата и запита дали не може да направи нещо за нейния син.

— Сигурно се тревожиш за спасението на душата му — каза отец Додана. — Повикай ме, когато отново те навести, и аз ще го изповядам.

Въпреки че беше много набожна, Мария Ломбардо не обичаше свещениците, но отец Додана ѝ беше симпатичен. Тя отлично знаеше, че Тури няма да иска да се изповяда, но този предан на каузата му свят човек можеше да му бъде полезен. Тя обеща на свещеника да предаде предложението му на Джулиано.

— Кажи му, че съм готов да отида в планината, за да му помогна — заяви отецът. — Моята единствена задача е да спасявам душите от мъките на ада. Не ме интересува с какво се занимава синът ти — това е лично негова работа.

След седмица Джулиано отново навести майка си, която настоя той да се срещне със свещеника и да се изповяда. Може би отец Додана щеше да го причести. На душата ѝ щеше да бъде по-леко, ако Тури получеше опрощение на греховете си. За нейно огромно учудване Джулиано я изслуша с интерес. Той се съгласи да се срещне със свещеника и изпрати Аспану да го доведе. Подозренията му се оправдаха — отец Додана бе прекалено атлетичен и подвижен и прекалено благоразположен към каузата му.

— Сине мой, ще изслушам изповедта ти насаме, в спалнята — каза свещеникът. След това ще те причестя. Нося всичко необходимо.

Той потупа дървеното сандъче под мишницата си и продължи:

— Душата ти ще стане чиста, както душата на майка ти, и ако те сполети нещастие, можеш да бъдеш сигурен, че ще попаднеш право в рая.

— Ще направя кафе и нещо за ядене за теб и за отца — каза Мария Ломбардо и изчезна в кухнята.

— Можете да ме изповядате тук — усмихнато каза Джулиано.

Отец Додана погледна към Аспану Пишота и каза:

— Твоят приятел трябва да излезе.

— Греховете ми не са тайна за никого — засмя се Джулиано. — За тях пишат всички вестници. Душата ми е чиста, но признавам, че съм много недоверчив. Ето защо искам да знам какво има в сандъчето под мишницата ви.

— Нафори за светото причастие — отвърна отец Додана. — Сега ще ти покажа.

Той понечи да отвори сандъчето, но в същия миг Пишота допря пистолета до тила му. Джулиано взе сандъчето от ръцете на свещеника, за миг погледите им се срещнаха. Когато го отвориха, върху кадифето лежеше тъмносин, лъскав автоматичен пистолет.

Пишота забеляза как преbledня лицето на приятеля му, сивкавите му очи потъмняха от сдържана ярост. Джулиано затвори сандъчето и се обърна към свещеника.

— Струва ми се, че трябва заедно да отидем в църквата и да се помолим. Ще кажем една молитва за теб и друга — за Куинтана. Ще помолим господата бога да прогони злото от сърцето на Куинтана и твоята алчност. Колко щеше да получиш?

Отец Додана изобщо не бе разтревожен — нали Джулиано освобождаваше всички, които се опитваха да го убият. Той сви рамене и се усмихна:

— Обещаната от правителството награда, плюс пет милиона лири.

— Добра цена — каза Джулиано. — Не те обвинявам, че си се съблазнил от такова богатство. Но ти се подигра с майка ми, а това не мога да простя. Действително ли си свещеник?

— Кой, аз ли? — презрително запита отец Додана. — Не бих станал поп за нищо на света. Но мислех, че никой няма да ме заподозре.

Тримата тръгнаха по улицата. Джулиано носеше дървеното сандъче, а Пишота вървеше след мнимия свещеник. Влязоха в църквата. Джулиано накара отец Додана да коленичи пред олтара и извади пистолета от сандъчето.

— Давам ти една минута, за да кажеш молитвата си — промълви той.

На другата сутрин Гуидо Куинтана се приготви да отиде на закуска в кафенето. Когато отвори външната врата, с учудване забеляза нещо масивно, което засенчваше утринното слънце. В същия миг върху него връхлетя и едва не го смаза голям, грубо скован кръст. Върху кръста бе приковано надупченото с куршуми тяло на мнимия свещеник.

Дон Кроче анализира тези неуспешни покушения срещу Джулиано. Куинтана беше предупреден, че трябва да се посвети изцяло на задълженията си като кмет, в противен случай Монтелепре можеше да мине и без него. Очевидно търпението на Джулиано се бе изчерпало и той се готвеше да започне тотална война срещу „Приятелите на приятелите“. Отмъщението срещу Додана бе изпълнено от ръката на майстор. Дон Кроче разбираше, че е длъжен да прояви твърдост и сам да се заеме с Джулиано. И този път не трябваше да се допускат грешки. Волю-неволю, той реши да потърси помощта на най-реномирания убиец, някой си Стефан Андолини, известен с прякора Fra Diavollo.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Гарнизонът в Монтелепре беше увеличен с повече от сто души и в редките случаи, когато Джулиано се промъкваше в градчето да прекара една вечер със семейството си, той непрекъснато се опасяваше от внезапно нападение на карабинерите.

В една такава вечер, докато слушаше спомените на баща си за доброто старо време в Америка, внезапно му хрумна блестяща идея. Старият Джулиано седеше на чашка със стар, верен приятел, който се бе върнал заедно с него от Америка, и двамата шеговито се обвиняваха, че не са били достатъчно далновидни. Приятелят на бащата — дърводелец, на име Алфио Дорио — разказваше за първите им години в Съединените щати, когато още не работели при Кръстника — дон Корлеоне. Дватамата били наети за прокопаване на огромен тунел, който минавал под реката и излизал в Ню Джърси или в Лонг Айлънд — старците имаха доста спорове по този въпрос. Припомниха си колко опасно било да се работи под реката и как непрекъснато се страхували, че тюнингите могат да рухнат и работниците да се издавят като плъхове. В този момент на Джулиано му хрумна, че с помощта на доверени приятели двамата старци могат да изкопаят тунел от къщата до подножието на планината, което бе отдалечено едва на стотина метра. Изходът щеше да се замаскира с огромни гранитни блокове, а началото на тунела щяха да прикрият с някой шкаф или с кухненската печка. Ако успееша, Джулиано можеше да идва и да си отива, когато пожелаеше.

Дватамата старци заявиха, че това е неосъществима идея, но майката почти обезумя от радост, когато си представи, че синът ѝ ще прекарва студените зимни нощи в леглото си. Алфио Дорио каза, че предвид запазването на пълна тайна, ограничения брой на работниците и необходимостта да се работи само нощем прокопаването на тунела щяло да отнеме много време. Той изтъкна и допълнителните затруднения. Как ще изхвърлят изкопаната пръст, без да ги забележат? Освен това тук почвата беше камениста. Ами ако се натъкнеха на гранитна жилка? Какво щеше да стане, ако някой от работниците

разкриеше съществуването на тунела пред полицията? Но най-силният им аргумент бе, че прокопаването щеше да отнеме най-малко година. Джулиано разбра, че в дъното на душата си те се съмняваха, че той ще бъде жив дотогава. Явно същата мисъл хрумна и на майка му. Работата нямаше да им отнеме много време.

Дълго спориха коя къща е най-подходяща. Бащата предложи дома на Аспану Пишота, но Джулиано се възпротиви, като каза, че навярно къщата се наблюдава от полицията. Освен това там живееха много роднини, които щяха да научат за съществуването на тунела. Самият Аспану не беше в добри отношения със семейството си. Той никога не можа да прости на майка си, че се бе омъжила повторно след смъртта на баща му.

Хектор Адонис предложи собствения си дом, но той беше доста отдалечен, а Тури не искаше да излага на опасност кръстника си. Ако полицията откриеше тунела, собственикът на къщата положително щеше да бъде арестуван. Споменаха други роднини и приятели, но всички бяха неподходящи по една или друга причина. Най-сетне майката каза:

— Има едно-единствено разрешение. Познавам жена, която живее сама на четири къщи от нас и мрази карабинерите, защото убиха мъжа ѝ. Тя е най-добрата ми приятелка, при това обича Тури, който израсна пред очите ѝ. Свидетелство за това е храната, която му изпращаше през цялата зима. Тя е вярна приятелка и се ползува с пълното ми доверие.

Сетне замълча и добави:

— Навярно се досещате, че става дума за Венера.

От самото начало всички очакваха майката да произнесе това име. Къщата на Венера беше най-логичното разрешение, но те бяха сицилианци и нямаха право да направят такова предложение. Ако цялата история станеше известна, Венера щеше завинаги да загуби репутацията си. Тя бе вдовица, при това още млада и въпреки че не беше красива, огнените очи правеха лицето ѝ привлекателно. Ако приемеше мъж в самотния си дом, несъмнено щеше да се поддаде на изкушение. Нито един мъж от тези райони на Сицилия нямаше да я вземе за жена, нито да я уважава с подобно поведение. Наистина, Венера бе с петнадесет години по-възрастна от Джулиано, но все още не бе навършила четиридесет. С една дума, тя беше жена, а той — мъж

и тунелът щеше да ги сближи. Безсъмнено щяха да станат любовници, защото нито един сицилианец не вярваше, че поставени при подобни условия мъж и жена могат да се въздържат. Тунелът може би щеше да спаси живота на Джулиано, но щеше даzakлейми Венера като жена с лоша репутация.

Всички, с изключение на самия Тури, се безпокояха от неговото полово въздържание. То бе противоестествено за сицилианците. Младежът бе наистина непорочен. Бандитите често посещаваха публичните домове в Палермо, а за любовните похождения на Пишота можеше да се напише цяла хроника. Теранова и Пасатемпо имаха за любовници бедни вдовици, които подпомагаха финансово. Пасатемпо се славеше с репутацията на човек, който използва методи, типични за похитител, не за ухажор, въпреки че бе станал по-предпазлив, откакто бе подчинен на Джулиано. Тури бе заплашил с екзекуция всеки член на бандата, който се осмелеше да изнасили жена.

Ето защо трябваше да чакат майката сама да назове името на Венера, но въпреки това се изненадаха, когато го стори. Мария Ломбардо бе набожна жена от старото поколение, която не се колебаеше да нарече развратници младите момичета, осмеляващи се да се разхождат сами на градския площад. Но те не знаеха онова, което бе известно на Мария Ломбардо. Венера не можеше да забременее вследствие на увреждане при раждане без лекарска намеса. Не знаеха и това, че майката вече бе решила: вдовицата беше най-подходяща за Тури, при това нямаше никакъв риск. Нейният син беше бандит, за главата му беше обявена награда, всяка друга жена можеше да го предаде. Но той беше млад и се нуждаеше от любовница — коя можеше да бъде по-подходяща от Венера, която бе доста по-възрастна от него, не можеше да има деца или някакви претенции за брак, защото отказваше да се омъжи за бандит, след като собственият ѝ съпруг беше застрелян пред очите ѝ. Това бе идеалното разрешение на въпроса. Но репутацията на Венера щеше да пострада, затова сама трябваше да прецени. Ако приемеше, последствията щяха да бъдат за нейна сметка.

След няколко дни Мария Ломбардо запита Венера и бе удивена от радостта, с която вдовицата прие предложението. Това потвърди подозренията ѝ, че Венера има слабост към Тури. Толкова по-добре, помисли си майката, докато със сълзи на очи прегръщаше приятелката си.

Допълнителният тунел беше готов след четири месеца, главният щеше да бъде завършен едва след година. От време на време Джулиано се промъкваше в градчето, за да види родителите си и да спи в удобното си легло след приготвеното от майката пиршество. Но едва в началото на пролетта му се наложи да използва тунела към къщата на Венера. По Виа Бела се зададе голям отряд карабинери и се запъти към дома на Джулиано. Четиримата телохранители, скрити в съседните домове, бяха готови да ги застрелят, но карабинерите отминаха. Джулиано се опасяваше, че можеха да нападнат къщата на връщане, затова се спусна по скритата в спалнята на родителите му стълба и влезе в тунела. Входът беше замаскиран от затрупана с пръст дъска, за да не бъде забелязан от работниците, които копаеха в главния тунел. Джулиано изгреба пръстта и повдигна дървения капак. Изминаха около петнадесет минути, докато пълзеше през таения проход към дома на Венера. Изходът беше под кухнята и бе покрит с голяма желязна печка. Джулиано почука по предварително уговорения сигнал и зачака. Никога не бе изпитвал страх от куршумите, но този мрак го плашеше. Отново почука и този път дочу едва доловим звук. Капакът леко се отмести — не можеше да се отвори изцяло заради печката. Джулиано се промъкна през тесния отвор и изпълзя по корем в кухнята на Венера.

Наближаваше полунощ, но вдовицата все още бе облечена в безформената черна рокля, която не бе свалила от деня, когато бяха убили съпруга ѝ, въпреки че оттогава бяха минали три години. Тя не носеше пантофи, нито чорапи. Джулиано забеляза колко бели бяха краката ѝ в сравнение с обгарялото ѝ лице и смолистата къдрава коса. Направи му впечатление, че лицето ѝ не беше широко, както на повечето жени в града, а имаше сърцевидна форма; тъмнокафявите ѝ очи бяха изпъстрени с черни точки — такива очи не бе виждал никога. Венера държеше кофа с разпалени въглища, сякаш се канеше да ги хвърли в отвора. При вида на Джулиано тя спокойно върна въглищата в печката и затвори капака. Стори му се малко изплашена.

— По улицата минава някакъв патрул — побърза да я успокои Джулиано. — Ще си отида веднага щом се приберат в казармата. Не се тревожи, навън ме чакат приятели.

Венера приготви кафе и докато чакаха да отмине опасността, двамата се заговориха. Тя забеляза, че Джулиано не притежава

нервните реакции на съпруга ѝ: не надничаше през прозорците, не подскачаше при всеки подозрителен шум откъм улицата. Напротив, изглеждаше съвсем спокоен. Но тя не знаеше, че това бе заучено поведение, продиктувано от разказите ѝ за страховете на бандита Каңделерия и от нежелание да плаши родителите си, особено майката. Той излъчваше такава увереност, че скоро Венера забрави за опасността и започна да го забавлява с клюки от местното ежедневие. Запита го дали е получил храната, която му изпращала. Джулиано ѝ благодари и каза, че бандитите се нахвърляли върху нейните пакети, сякаш били манна небесна, и възхвалявали кулинарните ѝ способности. Естествено, той премълча грубите шеги, които пускаха по неин адрес: казваха, че нямала да има цена, ако умеела да се люби така, както готвела. Тя се държеше по-различно, не така топло и ласкаво, и Тури се питаше дали не я бе засегнал с нещо. Когато опасността отмина и Джулиано трябваше да си тръгне, те се сбогуваха доста хладно.

След седмица младежът отново отиде при нея. Наближаваше пролет, но в планината все още бушуваха виелици, дъждът се лееше върху заключените крайпътни параклиси. Скрит в пещерата, Джулиано мечтаеше за вкусните ястия на майка си, за топла баня и меко легло. Пред очите му изневиделица проблеснаха белите крака на Венера. Привечер той повика телохранителите и тръгна към Монтелепре.

Родителите му бяха приятно изненадани. Майка му се зае с готвене и сложи да се топли вода за къпане. Баща му тъкмо се канеше да му сипе чашка мастика, когато дотича човек от охраната и съобща, че карабинерите обграждали града и сержантът тръгнал с цял отряд от казармата Белампо към дома на Джулиано.

Младежът побърза да се спусне в тунела. Дъждът беше размекнал почвата, земята беше лепкава и затрудняваше придвижването му. Когато най-сетне се появи в кухнята на Венера, дрехите му бяха изкаляни. Лицето му — черно. При вида му Венера се разсмя и Джулиано си помисли, че за пръв път я вижда да се смее.

— Приличаш на мавър — каза тя.

За миг се почувствува обиден като дете, защото злодеите в куклените представления винаги бяха маври. Вместо да го приеме като герой, чийто живот беше в опасност, тя го сравняваше с мавър! А може би се засегна, защото смехът ѝ я направи да изглежда недостъпна за

тайните му желания. Венера почувствува, че е накърнила самолюбието му.

— Сега ще напълня коритото. Ще облечеш дрехите на мъжа ми, докато почистя твоите.

Тя не очакваше, че Джулиано ще поиска да се къпе в такъв напрегнат момент. Мъжът ѝ беше толкова нервен, че когато лягаше до нея, не смееше да се съблече — пистолетите винаги трябваше да му бъдат подръка. Но Джулиано се усмихна, свали тежкото яке и оръжието си и ги остави върху сандъка за дърва.

Венера сложи да се топят тенджери с вода, за да напълни поцинкованата вана. Докато чакаха, тя свари кафе и тайничко го огледа. Тури беше красив като ангел, но това не я изненадваше. Съпругът ѝ също беше красив, но красотата не му пречеше да бъде убиец. Куршумите, сложили край на живота му, го бяха направили грозен, тъжно си помисли тя. Не трябва да се обича човек заради лицето му, особено в Сицилия.

Как бе плакала тогава! Но дълбоко в душата си чувствуваше огромно облекчение, защото от първия ден, когато съпругът ѝ бе станал бандит, тя живееше в непрекъснат страх за живота му. Всеки ден очакваше да ѝ съобщят, че е убит, и се надяваше това да стане в планината или в някой далечен град, но той беше застрелян пред очите ѝ. Оттогава не можеше да се отърси от чувството на срам — не защото мъжът ѝ бе бандит, а заради безславната му смърт. Той молеше за пощада, но карабинерите го довършиха пред очите ѝ. Слава богу, че момиченцето не видя как убиха баща му — това бе единственото ѝ утешение.

Венера забеляза, че Джулиано я наблюдава, и прочете желание в погледа му. Познаваше това изражение на лицето у мъжете, то често се появяваше у хората от бандата на мъжа ѝ. Но знаеше, че Тури няма да я прелъсти от уважение към майка си и към самата нея, защото бе дала съгласието си за прокопаване на тунела.

Тя отиде в малката всекидневна и го остави сам. Джулиано веднага се съблече и влезе в коритото. Намираще, че е възбуждащо да бъде гол в съседство с непозната жена. Той грижливо се изми и облече дрехите на мъжа ѝ. Панталоните бяха малко къси, а ризата — тясна в гърдите и той не успя да закопчае горните копчета. Стоплените до печката пешкири бяха толкова протрити, че той не можа да се избърше

добре. За първи път осъзна колко бедна беше вдовицата и реши да ѝ даде пари чрез Мария Ломбардо.

Той извика, че е готов, Венера се върна в кухнята и го изгледа от глава до пети.

— Не си измил главата си — възкликна тя. — Косата ти е сплъстена.

Вдовицата изрече това със строг и същевременно шеговит тон, защото се страхуваше да не го обиди. Разроши мръсната му коса като някоя грижовна баба, хвана го за ръка и го поведе към умивалника.

Джулиано усети приятна топлина на мястото, където го бе докоснала. Той побърза да сложи главата си под чешмата. Венера го сапуниса с жълтеникав сапун за пране, защото нямаше друг. Тялото ѝ се допря до неговото и той изпита желание да докосне гърдите и корема ѝ.

След като го изми, Венера го накара да седне на един от кухненските столове и избърса главата му с груб кафяв пешкир. Косата му беше толкова дълга, че покриваше яката му.

— Приличаш на някой благороден бандит от филмите — каза тя. — Трябва да те подстрижа, но не тук, защото космите ще попадат в тенджерите и ще развалят вечерята. Ела в другата стая.

Джулиано го досмеша от сериозния ѝ тон. Тя бе приела ролята на леля или майка, за да не прояви по-нежни чувства. Усещаше скритата ѝ страст, но беше неопитен и не искаше да изпадне в неловко положение. Това му напомни за партизанската война в планината — той атакуваше едва когато всички шансове бяха на негова страна. За Тури любовта бе подобна на непознат терен. Но откакто бе станал командир на бандата и се бе сблъскал със смъртта, той гледаше с насмешка на хлапашките си скрупули и отказът на някоя жена вече не бе удар върху самочувствието му. Въпреки репутацията си на целомъдрен младеж той бе ходил с приятели в публичните домове в Палермо. Но това бе преди да стане авторитетен главатар на банда. Пък и романтичните герои никога не постъпваха така.

Венера го заведе в претъпканата с тапицирани мебели гостна.

Снимки на мъжа ѝ и дъщеря ѝ стояха върху масички от лакирано дърво. Джулиано бе поразен от красотата на Венера по онова време,

особено когато беше облечена в пъстри, младежки дрехи. Видя една нейна снимка, където беше фотографирана сама, в тъмночервена рокля, и усети, че в сърцето го прободете нож. Мина му през ум, че мъжът ѝ навярно беше извършил множество престъпления, за да ѝ купува такива тоалети.

— Не гледай тези снимки — каза Венера с тъжна усмивка. — Това беше време, когато си мислех, че животът ще ми донесе щастие.

Джулиано разбра, че една от причините да го покани в тази стая, бе да види фотографиите.

Тя придърпа табуретката, която стоеше в ъгъла, и настани Джулиано върху нея. Извади ножица, бръснач и гребен от прекрасно изработена кожена кутия, инкрустирана със злато. Кутията беше коледен подарък от бандита Канделерия след поредното му престъпление. Венера донесе от спалнята бял чаршаф, покри раменете на Джулиано и постави дървена купа на съседната масичка. В същия момент покрай къщата мина джип.

— Да донеса ли пистолетите ти? — запита тя. — Може би ще се чувствуваш по-сигурен.

Джулиано я изгледа невъзмутимо. Не искаше да я плаши, макар и двамата да знаеха, че джипът беше пълен с карабинери и отиваше към къщата на родителите му. Но младежът знаеше и нещо друго: ако полицаите се опитаха да разбият вратата на Венера, Пишота и хората му щяха да ги убият. Освен това, преди да излезе от кухнята, той беше преместил печката обратно върху капака.

— Не ми трябват пистолети, освен ако се каниш да прережеш гърлото ми с бръснача — отвърна той и нежно докосна ръката ѝ.

Двамата се засмяха и тя започна да го подстригва. Работеше бавно, като методично режеше кичур след кичур и ги пускаше в дървената купа. Хипнотизиран от равномерното по щракване на ножицата, Джулиано седеше неподвижно и се взираше в окачените на стените големи портрети на мъжа на Венера, прочутия бандит Канделерия. Прочут само в тази малка провинция, помисли си Джулиано, който с младежката си гордост вече ревнуваше от мъртвия ѝ съпруг.

Рутило Канделерия беше хубав мъж. Високото му чело беше обрамчено от кестенява, добре подстригана коса. Джулиано се питаше дали Венера бе подстригвала и него. Засуканите мустаци малко го

състаряваха, въпреки че, когато загинал, бил едва тридесет и пет годишен. Лицето, което гледаше от овалната рамка, изглеждаше добродушно, сякаш се готвеше да даде благословия. Само очите и устата му говореха за жестокост. Но по това лице се четеше примирение, като че бандитът предчувствуваше горчивата си участ. Такава бе съдбата на всички, които се опълчваха срещу света и чрез насилие и убийства изтръгваха от него онова, което желяеха. Такава смърт очакваше хората, които създаваха собствени закони и се опитваха да им подчинят обществото.

Дървената купа се напълни с лъскави, кестеняви къдрици, подобни на малки гнезда. Джулиано усещаше притискането на краката на Венера и нейната страст, която проникваше през грубата дреха. Тя застана пред него и започна да подстригва косата около челото му, като се държеше на разстояние, но когато се наведе, гърдите ѝ едва не докоснаха устните му — свежият аромат на тялото ѝ накара лицето му да пламне като жар. Портретите по стените започнаха да се замъгляват пред погледа му.

Венера се обърна и пусна кичур коса в купата. За миг закръгленото ѝ бедро се допря до ръката му и той усети колко нежна беше кожата ѝ. С усилие на волята остана напълно неподвижен. Тя се притисна още по-силно към него и Джулиано изпита непреодолимо желание да повдигне дебелия ѝ пола и да обгърне с ръце бедрата ѝ, но се въздържа и шеговито запита:

— Нима не приличаме на Самсон и Далила?

Тя моментално се отдръпна и младежът с изненада видя, че по лицето ѝ се стичат сълзи. Без да мисли, той я прегърна и я привлече към себе си. Венера бавно протегна ръка и остави ножицата върху къдриците в дървената купа.

Ръцете му се плъзнаха под черната рокля и сграбчиха топлите ѝ бедра. Тя се наведе и го целуна така, сякаш искаше да го погълне. Нежността им напомняше искрица, която проблесна само за миг, след което се разгоря в животинска страст, подхранвана от три години целомъдрие за Венера и от безумното желание на младежа, който досега не бе познавал обичта на жена, с изключение на платената любов на проститутките.

Първия миг Джулиано изгуби всякаква представа за себе си и за околния свят. Пищното тяло на Венера излъчваше тропическа жар,

която проникваше до мозъка на костите му. Гърдите ѝ бяха по-големи, отколкото изглеждаха под безформената черна рокля, ушита с цел да ги прикрива. Тури усети как кръвта нахлу в главата му при вида на овалните полукълба. Двамата се озоваха на земята и започнаха да се любят, като същевременно се събличаха. Тя непрекъснато шепнеше името му с треперещ глас. Но Тури не бе в състояние да издаде нито звук, защото бе погълнат от нейната миризма, от страстта ѝ и от разкошните форми на тялото ѝ. Сетне тя го заведе в спалнята, където отново му се отдаде. Джулиано не можеше да повярва, че едно женско тяло може да му достави подобно удоволствие, дори малко се уплаши от своята капитулация. Утешаваше го мисълта, че отдаването на Венера бе абсолютно.

Когато Джулиано заспа, тя дълго гледа лицето му, сякаш искаше да го запечата в паметта си, и се страхуваше, че вече няма да го види жив. Спомни си последната нощ с мъжа си, точно преди смъртта му: след като се любиха, тя се обърна на другата страна и заспа. Оттогава напразно се мъчеше да си спомни израза на блаженство, който променя лицето на всеки мъж. Тя бе обърнала гръб на съпруга си, защото не можеше да понася опънатите му нерви, причиненото от непрестанен страх безсъние, начина, по който се стряскаше, когато тя ставаше от леглото. Венера се възхищаваше от спокойствието на Джулиано и го обичаше заради това. Обичаше го, защото, за разлика от мъжа ѝ, той не слагаше пистолета си в леглото и не спираше да се люби, за да се вслушва в стъпките на въображаеми врагове; защото не пиеше и не пушеше непрекъснато и не разкриваше страховете си пред нея. Под спокойната външност на Джулиано се таеше нежен и страстен любовник.

Венера безшумно стана от леглото, но той не се събуди. Тя почака няколко секунди, после отиде в кухнята да му приготви своя специалитет.

На другата сутрин Джулиано напусна дома ѝ през външната врата и спокойно тръгна по улицата, като за всеки случай ръката му стискаше скрития под якето пистолет. Преди това помоли Венера да предаде на майка му, че е в безопасност. Вдовицата се изплаши от смелостта му, но не знаеше, че около къщата ѝ е разположена малка армия. Тя дори не забеляза, че няколко минути преди да излезе, Джулиано остави вратата полуотворена, за да предупреди Пишота,

който без колебание щеше да застреля всеки появил се на улицата карабинер.

Венера го целуна за сбогом с трогателна свенливост и прошепна:

— Кога ще те видя отново?

— Всеки път, когато идвам при родителите си, ще се отбивам при тебе — отвърна Джулиано. — А горе, в планината, ще мечтая за тебе всяка нощ.

При тези думи сърцето ѝ подскочи от радост — бе успяла да го направи щастлив.

Тя почака до обяд, когато отиде при майката на Джулиано. Веднага щом видя лицето ѝ, Мария Ломбардо разбра всичко. Венера изглеждаше подмладена с десет години. Тъмните ѝ очи искряха, бузите ѝ бяха порозовели и за първи път от три години насам не беше облечена в черно, а в елегантна, украсена с кадифени панделки рокля, с каквато момичетата се показват пред майката на своя любим. Мария Ломбардо усети прилив на нежност към младата жена заради нейната вярност и смелост, както и задоволство от осъществяване на плановете ѝ. Намерила бе идеалното разрешение за Тури — жена, която никога няма да го предаде или да претендира за някакво право върху него. Въпреки че безумно обичаше Джулиано, майката не ревнуваше, с изключение на момента, когато Венера разказа как му приготвила своя специалитет — баница с подправен с чер пипер пълнеж от заешко месо и сирене. Тури ял колкото петима и се закълел, че никога през живота си не бил опитвал толкова вкусно ядене.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Даже в Сицилия, където хората се избиваха помежду си със същата ожесточеност, с каквато испанците колят биковете на арената, кръвожадността на жителите на Корлеоне предизвикваше всеобщ страх. Съперническите си семейства се изстребваха взаимно при свада за едно маслиново дръвче, съседите се убиваха един друг заради по-голямото количество вода, което другият черпел от общия кладенец, човек можеше да умре от любов, тоест заради това, че погледнал с неуважение чужда жена или дъщеря. Дори хладнокръвните мафиози се поддадоха на това безумие и се сражаваха до смърт в Корлеоне, докато най-сетне дон Кроче успя да ги усмири.

В град с такава репутация Стефан Андолини беше завоювал прякора Fra Diavolio, брат Дявол.

Дон Кроче го повика от Корлеоне и му даде подробни наставления. Андолини трябваше да постъпи в бандата на Джулиано и да спечели доверието на хората му. Налагаше се да остане в планината до второ нареждане. През това време щеше да изпраща сведения за разположението на отрядите на Джулиано и за предаността на Пасатемпо и Теранова. Андолини имаше за задача да открие слабото място на Пишота, тъй като неговата вярност не подлежеше на съмнение. И ако му се удадеше възможност, трябваше да убие Джулиано.

Андолини не се страхуваше от великия Джулиано. Тъй като беше червенокос, а тези хора се срещат изключително рядко в Италия, дълбоко в душата си той беше убеден, че това му дава правото да не спазва законите за човешките добродетели. Подобно на комарджия, който счита системата си за безпогрешна, Андолини мислеше, че никой не може да го надхитри.

Той взе със себе си двама млади ricciotti. Така наричаха намиращите се на обучение убийци, които още не бяха приети в мафията, но се надяваха да им бъде оказана тази чест. С преметнати на гърба раници и лупари, те се изкачиха близо до планинското убежище

на Джулиано и, както очакваха, бяха заловени от патрул, предвождан от Пишота.

Пишота изслуша с каменно лице разказа на Андолини. Червенокосият твърдеше, че карабинерите и Службата за обществена безопасност го преследвали заради убийството на социалистически агитатор в Корлеоне. Това беше абсолютно вярно. Но Андолини пропусна да уточни, че те нямаха доказателства и го търсеха само за разпит. Естествено, този разпит щеше да бъде формален благодарение влиянието на дон Кроче, Андолини съобщи на Пишота, че двамата му спътници също били търсени от полицията като съучастници в убийството. Докато говореше, червенокосият усети нарастващо безпокойство. Пишота го слушаше с изражението на човек, видял свой стар познат или някого, за когото бе слушал да се говори.

Андолини заяви, че е дошъл в планината с надеждата да бъде приет в бандата на Джулиано. Тук той изигра най-силния си коз — лично, бащата на Джулиано го посъветвал да постъпи така. Защото той, Стефан Андолини, бил братовчед на великия дон Вито Корлеоне от Америка. Пишота кимна и Андолини продължи разказа си. Дон Корлеоне, чието истинско име било Андолини, бил родом от селцето Корлеоне. Когато бил малък, убили баща му, искали да убият и него, но той успял да избяга в Америка, където достигнал завидното положение на Кръстник. Когато дон Корлеоне се завърнал в Сицилия да отмъсти на убийците на баща си, Стефан Андолини бил един от неговите *ricciotti*. После Андолини го придружил в Америка, за да получи наградата си. Там се запознал с бащата на Джулиано, който работел като зидар при изграждането на новата разкошна къща на донна в Лонг Айлънд. Дватамата се сприятелили. Преди да се изкачи в планината, Андолини минал през Монтелепре, за да получи благословията му.

Докато го слушаше, лицето на Пишота прие замислено изражение. Той не вярваше на този червенокос тип с лице на убиец. Не му се нравеха и двамата *ricciotti* с *Malpelo*. Тази дума означаваше на сицилиански диалект „червенокос“.

— Ще ви заведа при Джулиано — каза той. — Но ви забранявам да докосвате лупарите си без мое разрешение.

Лицето на Андолини се озари от усмивка.

— Познах те, ти сигурно си Аспану — каза той с безкрайна учтивост. — Имам ти пълно доверие. Вземете ни пушките. Сигурен

съм, че след като говоря с Джулиано, той ще нареди да ни ги върнат.

— Не сме товарни животни, за да влачим и вашите пушки. Носете си ги сами — сопна се Пишота.

Той ги поведе по планинските пътеки към убежището на Джулиано, разположено на извисяващата се над Монтелепре скала.

В планинския лагер бяха останали петдесетина души, които почистваха оръжието и поправяха снаряжението. Джулиано седеше до масата и наблюдаваше пътя през бинокъла си. Пишота поговори насаме с него, преди да доведе пришълците. Той му разказа всичко и добави:

— Тури, струва ми се, че надушвам нещо „гнило“.

Това бе сицилиански жаргон, означаващ „предателство“.

— Сигурен ли си, че си го виждал и преди? — запита Джулиано.

— Може би съм слушал за него. Струва ми се, че го познавам.

— Слушал си за него от Венера — спокойно промълви Джулиано. — Тя го наричаше „червенокосия“, защото не знаеше истинското му име. И на мен е разказвала за него. Той бил приет в бандата на мъжа й. Само след месец Канделерия бил убит от засада. Венера също се съмняваше в него, казваше, че бил изпечен мошеник.

Силвестро се приближи и прошепна:

— Не вярвайте на рижавия. Виждал съм го в щаба в Палермо. Винаги говореше насаме с командира на карабинерите.

— Доведете баща ми от Монтелепре — нареди Джулиано. — А дотогава ги пазете добре.

Пишота изпрати Теранова да доведе бащата, приближи се до тримата седнали на тревата мъже, наведе се и взе пушката на Андолини. Бандитите заобиколиха арестуваните, както вълци обкръжават изнемощялата си жертва.

— Надявам се, че няма да имате нищо против да ви освободя от лупарата? — иронично запита Аспану.

Андолини беше неприятно изненадан, за миг лицето му се изкриви в грозна гримаса. Той вдигна рамене. Пишота подхвърли лупарата на един от бандитите, увери се, че хората му са по местата си, и се наведе да вземе пушките на спътниците на Андолини. Единият по-скоро неволно, отколкото с умисъл блъсна Пишота и сграбчи лупарата. Аспану измъкна камата си с мълниеносната бързина на змийски език и я заби в гърлото на picciotti. Фонтан от алена кръв

избликна в чистия планински въздух и тялото на младежа рухна на земята. Пишота го възседна и го довърши с още едно рязко замахване на камата. Изправи се и изрита трупа в пропастта. Другите бандити наскачаха и се прицелиха в Андолини и в спътника му. Седналият на земята Андолини вдигна ръце и ги изгледа умоляващо, но другият picciotti сграбчи лупарата си. Пасатемпо, който стоеше зад него, с доволна усмивка изпразни пистолета си в главата му. Изстрелите отекнаха в планината. Всички замръзнаха по местата си — Андолини беше преbledнял от страх, Пасатемпо още държеше пистолета.

Тишината беше нарушена от спокойния глас на Джулиано.

— Махнете труповете и завържете червенокосия за някое дърво, докато дойде баща ми.

Завиха телата в бамбукови мрежи, спуснаха ги в дълбока яма и ги затрупаха с камъни — според старото поверие това щеше да спре миризмата. Тази работа бе точно по вкуса на Пасатемпо, който предварително претърси мъртъвците. Джулиано непрекъснато се опитваше да преодолее отвращението си към него. Той беше убеден, че нищо не може да превърне в рицар този звяр.

Бащата на Джулиано дойде едва след седем часа, когато вече се смрачаваше. Отвързаха от дървото Андолини и го заведоха в осветената от керосинова лампа пещера. Старецът кипна, когато видя състоянието му.

— Този човек е мой приятел — обърна се той към Джулиано. — Работехме заедно при Кръстника в Америка. Лично аз го посъветвах да постъпи в твоята банда и му обещах, че ще го посрещнете добре.

Той протегна ръка на Андолини и каза:

— Извинявай. Синът ми се е объркал или е чул някаква сплетня за тебе.

Старецът смутено млъкна. Беше изненадан от страха на своя приятел, който едва се държеше на краката си. Андолини беше сигурен, че ще го убият, независимо от разиграваната в момента комедия. Усещаше болка в тила от стегнатите си вратни мускули, напрегнати в очакване на изстрела. Проклинаше собствената си привързаност, която го беше накарала да подцени Джулиано. Все още беше в шоково състояние от бързата екзекуция на двамата picciotti.

Старецът разбра, че смъртна опасност грози приятеля му, и се обърна към сина си:

— Тури, никога не съм те молил за услуга. Дори да имаш нещо против този човек, прости му и го остави да си отиде. Той се отнасяше добре към мен, когато бяхме в Америка, и изпрати подарък за кръщенето ти. Вярвам му и ценя неговото приятелство...

— Щом гарантираш за него, той ще бъде наш почетен гост — каза Джулиано. — Стига да иска, може да остане в бандата.

Отведоха бащата с кон до Монтелепре, за да спи в собственото си легло. Едва тогава Джулиано се обърна към Андолини.

— Убеден съм, че ти си предал Канделерия. Бил си доносник на дон Кроче, изпратен с цел да проникне в бандата. Само след месец са убили Канделерия. Но неговата вдовица те помни. Тя ми разказа всичко — не ми беше трудно да разбера какво се е случило. Сицилианците умеят да разгадават тайните на предателството. Започват да изчезват цели банди. Полицаяте изведнъж стават много умни. Седя на скалата и прекарвам дните си в размисъл. Мисля си, че властите в Палермо никога не са били толкова умни. По-късно разбирам, че министърът на правосъдието в Рим и дон Кроче са много близки. Известно е, че донът е умен колкото двамата, взети заедно. Значи именно той отстранява бандитите по поръчение на правителството. Казвам си, че скоро ще дойде и моят ред. Очаквам с нетърпение хората му и се питам защо донът се бави. Тъй като, колкото и нескромно да звучи, аз съм най-едрата му плячка. И ето че днес забелязвам с бинокъла си вас тримата. Казвам си: „Ето, Malpeolo се завръща. Ще ми бъде драго да го видя.“ Но въпреки всичко трябва да те убия. Не искам да разстройвам баща си, затова тялото ти просто ще изчезне.

Стефан Андолини беше толкова възмутен, че за миг забрави страха си.

— Нима ще измамиш собствения си баща? — извика той. — И ти дръзваш да се наречеш истински сицилианец! — той плюна в краката на Джулиано. — Хайде, убий ме и върви по дяволите!

Пишота, Теранова и Пасатемпо също бяха поразени. Но Джулиано ги бе изненадвал неведнъж. Човекът, който се гордееше с честността си, винаги държеше на думата си и се бореше за справедливост, беше способен внезапно да се промени и да извърши нещо чудовищно. Те нямаха нищо против да убие Андолини —

можеше да застреля стотици хиляди като него. Но намираха за неппростимо да се отрече от даденото пред баща си обещание.

Единствено ефрейтор Силвестро го разбра.

— Той няма право да изложи на опасност живота ни само заради доброто сърце на баща си — каза старият войник.

— Покай се пред бога — спокойно се обърна Джулиано към червенокосия.

После направи знак на Пасатемпо и добави:

— Имаш на разположение пет минути.

Червеникавата коса на Андолини настръхна.

— Говорете с абат Манфреди, преди да ме убиете — отчаяно извика той.

Джулиано смаяно го изгледа и червенокосият изрече на един дъх:

— Веднъж си казал на абата, че си му задължен до гроб и винаги можел да разчита на услугите ти.

Джулиано добре помнеше обещанието си, но как този тип беше узнал за това?

— Да отидем при него и той ще те помоли да пощадиш живота ми — продължи Андолини.

— Тури, ще изгубим цял ден, докато получим отговора на абата — презрително каза Пишота. — Нима думата на настоятеля е по-важна за теб от молбата на собствения ти баща?

Но Джулиано отново ги смая.

— Завържи ръцете и краката му така, че да може да се движи. Дай ми охрана от десет души. Лично аз ще го заведа в манастира и ако абатът не се застъпи за него, Андолини ще трябва да се приготви за последната си изповед. Лично аз ще го застрелям и ще предам тялото му на монасите, за да го погребат.

Джулиано и хората му пристигнаха в манастира при изгрев-слънце, когато монасите тръгваха на работа в полето. Младежът ги наблюдаваше с усмивка. Нима бяха изминали само две години, откакто, облечен в кафяво расо и нахлупил смешната черна шапка, отиваше заедно с тях на полето? Кой би помислил тогава, че ще стане толкова жесток? Усети носталгия по онези мирни дни, когато все още бе неизвестно селянче.

Самият настоятел им отвори вратата. Високият, облечен в черно старец се поколеба при вида на арестувания, после разтвори обятията си. Стефан Андолини се хвърли в прегръдките му, целуна го по двете бузи и извика:

— Отче, тези хора искат да ме убият, само ти можеш да ме спасиш.

Абатът кимна, и протегна ръце към Джулиано — двамата се прегърнаха. Сега Джулиано разбра всичко. Думата „отче“ не беше обръщение към свещеник — така се обръщаше син към родния си баща.

— Моля те да пощадиш живота на този човек — каза абат Манфреди. — Считай, че ми правиш лична услуга.

Джулиано освободи Андолини от въжетата и каза:

— Той е ваш.

Краката на Андолини се огънаха, почувствува се безкрайно немощен от облекчение и слабичкият абат трябваше да го подкрепя по пътя към сградата.

— Елате в трапезарията — рече настоятелят. — Ще донесат храна на хората ти, а ние тримата ще обсъдим положението.

След това се обърна към Андолини:

— Синко, опасността още не е минала. Как ще реагира дон Кроче, когато узнае за това? Трябва да измислим някакво разрешение, иначе си загубен.

Абатът имаше собствена малка стая, в която тримата се разположиха удобно. Донесоха хляб и сирене за Джулиано и Андолини.

— Ето плода на един от многобройните ми грехове — обърна се абатът с тъжна усмивка към Джулиано. — Станах баща, когато бях много млад. Ех, никой не знае на какви изкушения е подложен енорийският свещеник в Сицилия! Не можах да им устоя. Скандалът беше потулен и момичето се ожени за Андолини. Излезе ми доста скъпо, но успях да направя кариера в църквата. Каква ирония на съдбата: всевишният пожела моят син да стане убиец. Длъжен съм да нося кръста си, въпреки че това не е единственият грях, за който ще трябва да отговарям.

Абатът строго се обърна към Андолини.

— Слушай ме внимателно, синко. За втори път ти спасявам живота. Разбери, че сега трябва да си верен само на Джулиано. Не можеш да се върнеш при дона. Той ще се запита защо Тури те е пощадил, след като е убил другите двама. Ще те заподозре в предателство, а това означава сигурна смърт за тебе. Трябва да разкажеш всичко на дон Кроче и да поискаш разрешението му да останеш в бандата на Джулиано. Обещай, че ще му даваш сведения и ще служиш за връзка между „Приятелите на приятелите“ и армията на Тури. Лично аз ще отида при дона и ще му изтъкна предимствата на това наше решение. Ще му кажа, че ще бъдеш верен на Джулиано, без това да бъде в негов ущърб. Той ще се надява, че все някога ти ще предадеш човека, който току-що спаси живота ти. Но обещавам, че ако измамиш Джулиано, ще те прокълна завинаги. Ти ще отнесеш в гроба проклятието на своя баща.

Настоятелят каза на Джулиано:

— Скъпи Тури, трябва да те помоля за още една услуга. Приеми сина ми в бандата. Той ще се сражава редом с тебе, ще се подчинява на заповедите ти. Обещавам, че ще ти бъде верен.

Джулиано внимателно обмисли предложението на настоятеля. Сигурен бе, че след време ще спечели обичта на Андолини, който явно бе много предан на абата. Опасността да бъде предаден от червенокосия беше минимална и лесно можеше да се избегне. Стефан Андолини щеше да бъде ценен помощник и още по-ценен източник на информация за империята на дон Кроче.

— Какво ще кажеш на дона? — запита Джулиано.

Абатът се замисли.

— Не зная, въпреки че имам известно влияние над него. Ще вземем окончателно решение след разговора ми с дон Кроче. Приемаш ли сина ми в бандата?

— Да, но само от уважение към вас и защото държа на думата си — отвърна Джулиано. — Но ако ме предаде, дори вашите молитви няма да го спасят от ада.

Стефан Андолини винаги бе живял в свят, където бе непозната думата „доверие“. Ето защо с течение на годините лицето му се бе превърнало в маска на убиец. Той знаеше, че в бъдеще ще прилича на

акробат, чийто живот винаги виси на косъм. Никога нямаше да бъде в безопасност. Успокояваше го само мисълта за доброто сърце на Джулиано, но все пак нямаше никакви илюзии — младият бандит беше единственият човек, от когото се страхуваше.

От този ден Стефан Андолини стана член на бандата на Джулиано. През следващите години се прочу със своята кръвожадност и набожност и прякорът му Fra Diavollo стана известен на всички в Сицилия. Набожността му се проявяваше в това, че всяка неделя ходеше на литургия. Обикновено отиваше във Вилаба, където свещеник бе отец Бениамино. В изповедалнята му нашепваше тайно сведения за бандата, които трябваше да бъдат предадени на дон Кроче. Но никога не разкриваше онова, което Джулиано му бе забранил да споменава.

ТРЕТА КНИГА
МАЙКЪЛ КОРЛЕОНЕ 1950

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Фиатът заобиколи Трапани и се понесе по успореден на брега път. Майкъл Корлеоне и Стефан Андолини спряха пред голяма вила, в чиято градина се виждаха още три по-малки сгради. Вилата беше обградена от висока стена с една врата откъм плажа. Двама души охраняваха входа, зад тях Майкъл успя да различи трети — широкоплещест шишко, чийто спортен костюм и риза от трико с отворена яка изглеждаха необичайни за тези места. Докато чакаше да отворят вратите, Майкъл забеляза широката усмивка на лицето му и с изненада разбра, че това е Питър Клеменза.

Клеменза бе дясната ръка на Кръстника. Какво правеше тук? Майкъл го бе видял за последен път през онази фатална нощ, когато Клеменза скри в тоалетната на ресторанта пистолета, послужил за убийството на полицейския капитан и Солоцо. Той никога нямаше да забрави изпълнения с тъга поглед на Клеменза през онази нощ преди повече от две години. Сега старият мафиоз изглеждаше искрено зарадван от срещата им. Той измъкна Майкъл от малкия фиат и едва не го задуши в мечешката си прегръдка.

— Майкъл, не мога да ти опиша колко съм щастлив, че те виждам. След толкова години мога да ти кажа колко се гордея с тебе. Свърши чудесна работа. Сега идва краят на мъките ти. След седмица ще бъдеш при семейството си — какъв празник ще бъде това за всички, които те очакват!

Без да го изпуска от могъщите си обятия, Клеменза хвърли изпълнен с обич поглед към лицето на младежа и забеляза огромната промяна. Майкъл вече не бе само един млад герой от войната. Годишите, прекарани в Сицилия, го бяха превърнали в мъж. Лицето му вече не бе открито, то носеше горделивото, затворено изражение на истински сицилианец. Сега можеше да заеме законното си място в клана.

Майкъл също се радваше да види огромния шишко с грубо издялано лице. Той гореше от нетърпение да научи новини за семейството си. Клеменза каза, че баща му се е възстановил след

неуспешния опит да го ликвидират, но здравето му все още било разклатено.

— Никак не е здравословно да надупчат тялото ти с куршуми — рече мафиозът и тъжно поклати глава. — Но това не му се случва за първи път. Баща ти е силен като бик и скоро ще се оправи. Но родителите ти са съкрушени от смъртта на Съни. Беше жестоко, Майки... тялото му беше буквално насечено от изстрелите на автоматите им. Не беше честно да постъпват така, това беше гаден номер. Но ние имаме готов план и баща ти ще ти го съобщи веднага щом се върнеш. Всички те очакват с нетърпение.

Стефан Андолини кимна на Клеменза — явно се познаваха. После протегна ръка на Майкъл и каза, че имал работа в Монтелепре.

— И запомни, че каквото и да се говори, винаги съм бил верен на Тури Джулиано и той ми имаше пълно доверие — каза той. — Ако някой го предаде, това няма да съм аз. Няма да предам и тебе.

Той почти заекваше от желание да докаже искреността си и Майкъл му повярва.

— Защо не си починеш и не хапнеш нещо? — попита той.

Стефан Андолини поклати глава, качи се във фиата и излезе на заден ход през вратите, които моментално с трясък се затвориха след него.

Клеменза поведе Майкъл към вилата. Въоръжени мъже охраняваха високата стена, патрулираха по брега и държаха под наблюдение подстъпите към вилата. Малко пристанище се простираше по посока на далечните африкански брегове. Там стоеше голям катер, на който се развяваше италианският флаг.

Във вилата ги посрещнаха две облечени от глава до пети в черно старици. Даже лицата им бяха почернели от слънцето. Клеменза им нареди да занесат купа с плодове в стаята на Майкъл.

Терасата на стаята гледаше към синьото Средиземно море, което сякаш се разделяше на две, когато върху повърхността му паднеше слънчев лъч. На хоризонта се виждаха рибарски лодки със сини и червени платна — те подскачаха върху вълните като пъстри топки. На терасата имаше покрита, с тъмнокафява покривка маса и двамата се разположиха до нея. На масата се виждаха каничка с еспресо и бутилка червено вино.

— Изглеждаш уморен — каза Клеменза. — Почини си добре, после ще ти обясня всичко подробно.

— Наистина имам нужда от почивка — промърмори Майкъл. — Но първо ми кажи как е майка ми?

— Добре е — отвърна Клеменза. — Очаква с нетърпение завръщането ти. Не трябва да я разочароваме, ще ѝ дойде много след онова, което се случи със Съни.

— Сигурен ли си, че баща ми се е възстановил напълно? — запита Майкъл.

Клеменза се засмя, смехът му беше неприятен.

— Разбира се — отвърна той. — Петте семейства много скоро ще го почувствуват. Баща ти чака само твоето завръщане, Майк. Той има големи планове за тебе, нямаме право да излъжем очакванията му. Така че не се притеснявай за Джулиано — появи ли се, ще го вземем с нас, но ако продължава с номерата си, ще остане тук.

— Такива ли са нарежданията на баща ми?

— Всеки ден в Тунис пристига със самолет куриер и аз отивам дотам с катера, за да говоря с него. Такива заповеди получих вчера. Отначало дон Кроче трябваше да ни помогне, поне така ми каза вчера баща ти, когато тръгнах от Щатите. Но знаеш ли какво се е случило в Палермо вчера след заминаването ти! Някой се опитал да очисти дон Кроче. Нападателят се прехвърлили през стената на градината и убили четирима телохранители. Но донът успял да се измъкне. Какво, по дяволите става тук?

— Боже господи! — възкликна Майкъл.

Спомни си засилената охрана пред хотела и многобройните телохранители в градината.

— Мисля, че това е работа на нашия приятел Джулиано. Надявам се, че вие с баща ми знаете какво правите! Много съм уморен, не мога да разсъждавам.

Клеменза се изправи и го потупа по рамото.

— Почини си, Майки — каза той. — Когато се събудиш, ще те запозная с моя брат. Той е велик човек като баща ти и е също тъй умен и упорит като него. Брат ми е господар на този край, не се притеснявай за дон Кроче.

Майкъл се съблече и си легна. Не беше мигнал повече от тридесет часа, но умът му нямаше покой и не позволяваше на тялото

му да отдъхне. През тежките дървени капаци усещаше топлината на утринното слънце. Въздухът беше изпълнен с тежката миризма на цветя и лимонови дръвчета. Пред очите му се редяха събитията от последните няколко дни. Как бе възможно Пишота и Андолини да се движат така свободно? Защо Джулиано бе решил да урежда сметките си с дон Кроче по най-неподходящото време?

Един истински сицилианец не би трябвало да допуска такава грешка. Наистина, младежът бе прекарал седем години в планината и сигурно му беше омръзнало. Навярно искаше да заживее нормално — разбира се, не тук, а в Америка. Несъмнено беше решил да замине, иначе нямаше да изпраща през океана бременината си годеница. Внезапно в ума му проблесна отговорът на всички загадки — Джулиано се готвеше за последна битка, той не се страхуваше да умре на родна земя. Сега се разплитаха последните нишки на много тайни планове и заговори, за които той, Майкъл, не знаеше нищо. Трябваше да действа много предпазливо, защото нямаше намерение да умира в Сицилия. Той не беше част от легендата за Джулиано.

Майкъл се събуди в огромната спалня и отвори капациите — прозорците гледаха към бял каменен балкон, залян от утринното слънце. Долу Средиземно море простираше до хоризонта тъмносините си води. Рибарски лодки с алени платна браздяха вълните и изчезваха в далечината. Майкъл им се полюбува няколко минути, омагьосан от красотата на морето и величествените скали край Ериче, които се извисяваха на северния бряг.

Стаята беше претъпкана с грубо изработени мебели. На масата имаше син емайлиран леген и кана с вода, на гърба на стола беше праметнат бежов пешкир. Стените бяха украсени с картини, изобразяващи различни светци и Дева Мария с младенца в ръце. Майкъл наплиска лицето си и излезе от стаята. Долу го чакаше Питър Клеменза.

— Сега изглеждаш по-добре, Майки — каза той. — Една солидна закуска ще възвърне силите ти и тогава ще говорим делово.

Той заведе Майкъл в кухнята, където имаше дълга дървена маса. Едва бяха успели да седнат, когато до печката като по магия се появи облечена в черно старица, която им наля кафе и сложи на масата чинии

с яйца и наденици. От фурната извади голям кръгъл хляб с хрускава коричка, след което изчезна в съседната стая, без да отговори на Майкъл, който ѝ благодари за закуската. В същия момент в кухнята влезе някакъв по-възрастен от Клеменза човек, който много си приличаше с него. Това можеше да бъде само дон Доминик, братът на Питър Клеменза. Дон Доминик беше облечен коренно различно от своя брат. Носеше черен кадифен панталон, напъхан в груби кафяви ботуши, бяла копринена риза с къдрици на маншетите и дълга черна жилетка. На главата си имаше шапка с къса козирка. В дясната си ръка носеше камшик, който небрежно захвърли в ъгъла. Майкъл се изправи и дон Доминик Клеменза приятелски го прегърна.

Той седна на масата и Майкъл тайно го огледа. Дон Доминик притежаваше вродено достойнство и повелително изражение, които напомниха на младежа за неговия баща, още повече че донът имаше същите старомодни изискани обноски. Питър Клеменза очевидно изпитваше страхопочитание пред дон, който се отнасяше към него със снизходителната привързаност на по-голям брат към малко лекомислен младеж. Майкъл беше поразен, но същевременно го досмеша. Питър Клеменза бе най-довереният човек на баща му и най-жестокият от неговите саро regime в Америка.

— Майкъл, за мен е голяма чест и удоволствие, че дон Корлеоне ме помоли да се погрижа за тебе — сериозно произнесе дон Доминик, въпреки че в очите му проблясваше весело пламъче. — Ти можеш да удовлетвориш любопитството ми. Верни ли са твърденията на моя некадърен брат, който се опитва да ме убеди, че бил много високопоставен в Америка? Нима е възможно малкото ми братче, което и до днес не може да заколи както трябва прасе, да бъде дясната ръка на дон Корлеоне? Той ми разправя, че имал повече от сто души подчинени. Как да му повярвам?

Но докато говореше, той добродушно потупа брат си по рамото.

— Да, всичко това е вярно — отвърна Майкъл. — Баща ми непрекъснато твърди, че без твоя брат и до ден-днешен щял да продава зехтин.

Всички се разсмяха.

— А пък аз щях да прекарам живота си по затворите — каза Питър Клеменза. — Той ме научи как да си служа със сивото си вещество, не само с пистолета.

— Аз съм само един беден селянин — въздъхна дон Доминик. — Вярно е, че селяните идват да се съветват с мен и в Трапани се говори, че съм важна персона. Нареккоха ме „Отстъпника“, защото не превивам гръб пред дон Кроче. Може би постъпвам глупаво и на мое място Кръстникът щеше да намери общ език с него, но за мен това е невъзможно. Може да съм отстъпник, но само за нечестните хора. Дон Кроче продава сведения на правителството — за мен това е позорно. Нищо не може да се сравни със старите методи, както сам ще се увериш, след като прекараш тук няколко дни.

— Не се съмнявам — отвърна Майкъл. — Освен това искам да ви благодаря за помощта.

— Извинявай, но имам много работа — каза дон Доминик, вдигна камшика си от земята и се отправи към вратата. — Повикай ме, ако имаш нужда от нещо.

— Майкъл, баща ти се съгласи да помогне за бягството на Тури Джулиано от приятелски чувства и от уважение към неговия баща — каза Питър Клеменза. — Но твоята безопасност е по-важна. Кръстникът все още има врагове тук. Джулиано разполага с една седмица, за да те намери. Но имам нареждания да заминеш за Щатите сам, ако той не се появи в уговореното време. В Африка ни чака самолет, който е готов да излети веднага — трябва само да наредиш.

— Пишота обеща да доведе много скоро Джулиано — каза Майкъл.

Клеменза подсвирна.

— Ти си видял Пишота? Знаеш ли, че след Джулиано той е най-търсеният човек от полицията в Сицилия? Как е успял да слезе от планината?

Майкъл вдигна рамене и отговори:

— Има специален пропуск, подписан от министъра на правосъдието. Това е едно от нещата, които ме тревожат.

Питър Клеменза кимна в знак на съгласие.

— Какво ще кажеш за онзи тип Андолини, който ме доведе тук? — продължи Майкъл. — Познаваш ли го, Пит?

— Да, работеше за нас в Ню Йорк, няколко пъти му поверяваха леки задачи. Виж, бащата на Джулиано бе съвсем различен — много сериозен и истински артист в професията си. И двамата сглупиха, че се върнаха. Но почти всички сицилианци са такива. Не могат да забравят

вонящите си къщички. Този път взех със себе си двама помощници. Кракът им не бе стъпвал на острова повече от двадесет години. Разходихме се из околността на Ериче — много красиво градче. Вървахме сред стотиците овци по ливадите, отпивахме от бутилката вино и в един момент всички изпитахме нужда да се облекчим. Когато свършихме, онези, двамата подскочиха близо три метра и извикаха: „Да живее Сицилия!“ Но какво да се прави, те са си такива — остават сицилианци до гроба си.

— Вярно е — каза Майкъл. — Все пак разкажи ми нещо за Андолини.

Клеменза вдигна рамене.

— Той е братовчед на баща ти. През последните пет години беше един от най-доверените хора на Джулиано, но преди това бе близък с дон Кроче. Във всеки случай е много опасен.

— Андолини ще доведе тук годеницата на Джулиано — каза Майкъл. — Тя е бременна. Трябва да я заведем в Щатите, откъдето ще изпрати кодирано съобщение до Джулиано, че пътят е чист. Едва тогава той ще дойде при нас. Обещах да го направим, нали не възразяваш?

Клеменза удивено подсвирна.

— Никога не бях чувал, че Джулиано имал приятелка. Но предложението е осъществимо.

Те излязоха в голямата градина. Майкъл видя охраната пред вратата, по плажа се разхождаха най-малко шестима въоръжени мъже. Големият катер все още стоеше в пристанището.

В градината видяха група хора, които явно искаха да разговарят с Питър Клеменза. Бяха около двадесет души — типични сицилианци с прашни дрехи и широкополи шапки, жалки подобия на дон Доминик.

В един ъгъл на градината, под лимоново дръвче, имаше кръгла дървена маса, заобиколена от бамбукови столове. Клеменза и Майкъл се настаниха удобно и мафиозът направи знак на събралите се хора. Един от тях се приближи и седна. Клеменза започна да го разпитва. Женен ли е? Има ли деца? Откога работи при дон Доминик? Има ли роднини в Трапани и кои са те? Искан ли да опита щастieto си в Америка? На последния въпрос всички неизменно отвърщаха утвърдително.

Облечена в черно старица донесе огромна кана вино, в което бяха нарязани пресни лимони, после — поднос с чаши. Клеменза предлагаше чаша вино и цигара на всеки един, когото разпитваше. Когато свърши и последният от групата напусна градината, той се обърна към Майкъл.

— Мислиш ли, че някой от тях е неподходящ? Майкъл вдигна рамене и каза:

— Сториха ми се еднакви — всички искат да отидат в Америка.

— Имаме нужда от свежа кръв — каза Клеменза. — Загубихме много хора, не е изключено да загубим и други. Всеки пет години идвам тук и взимам със себе си дванадесет души, които лично обучавам. Започвам с леки задачи: инкасиране на плащанията, заплашване на непокорните, охрана. Поставям на изпитание тяхната преданост. Когато преценя, че са подготвени, им давам възможност за изява, но го правя много предпазливо. Всички, достигнали до този стадий на обучение, знаят, че ако останат верни, ще бъдат осигурени до края на живота си. На всеки един е известно, че набирам хора за семейство Корлеоне, и искат да говорят с мен. Но брат ми ги избира, никой не идва при мен без негово съгласие.

Майкъл хвърли поглед към пъстроцветната градина, където се разнасяше ароматът на лимоновите дръвчета, към изкопаните от развалините древни статуи на богове и към по-новите статуи, изобразяващи светци, към розовата стена около вилата. Стори му се, че обстановката е напълно подходяща за избиране на дванадесетте апостола на организираната престъпност.

Късно следобед малкият фиат отново се появи пред вратата и охраната му направи знак да влезе. Зад волана беше Андолини, а до него седеше момиче с дълга, смолисточерна коса и изящно овално лице на мадона. Когато слезе от колата, Майкъл видя, че е бременна; въпреки че, подобно на всички сицилианки, момичето беше облечено в широка и скромна рокля, тя не беше черна, а бе ушита от някакъв отвратителен плат на бели и розови цветя. Но момичето беше толкова красиво, че роклята не се забелязваше.

Майкъл с изненада видя как от задната врата слезе Хектор Адонис. Той представи девойката, която се казваше Юстина. Тя не се

отличаваше със срамежливост, характерна за младите момичета. Макар че бе едва седемнадесетгодишна, лицето ѝ бе на зряла жена, която не е била пощадена от изпитанията на живота. Тя внимателно огледа Майкъл, сякаш искаше да познае по лицето му дали е предател, след това кимна за поздрав.

Една от стариците я поведе към определената за нея стая. Андолини измъкна багажа ѝ от колата — малък куфар, който Майкъл занесе в къщата.

Вечеряха всички заедно, с изключение на Андолини, който си тръгна. Хектор Адонис остана във вилата. На масата обсъждаха плановете за изпращане на Юстина в Америка. Дон Доминик съобщи, че катерът можел да потегли незабавно за Тунис — винаги имали готовност, защото не знаеха кога ще се появи Джулиано — тогава нямаше да има време за губене.

— Кой знае какви опасни „приятели“ ще го последват? — с лека насмешка рече дон Доминик.

Питър Клеменза заяви, че щял да придружи Юстина до Тунис, лично да я качи на самолета и да осигури специалните документи за безпрепятственото ѝ влизане в Щатите. После щял да се върне във вилата.

Юстина щеше да изпрати закодирано съобщение веднага след пристигането си в Америка. Тогава щеше да започне крайната фаза на операцията за спасяването на Джулиано.

Девојката се хранеше мълчаливо. Дон Доминик я запитва дали има сили да замине още същата нощ, след като бе прекарала целия ден в пътуване.

Когато чу отговора на младото момиче, Майкъл разбра защо Джулиано беше привлечен от нея. Искрящите черни очи, упоритата уста, решително повдигнатата брадичка и повелителният ѝ глас издаваха типичната за сицилианките сила на духа.

— Пътуването е много по-леко от работата на нивата и не толкова опасно, както укриването — отвърна тя. — Спала съм в планината и на полето, заедно с овците, защо да не спя на катера или в самолета? Сигурно няма да бъде толкова студено.

Юстина изрече тези думи с типичен за младостта ѝ горделив тон, но ръцете ѝ трепереха, когато посегна към чашата си.

— Безпокоя се само за Тури — продължи тя. — Дали ще успее да избяга? Защо не тръгна с мен?

— Юстина, неговото присъствие можеше да те изложи на опасност — меко каза Хектор Адонис. — Той се придвижва много по-трудно — необходимими са по-строги мерки за сигурност.

— Катерът тръгва призори — рече Питър Клеменза. — Може би трябва да си починеш.

— Не съм уморена, освен това съм прекалено развълнувана, за да заспя — отвърна Юстина. — Може ли да пийна още малко вино?

Дон Доминик ѝ наля пълна чаша.

— Пийни си, полезно е за детето и ще ти помогне да заспиш. Джулиано предаде ли ти някакво съобщение за нас?

— Не съм го виждала от няколко месеца — тъжно се усмихна Юстина. — Той се доверява само на Аспану Пишота. Не защото се страхува, че ще го предам, но аз съм неговата слабост, заради която може да попадне в клопка. Всичко това е прочел в книгите, където любовта към една жена става причина за смъртта на героя. Той счита любовта си към мен за своя ахилесова пета и никога не ми доверява плановете си.

Майкъл изгаряше от любопитство да научи нещо повече за младия бандит, какъвто може би щеше да стане и самият той или Съни, ако дон Корлеоне беше останал в Сицилия.

— Как се запознахте с Тури? — запита той.

— Влюбих се в него още когато бях единадесетгодишна — отвърна Юстина и се засмя. — Това се случи преди около седем години, когато Тури беше още начинаещ бандит, но вече беше известен в нашето градче. Братчето ми и аз помагахме на баща ни на нивата. Татко ни даде няколко банкноти и поръча да ги занесем вкъщи. Но ние бяхме глупавички и не ги скрихме — вървахме и ги размахвахме, защото никога не бяхме държали толкова пари в ръцете си. По пътя ни срещнаха двама карабинери, взеха парите и започнаха да ни се подиграват, когато се разплакахме. Не знаехме какво да правим: страхувахме се да се приберем вкъщи или да се върнем при баща ни. В този момент от храсталаците излезе младеж. Той бе по-висок и поширокоплещест от повечето сицилианци. Приличаше на американските войници, които бяхме виждали по време на войната. Носеше автомат, но кафявите му очи бяха добри — беше много красив.

„Деца, защо плачете в такъв прекрасен ден? — запита той. — А вие, госпожице, ще развалите хубавото си личице и никой няма да се омъжи за вас.“ Но той се смееше и разбрахме, че неизвестно защо, беше радостен от нашата среща. Когато му разказахме за случилото се, младежът отново се засмя и каза, че винаги трябва да се пазим от карабинерите и това ще бъде добър урок за нас. После подаде на брат ми дебела пачка пари, а на нас заръча да предадем на татко бележка, чието съдържание помня и досега: „Не се карайте на хубавите си деца, които ще бъдат ваша радост и утеха на старини. Дадох им повече пари, отколкото сте загубили. Помнете, че от днес вие и вашите деца сте под закрилата на Джулиано.“ Това написано с големи букви име ми се стори толкова прекрасно, че в продължение на цели месеци виждах в сънищата си само тази дума: Джулиано. Обикнах го най-много заради удоволствието, с което правеше добрини. Той искрено се радваше, когато можеше да помогне някому. Тури не се е променил — и досега изпитва по-голямо удоволствие да дава, отколкото да получава. Ето защо сицилианците го обичат.

— Не и след случилото се при Портела дела Джинестра — промълви Адонис.

Юстина сведе очи и разпалено отвърна:

— Все още го обичат.

— Как се срещнахте отново? — побърза да попита Майкъл.

— По-големият ми брат беше негов приятел — отвърна момичето. — Не съм сигурна, но ми се струва, че баща ми беше член на бандата. Само семейството ми и помощниците на Тури знаят, че сме женени. Джулиано ги накара да се закълнат, че ще го запазят в тайна, защото се страхуваше, че полицията може да ме арестува.

Всички я погледнаха изумено. Юстина измъкна от пазвата си портмоне, където пазеше написан на плътна кремава хартия документ, прикрепен с голям печат. Подаде го на Майкъл, но Хектор Адонис го взе и го прочете.

— Утре ще бъдеш в Америка — усмихнато каза той. — Мога ли да съобщя радостната новина на родителите на Тури?

— Те мислеха, че не сме женени — каза Юстина и се изчерви. — Знаеха, че съм бременна, и имаха лошо мнение за мене. Да, непременно им кажете.

— Виждали ли сте скритото Завещание на Тури? — запита Майкъл.

Юстина поклати глава.

— Не, той никога не ми е говорил за него.

Лицето на дон Доминик се помрачи, но по него се четеше любопитство. Явно бе слушал за Завещанието, но не го одобряваше, помисли си Майкъл. Колцина ли знаеха за това Завещание? Навярно обикновените хора не подозираха за неговото съществуване. То беше известно само на римското правителство, на дон Кроче и на семейството на Джулиано, както и на най-близките му съмишленици.

— Дон Доминик, ще ми разрешите ли да се възползувам от гостоприемството ви, докато получим потвърждение от Америка за благополучното пристигане на Юстина? — попита Хектор Адонис. — Веднага след това ще изпратя съобщение на Джулиано. Навярно няма да ви притеснявам повече от една нощ.

— Това ще бъде чест за мен, драги професоре — пламенно възкликна дон Доминик. — Останете тук, докато желаете. — А сега е време да си лягаме. Нашата млада синьора трябва да поспи преди дългото пътуване, а аз съм прекалено стар, за да прекарвам безсънни нощи.

Той добродушно ги подкани, като размахваше ръце — приличаше на голяма птица. Донът хвана под ръка Хектор Адонис и го поведе към стаята му, като даваше нареждания на старите прислужнички да се погрижат за останалите гости.

Когато Майкъл се събуди, Юстина беше заминала.

Наложи се Хектор Адонис да остане във вилата две нощи, след което се получи писмо, което потвърждаваше пристигането на Юстина в Америка. Професорът с удовлетворение откри условната дума в съобщението. Преди да замине, той пожела да говори насаме с Майкъл.

Майкъл бе прекарал тези два дни в напрежение — нямаше търпение да се прибере по-скоро у дома. Описанието на Питър Клеменза на убийството на Съни всяваше у Майкъл лоши предчувствия за съдбата на Джулиано. В мислите му образите на Съни и Джулиано се преплитаха по странен начин. Те малко си приличаха

— и двамата бяха необикновено жизнени и властни. Джулиано беше връстник на Майкъл и последният беше заинтригуван от славата на бандита. Сърцето му тревожно се свиваше при мисълта, че най-сетне ще се срещнат. Питаше се как баща му възнамерява да използва Джулиано. Безсъмнено Кръстникът преследваше някаква цел, в противен случай задачата на Майкъл да заведе бандита в Щатите беше безсмислена.

Майкъл и Хектор Адонис се отправиха към брега. Въоръжените пазачи ги поздравиха без следа от насмешка към niskия ръст на елегантно облечения професор. Катерът се бе върнал и сега Майкъл забеляза, че беше с размерите на малка яхта. Хората на борда му бяха въоръжени с лупари и автомати.

Юлското слънце жарко припичаше, морето бе толкова синьо и спокойно, че отразяваше лъчите като метален щит. Майкъл и Адонис седнаха на сгъваемите столове на кея.

— Преди да замина, ще ви дам още едно поръчение — тихо каза професорът. — То е изключително важно за Джулиано.

— Ще го изпълня на драго сърце — отвърна Майкъл.

— Трябва незабавно да изпратите на дон Корлеоне Завещанието на Джулиано — каза Адонис. Той знае как да го използва. Ще намери начин да съобщи на дон Кроче и римското правителство, че Завещанието се намира в сигурни ръце в Америка. Тогава те няма да посмеят да докоснат Джулиано и ще го оставят да избяга.

— Носите ли го? — попита Майкъл.

Дребничкият човечец лукаво се усмихна, после избухна в смях.

— Завещанието е у вас — отвърна той.

Майкъл го изгледа с недоумение.

— Погрешно са ви информирали. Никой не ми го е давал.

— Дадоха ви го — настоя Хектор Адонис.

Той приятелски улови Майкъл под ръка и младежът забеляза малките му, тънки като на дете пръсти.

— Даде ви го Мария Ломбардо, майката на Джулиано — продължи Адонис. — Само ние двамата знаем къде се намира то. Дори Пишота е в неведение.

Той забеляза озадачения поглед на Майкъл и побърза да добави:

— Завещанието е в черната мадона. Тя наистина е била фамилно притежание в продължение на десетилетия и действително е ценна. Но

това е копие — статуетката е куха. Завещанието е написано на много тънка хартия и всеки лист носи подписа на Джулиано. Аз му помогнах да го напише. Освен него има и някои разобличаващи документи. Тури предчувствуваше какво може да се случи и беше взел предпазни мерки. Въпреки младостта си той е отличен стратег.

— А майка му е велика актриса — засмя се Майкъл.

— Всички сицилианци са такива — каза Адонис. — Няма доверие на никого и умеят да прикриват чувствата си. Бащата на Джулиано никога няма да предаде сина си, но неволно може да се изпусне. Пишота е най-верният приятел на Тури от детинство, Стефан Андолини спаси живота му в битка с карабинерите, но хората се променят с времето или когато са подложени на мъчения. Ето защо Джулиано предпочете да запази всичко в тайна.

— Но не се е поколебал да ви се довери — отбеляза Майкъл.

— Имах това щастие — протичко каза професорът. — Забелязвате ли колко е умен Джулиано? Поверява Завещанието на мен, а живота си — на Пишота. Ако нещо се случи с него, това означава, че и двамата сме го предали.

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

Майкъл Корлеоне и Хектор Адонис се върнаха във вилата и седнаха редом с Питър Клеменза под лимоновото дърво. Майкъл изгаряше от нетърпение да прочете Завещанието, но професорът каза, че Андолини трябвало да го отведе с колата си в Монтелепре, и младежът реши да почака, за да разбере дали няма някакво съобщение за него.

Измина повече от час. Хектор Адонис тревожно поглеждаше часовника си.

— Може би колата се е повредила. Този фиат е пред последни издихания.

Професорът поклати глава.

— Стефан Андолини е убиец по душа, но е образец на точността. Закъснява с повече от час, боя се, че нещо се е случило.

— Брат ми ще ви даде кола и шофьор — каза Питър Клеменза.

Адонис размисли и отвърна:

— Не, ще почакам. Непременно трябва да го видя.

— Имате ли нещо против да се запознаем със Завещанието без вас? — попита Майкъл. — Как се отваря статуетката?

— Разбира се, прочетете го — отвърна професорът. — Статуята е издялана от здраво дърво. Залепиха главата, след като Тури постави вътре документите. Достатъчно е да я отсечете. Мога да ви помогна, ако не разбирате почерка. Изпратете някоя прислужница да ме повика.

Майкъл и Клеменза се качиха в стаята на младежа. Статуетката беше останала в джоба му и той напълно беше забравил за съществуването ѝ. Майкъл извади черната мадона и двамата я разгледаха. Чертите ѝ бяха негроидни, но изражението ѝ беше точно както на белите мадони, които украсяваха почти всеки бедняшки дом в Сицилия. Майкъл я повъртя в ръцете си. Тя беше тежка и никой не би предположил, че е куха.

Питър Клеменза отиде до вратата и нареди нещо на прислужницата. След малко тя донесе кухненско сатърче и внимателно огледа стаята, преди да го връчи на Клеменза. Той хлопна вратата под

носа на любопитната старица. Майкъл сложи черната мадона върху масивния дървен шкаф, хвана с едната си ръка кръглата основа, а с другата улови главата на статуетката, Клеменза внимателно постави сатърчето върху шията на мадоната и с един замах на мускулестата си ръка отсече главата, която отхвъркна в другия край на стаята. От отвора се подаде привързан със сива кожена лентичка свитък.

Клеменза бе улучил точно мястото на залепването; в противен случай никога не би могъл да разсече твърдото маслиново дърво. Той остави сатърчето на масата и измъкна свитъка от обезглавената статуя. Развърза кожената лентичка и разпротря листовите върху масата. Пред очите им беше Завещанието на Джулиано. То се състоеше от петнадесет гъсто изписани с черно мастило страници. Всяка една беше подписана от Джулиано с небрежна завъртулка, с каквато се подписват кралете. Имаше и прикрепени с държавния печат документи, писма на официални бланки и нотариално заверени показания. Краищата на хартията се завиваха, запазвайки формата на кухнята, където бяха стояли досега. Майкъл притисна страниците към масата с двете части от статуетката и със сатърчето. Тържествено напълни две чаши с вино от поставената на масата кана и подаде едната на Клеменза. Те отпиха от чашите и зачетоха Завещанието.

Майкъл с удивление се питаше как този млад идеалист Джулиано бе съумял да остане жив след толкова много предателства. Самият той познаваше достатъчно добре живота и разбираше, че успехът на Джулиано се дължеше на изключителната му интелигентност и на умението му да подчинява околните на властта си.

Майкъл отново усети своето сходство с младия бандит и изпита огромно желание да му помогне.

Дневникът, в който Джулиано описваше живота си през последните години, далеч не бе най-уличаващото доказателство, но приложените към него документи можеха да предизвикат падането от власт на християндемократите. Майкъл се питаше как тези могъщи хора бяха проявили подобна непредпазливост: тук имаше подписана от кардинала записка, писмо от министъра на правосъдието, адресирано до дон Кроче, с което се искаше съдействието на мафиоза за осуетяването на манифестацията при Портела дела Джинестра — естествено, то беше написано със заобикалки, но представляваше

важна улика в светлината на последвалите събития. Всеки документ поотделно изглеждаше съвсем невинен, но взети заедно, те образуваха внушителна планина от обвинения. Имаше и писмо от принц Олорто, който високопарно превъзнасяше Джулиано и го уверяваше, че високопоставени функционери на християндемократическото правителство са обещали да направят всичко възможно за помилването на Джулиано при условие, че той изпълни исканията им. Принц Олорто твърдеше, че имал пълната подкрепа на министъра на правосъдието в Рим.

Имаше и копия от плановете за кампанията по залавяне на Джулиано, разработени от главнокомандувачия на карабинерите, които бяха предадени на бандита в замяна на извършените от него услуги.

— Не е чудно, че се страхуват да го заловят — каза Майкъл. — Джулиано може да ги унищожи с тези документи.

— Незабавно ще отпътувам за Тунис — заяви Клеменза. — Утре вечер Завещанието ще бъде в сейфа на баща ти.

Той взе обезглавената мадона и отново напъха листовите в нея, след което я сложи в джоба си.

— Да вървим — каза Клеменза. — Ако тръгна веднага, може би ще се върна утре сутринта.

На излизане от вилата Клеменза се отби в кухнята и върна сатърчето на старицата, която подозрително го огледа, сякаш търсеше следи от кръв. Тръгнаха към брега и с изненада видяха Хектор Адонис — той все още очакваше Андолини, който не се бе появил.

Дребничкият професор бе разхлабил вратовръзката си и бе свалил сакото си; въпреки че седеше под сянката на лимоновото дърво, бялата му риза беше потъмняла от пот. Беше леко пийнал — голямата кана вино върху градинската маса беше празна.

— Ето че започват предателствата — отчаяно се обърна той към Майкъл и Клеменза. — Андолини трябваше да бъде тук преди три часа. Налага се да замина за Монтелепре и Палермо, за да предупредя Джулиано.

— Не се безпокойте, професоре — добродушно каза Клеменза. — Всичко се случва — може би колата се е повредила или Андолини е бил задържан от по-наложителна работа. Той знае, че тук сте в безопасност и ще го чакате. Останете още една нощ при нас.

— Всичко ще свърши зле, всичко ще свърши зле — продължаваше да мърмори професорът.

Помоли да му дадат кола и Клеменза нареди на двама мъже от охраната да закарат Адонис, като строго им нареди да се върнат до вечерта.

Помогнаха на Адонис да се качи и го посъветваха да не се безпокои. След двадесет и четири часа Завещанието щеше да попадне в ръцете на Кръстника и Джулиано щеше да бъде в безопасност.

Колата изчезна от погледа им. Майкъл придружи Клеменза до брега и продължи да го наблюдава, докато се качи на катера, който се понесе към бреговете на Африка. На прощаване Клеменза извика:

— Ще се върна утре сутринта.

Майкъл си помисли какво ще стане, ако Джулиано е избрал точно тази нощ, за да се появи във вилата.

По-късно двете старици му поднесоха вечеря. Сетне младежът тръгна по брега, докато охраната му препречи пътя в края на имението. След няколко минути щеше да настъпи нощта. Морето пред него се разстилаше като тъмносиньо кадифе. Отдалеч, някъде зад хоризонта, долетя полъхът на африканския континент, в който се смесваха ароматът на диви цветя и миризмата на кръвожадни зверове.

Край морето цареше пълна тишина, която не бе нарушавана от оглушителното жужене на насекоми, сякаш някакъв мотор внезапно бе спрял да работи. Майкъл стоеше неподвижно на брега, наслаждаваше се на покоя и красотата на сицилианската нощ и съжаляваше обкръжените от опасности хора, които пътуваха в мрака. Джулиано се криеше в своята планина; Пишота преминаваше вражеските линии под несигурното прикритие на специалния пропуск; професор Адонис и Стефан Андолини се търсеха из прашните сицилиански пътища; носен от тъмносините вълни, Питър Клеменза пътуваше към Тунис. А къде беше дон Доминик, който така и не се появи за вечеря? Всички те приличаха на сенки в сицилианската нощ; при повторното им появяване на сцената щеше да се разиграе последното действие, което щеше да реши съдбата на Джулиано.

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

Крал Умберто II, принц Савойски, беше кротък и добродушен, обичан от народа човек, дал съгласието си за провеждането на референдум, който щеше да реши дали Италия да остане монархия. Той не искаше да запази трона си, ако народът беше против него. Кралят беше верен син на предшествениците си: Савойските принцове винаги бяха лишени от амбиции монарси — тяхното монархическо управление всъщност представляваше парламентарна демокрация. Експертите по политическите въпроси бяха сигурни, че на референдума народът ще гласува в полза на монархията.

Нямаше никакво съмнение, че гласоподавателите от Сицилия щяха да допринесат за запазване на статуквото. В този исторически момент най-влиятелните личности на острова бяха Салваторе Джулиано, чиято банда контролиреше северозападната част, и дон Кроче Мало, който заедно с „Приятелите на приятелите“ владееше останалата част от Сицилия. Джулиано не вземаше участие в предизборните машинации на нито една партия. Дон Кроче и мафията полагаха всички усилия за преизбиране на християндемократите и за запазване на монархията.

Но за всеобща изненада италианските избиратели масово гласуваха против монархията и Италия стана република. При това социалистите и комунистите получиха такава силна подкрепа, че християндемократите изгубиха повечето гласове и избирането им в правителството висеше на косъм. Съществуваше реална опасност при следващите избори властта да попадне в ръцете на безбожните социалисти. Партията на християндемократите започна да мобилизира всичките си сили.

Най-изненадващи бяха резултатите в Сицилия, където мнозинството избрани депутати бяха членове на социалистическата и комунистическата партия. И това се бе случило точно в Сицилия, където профсъюзите се считаха за дяволско творение и много предприятия и земевладелци отказваха да преговарят с тях. Какво се бе случило?

Дон Кроче беше разярен. Неговите хора бяха работили добросъвестно. Те заплашваха и всяваха страх у селяните от всички райони, но очевидно заплахите им нямаха ефект. Католическите свещеници проповядваха против комунистите, а монахините раздаваха спагети и зехтин само на онези, които обещаваха да гласуват за християндемократите. Висшето духовенство в Сицилия беше смаяно. Бяха раздадени продукти за милиони лири, но подлият сицилиански селянин излапа безплатните храни и обърна гръб на християндемократическата партия.

Министърът на правосъдието Франко Треца също беше разгневен от съотечествениците си — какво можеше да се очаква от тази пасмина предатели, които обичаха да лъжат, дори без да имат полза от това, и парадираха с честта си, въпреки че не притежаваха даже нощни гърнета. Те окончателно го извадиха от равновесие. Нима щяха да гласуват повторно за комунистите и социалистите, които искаха да унищожат семействата им и да изгонят християнския бог от всички великолепни катедрали в Италия? Само един човек можеше да отговори на този въпрос и да даде правилна насока на предстоящите избори, които щяха да решат бъдещето на политическия живот в Италия. Това беше дон Кроче Мало.

Сицилианските селяни, които бяха гласували за партиите от лявото крило и за свалянето на монархията, щяха да бъдат безкрайно удивени от факта, че са разгневили високопоставените личности. Те щяха да бъдат слисани, ако знаеха, че могъщи държави, като Съединените щати, Франция и Великобритания, се опасяват от съюзяването на Италия с Русия.

Италианските бедняци, за първи път от двадесет години получили правото на демократично гласуване, подкрепиха кандидатите на онези партии, които им обещаха правото да купят срещу минимално заплащане малко парче земя.

Но те щяха да бъдат ужасени, ако знаеха, че подкрепяйки партиите от лявото крило, бяха гласували за разрушаването на семейната структура, против Дева Мария и светата католическа църква, чиито осветени от червени свещи светци украсяваха спалните и кухните във всеки сицилиански дом; щяха да бъдат ужасени, ако

знаеха, че са гласували за превръщането на техните катедрали в музеи и за прогонването на любимия им папа от Италия.

Да, сицилианците гласуваха за хората, които им обещаваха парче земя, не за конкретна политическа партия. Те не можеха да си представят по-голямо щастие от възможността да обработват собствената си нива и сами да се разпореждат с продуктите на своя труд, добити с пот на челото. Тяхната представа за рая се състоеше в притежаването на няколко акра земя, засята с пшеница, зеленчукова градина върху планинския склон, мъничко лозе и маслиново и лимоново дръвче.

Министърът на правосъдието Франко Треца бе роден в Сицилия. Той бе истински антифашист, прекарал известно време в затворите на Мусолини, след което успял да избяга в Англия. Министърът беше висок, с аристократична външност и гарваново черна коса, въпреки че в брадата му проблясваха сребърни нишки. Той беше истински герой, но и стопроцентов бюрократ и политикан, което го правеше много опасен.

Огромната му канцелария беше обзаведена с антични мебели. По стените бяха окачени портрети на президента Рузвелт и Уинстън Чърчил. Прозорците от цветно стъкло гледаха към малък балкон.

Министърът наля вино на своя уважаван гост дон Кроче Мало. Двамата отпиваха от чашите си и обсъждаха политическото положение в Сицилия и предстоящите регионални избори. Министърът изказа своите опасения: ако сицилианците отново отдадяха предпочитание на левите партии, християндемократите щяха да загубят мнозинството в правителството, а католическата църква — водещата си роля.

Дон Кроче мълчеше. Той се хранеше методично и беше принуден да признае, че храната в Рим беше много по-хубава от тази в родната му Сицилия. Донът бе навел голямата си царствена глава над чинията спагети с трюфели, масивните му челюсти преживяха неспирно и невъзмутимо. От време на време изтриваше със салфетка тънките си мустаци. Мощният му гърбав нос подушваше всяко донесено от прислужниците блюдо, сякаш проверяваше дали не е отровно, очите му обгръщаха богато отрупаната трапеза. Донът мълчаливо слушаше

министъра, който продължаваше с монотонен глас да изрежда най-важните държавни дела.

Поднесоха огромен поднос с плодове и сирене, кафе и коняк.

Най-сетне донът беше готов за разговор. Той се настани поудобно върху изящния стол, който изскърца под тежестта на масивното му тяло. Министърът побърза да го покани в съседния салон, обзаведен с тапицирана мебел. Той нареди на прислужника да донесе кафето и коняка, и му направи знак да напусне.

Министърът сам наля на дона кафе, предложи му пура, която той отказа, и се приготви да изслуша мъдростите и съветите на мафиоза, който никога не хабеше думите си напразно. Дон Кроче безцеремонно се вираше в лицето на държавника. Аристократичният профил, едрите черти и енергичността на министъра не му направиха никакво впечатление. Той изгледа презрително брадата му, която според него беше излишна превземка. Този човек можеше да направи впечатление в Рим, не и в Сицилия. Но от него зависеше мафията да възвърне предишната си власт на острова.

Не биваше да допускат предишната грешка, когато подцениха Рим — в резултат на власт бяха дошли Мусолини и фашистите. Дон Кроче не хранеше никакви илюзии относно политиката на правителството на левите партии. Най-вероятно то щеше да предприеме решителни мерки за ликвидиране на тайното дружество „Приятелите на приятелите“. Единствено християндемократите одобряваха методите на дон Кроче, което го правеше неуязвим от юридическа гледна точка. Ето защо той прие да отиде в Рим с чувството, че е природолечител, принуден да излекува цяла орда сакати, които всъщност бяха просто истерици. Донът знаеше лек за тяхната болка.

— Мога да ви гарантирам, че Сицилия ще ви подкрепи в предстоящите избори — обърна се той към министър Треца. — Но ще имаме нужда от войска. Освен това трябва да ми обещаете, че няма да преследвате Джулиано.

— Това е единственото, което не мога да ви обещая — отвърна министърът.

— Принуден сте да го сторите — настоя дон Кроче.

Министърът поглади брадичката си.

— Що за човек е този Джулиано? — неохотно запита той. — Струва ми се прекалено озлобен за толкова млад човек. Прекалено е жесток дори за сицилианец.

— Напротив, Джулиано е кротко момче — възрази дон Кроче, без да обръща внимание на ироничната усмивка на министъра. Той пропусна да спомене, че никога не бе виждал Джулиано.

— Лъжете се — каза Треца и поклати глава. — Не можете да наречете кротък, човек, който е убил толкова карабинери.

Това е самата истина, помисли си донът. Напоследък Джулиано беше станал прекалено безразсъден. Откакто бе езекутирал „отец“ Додана, той ожесточено преследваше всички свои врагове — независимо дали бяха мафиози или държавни служители.

Бандитът изпрати до всички вестници писма, в които се обявяваше за владетел на Западна Сицилия и отправяше предизвикателство към правителството. Изпрати писма и до карабинерите в Монтелепре, Корлеоне и Монреале, в които им забраняваше да патрулират по улиците след полунощ. Обясняваше това с необходимостта той и хората му да посещават приятели и роднини, без да се страхуват, че ще бъдат арестувани в леглото или застреляни на излизане от дома си.

Вестниците отпечатаха тези писма и ги придружиха с ехидни коментари. Салваторе Джулиано забранявал употребата на cassetta! Този бандит забранявал на полицията да изпълнява законните си задължения и да патрулира из улиците на Сицилия! Каква наглост, какво възмутително безсрамие! Може би този младеж се смяташе за крал на Италия! Появиха се карикатури, на които карабинерите се криеха из тъмните улички на Монтелепре, докато огромната фигура на Джулиано тържествено пристъпваше на централния площад.

Сержантът в Монтелепре можеше да реагира само по един начин: да изпраща всяка нощ патрули по улиците. Всяка нощ привеждаше в състояние на бойна готовност своя увеличен със сто души гарнизон и охраняваше всички подстъпи към града.

Но веднъж, когато карабинерите дръзнаха да се изкачат в планината, Джулиано и петимата му главнокомандувачи — Пишота, Теранова, Пасатемпо, Силвестро и Андолини, всеки от които оглавяваше отряд от петдесет души — им устроиха засада. Джулиано беше безмилостен. Бандитите откриха огън с автомати и пушки и

убиха шестима карабинери — останалите избягаха. Рим беше разгневен, но именно безразсъдството на Джулиано можеше да бъде използвано сега при условие, че дон Кроче успееше да убеди този тиквеник — министъра.

— Имайте ми доверие — обърна се донът към Франко Треца. — Джулиано може да ни бъде полезен. Ще го убедя да обяви война на социалистите и комунистите в Сицилия. Той ще напада техните центрове, ще унищожава активистите им, ще се превърне в стоманено острие на моята организация. Естествено, аз и моите приятели тайно ще свършим останалото.

Това предложение ни най-малко не смути министъра.

— Джулиано вече предизвиква национален скандал — каза той с високопарен тон. — Дори международен скандал. На бюрото ми има разработен от главнокомандувачия на армията план, който предвижда изпращането на многобройни войски срещу бандита. За главата му е обявена награда от десет милиона лири. Хиляда карабинери очакват заповед да се притекат на помощ на колегите си в Сицилия. А вие ме молите да закрилям този човек! Драги дон Кроче, от вас се очаква да ни го предадете, както другите бандити. Джулиано е позор за Италия. Всички смятат, че трябва да бъде ликвидиран.

Дон Кроче отпи от кафето си и избърса с пръсти мустаците си. Лицемерието на римляните започваше да му омръзва. Той бавно поклати глава.

— Тури Джулиано е много по-полезен за нас, докато е жив и се подвизава в планината. Сицилианците го обожават, те се молят за душата му и за неговата безопасност. На острова няма човек, който би го предал. При това той е много по-хитър от останалите бандити. Имам шпиони в лагера му, но той оказва толкова силно въздействие върху всички, че не зная до колко са ми верни. Тури е способен да предразположи към себе си дори най-заклетия убиец.

Ако изпратите на острова вашите хиляда карабинери и многочислена армия и те се провалят — което вече се случи, — какво ще предприемете тогава? Подчертавам, че ако Джулиано реши да подкрепи левите партии в предстоящите избори, вие ще загубите гласовете на Сицилия, което, както много добре знаете, означава вашата партия да загуби властта в Италия.

Той дълго мълча, приковал поглед в министъра, после каза:

— Трябва да се споразумеете с Джулиано.

— Как според вас може да се уреди това? — запита Треца с учтива, но снизходителна усмивка, която донът ненавиждаше. Това бе усмивката на римлянин, а министърът беше родом от Сицилия.

— Зная от достоверни източници, че Джулиано не питае особена, любов към вас — продължи Треца.

— Той успя да оцелее през последните три години само защото е умен и умее да прощава обидите — каза дон Кроче и сви рамене. — Освен това имам връзка с него. Доктор Хектор Адонис е един от „приятелите“, но същевременно е кръстник на Джулиано и се ползува с пълното му доверие. Той ще бъде мой посредник и ще ме сдобри с бандита. Но трябва да получа конкретно доказателство за вашите обещания.

— Може би искате подписано от мен писмо, в което се обяснявам в любов на бандита, когото се опитвам да заловя? — саркастично попита министърът.

Едно от качествата на дона бе да не обръща внимание на оскърбителния тон или на липсата на уважение, въпреки че те се запечатваха дълбоко в паметта му. Лицето му остана непроницаемо и той спокойно отговори:

— Не. Необходимо ми е копие от плана за залавяне на Джулиано, както и копие от вашата заповед за изпращане на хиляда карабинери на острова. Ще ги покажа на Джулиано и ще му обещаая, че вашите заповеди няма да бъдат изпълнени, ако ни помогне „да отворим очите“ на сицилианските избиратели. Не рискувате да бъдете злепоставен — винаги можете да излъжете, че плановете са били откраднати. Освен това ще му обещаая да получи амнистия, ако християндемократите спечелят изборите.

— Само това — не! — избухна министърът. — Амнистирането на бандита е извън моите възможности.

— Но нищо не ви пречи да обещааете — настоя дон Кроче. — Ще бъде чудесно, ако Джулиано бъде помилван. Но щом прецените, че това е невъзможно, лично аз ще му съобщя лошата новина.

Министърът най-сетне започна да разбира какво искаше да каже събеседникът му: рано или късно, донът щеше да се избави от Джулиано, в Сицилия нямаше място за двамата. При това дон Кроче поемаше цялата отговорност, Треца нямаше да се затруднява с този

проблем. Спокойно можеше да обещае подкрепата си и да предаде плановете на дона.

Министърът се замисли. Мафиозът сведе масивната си глава и промълви:

— Настоявам за амнистия, ако изобщо може да се уреди.

Франко Треца започна да се разхожда из салона, докато обмисляше възможните затруднения. Донът седеше неподвижно и сякаш не забелязваше колебанието му.

— От мое име му обещавайте, че ще бъде помилван — най-сетне каза Треца. — Но знайте, че ще бъде много трудно, защото ще се вдигне голям шум. Журналистите ще ме одерат жив, ако узнаят за нашата среща. Ще бъда принуден да си подам оставката и да рина тор и да стрижа овците във фермата си в Сицилия. Кажете ми честно: наистина ли трябва да получите тези копия?

— Без тях не мога да направя нищо — отвърна донът. Теноровият му глас прозвуча мощно и убедително, като глас на велик певец.

— Джулиано трябва да получи доказателство, че ние сме негови приятели, както и предварително възнаграждение за услугите си. Доказателството са тези планове, както и обещанието ви, че няма да бъдат осъществени. Той ще разполага с предишната свобода на действие, без да се страхува от армията и полицейските подкрепления. Фактът, че притежавам плановете, потвърждава връзката ми с вас, а когато Джулиано се убеди, че няма да бъдат изпълнени, той ще повярва във влиянието ми върху правителството.

Министърът наля още една чаша кафе на дон Кроче.

— Съгласен съм — каза той. — Вярвам в приятелските ви чувства, но всичко трябва да се уреди много дискретно. Безпокои ме само едно: когато Джулиано изпълни задачата си и не получи амнистия, той ще хвърли цялата вина върху вас.

Донът безмълвно кимна и отпи от кафето си. Министърът внимателно го наблюдаваше.

— За вас двамата няма място на такъв малък остров — иронично каза той.

— Аз ще му отстъпя своето — отвърна донът с усмивка. — Бъдещето е пред нас.

— Прекрасно! — възкликна министърът. — Нямаме представа колко високо ще се издигна, ако обещава на моята партия подкрепата на Сицилия и се справя с Джулиано по удобен за правителството начин. Но запомнете едно, скъпи приятелю: независимо от високия си пост никога няма да ви забравя, винаги ще можете да разчитате на Франко Треца.

Дон Кроче се намести по-удобно в креслото и се запита дали си струваше трудът да направят този дръвник министър-председател на Италия. Но празноглавието не беше полезно за „Приятелите на приятелите“ и той можеше лесно да бъде елиминиран, ако се обърнеше срещу тях.

— Благодаря ви за приятелското отношение — прочувствено каза донът. — Ще направя всичко според силите си за вашето издигане. Утре следобед заминавам за Палермо и ще ви бъда задължен, ако сутринта изпратите в хотела плановете и останалите документи. Не се притеснявайте, ако след като Джулиано свърши работата си, не успеете да издействувате амнистия за него. Аз ще уредя той да изчезне. Може би ще го изпратя в Америка или на друго място, където повече няма да ви причинява неприятности.

С тези думи се разделиха — сицилианецът Треца, който беше стълб на обществото, и дон Кроче, за когото структурата и законите на държавата бяха дяволско творение, изпратено на земята, за да го пороби. Защото донът вярваше в свободата, но в личната свобода, за която не бе задължен никому и която бе извоювал чрез уважението на съотечествениците си. Дон Кроче съжаляваше, че съдбата бе определила за негов противник Джулиано, когото харесваше и обичаше, вместо този двуличен мръсник, министъра на правосъдието.

Веднага след завръщането си в Палермо дон Кроче повика Хектор Адонис. Той му разказа за срещата си с Треца и за постигнатото споразумение. Показа му и копията от плановете за кампанията срещу Джулиано. Дребничкият човечец изпадна в пълно отчаяние, точно според очакванията на донна.

— Министърът обеща, че тези планове няма да бъдат одобрени и осъществени — заяви мафиозът. — Но само при едно условие: твоят кръщелник трябва да използва цялата си власт и да повлияе върху

хода на предстоящите избори. Необходимо е да прояви твърдост и сила и да не се грижи толкова много за съдбата на бедните, защото става въпрос за собствената му съдба. Джулиано трябва да разбере, че никога няма да му се предостави подобна възможност за съюз с Рим и с министъра на правосъдието. Всички карабинери и съдии, цялата полиция са подчинени на Треца. Един ден той ще бъде министър-председател на Италия. Ако това се осъществи, Джулиано ще се върне при семейството си, дори е възможно сам да направи политическа кариера, защото сицилианците го обичат. Но сега трябва да прости и да забрави. Разчитам на теб да го убедиш.

— Но Тури няма да повярва на обещанията на правителството — възкликна професорът. — Той винаги се е борил на страната на бедните. Никога няма да се съгласи да действа против интересите им.

— Нали не е комунист? — рязко го прекъсна донът. — Уреди ми среща с Джулиано. Ще се постарая да го убедя. Ние двамата сме най-могъщите хора в Сицилия и трябва да обединим силите си. Вярно е, че веднъж той ми отказа, но времената се менят. В това е както нашето, така и неговото спасение. Комунистите ще смажат и двамата ни с еднакво удоволствие. Тяхното правителство няма да търпи герой като Джулиано и злодей като моя милост. Готов съм да се срещна с него, където пожелае. И му кажи, че лично аз гарантирам, че правителството ще изпълни обещанието си. Заклевам се в живота и честта си, че ако християндемократите спечелят изборите, ще издействувам амнистия за него.

Хектор Адонис разбираше, че дон Кроче рискува да си навлече гнева на Джулиано, ако министър Треца не изпълнеше обещанията си.

— Мога ли да покажа тези планове на Джулиано? — запита той.

Дон Кроче помисли няколко секунди. Той знаеше, че никога няма да ги получи обратно и те щяха да се превърнат в мощно оръжие в ръцете на Джулиано.

— Разбира се, скъпи професоре — усмихнато отвърна донът.

Докато чакаше Адонис, Тури Джулиано размишляваше върху бъдещата си позиция. Досещаше се, че изборната победа на левите партии накара дон Кроче да потърси неговата помощ.

В продължение на четири години Джулиано бе раздавал продукти и стотици милиони лири на бедните в този район, но можеше да им окаже реална помощ само ако имаше някаква власт. Чувствуваше се объркан, когато четеше донесените от Хектор Адонис книги по политикономия. Историята показваше, че левите партии са единствената надежда на бедняците от всички страни. Но той се колебаеше да се присъедини към тях. Не можеше да се примири с изказванията им против църквата и с осмиването на съществуващата още от средновековието семейна привързаност. Знаеше и друго: социалистическото правителство щеше да положи много по-големи усилия от християндемократите, за да го прогони от планинското му убежище.

Настъпи нощта; Джулиано наблюдаваше как припламваха лагерните огньове върху планинските склонове. Застанал върху надвисналата над Монтелепре скала, той понякога слушаше откъслечни мелодии от високоговорителите на площада, които предаваха музика от Палермо. Светлинките на града образуваха почти правилна окръжност. Прииска му се след обсъждането на деловите въпроси да изпрати кръстника си до града и да се отбие при родителите си и при Венера. Тези посещения бяха напълно безопасни, защото бандата контролираше цялата провинция. Отрядът карабинери в градчето беше под постоянно наблюдение, а Джулиано водеше със себе си достатъчно хора, да избият всички полицаи, които дръзнаха да се появят около дома на родителите му. Сега имаше привърженици, които живееха на самата Виа Бела.

Когато Адонис пристигна, Тури го заведе в голямата пещера, осветена от американска лампа с батерии. Професорът го прегърна и му подаде малка чанта с книги и пълно с книжа куфарче.

— Мисля, че това ще те заинтересува — каза той. — Прочети го веднага.

Джулиано извади книжата върху дървената маса и прочете подписаната от министър Треца заповед за изпращането на допълнителна армия от хиляда карабинери в Сицилия, после разгърна съставените от главнокомандувачия планове и ги разучи с интерес. Не се изплаши — щеше да изтегли бандата във вътрешността на планината, но все пак предупреждението идваше навреме.

— Кой ти даде тези документи? — запита младежът.

— Дон Кроче — отвърна Адонис. — Получил ги е лично от министър Треца.

Той с изненада установи, че Джулиано не беше много учуден, дори върху устните му играеше лека усмивка.

— Нима искат да ме изплашат? Планината е необятна и може да погълне всички изпратени от правителството армии, докато аз си подсвирквам приспивна песничка под някое дърво.

— Дон Кроче иска да се срещне с теб, където пожелаеш. Изпраща ти тези планове като доказателство за добрата си воля. Каза, че имал някакво предложение.

— А ти, скъпи кръстнико, съветваш ли ме да се срещна с дона? — запита Тури и втренчено изгледа професора.

— Да — промълви Адонис.

Джулиано кимна.

— Тогава ще се срещнем в дома ти в Монтелепре. Сигурен ли си, че донът ще се съгласи да рискува?

— Защо не? — сериозно отвърна професорът. — Ще му дам честната си дума, че ще бъде в безопасност. Ти също ще ми обещаеш, че няма да му навредиш. Имам ти абсолютно доверие.

— Аз също ти вярвам — каза Тури и хвана ръцете му. — Благодаря ти за плановете и за книгите, но има неща, които не разбирам. Ще ми помогнеш ли?

— То се знае — отвърна професорът.

Почти през цялата нощ с мелодичния си глас на преподавател той разясняваше трудните пасажии в книгите, които бе донесъл. Джулиано го слушаше внимателно и задаваше въпроси. Сякаш годините се бяха върнали назад и двамата отново бяха учител и ученик.

Същата нощ професорът предложи на Джулиано да води дневник, който по-късно щеше да бъде наречен негово Завещание. В него щеше да описва случки от живота на бандата и подробно да излага всяко тайно съглашение с дон Кроче и министър Треца. Един ден този документ можеше да се превърне в негово оръжие.

Джулиано прие възторжено идеята. Може би дневникът беше безполезен, може би щеше да се загуби, но след стотина години щеше да бъде намерен от някой друг бунтовник, както той и Пишота бяха открили скелета на Анибаловия слон.

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Историческата среща се състоя след два дни. За това кратко време из градчето успяха да плъзнат слухове, че великият дон Кроче Мало смирено идвал да се срещне с техния местен герой, Тури Джулиано. Така и не се разбра откъде бяха научили тайната. Може би хората само се досещаха, защото Джулиано предприе извънредни мерки за сигурност. Неговите патрули блокираха пътя за Палермо и петдесетина души от бандитите прекараха нощта в домовете на роднините си в Монтелепре. Пасатемпо с отряда си изолира казармата Белампо, в случай че някой полицай се осмелеше да излезе навън. Хората на Теранова държаха под прицел пътя за Кастеламаре и Трапани. Ефрейтор Канио Силвестро беше заел позиция върху един покрив заедно с най-добрите си стрелци. Картечницата им беше прикрита с бамбукови рамки, които много хора употребяваха за сушене на домати за пюре.

Дон Кроче пристигна привечер с голямо алфа ромео комби. Той беше придружаван от брат си, отец Бениамино, и от двама телохранители, които останаха в колата заедно с шофьора. На вратата ги посрещна Хектор Адонис, облечен много по-елегантно от всеки друг път: носеше ушит в Лондон сив костюм, ослепително бяла риза и вратовръзка на черни и червени райета. В сравнение с него донът изглеждаше още по-размъкнат от обикновено: той се клатушкаше като патица в безформените, опънати на корема панталони, разкопчаната му риза беше без яка, черното сако от дебела материя не се загръщаше отпред и откриваше широките бели тиранти. Краката му бяха обути в домашни пантофи.

Отец Бениамино носеше свещеническо расо и обичайната си прашна кръгла шапка. Преди да прекрачи прага, той се прекръсти и промърмори някаква благословия.

Хектор Адонис притежаваше най-хубавата къща в Монтелепре и се гордееше с нея. Мебелите бяха от Франция, а картините — произведения на неизвестни съвременни италиански художници. Сервизите бяха купени от Германия, а прислужницата — италианка на

средна възраст — беше обучена в Англия преди войната. Когато тримата мъже се настаниха в гостната в очакване на Джулиано, тя им поднесе кафе.

Дон Кроче се чувствуваше напълно спокоен, защото знаеше, че Джулиано няма да наруши дадената пред кръстника си дума. С удоволствие предчувствуваше по-нататъшното развитие на събитията. Всеки момент щеше да застане лице срещу лице с тази знаменитост и сам да си състави мнение за качествата на Джулиано.

Но младият бандит се появи така тихо и неочаквано, че успя да изненада даже дона. По паважа не отекнаха стъпки, не се чу изскърцване на врата, внезапно мафиозът повдигна очи и видя Джулиано под арката между трапезарията и гостната. Донът бе поразен от красотата на младежа.

От чистия планински въздух гръдният кош на Джулиано се бе разширил. Лицето му беше отслабнало, въпреки че бе запазило предишния си овал, бузите му бяха леко хлътнали, а брадичката — заострена. Най-голямо впечатление обаче правеха очите му, подобни на очите на статуя — те бяха тъмнокафяви, очертани от необикновени сребристи окръжности, сякаш очните ябълки бяха вдлъбнати в орбитите. Дрехите му също правеха впечатление — бялата изгладена риза и прилепналите молескинови панталони подчертаваха стройната му фигура. Широкото му ловджийско палто от червеникавокафяво кадифе прикриваше автомата, с който младежът никога не се разделяше. Въпреки че бе двадесет и четири годишен, Джулиано изглеждаше необикновено млад, почти юноша.

Нима бе възможно този младеж да се опълчи срещу Рим, да надхитри „Приятелите на приятелите“, да вдъхне преданост у жестокия Андолини, да обуздае звяр като Пасатемпо, да завоюва четвърт Сицилия и обичта на народа от целия остров? Дон Кроче бе чувал за необикновената смелост на Джулиано, но Сицилия беше пълна с храбреци, загинали преждевременно от предателска ръка.

Джулиано инстинктивно усети съмнението на дона и направи жест, който изпълни с радост сърцето на стария мафиоз и го убеди, че постъпва правилно, като предлага съюз на това момче. Той влезе в стаята, приближи се до дона и каза:

— *Vasìo tua mano.*

Това бе традиционният сицилиански поздрав към хора с по-висок ранг — свещеник, земевладелец или аристократ, и означаваше „Целувам ти ръка“. Джулиано изрече тази фраза с приветлива усмивка, но дон Кроче разбра защо бе избрал подобна форма на обръщение. Не от покорство или уважение към възрастта му, но донът се бе предал в ръцете му и Джулиано искаше да докаже, че уважава оказаното му доверие. Старият мафиоз бавно се изправи — тлъстите му бузи почервеняха от усилието — и прегърна Джулиано. Той бе благороден младеж и донът даваше израз на приятелските си чувства. През рамото му Тури зърна озареното от гордост лице на Адонис — неговият кръщелник се бе показал джентълмен.

На свой ред Пишота се появи в салона и при вида на тази сцена мрачното му лице доби насмешливо изражение. Той също беше красив, но хубостта му беше свършено противоположна на красотата на Джулиано. Тялото му беше отслабнало от туберкулозата, маслиновата му кожа се бе опънала върху лицевите кости. Черната му коса бе грижливо сресана и пригладена назад, докато червеникавите къдрици на Джулиано бяха ниско подстригани, сякаш носеше каска.

Тури, който се надяваше да изненада доната с обръщението си, на свой ред бе поразен от изтънченото поведение на мафиоза. Той огледа могъщото му тяло и разбра, че трябва да бъде нащрек с този човек, който ненапразно се ползуваше със славата на опасен противник. Това проличаваше от властното му поведение. Масивното му тяло, което би изглеждало гротескно при всеки друг, сякаш излъчваше енергия, която изпълваше цялата стая. Донът заговори и от голямата му уста прозвуча изключително мелодичен глас. Когато искаше да бъде убедителен, този глас придобиваше необикновено очарование — съчетание на искреност и изискана вежливост — нещо неочаквано за толкова недосягаем в облеклото и в маниерите си човек.

— Наблюдавах те години наред и с нетърпение очаквах този ден. Най-сетне се срещнахме и трябва да призная, че напълно оправда очакванията ми.

— Поласкан съм — каза Джулиано.

Той внимателно обмисляше следващите си думи, защото знаеше какво иска да чуе донът.

— Винаги съм се надявал да бъдем приятели.

Дон Кроче кимна и се залови да разказва за споразумението, си с министъра на правосъдието. Ако Джулиано помогнеше за „образоването“ на сицилианците и ги накараше да гласуват за християндемократите, правителството щеше да го помилва. Вече нямаше да бъде бандит, щеше да се завърне при семейството си. Министър Треца бе предал плановете като доказателство за това споразумение. Донът вдигна ръка, за да подчертае следващите си думи.

— Министърът ще отмени тези планове, ако приемеш нашите условия. На острова няма да пристигнат армейски части и попълнения на карабинерите.

Дон Кроче забеляза, че Джулиано го слуша внимателно, но не изглежда особено изненадан от думите му.

— Всички познават твоята всеотдайност към бедните — продължи той. — Предполага се, че ще поддържаш левите партии. Но зная, че като истински сицилианец вярваш в бога и си известен със своята привързаност към майка си. Нима искаш Италия да се управлява от комунистите? Какво ще стане с църквата, със семейството? На фронта младите сицилианци се заразиха от чуждестранни идеи и политически доктрини, които са неприложими в Сицилия. Сицилианците сами могат да намерят пътя към по-добро бъдеще. Нима искаш единовластна държава, която не допуска непокорство от страна на поданиците си? Навярно лявото правителство ще подеме мощна кампания срещу нас, защото ние с теб сме истинските владетели на Сицилия. Ако при следващите избори победят партиите от левицата, то несъмнено ще дойде ден, когато в нашите села руснаците ще решават кой да ходи на църква. Ще учат децата ни, че първо трябва да почитат държавата, след това — родителите си. Струва ли си да живеем в такъв свят? Не! Настъпил е часът истинските сицилианци да защитят семействата си и своето щастие, заплашени от държавата.

Неочаквано за всички, речта на дона беше прекъсната от Пишота, който все още стоеше небрежно облеган под арката.

— Може би руснаците ще ни дадат амнистия? — иронично отбеляза той.

Донът бе обзет от вледеняваща ярост, но с нищо не издаде гнева си от обидните думи на това хилаво мустакато конте. Той внимателно

се вгледа в него и се запита защо Пишота бе решил да привлече вниманието му точно в този момент, сякаш искаше да бъде забелязан. Донът си помисли, че младежът може да му бъде полезен, защото с безпогрешния си инстинкт долови нещо гнило в най-доверения човек на Джулиано. Може би се дължеше на туберкулозата или на циничния му разум. Пишота не се доверяваше никому, следователно не трябваше абсолютно да му се вярва. Всичко това проблесна в ума на дона, който отговори:

— Кога чужда нация е помогнала на Сицилия? — запита той. — Кога чужденец е бил справедлив към сицилианците? Нашата единствена надежда са младежи като тебе — тук той се обърна директно към Пишота, — умни, смели, горди и честолюбиви. Цяло хилядолетие те встъпват в редовете на „Приятелите на приятелите“, за да се борят срещу тираните и да постигнат равноправието, към което се стреми Джулиано. Настъпи часът да се съюзим в името на общата цел — запазването на Сицилия.

Звучният глас на дона сякаш не направи никакво впечатление на Джулиано.

— Винаги сме се борили срещу Рим и неговите управници винаги са били наши врагове — безцеремонно заяви младият бандит. — А сега ни молите да им помогнем и да им се доверим.

— При известни обстоятелства е наложителен съюз с враговете — дълбокомислено каза дон Кроче. — Християндемократите не представляват заплаха за нас. Следователно трябва да им помогнем да останат на власт — това е пределно ясно.

Дон Кроче замълча.

— Можеш да бъдеш сигурен, че партиите от левицата никога няма да ти дадат амнистия — продължи той. — Те са прекалено двулични и безкомпромисни и не разбират начина на мислене на сицилианците. Навярно бедняците ще получат обещаната земя, но едва ли ще могат да задържат за себе си онова, което произвеждат. Представи си как нашите хора ще работят в кооперативно стопанство. Боже мой, та нали те се избиват помежду си само защото не могат да се споразумеят за цвета на дрехата на статуята на Дева Мария по време на религиозните процесии!

Последните думи бяха произнесени с иронията на човек, който явно преувеличава, но слушателите бяха длъжни да разберат, че в това

преувеличение се съдържа голяма доза истина.

Джулиано го слушаше с лека усмивка. Знаеше, че някой ден ще се наложи да убие този човек. Но донът внушаваше такова уважение със силата на личността си, че мисълта за неговата смърт накара Джулиано да потръпне. Сякаш щеше да извърши предателство спрямо баща си, спрямо здравите семейни връзки. Налагаше се да вземе решение, което щеше да промени целия му живот. Усещаше, че сега бе моментът да наложи волята си.

— Хората ми трябва да получат някаква награда, ако се наема да свърша черната работа вместо Рим. Как ще ни се отплати правителството?

Мафиозът допи кафето си. Хектор Адонис понечи да долее чашата му, но донът отказа.

— Смятам, че онова, което правим в момента, никак не е малко — отвърна той. — Андолини ти предава сведения за движението на карабинерите и винаги можеш да ги държиш под око. До този момент правителството не е предприело извънредни мерки за ликвидиране на бандата. Разбирам, че това не е достатъчно. Разреши ми да ти направя услуга, която ще ми достави удоволствие и ще зарадва родителите ти. Обещавам пред кръстника ти и пред твоя верен приятел Пишота, че ще направя всичко възможно и ще издействувам амнистия както за теб, така и за хората ти.

Джулиано предварително беше взел решение, но искаше да се възползува от случая и да си осигури всички възможни гаранции.

— Съгласен съм с вас — отвърна той. — Обичам Сицилия и нейния народ и вярвам в справедливостта, въпреки че съм бандит. Но как ще принудите Рим да изпълни обещанието си? Услугата, която искате от мен, е свързана с огромен риск. Трябва да бъде възнаграден.

Донът се позамисли, после бавно и тържествено заяви:

— Разбирам недоверието ти. Но в ръцете ти са планове, които ти предадох чрез Хектор Адонис. Запази ги като доказателство за връзката ти с Франко Треца. Ще се опитам да ти намеря още документи, които ще ти послужат като коз срещу Рим — правителството едва ли ще пожелае да бъдат публикувани в някое от твоите прочути писма до вестниците. Не забравяй, че лично аз ти гарантирам помилване при условие, че изпълниш нашето поръчение и християндемократите спечелят изборите. Министърът на

правосъдието ме уважава и никога няма да се отрече от даденото обещание.

Върху зачервеното от вълнение лице на Хектор Адонис се четеше задоволство. Представяше си щастието на Мария Ломбардо, когато научеше, че синът ѝ вече не е преследван от закона и може да се върне в родния дом. Той разбираше, че обстоятелствата принуждаваха Джулиано да се съюзи с дон Кроче, но се надяваше това да бъде първият етап от истинското приятелство между тях.

Фактът, че лично великият дон Кроче гарантира тяхното помилване, успя да направи впечатление дори на Пишота. Но Джулиано не се доверяваше на мафиоза и подозираше, че се крои някаква клопка. Кой можеше да му гарантира, че всичко това не бе измислица на доната? Може би планове бяха откраднати или министърът предварително бе отказал да ги приведе в действие? Трябваше да се срещне със самия Треца.

— Успяхте да ме убедите — каза младежът. — Вниманието ви доказва вашата щедрост и обяснява защо сицилианците ви наричат „добрата душа“. Но римското правителство е известно със своята вероломност, а ние двамата добре познаваме истинското лице на политиците. Бих искал мое доверено лице да чуе потвърждението на вашите думи от устата на самия министър Треца и да получи документ с писмените му уверения.

Донът онемя от изненада. По време на разговора беше започнал да изпитва огромна симпатия към Тури Джулиано и дори за миг си помисли колко хубаво щеше да бъде, ако младежът беше негов син. Двамата щяха да бъдат истински господари на Сицилия. Колко мило беше казал: „Целувам ти ръка“! За първи път в живота си донът беше очарован. Но благоразположението му моментално се изпари, когато разбра, че Джулиано се съмнява в думите му. Видя подозрителния поглед на бандита — под притворените клепачи странните очи сезираха в него, сякаш очакваха други доказателства, още уверения. Гаранцията на дон Кроче не беше достатъчна.

Настъпи продължително мълчание. Старият мафиоз грижливо обмисляше думите си, останалите ги очакваха с трепет. Хектор Адонис се опита да прикрие разочарованието си от настойчивостта на Джулиано и страха си от реакцията на дон Кроче. Бялото подпухнало лице на отец Бениамино прие изражението на обиден булдог. Най-

сетне донът проговори и всички облекчено въздъгнаха. Опитният мафиоз бе прозрял мотивите на Джулиано и бе подготвил съответен отговор:

— В мой интерес е да приемеш предложението — обърна се той към Джулиано. — Ето защо може би се поувлякох с аргументите. Позволи ми да ти помогна да вземеш най-правилното решение. Предварително знаей, че министър Треца няма да ти даде писмени уверения — прекалено е рисковано. Но той е готов да разговаря с тебе и устно да ти съобщи онова, което ми обеща. Мога да ти дам писма от принц Олорто и други влиятелни аристократи, които поддържат нашата кауза. Дори имам по-добра идея — кардиналът на Палермо е мой личен приятел, надявам се, че той ще успее да те убеди. Прелатът ми обеща, че католическата църква ще се застъпи за твоето помилване. След срещата с министъра на правосъдието ще ти издействувам аудиенция с кардинала — той ще потвърди думите ми. По този начин ще имаш обещанието на министъра на правосъдието в цяла Италия, думата на кардинала от светата католическа църква, който след време може да стане папа, както и моята гаранция.

Начинът, по който дон Кроче произнесе последните две думи, не се поддаваше на описание. Той смирено понижи глас, сякаш се срамуваше да нареди скромната си персона сред изброените велики личности. Донът наблегна на думите „моята гаранция“, за да подчертае, че придава огромно значение на своето обещание.

— Много добре знаете, че не мога да отида в Рим — засмя се Джулиано.

— Тогава изпрати свой доверен човек. Лично аз ще го заведа при Треца, а след това ще го представя на кардинала. Сигурно ще повярваш на думата на висш църковен сановник.

Джулиано не откъсваше поглед от доната. Разумът го съветваше да не му се доверява. Защо мафиозът държеше да му помогне? Естествено, предварително знаеше, че Джулиано не може да отиде в Рим, дори ако хиляда кардинали и министри му обещаеха подкрепата си — рискът беше прекалено голям. Кой пратеник очакваше да бъде избран?

— Най-довереният ми човек е моят заместник — обърна се бандитът към дон Кроче. — Аспану Пишота ще замине с вас за Рим и

за Палермо. Той обича големите градове и навярно ще получи опрощение на греховете си, ако се изповяда пред кардинала.

Дон Кроче се настани по-удобно и направи знак на Хектор Адонис да му налее кафе. Това беше негов стар трик, с който прикриваше задоволството си от удържаната победа — сякаш разговорът не го интересуваше и предпочиташе да задоволи органичните си потребности. Но Джулиано, който от първия ден на живота си като бандит се бе проявил като изключителен стратег в партизанската война, бе надарен и с рядката интуиция на велик пълководец, която му помагаше да разгадава истинските мотиви на противниците си. Той веднага усети задоволството на дон Кроче, който явно бе спечелил важна победа. Джулиано не подозираше, че старият мафиоз изгаря от желание да остане насаме с Аспану Пишота.

След два дни Аспану Пишота отпътува с дон Кроче за Палермо и Рим. Донът се отнасяше с него като с кралска особа. Всъщност Пишота наистина имаше известна прилика с Цезар Борджия: ъгловато лице, тънки мустачки, матов азиатски тен, жестоки и нагли очи, в които проблясваше нескривано подозрение към заобикалящия го свят.

Когато пристигнаха в Палермо, отседнаха в хотел „Умберто“ — собственост на дон Кроче, където Пишота бе обкръжен с огромно внимание. Заведоха го да си купи дрехи за срещата си с министъра, той вечеряше с дон Кроче в най-добрите ресторанти. На следващия ден мафиозът и Пишота бяха приети от кардинала на Палермо.

Най-странното бе, че роденият в малко градче и възпитан в католическа вяра Пишота се държа съвсем свободно по време на аудиенцията и се чувствуваше като у дома си сред огромните зали на кардиналския дворец, където царуваше атмосфера на сервилничене пред негово преосвещенство. Когато дон Кроче се наведе да целуне пръстена на кардинала, Пишота продължи нахално да се взира в лицето на духовника.

Кардиналът бе висок на ръст и носеше традиционната червена шапка и алено наметало. Едрото му лице с груби черти бе надупчено от едра шарка. Въпреки уверенията на дон Кроче, едва ли щеше да се намери човек, който да гласува за избирането му за папа. Но той беше кореняк сицилианец и изпечен интригант.

Размениха си обичайните любезности и кардиналът побърза да съобщи на Пишота, че независимо от греховете, извършени на този свят, всички смирени християни щели да получат вечно опрощение. След като успокои бандита за амнистията на душата му, кардиналът премина към същността на въпроса. Той заяви, че светата църква в Сицилия е заплашена от смъртна опасност. Никой не знаеше какво ще стане, ако комунистите спечелят изборите. Може би величествените катедрали щяха да бъдат изгорени или превърнати в заводи, а статуите на Дева Мария, изображенията на светците и кръстовете с разпънатия Христос щяха да бъдат хвърлени в морето. Щяха да убият свещениците и да изнасят монахините.

Пишота се усмихна. Кой сицилианец, пък бил той и най-отявленият комунист, можеше да изнасят монахиня? Тази усмивка не убягна от вниманието на кардинала. Той тържествено заяви, че ако Джулиано успее да се справи с комунистическите агитатори, лично той на Великден ще изнесе проповед, в която ще изтъкне добродетелите на бандита и ще отправи призив към правителството за неговото помилване! Кардиналът упълномощи дон Кроче да предаде думите му на министъра на правосъдието в Рим.

Духовникът приключи аудиенцията и благослови Пишота, който го помоли да напише кратка бележка в уверение, че срещата се е състояла. Кардиналът се съгласи и донът беше потресен от глупавата му постъпка, но се въздържа да я коментира.

Срещата в Рим се оказа много по-интересна за Пишота. Франко Треца нямаше нищо общо с кардинала, който се преструваше на смирен духовен пастир. В края на краищата Треца бе министър на правосъдието, а Пишота — посланик на един бандит. Той се опита да внуши на Аспану, че ако комунистите спечелят изборите, ще предприемат драстични мерки за унищожаване на всички бандити в Сицилия. Наистина, карабинерите все още преследваха Джулиано, но това не можеше да се избегне. Трябваше да се спазва приличие, в противен случай радикалните вестници щяха да започнат шумни кампании.

— Навярно ваше превъзходителство намеква, че партията на християндемократите не е в състояние да осигури помилването на

Джулиано — прекъсна го Пишота.

— Ще бъде трудно, но си заслужава да опитаме — отвърна Треца. — Но само при условие, че Джулиано ни помогне да спечелим изборите. След това трябва да изчезне и да бъде забравен. Може би ще се наложи да замине за Америка и да изчака амнистията. Гарантирам, че няма да предприемаме никакви сериозни мерки за залавянето му или да поискаме депортирането му от Съединените щати. Лично аз ще направя всичко възможно да измоля помилването му от президента на Италия.

— От какво ще живеем, ако се превърнем в примерни граждани? — прекъсна го Пишота с лукава усмивка. — Няма ли някакъв начин правителството да ни заплати за черната работа, която ще свършим вместо него?

Дон Кроче, който, подобно на спящо влечуго, слушаше разговора с притворени очи, побърза да се намеси, за да предотврати гневния отговор на вбесения от нахалството на бандита министър.

— Той се шегува, ваше превъзходителство. Не забравяйте, че това младо момче за първи път напуска пределите на родния си остров и не познава строгия морал на външния свят. Заплащането на бандите не ви засяга. Ще го уредя директно с Джулиано.

Той направи знак на Пишота да не настоява. Министърът моментално се усмихна и потупа младежа по рамото.

— Радвам се, че младите хора в Сицилия не са се променили. Някога и аз бях като тебе. Сицилианците не се срамуват да поискат онова, което им се полага. Навярно трябва да ти дам нещо по-конкретно от обещания.

Той извади от чекмеджето на бюрото си картонче с червен кант и го подхвърли на Пишота.

— Това е специален пропуск с моя подпис. Той ще ти позволи свободно да се движиш както в Италия, така и в Сицилия и е по-ценен от злато.

Пишота кимна в знак на благодарност и скри пропуска във вътрешния джоб на якето си. Разбираше голямата стойност на подаръка, защото бе видял донът да използва подобен пропуск, когато пътуваха за Рим. Внезапно му хрумна какъв скандал можеше да предизвика залавянето му с този пропуск в джоба — заместникът на Джулиано притежава документ, получен лично от министъра на

правосъдието! Тук имаше нещо нередно. Той трескаво размишляваше, но отговорът му се изплъзваше.

Жестът на Франко Треца показваше желанието му да помогне на Джулиано, но Пишота не му вярваше. На сбогуване той помоли министъра да му даде бележка в уверение, че тяхната среща се е състояла. Треца отказа.

Когато Пишота се завърна в планинския лагер, Джулиано подробно го разпита и го накара да си припомни и повтори всяка дума на министъра и на кардинала. Пишота му показва пропуска и изрази учудването си — Франко Треца поема голям риск, защото документът носеше неговия подпис.

— Ти си ми истински брат — каза Джулиано и го потупа по рамото. — Верността ти към мен те е заслепила, въпреки че си много по-мнителен. Дон Кроче е наредил на министъра да ти даде този пропуск. Надяват се да го използват, за да се върнеш в Рим и да станеш техен шпионин.

Пишота кипна от яд и възкликна:

— Кучият му син! Наистина ще се върна, но за да прережа гърлото му!

— Запази пропуска — посъветва го Джулиано. — Може да ни потрябва. И още нещо: подписът очевидно е подправен. Ако им е изгодно, ще кажат, че документът е фалшив, или пък ще го обявят за редовен. Трябва само да се унищожат полицейските досиета и истинският пропуск ще се превърне във фалшив.

Пишота за сетен път се убеди, че Джулиано, който иначе бе открит и честен по природа, умееше безпогрешно да разгадава машинациите на враговете. Това го изпълни с възхищение. Разбра, че романтизмът на приятеля му не му пречи да бъде изключително мнителен.

— В такъв случай не трябва да вярваме на обещанията им — каза той. — Защо да им помагаме? Бандитите не се занимават с политика.

Джулиано се замисли. Аспану бе непоправим циник, при това беше много алчен. Неведнъж имаха спорове при разпределянето на

плячката от обирите. Пишота винаги настояваше бандитите да получават по-голям дял.

— Нямаме друг избор — каза Джулиано. — Ако комунистите дойдат на власт, те никога няма да ни помилват. В момент като този трябва да се съюзим с християндемократите, с Треца, с кардинала и, разбира се, с дон Кроче. Ще се срещнем с доната и ще обмислим какви мерки трябва да се предприемат.

Той потупа Пишота по рамото.

— Постъпил си правилно, като си взел бележка от кардинала. Пропускът също ще ни потрябва.

Но Пишота не можеше да бъде лесно убеден.

— Излиза, че ще свършим черната работа и след това ще чакаме като просяци да ни помилват. Не вярвам на нито един от тримата. Те се отнасят с нас като с наивни момиченца, на които обещават невъзможното, само за да ги вкарат в леглото. Предлагам да оставим цялата печалба за нас и да не я раздаваме на бедните. Отдавна можехме да бъдем богаташи и да живеем като царе в Америка или в Бразилия. Това е единственото разрешение, в което ще ни спаси от онези pezzonovante^[1].

Джулиано реши да разкрие картите си.

— Аспану, сега трябва да заложим на християндемократите и на дон Кроче. Ако спечелим и получим амнистия, народът на Сицилия ще ни издигне на власт. Това означава да победим по всички параграфи.

Джулиано замълча и усмихнато погледна Пишота.

— И двамата няма да припаднем от изненада, ако ни измамят. Но какво губим? Безспорно най-важната ни задача в момента е да победим комунистите. Но решителната схватка ще бъде едва след това — тогава ще се заемем с дон Кроче и с „Приятелите на приятелите“

Пишота вдигна рамене и каза:

— Струва ми се, че грешим.

Въпреки че продължи да се усмихва, Джулиано се замисли. Той знаеше, че приятелят му харесваше този начин на живот, който добре подходеше на характера му. Пишота бе пресметлив и хитър, но бе лишен от въображение. Той не бе в състояние да направи скок в бъдещето и да разбере, че ги очаква сигурна смърт, ако останеха извън закона.

Късно вечерта Аспану Пишота седна на ръба на скалата и запали цигара. Веднага усети остро пробождање в гърдите, изгаси цигарата и сложи угарката в джоба си. Чувствуваше, че състоянието му се влошава, но беше убеден, че няколко седмици в планината ще му се отразят благотворно. Измъчваше го не само мисълта за болестта, но и това, че бе скрил нещо от Джулиано.

По време на пътуването до Палермо и Рим той имаше възможността да беседва непрекъснато с дон Кроче. Докато вечеряха в най-изисканите ресторанти, донът говореше за бъдещето на Сицилия и за настъпващите смутни времена. Не след дълго младежът разбра, че мафиозът се опитва да го съблазни и да го привлече на страната на „Приятелите на приятелите“. Той намекваше, че Пишота трябва да помисли за бъдещето си, което безсъмнено щеше да бъде по-розово, ако се присъединеше към мафията, отколкото ако останеше верен на Джулиано. Пишота с нищо не издаде, че разбира намеците му, но те го изпълниха с подозрение към добрите намерения на дон Кроче. През целия си живот не се бе страхувал от никого, с изключение на Тури Джулиано. Но той изпитваше ужас от дон Кроче, който винаги се бе стремил да спечели „уважение“ — отличителния знак на един главатар на мафията. Пишота се боеше, че мафиозът ще ги надхитри и ще ги предаде — тогава ги очакваше позорна, не героична смърт.

[1] Главатарите на мафията (ит.). — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА

Регионалните избори в Сицилия през април 1948 година завършиха катастрофално за християндемократите. „Блокът на народния фронт“, в който влизаха представителите на социалистическата и комунистическата партия, получи 600 000 гласа, а християндемократите — само 330 000. Останалите 500 000 бюлетини даваха предимство на монархистите и други незначителни партии. В Рим цареше паника. Трябваше да се предприемат драстични мерки, преди Сицилия, тази най-изостанала област в Италия, да изиграе решителна роля за превръщането на страната в социалистическа държава.

През изминалите месеци Джулиано съвестно изпълняваше поръченията на Рим. Неговите бандити сваляха плакатите на опозиционните партии, нападаха щабове на партиите от левицата и разпръсваха митингите на социалистите в Корлеоне, Монтелепре, Кастеламаре, Партинико, Пиани де Гречи, Сан Джузепе Ято, както и в Монреале. Джулиано разлепи навсякъде плакати, на които с големи черни букви бе написано: „Смърт на комунизма.“ Бандитите изгориха и няколко клуба на работниците социалисти.

Но тази кампания започна прекалено късно, за да повлияе на регионалните избори, освен това Джулиано се колебаеше да прибегне към най-решителната мярка — убийството. Дон Кроче, министър Треца и кардиналът на Палермо изпратиха спешни писма, изпълнени с укори към Джулиано. Те настояваха бандитът да предприеме по-сериозни мерки, за да промени хода на събитията преди общонационалните избори. Джулиано запази тези писма и ги приложи към своето Завещание.

Необходимо бе да се нанесе решителен удар върху левицата. В комбинативния мозък на дон Кроче моментално се зароди план за действие и чрез посредничеството на Стефан Андолини той побърза да го съобщи на Джулиано.

Жителите на Пиани де Гречи и Сан Джузепе Ято се славеха като най-прогресивните и най-непокорните в цяла Сицилия. Години наред

те чествуваха Деня на революцията, Първи май. На същата дата се празнуваше и денят на света Розалия, тъй че тяхното чествуване минаваше под знака на разрешения от фашисткото правителство религиозен празник. Но през последните години демонстрантите развяваха червени знамена и произнасяха пламенни речи. След седмица трябваше да се проведе най-масовата първомайска манифестация в историята на двете градчета, които по традиция се обединяваха за отпразнуването на това събитие. Очакваха се делегати от целия остров, които заедно със семействата си щяха да ознаменуват неотдавнашната изборна победа. Програмната реч щеше да произнесе известният с красноречието си сенатор комунист Ло Каузи. Партиите от левицата се подготвяха официално да отпразнуват своята сензационна изборна победа.

Според плана на дон Кроче хората на Джулиано трябваше да нападнат и разпръснат тълпата. Бандитите щяха да монтират картечници и да стрелят над главите на демонстрантите, за да предизвикат паника сред тях. Това щеше да бъде първият етап от кампанията за сплашване на непокорните, само приятелско предупреждение, доброжелателен упрек. Депутатът Ло Каузи трябваше да разбере, че избирането му в парламента не му дава пълна свобода на действие в Сицилия и не гарантира личната му неприкосновеност. Джулиано одобри този план и нареди на помощниците си да бъдат готови, за да го приведат в действие.

През последните три години манифестацията се провеждаше на голяма планинска поляна между Пиани де Гречи и Сан Джузепе Ято, над която се извисяваха върховете близнаци на Монте Куметаги Монте Пицута. Жителите на двата града се изкачваха до поляната по стръмни, виещи се пътеки, които се съединяваха преди върха и двете групи се сливаха в една. Процесията минаваше през тясно дефиле и излизаше на поляната, където всички се разполагаха и започваха да се веселят. Това дефиле се наричаше Портела дела Джинестра.

Пиани де Гречи и Сан Джузепе Ято бяха бедни градчета, чието население живееше в схлупени къщурки и се прехранваше с допотопно земеделие. Жителите им продължаваха да спазват древните норми на поведение, които повеляваха жените да седят пред домовете

си само в профил, за да не накърнят репутацията си. Но в двете градчета живееха най-непокорните хора в цяла Сицилия.

Повечето от каменните къщурки бяха толкова стари, че вместо прозорци имаха тесни отвори, покрити с метални пластинки. Много семейства обитаваха едно и също помещение с домашните животни. В местните пекарни около пещта се гушеха овци и агнета; понякога прясно изпеченият хляб падаше на пода в купчината тор.

Селяните работеха като надничари при богатите земевладелци за десет лири на ден, понякога дори за по-малко, и едва успяваха да изхранват семействата си. Ето защо срещу пакет макарони и някоя безплатна дреха, раздавани от „гарваните“, както наричаха монахините и свещениците, хората обещаваха да гласуват за християндемократите.

Но по време на регионалните избори през 1948 година те измениха на обещанията си и масово гласуваха за комунистическата или социалистическата партия. Това разгневи дон Кроче, който бе убеден, че главатарят на местната мафия държеше в подчинение своя район. Донът заяви, че бил огорчен от липсата на уважение към католическата черква, защото благочестивите сицилианци бяха дръзнали да измамат светите сестри, които даваха хляб на децата им.

Кардиналът на Палермо също беше огорчен. Той бе посетил двете градчета, където бе отслужил литургия и бе предупредил жителите им да не гласуват за комунистите. Той бе благославял и кръщавал децата им, но въпреки това селяните се бяха обърнали против светата църква. Кардиналът повика в Палермо селските свещеници и ги предупреди, че трябва да удвоят усилията си преди националните избори не заради политическите интереси на църквата, а преди всичко за спасението на заблудените души от вечните пламъци на ада.

Единствено Франко Треца не бе особено изненадан от изборната победа на левицата. Той беше сицилианец и познаваше историята на острова. Жителите на двете градчета бяха прочути с гордостта си и винаги ожесточено се съпротивляваха срещу сицилианските богаташи и тиранията на римското правителство. Те първи подкрепиха Гарибалди, но през изминалите столетия се бореха против господството на французи и маври. Прародителите на жителите на Пиани де Гречи бяха гърци, избягали в Сицилия от турските завоеватели. Тук все още се спазваха гръцките обичаи, говореше се на

езика на предшествениците и облечени в живописни костюми, жителите празнуваха гръцките празници. Но същевременно градчето бе истинска крепост на мафията, която неизменно окуражаваше непокорството. Ето защо министърът бе недоволен от дон Кроче, който не бе успял да „вразуми“ селяните. Но той знаеше, че населението на тези градчета, както и на целия окръг, бе гласувало за левицата под влияние на един социалистически агитатор на име Силвио Фера.

Силвио Фера бе ветеран от Втората световна война, носител на много ордени за храброст. Беше ги спечелил в африканската кампания, по време на която бе попаднал в плен при американците. Във военнопленническия лагер в Съединените щати им изнасяха лекции върху принципите на демокрацията. Като истински сицилианец, Силвио Фера се отнасяше скептично към всичко, което им преподаваха. Но когато получи разрешение да работи в пекарната в града, той остана изумен от свободата в Съединените щати, от лекотата, с която трудолюбивите натрупваха състояние, и от възможностите за социален напредък на по-долните класи.

Дори най-работливият селянин в Сицилия едва успяваше да осигури храна и покрив за децата си, без да има никакви гаранции за бъдещето.

След завръщането си в родината Силвио Фера се превърна в ревностен защитник на живота в Америка. Скоро разбра, че християндемократическата партия е оръдие в ръцете на богатшите. Той се записа в организирания от работниците социалисти кръжок в Палермо. Младежът жадуваше за образование и обичаше да чете. Бързо изчете произведенията на Маркс и Енгелс и встъпи в редовете на социалистическата партия, която го натовари да организира партийна група в Сан Джузепе Ято.

За четири години той постигна успехи, за каквито не можеха да мечтаят агитаторите от Северна Италия. Силвио Фера пренесе на местна почва доктрините на болшевишката революция и на социализма. Младият агитатор убеди сицилианците, че подкрепата на социалистическата партия означава да получат парче земя. Призоваваше за национализиране на големите владения на аристократите, които пустееха, въпреки че върху необработваемите земи можеше да се засее пшеница за изхранване на децата на бедните. Той убеждаваше селяните, че корупцията в Сицилия ще бъде

ликвидирана само от правителството на социалистите. То щеше да сложи край на системата, която налагаше да се подкупват държавните чиновници дори за най-дребна услуга, да се носят яйца на свещеника, за да прочете писмо от Америка, и да се дават пари на раздавача, за да разнася пощата. Селяните нямаше да обработват за няколко мизерни гроша земите на херцози и барони. Социалистическото правителство щеше да премахне ниските надници и неговите чиновници щяха да служат на народа, както беше в Америка. Силвио Фера даваше конкретни примери в доказателство, че католическата църква е опора на зашиващата капиталистическа система, но никога не нападаше светата дева и различните светци. На Великден поздравяваше съседите си с традиционното: „Христос Воскресе“ и всяка неделя ходеше на литургия. Както всеки сицилианец, той упражняваше строг надзор над съпругата и децата си, защото беше убеден в стойността на древните традиции — в безграничната преданост на сина към майката, в уважението към бащата, в чувството на дълг към всички роднини.

Когато главатарят на мафията в Сан Джузепе Ято го предупреди да не си позволява волности, Силвио Фера с усмивка подхвърли, че се надява в бъдеще да стане негов приятел. Но дълбоко в себе си той беше убеден, че най-трудна ще бъде борбата с мафията. Дон Кроче изпрати при него посланици, с цел да постигне компромис, но Фера отказа да преговаря с тях. Заради репутацията му на храбър войник и заради уважението, с което се ползваше в градчето, както и заради благоразумното му поведение към „Приятелите на приятелите“, дон Кроче реши да се въоръжи с търпение, още повече че не се съмняваше в изборната победа.

Но Силвио Фера печелеше привърженици най-вече защото обичаше ближния — много рядко качество у сицилианските селяни. Носеше храна на семействата на болните си съседи, помагаше на самотните стари вдовици, повдигаше духа на онези, които едва свързваха двата края и живееха в страх за бъдещето. Той обяви, че с идването на власт на социалистическата партия ще настъпи нова, изпълнена с надежди ера. Когато произнасяше речи, Силвио Фера се изразяваше с южняшко красноречие, което очароваше сънародниците му. Той не се опитваше да им обяснява икономическите теории на Маркс, а разпалено призоваваше за разплата с тези, които векове наред

потискаха селяните. „Както е сладък насъщният залък — казваше той, — така кръвта на бедните е сладка за богатите, които я изсмукват“.

Силвио Фера създаде съюз на селските труженици, които отказваха да робуват на земевладелците срещу минимално заплащане. Той успя да наложи твърда надница, която, аристократите бяха принудени да плащат, ако не искаха да изгният пред очите им маслините, гроздето и пшеницата. Ето защо Силвио Фера беше обречен.

Спасяваше го само покровителството на Тури Джулиано. Това бе една от причините, заради която дон Кроче проявяваше търпение. Силвио Фера бе родом от Монтелепре и бе проявил блестящите си качества още от юношеска възраст. Джулиано се възхищаваше от него, въпреки че двамата не бяха близки приятели поради разликата във възрастта — Джулиано бе четири години по-млад — и поради факта, че Силвио Фера бе прекарал дълго време на фронта и във военнопленническия лагер. Силвио се завърна в родното си градче като герой, гърдите му бяха окичени с медали. Той се запозна с девойка от Сан Джузепе Ято и след сватбата се пресели там. Славата му на политически агитатор растеше с всеки изминал ден и Джулиано даде да се разбере, че независимо от разликата в убежденията им този човек е негов приятел. Ето защо, при започване на кампанията по „ограмотяване“ на избирателите, бандитът изрично нареди да не се предприемат репресии срещу Сан Джузепе Ято и Силвио Фера.

Когато научи за това, Фера изпрати на Джулиано учтиво благодарствено писмо, с което го уверяваше, че той винаги може да разчита на него. Писмото предадоха чрез родителите му, които живееха в Монтелепре с другите си деца. Едно от тях, петнадесетгодишно момиче на име Юстина, бе натоварено да занесе писмото на Мария Ломбардо. Същия ден Джулиано гостуваше на родителите си. Повечето петнадесетгодишни сицилианки са вече истински жени — не е чудно, че Юстина моментално се влюби в Джулиано. Неговата физическа сила и котешката му грация я очароваха дотолкова, че тя не можеше да откъсне очи от него.

Тури, родителите му и Венера пиеха кафе и поканиха момичето на масата, но то отказа. Единствено Венера забеляза красотата на девойката и какво впечатление ѝ бе направил Джулиано. Той не можа

да познае обляното в сълзи момиченце, което някога бе срещнал на пътя.

— Предай на брат си моите благодарности за любезното му предложение — обърна се към нея Джулиано. — Кажи му да не се безпокои за родителите си — те винаги ще бъдат под моя закрила.

Юстина побърза да излезе и се втурна обратно към родния си дом. От този ден тя мечтаеше само за Джулиано и си представяше, че е неин любовник.

Когато Джулиано се съгласи с плана на дон Кроче за сплашване на демонстрантите при Портела дела Джинестра, той предупреди Силвио Фера да не участва в манифестацията. Джулиано го увери, че никой няма да пострада, но самият Фера бе изложен на опасност, пред която Джулиано беше безсилен. „Приятелите на приятелите“ бяха решили да смажат социалистическата партия в Сицилия и Силвио Фера положително щеше да бъде между първите жертви.

Силвио Фера получи писмото на Джулиано, но реши, че то е един от поредните опити на дон Кроче да го сплаши, и не му обърна внимание. Социалистическата партия се намираще в апогея си и той за нищо на света нямаше да пропусне тържествата по случай изборната победа.

На Първи май жителите на двата града станаха призори и започнаха продължително изкачване по стръмните пътеки, които водеха към голямата поляна зад Портела дела Джинестра. Процесиите бяха предвождани от специално поканени за случая музиканти от Палермо. Придружен от жена си и двете си деца, Силвио Фера крачеше в челната редица на демонстрантите от Сан Джузепе Ято и гордо развяваше голямо червено знаме. Изписани каруци, теглени от украсени с червени пискюли и разноцветни покривала коне, бяха натоварени с тенджери, големи сандъци със спагети и огромни дървени купи за салата. Отделна каруца возеше оплетените в бамбук бутилки вино, а в друга, пълна с натрошен лед, имаше пити кашкавал, огромни парчета салам и тесто. Носеха и малки пещи за хляб. Децата танцуваха и ритаха топка край оживената колона. Ездаци изпробваха конете си преди надбягването, което щеше да бъде гвоздеят на следобедните състезания.

Когато водената от Силвио Фера процесия се отправи към дефилето, от другата страна на планината се зададоха жителите на Пиани де Гречи. Те също развяваха червени знамена и флаговете на социалистическата партия. Двете колони се сляха и продължиха пътя си. Хората разменяха радостни приветствия и клюки за последните скандали в съответните градчета, питаха се каква ще бъде ползата им от изборната победа и какви опасности ги заплашват. Въпреки слуховете, които упорито се носеха, те бяха напълно спокойни. Презираха Рим и изпитваха известен страх от мафията, но не дотолкова, че да ѝ се подчиняват. Победата им при последните избори бе предизвикателство както към едните, така и към другите, но то беше останало без последствия.

Към пладне на поляната се бяха разположили повече от три хиляди души. Жените запалиха печките и кипнаха вода за макароните, докато децата пускаха хвърчила, над които кръжаха червеникави ястреби. Депутатът Ло Каузи преглеждаше бележките за речта си; група мъже начело със Силвио Фера се заловиха да сковат дървена трибуна, където щяха да седят ораторът и големците от двата града. Помощниците му го убеждаваха да представи набързо депутата, защото децата бяха огладнели.

В този миг в планината отекнаха експлозии. Навярно децата пускаха ракети, помисли си Фера и се обърна да погледне.

Същата сутрин, но много по-рано, още преди да изгрее палещото сицилианско слънце, два отряда от по дванадесет души тръгнаха от лагера на Джулиано по посока на Портела дела Джинестра. Те бяха предвождани от Пасатемпо и Теранова. Всяка от групите носеше картечница. Пасатемпо поведе хората си към високите склонове на Монте Кумета и грижливо избра мястото на картечницата. Той определи четирима души за картечари, а останалите заеха позиция на склона, за да ги прикриват с пушките и лупарите си.

Отрядът на Теранова се разположи по склоновете на Монте Пицута от другата страна на дефилето. От тази стратегическа позиция изпепелената от слънцето равнина и селцата в низината се намираха под прицела на оръжията им. Тяхната задача бе да спрат атаката на карабинерите, ако последните дръзнаха да напуснат казармата.

Разположени на склоновете на двете планини, хората на Джулиано наблюдаваха жителите на двете градчета, които се изкачваха към високата поляна. Сред демонстрантите имаше и техни роднини, но бандитите не изпитваха угризения на съвестта. Джулиано изрично бе наредил на картечарите да стрелят над главите на тълпата, докато хората се разпръснаха и побегнеха по обратния път. Така никой нямаше да пострада.

Джулиано възнамеряваше лично да командува тази операция, но седмица преди съдбоносния ден Аспану Пишота получи белодробен кръвоизлив. Той тичешком се изкачваше към лагера, когато от устата му бликна кръв. Рухна на земята и тялото му се затъркаля надолу. Джулиано го следваше по петите и отначало помисли, че това е една от обичайните шеги на братовчед му. Той спря тялото с крак и едва тогава забеляза кръвта по ризата на Пишота. В първия момент му се строи, че приятелят му е ранен и той не е чул изстрела. Взе Пишота на ръце и го понесе към лагера. Пишота беше в съзнание и повтаряше с немощен глас: „Пусни ме, пусни ме“. Джулиано, разбра, че не е ранен — гласът му издаваше слабост, причинена от вътрешна травма, не приличаше на стенанието на човек, чието тяло е надупчено от куршуми.

Сложиха Пишота на носилка и Джулиано заедно с десет души от бандата го придружи до Монреале. Имаха познат лекар, който често превързваше раните им и умееше да пази тайна. Но докторът събщи на дон Кроче за болестта на Пишота, както правеше всеки път, когато имаше работа с Джулиано. Той се надяваше да оглави някоя болница в Палермо и разбираше, че за това бе нужна само благословията на дона.

Лекарят настани бандита в болницата за допълнителни изследвания и помоли Джулиано да изчака резултатите.

— Ще ви се обадя утре сутринта — каза Джулиано.

Той остави четирима души за охрана на Пишота и прекара нощта в дома на един от неговите хора.

На другата сутрин лекарят му събщи, че Аспану се нуждае от лекарство, наречено стрептомицин, което се продава само в Съединените щати. Джулиано реши да накара баща си и Стефан Андолини да пишат на дон Корлеоне и да го помолят да изпрати медикамента. Той събщи това на лекаря и го запита дали Пишота може да бъде изписан. Докторът се съгласи при условие, че болният остане на легло още няколко седмици.

Ето защо по време на нападението на Портела дела Джинестра Джулиано беше в Монреале, където се грижеше за Пишота и търсеше скривалище за приятеля си до пълното му оздравяване.

Силвио Фера се обърна по посока на експлозиите и се вцепени. Видя как някакво момченце с недоумение гледаше вдигнатата си ръка, с която само преди миг държеше хвърчило. На мястото на дланта му висеше окървавено парче месо, а хвърчилото плавно летеше над склоновете на Монте Кумета. Силвио с ужас разбра, че експлозиите всъщност бяха картечни изстрели. Голям черен кон без ездач се мяташе като обезумял сред тълпата, по хълбоците му струеше кръв. Силвио Фера се опомни и се втурна да търси жена си и децата си.

Застанал на склона на Монте Пицута, Теранова наблюдаваше поляната през бинокъла си. Отначало помисли, че хората налягаха по земята от страх, но изведнъж забеляза неподвижно проснатите тела и избута картечаря. Картечницата замлъкна, но другата, на Монте Кумета, продължаваше да стреля. Навярно Пасатемпо не беше забелязал, че бандитите се прицелват прекалено ниско и убиват хора. След няколко минути и втората картечница престана да стреля. Над дефилето се възцари зловеща тишина.

Сетне до ушите на Теранова долетяха писъците на живите и воплите на ранените и умиращите. Той даде знак на хората си да демонтират картечницата и ги поведе към срещуположния склон, откъдето лесно можеха да избягат. Питаше се дали да отиде при Джулиано и да му съобщи за разигралата се трагедия. Страхуваше се, че в гнева си командирът може незабавно да разстреля него и хората му. Но преди това сигурно щеше да им позволи да докажат невинността си. Питаше се дали Пасатемпо ще постъпи по същия начин.

Картечниците вече бяха замлъкнали, когато Силвио Фера откри семейството си. Жена му и децата му бяха невредими и точно се канеха да станат. Той ги бутна на земята и ги накара да изчакат още четвърт час. Видя някакъв ездач, който препускаше към Пиани де Гречи — навярно отиваше да повика карабинерите. Никой не стреля по него и Силвио Фера разбра, че нападателите са се оттеглили. Стотици хора се втурнаха по тесните планински пътеки към домовете си в низината. На

поляната останаха само мъртвите и ранените, около които се трупаха разплаканите им роднини. Златистозелените и алени знамена, които гордо се развяваха сутринта, сега лежаха на земята. Ярките им цветове се открояваха под лъчите на обедното слънце. Силвио Фера нареди на семейството си да го почака и се притече на помощ на ранените. Той накара някои от бягащите мъже да пренесат пострадалите и с ужас установи, че между жертвите има жени и деца. Силвио се просълзи и си помисли колко грешаха всички негови учители, като вярваха, че обществото може да се промени чрез политическа пропаганда. Избирателите нямаше да променят Сицилия — това беше утопия. Трябваше да убиват, за да извоюват правата си.

Тури седеше до леглото на Пишота, когато Хектор Адонис му съобщи страшната вест. Джулиано незабавно се отправи към планинския си лагер, където се срещна с Пасатемпо и Теранова.

— Предупреждавам ви, че непременно ще открия виновника. Наказанието ще бъде още по-сурово, ако той продължава да мълчи. Признайте грешката си и ще пощадя живота ви.

Пасатемпо и Теранова никога не го бяха виждали толкова разгневен. Те не смееха да помръднат, докато Джулиано ги разпитваше, и се заклеха, че дулата на картечниците били насочени над главите на демонстрантите. Когато забелязали, че улучват хора, незабавно прекратили огъня.

Джулиано подложи на разпит картечарите и всички участници в нападението. Техните показания му помогнаха съвсем ясно да си представи случилото се. Картечницата на Теранова бе стреляла приблизително пет минути, а на Пасатемпо — десетина. Картечарите се кълняха, че стреляли над главите на хората и бяха убедени, че не са променили ъгъла на обстрела.

След като ги изслуша, Джулиано нареди да го оставят сам. За първи път откакто беше станал бандит, той усети мъчителното чувство на срам. Младежът обичаше да се хвали, че в продължение на четири години не е причинявал зло на бедните. Но сега нямаше с какво да се гордее — беше участвувал в избиването им, не можеше да се счита за герой. Опитваше се да си представи какво точно се е случило. Може би хората му бяха сгрешили: те отлично стреляха с лупара, но нямаха

опит с тежките картечници. Възможно бе поради голямото разстояние да са преценили зле ъгъла на обстрелване. Не му се искаше да вярва, че Теранова и Пасатемпо са предатели, но не изключваше възможността един от двамата да е бил подкупен, за да извърши страшното кръвопролитие. Хрумна му, че може би в нападението бе участвувал трети отряд.

Джулиано си мислеше, че ако хората му са стреляли нарочно, положително ще има повече жертви. Освен ако някой целеше да опетни името му с това кръвопролитие. Внезапно си спомни чия бе идеята за нападението срещу демонстрантите — подобно съвпадение бе невъзможно. Бандитът прозря жестоката истина — дон Кроче го беше надхитрил.

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Кръвопролитие то при Портела дела Джинестра потресе цяла Италия. Вестниците заклеяха убийците на невинни хора, между които имаше жени и деца. Загинали бяха петнадесет души, а петдесет бяха ранени. Първоначално се предполагаше, че кръвопролитие то е дело на мафията. Силвио Фера произнесе реч, в която обвини дон Кроче. Но мафиозът беше предварително подготвен. Тайните членове на мафията се заклеяха пред съда, че видели с очите си как Пасатемпо и Теранова са устроили засадата. Сицилианците се питаха защо Джулиано не отрича чудовищното обвинение чрез прочутите си писма до вестниците, но той беше необичайно мълчалив.

Две седмици преди националните избори Силвио Фера се отпрати с велосипеда си към Пиани де Гречи. На шосето задмина двама мъже, които му извикаха да спре, но той продължи пътя си. Хвърли поглед през рамо и забеляза, че двамата упорито го следваха, но скоро изостанаха. Когато Фера пристигна в Пиани де Гречи, от преследвачите нямаше и следа.

Той остана около три часа в клуба на социалистите, където разговаря с други партийни лидери от околността. Когато събранието свърши, навън вече се мръкваше. Силвио бързаше да се прибере у дома преди падането на нощта. Той не се качи на велосипеда, а бутайки го, прекоси площада, като приветливо поздравяваше познатите си.

Внезапно четирима души му препречиха пътя. Силвио Фера видя, че единият бе главатарят на мафията в Монтелепре, и се успокои. Познаваше Куинтана от детинство, освен това знаеше, че мафиозите в този район внимаваха да не разгневят Джулиано и не нарушаваха наложения от него закон за „оскърбление на бедните“. Ето защо усмихнато се обърна към Куинтана и каза:

— Струва ми се, че доста си се отдалечил от родния град.

— Добър вечер, приятелю — усмихна се в отговор Куинтана. — Искаш ли да се поразходиш с нас? Няма да ти се случи нищо лошо, ако обещаеш да се държиш прилично. Само ще си поговорим.

— Можем да говорим и тук — каза Силвио Фера и за пръв път почувствува страх. Но той бе познал страха на бойното поле и знаеше, че може да го преодолее. Ето защо реши да не реагира прибързано. Двама от непознатите сграбчиха ръцете му и леко го изтикаха от площада. Велосипедът се задържа в равновесие няколко секунди, после се преобърна.

Фера беше убеден, че хората са забелязали какво се бе случило и ще му помогнат. Но след клането при Портела дела Джинестра се бе възцарил терор, който беше сломил духовете на сицилианците. Силвио се опита да спре и да се върне в клуба. Дори от това разстояние различаваше силуетите на своите другари, които стояха на вратата. Нима не виждаха, че е в опасност? Но нито един от тях не напусна осветеното пространство.

— Помощ! — извика Фера.

Хората не се помръднаха от местата си — градчето сякаш беше опустяло и Силвио се засрами заради неговите жители... Куинтана грубо го блъсна напред.

— Не ставай глупак — изръмжа той. — Само ще си поговорим. Хайде, тръгвай, и без много шум, защото и приятелите ти ще пострадат.

Падаше мрак, луната вече беше изгряла. Фера усети притиснатия в гърба му пистолет. Помисли си, че ако искаха да го убият, можеха да го сторят и на площада. Нямахше да се поколебаят да застрелят всеки негов приятел, който се опита да му помогне. Минаха през покрайнините и излязоха извън града. Може би все пак нямахше да го убият; на площада имаше много хора и навярно някой беше познал Куинтана. Рискуваше да загине, ако се съпротивлява, затова реши да ги изслуша.

— Обещай, че ще прекратиш подривната си дейност — започна Куинтана. — Простихме ти обвиненията срещу „Приятелите на приятелите“ след нападението при Портела дела Джинестра. Но ти не оцени нашия жест и търпението ни се изчерпа. Смяташ ли, че постъпваш разумно? Ако продължаваш в същия дух, ще бъдем принудени да оставим децата ти сираци.

Петимата започнаха да се изкачват по каменистата пътека към Монте Кумета. Силвио Фера отчаяно погледна назад, но никой не ги бе последвал.

— Нима ще убиеш баща на семейство само заради политическите му убеждения? — възкликна той.

— Убивал съм хора, защото са плюли върху обувките ми — дрезгаво се засмя Куинтана.

Двамата мафиози пуснаха ръцете на Силвио и в този миг той разбра, че е обречен. Обърна се и хукна по осветената от луната пътека.

Селяните чуха изстрелите и един от социалистите повика карабинерите. На другата сутрин откриха тялото на Силвио Фера в една пропаст. Полицията разпита селяните, но всички до един заявиха, че не са видели нищо. Никой не спомена името на Гуидо Куинтана. Въпреки бунтовническия си дух те бяха преди всичко сицилианци и нямаха право да нарушат закона на мълчанието. Но някои споменаха, че познали един от хората на Джулиано.

Редица фактори спомогнаха за изборната победа на християндемократите. Дон Кроче и „Приятелите на приятелите“ бяха свършили добра работа. Кръвопролитие при Портела дела Джинестра не само потресе цяла Италия, но и успя да сломи непреклонния дух на сицилианците. Католическата църква, включила се в предизборната кампания под знака на Христовата вяра сега повнимателно подбираще обектите на благотворителната си дейност. Но решителният удар бе нанесен с убийството на Силвио Фера. По време на националните избори през хиляда деветстотин четиридесет и осма година християндемократите спечелиха внушителна победа на острова и примерът на сицилианците беше последван от цялото население на страната. Очевидно християндемократите щяха да останат дълго на власт. Дон Кроче беше фактическият господар на Сицилия, а католическата църква запази господстващото си положение. По всяка вероятност в недалечно бъдеще Франко Треца щеше да бъде избран за министър-председател на Италия.

В края на краищата предсказанието на Пишота се оказа вярно. Чрез Хектор Адонис дон Кроче събщи на Джулиано, че правителството отказва да даде амнистия на бандитите заради нападението при Портела дела Джинестра. Предлогът беше, че това би предизвикало национален скандал. Помилването на бандитите можеше да раздуха обвиненията, че невинни хора са загинали заради ловка политическа машинация. Пресата щеше да се възползува от случая и в цялата страна щяха да избухнат размирици. Дон Кроче заяви, че при създалата се ситуация министърът на правосъдието е безпомощен; кардиналът на Палермо не можеше да подкрепи човек, когото считаха отговорен за избиването на невинни жени и деца. Но самият дон щял да се бори за помилването на Джулиано. Междувременно бандитът трябваше да избяга в Бразилия или в Съединените щати и дон Кроче бе готов да му окаже безрезервната си помощ.

Бандитите бяха смаяни от спокойствието, с което Джулиано посрещна вестта за предателството, сякаш го беше очаквал. Той изтегли хората си във вътрешността на планината и нареди на командирите да разположат лагерите си близо до неговия, за да му бъдат непрекъснато подръка. С всеки изминал ден Джулиано сякаш се отдръпваше в някакъв свой вътрешен свят. Изтекоха няколко седмици, командирите нетърпеливо очакваха заповедите му.

Една сутрин той се изкачи високо в планината без своите телохранители. Върна се едва на смрачаване и се приближи до лагерния огън. Пламъците осветиха решителното му лице.

— Аспану, повикай всички командири — заповяда Джулиано.

Владенията на принц Олорто се простираха върху стотици хиляди акра земя, където растеше всичко, което в продължение на хилядолетия бе превърнало Сицилия в житницата на Италия: лимони и портокали, пшеница, маслинови дръвчета, обширни лозя, тонове домати и чушки и тънморави патладжани с големината на човешка глава. Част от тези земи се предоставяше под аренда на селяните, които в замяна бяха задължени да предават на принца половината от реколтата си. Но както всички едри земевладелци, аристократът успяваше да измами народа; арендаторите плащаха данъци за използването на селскостопанската техника, за семената за посев, за

превоза — и то с голяма лихва. Селяните, се смятаха щастливи, ако за тях останеше четвърт от богатствата, които бяха произвели с пот на челото. Все пак тяхното положение беше много по-добро в сравнение с онова на надничарите, принудени да работят срещу мизерно заплащане.

Земята беше плодородна, но за съжаление големи площи от владенията на аристократите пустееха и не се обработваха. Още през 1860 година великият Гарибалди обещавахе да раздаде земи на селяните, но и до ден-дневен принц Олорто и другите аристократи притежаваха хиляди декари пустеещи ниви. Те ги използванаха като резервен фонд и продаваха отделни парцели, за да задоволяват прищевките си.

Всички партии, включително тази на християндемократите, в предизборните си кампании обещаваха да утвърдят и наложат закон за раздаване на земи срещу полица. Според него фермерите щяха да имат право да закупуват по номиналната им стойност необработваемите земи в големите имения.

Но аристократите неизменно пренебрегнаха този закон и наемаха главатарите на местната мафия за сплашване на селяните, които претендираха за техните земи. В уречения ден мафиозът се появяваше на кон пред вратите на имението — това възпираше дори най-смелите да предявят правата си. Малцината, които дръзваха да го сторят, както и всички членове на семейството им от мъжки пол, неизбежно бяха обречени на смърт. Тази практика продължаваше вече цяло столетие и бе добре известна на всеки сицилианец. Ако някое имение беше под закрилата на мафията, никой нямаше право да претендира за неговите земи. Правителството можеше да гласува хиляди закони, но те оставаха глас в пустиня. Веднъж, в момент на откровение, дон Кроче заяви на Франко Треца: „Вашите закони изобщо не ни интересуват“.

Непосредствено след изборите настъпи моментът необработваемите земи на принц Олорто да се раздават срещу полица и правителството лицемерно обяви, че предоставя за използване от селяните цели петдесет хиляди декара. Лидерите на левицата насърчаваха фермерите да предявят правата си. В определения ден близо пет хиляди души се събраха пред вратите на имението на принц Олорто. Правителствените чиновници се настаниха в голяма палатка,

снабдена със столове и маси, както и с формуляри за регистриране на желаещите. Сред многохилядната тълпа имаше жители на Монтелепре.

Принц Олорто послуша съвета на дон Кроче и нае шестима главатари на мафията за свои gabellotti. И ето че този ден шестимата запотени мафиози язدهа около стените на имението. Селяните стояха скупчени под сенките на хилядолетните маслинови дървета и следяха с поглед хората, прочули се с жестокостта си в цяла Сицилия. Сковани от страх, те не смееха да пристъпят нито крачка напред и търпеливо чакаха с надеждата да се случи някакво чудо.

Но селяните напразно очакваха чудотворната намеса на представителите на закона. Министърът на правосъдието беше наредил на главнокомандувания гарнизона на карабинерите да не напускат казармата. През този ден в цялата околия на Палермо нямаше нито един униформен полицаи.

Тълпата продължаваше да чака пред имението на принц Олорто. Шестимата мафиози язدهа напред-назад с точността на часовниково махало. Лицата им бяха безизразни, носеха праметнати през рамото лупари и автомати, а палтата им прикриваха затъкнатите в коланите пистолети. Те не се опитваха да разгонят селяните, а продължаваха мълчаливо да яздят, сякаш не забелязваха присъствието им. Хората като че очакваха конете да се уморят или да препуснат надалеч с церберите върху гърба си — те отвориха торбите с храна и отпушиха бутилките с вино. Повечето бяха мъже, имаше и няколко жени, между които беше Юстина, която придружаваше родителите си. Това бе своеобразна демонстрация срещу убийците на Силвио Фера, но никой не смееше да премине кордона от конници и да предяви законните си права.

Възпираше ги не само страхът, пред тях стояха „уважавани“ хора, които на практика бяха създали собствени закони в родните си градчета. „Приятелите на приятелите“ имаха свое тайно правителство, което функционираше много по-ефикасно от официалното правителство в Рим. Ако някой крадец посегнеше на овците и говедата на селянин и той се оплачеше в полицията, никога нямаше да получи животните обратно. Но ако се обърнеше към местния главатар на мафията и му наброеше комисионна от двадесет процента,

откраднатият добитък се намираше и жертвата получаваше уверение, че това няма да се повтори. Когато някой пиян грубиян в изблик на гняв убиеше невинен човек, почти никога не получаваше присъда поради неверните свидетелски показания и спазването на закона „омерта“. Но ако роднините на жертвата отправаха апел към един от шестимата мафиози можеха да бъдат сигурни, че ще последва справедливо отмъщение.

Мафията разстрелваше крадците, които ограбваха бедните квартали, прекратяваше враждите между семействата, уреждаше споровете за граничните синори без помощта на адвокат. Тези шестима мъже бяха съдии, чиито присъди не подлежаха на обжалване, и единственият начин да се избегнат жестоките им наказания бе да се емигрира в друга страна. Те упражняваха над сицилианците такава власт, с каквато не можеше да се похвали самият министър-председател на Италия. Ето защо селяните не смееха да пристъпят към вратите на имението на принц Олорто.

Шестимата мафиози не яздеха на групи — това щеше да бъде изтълкувано като проява на слабост. Те се движеха един след друг като независими монарси и всеки един от тях вдъхваше ужас с външността и постъпките си.

Най-опасен беше дон Сиано от Биаскино. Той беше прехвърлил шестдесетте и бледото му лице бе на петна като сивата кожа на коня му. Дон Сиано беше спечелил „уважението“, когато на двадесет и шест години бе ликвидирал своя предшественик — главатаря на местната мафия. Този човек бе убил бащата на дон Сиано, когато последният беше дванадесетгодишно дете и донът бе чакал цели четиринадесет години, за да си отмъсти. Един прекрасен ден той скочи върху жертвата си, която минаваше под дървото, на което се бе качил. Младежът върза ръцете на мафиоза, принуди го да язди по главната улица на града и го накълца на парчета пред очите на всички, но първо отрязва носа, устните, ушите и половите му органи. След това прегърна окървавеното и обезобразено тяло и мина с коня пред къщата на жертвата. От този ден той управляваше провинцията със суров деспотизъм и никой не се осмеляваше да оспори властта му.

Вторият мафиоз, който яздеше черен кон, украсен с алени пера, се наричаше дон Арзана и бе главатар на мафията в Пиани де Гречи. Той бе спокоен, сериозен човек, който винаги изслушваше и двете

страни. Донът бе отказал да убие Силвио Фера само заради политическите му убеждения и дълги години успяваше да го спаси от гнева на мафията. Дон Арзана бе потресен от убийството му, но не можеше да го предотврати, защото дон Кроче и останалите главатари бяха решили, че смъртта на социалиста ще послужи за назидание на цялото население. Господството на мафиоза бе неоспоримо, но той беше снизходителен и добродушен деспот и за разлика от другите главатари се ползуваше с обичта на народа. Днес обаче яздеше с непреклонното изражение на човек, твърдо убеден в справедливостта на каузата си.

Юздите на третия конник, дон Пиду от Калтанисета, бяха украсени с гирлянди от цветя. Той обичаше да го ласкаят, беше извънредно суетен, ревниво пазеше властта си и жестоко наказваше амбициозните младежи. На един празник някакъв млад селянин бе накарал жените да онемееят от възторг, защото танцуваше със звънчета на глезените, носеше ушита в Палермо риза и зелен копринен панталон и пееше под акомпанимента на испанска китара. Дон Пиду се вбеси от обожанието, с което жените гледаха местния Валентино — вместо да се възхищават от истински мъж като него, очите им бяха приковани в този женствен, хленчещ хлапак. След този съдбоносен ден покорителят на женските сърца вече не можеше да танцува — намериха надупченото му с куршуми тяло на пътя към фермата му.

Четвъртият мафиоз беше дон Маркуци от Виламура. Той живееше като аскет и в дома му имаше параклис, както в домовете на старата аристокрация. Това бе единственият лукс, който си позволяваше, иначе живееше много скромно и беше беден, защото отказваше да се възползува от властта си за натрупване на богатство. Дон Маркуци неуморно помагаше на ближните си и беше привърженик на традиционните методи на „Приятелите на приятелите“. Прочул се бе с това, че бе екзекутирал любимия си племенник, който бе дал сведения на полицията против съпернически клан на мафията и бе нарушил закона на мълчанието.

Петият ездач бе дон Бучила от Партинико, който се бе застъпил за племенника си пред Хектор Адонис в онзи съдбовен ден, когато Джулиано стана бандит. За пет години беше наддал двадесет килограма и беше станал много богат, но продължаваше да носи комичните си селски дрехи. Той не можеше да понася безчестието и

без колебание разстрелваше крадците, подобно на добросъвестен английски съдия от осемнадесети век, който осъжда на смърт обвинени в дребни кражби деца.

Последен яздеше Гуидо Куинтана, който, независимо че бе кмет на Монтелепре, беше спечелил „уважението“, защото бе превзел градчето Корлеоне — сцена на кървави битки. Беше принуден да го стори, защото Монтелепре се намиреше под защитата на Джулиано. Но в Корлеоне Гуидо Куинтана имаше възможност да задоволява кървавите си инстинкти. Четири пъти успя да разреши семейни спорове по най-простия начин — отстрани всички, които оспорваха решенията му. Той беше отговорен за смъртта на Силвио Фера и на други профсъюзни деятели. Куинтана навярно бе единственият главатар на мафията, към когото хората изпитваха повече омраза, отколкото уважение.

Такива бяха шестимата мъже, които благодарение на своята репутация, уважението, с което се ползуваха и страха, който внушаваха, спираха достъпа на бедните селяни до имението на принц Олорто.

Два джипа, пълни с въоръжени мъже, се зададоха по шосето от Монтелепре и завиха по пътя към имението на принца. Всички мъже, с изключение на двама, носеха маски от трико е процепи за очите. Тури Джулиано и Аспану Пишота бяха с открити лица. Между маскираните бяха Канио Силвестро, Пасатемпо и Теранова. Стефан Андолини беше блокирал пътя за Палермо. Джиповете спряха на петдесетина метра от ездачите и изведнъж някакви хора започнаха да си пробиват път през тълпата — те също бяха маскирани. Подобно на останалите селяни, те седяха в сянката на маслиновите дървета, но при появата на джиповете измъкнаха оръжията и маските си от кошниците с провизиите. Маскираните заобиколиха ездачите и се прицелиха в тях. Бяха общо петдесет души. Тури Джулиано скочи от джипа и се увери, че хората му бяха по местата си, след което насочи вниманието си към шестимата ездачи, които невъзмутимо продължаваха да патрулират пред вратите на имението, въпреки че бяха забелязали всичко. Селяните също познаха Джулиано.

Палещите лъчи на сицилианското слънце обагряха в червено тучните поляни. Джулиано се питаше как тези сурови селяни позволяваха на шестима мъже да отнемат хляба на децата им.

Аспану стоеше до него и нетърпеливо чакаше, подобно на свита на кълбо змия. Единствено той беше отказал да сложи маска — всички останали се страхуваха от отмъщението на семействата на главатарите и от „Приятелите на приятелите“. По този начин вендетата щеше да бъде понесена само от Джулиано и от Пишота.

Двамата младежи носеха златните катарамии. Джулиано беше въоръжен само с голям пистолет, който се намираше в окачения на колана му кобур. На ръката му проблясваше изумруденият пръстен на херцогинята. Пишота носеше автомат. Лицето му беше бледо от болестта и от възбуда, питаше се защо Джулиано се бави: навярно искаше да се увери, че заповедите му са изпълнени. Хората му бяха обградили в полукръг мафиозите, за да предотвратят всякаква възможност за бягство. Ако главатарите напуснеха поста си, те щяха да загубят „уважението“ и своето влияние — селяните вече нямаше да се страхуват от тях. Джулиано видя, че дон Сиано обърна петнистия си кон, и продължи обиколката, останалите го последваха — явно нямаша намерение да бягат.

Принц Олорто стоеше в една от кулите на своя дворец и наблюдаваше сцената през телескопа, с който обикновено определяше местоположението на звездите. Ясно виждаше Джулиано: овала на очите му, добре очертаното лице и големите устни, които бяха стиснати от гняв. Принцът разбираше, че силата, която се излъчваше от това лице, се дължеше на благородството и добродетелността на младежа. За съжаление тези качества никога не се оценяваха, особено когато бяха неподправени. Аристократът се срамуваше от собствената си роля в тази история. Той добре познаваше сънародниците си и знаеше, че ще бъде отговорен за онова, което ще се случи. Шестимата мъже, на които бе платил, нямаше да избягат и щяха да се сражават вместо него. Те бяха удържали струпаната около имението тълпа, но сега Джулиано стоеше пред тях като ангел на смъртта. На принца му се стори, че тъмна сянка пропълзя към слънцето.

Джулиано тръгна към пътеката, по която бавно и отмерено язدهа шестимата едри, набити мъже. От време на време спираха конете си пред купчина овес до назъбената стена, после продължаваха бавния си ход, последвани от воняща диря от изпражнения.

Тури Джулиано спря пред тях, Пишота — на една крачка зад него. Шестимата конника дори не ги погледнаха, лицата им останаха невъзмутими. Всички носеха лупари, но не посегнаха да ги свалят от ремъците. Джулиано стоеше и чакаше. Мафиозите минаха още три пъти пред него. Тури се обърна към Пишота.

— Свали ги от конете и ги доведи при мен — спокойно нареди той.

Сетне прекоси пътя на ездачите и се облегна на бялата каменна стена на имението.

Джулиано разбираше, че прави фатална крачка и онова, което ще се случи, ще реши съдбата му. Не изпитваше никакво колебание или угризения на съвестта, само студена омраза към заобикалящия го свят. Знаеше, че зад шестимата мафиози се извисява огромната фигура на дон Кроче, който беше неговият истински враг. Усети гняв към тълпата селяни, на които помагаше. Защо бяха толкова покорни и изплашени, от какво се страхуваха? Защо не можеше да ги въоръжи и да ги поведе към създаване на една нова Сицилия! Усети съжаление към тези зле облечени, полумъртви от глад селяни и вдигна ръка, за да ги окуражи. Тълпата го гледаше безмълвно. Спомни си за Силвио Фера, който навярно щеше да ги пробуди от летаргията им и да предизвика бунт.

Сега дойде ред на Пишота да се намеси. Той носеше бежов пуловер с извезани с по-тъмен цвят дракони, изправени на задните си крака. Главата му с черни пригладени коси в профил наподобяваше нож и ясно се открояваше на кървавочервените лъчи на слънцето. Той насочи главата си като острие към шестимата ездачи и втренчи в тях змийските си очи. Конят на дон Сиано вдигна опашка и пусна купчинка изпражнения в краката му.

Пишота отстъпи назад и даде знак на Теранова, Пасатемпо и Силвестро, които се впуснаха към разположените в полукръг маскирани мъже. Бандитите разшириха кръга и препречиха пътя на шестимата мафиози, които гордо продължаваха обиколката си, сякаш не бяха забелязали нищо. Но действията на бандитите не убягнаха от

вниманието им — те знаеха какво ги очаква, но бяха спечелили първия рунд. Джулиано трябваше да реши дали да предприеме последната стъпка.

Пишота се изпречи пред дон Сиано и повелително вдигна ръка към сивото му, страшно лице. Но донът не спря. Изплашеният кон се метна встрани, ала мафиозът успя да го удържи и щеше да прегази Пишота, който отстъпи и с изкривено от злоба лице подигравателно се поклони пред ездача. След това застана зад него, насочи пистолета си към задницата на коня и натисна спусъка.

Слузести вътрешности и фонтан от кръв и изпражнения полетяха в ароматния въздух. Конят се олюля и се строполи на земята, като затисна под себе си дон Сиано. Четирима бандити измъкнаха доната и завързаха ръцете зад гърба му. Конят още беше жив, Пишота го довърши с куршум в главата.

Тълпата нададе провлечен вик на ужас, примесен със задоволство. Джулиано продължаваше да се обляга със скръстени ръце на стената, сякаш се питаше какво ще предприеме Пишота.

Останалите мафиози невъзмутимо продължиха да яздят пред имението. Изстрелите накараха конете да се изправят на задните си крака, но доновете дръпнаха юздите и продължиха бавния си ход.

Пишота отново застана на пътеката и вдигна ръка. Начело яздеше дон Бучила. Той спря коня си, останалите последваха примера му.

— Конете ще са нужни на семействата ви — извика Пишота. — Обещавам да им ги върнем. А сега слезте и елате да поздравите Джулиано.

Гласът му отчетливо се разнесе до ушите на тълпата.

Настъпи продължително мълчание, после петимата мъже слязоха от конете. Те застанаха гордо изправени и се възряха в тълпата с жестоки и арогантни очи. Двадесет души с насочени оръжия се отделиха от кордона, който преграждаше пътя за отстъпление на мафиозите, и завързаха ръцете им зад гърба. После поведоха шестимата мъже към Джулиано.

Тури ги изгледа невъзмутимо. Някога Куинтана го бе унижил и дори се бе опитал да го убие, но сега ролите им бяха разменени. През тези пет години лицето на мафиоза бе запазило вълчето си изражение, но предизвикателната маска не можеше да прикрие страха му. Дон

Сиано упорито се взираше в Джулиано, върху бледото му лице се четеше презрение. Дон Бучила изглеждаше смаян от омразата на бандита. Другите донове се държаха с достойнство, подобаващо на хора с техните качества. Джулиано познаваше репутацията на всеки един от тях, в детството му тези хора, особено дон Сиано, му вдъхваха ужас. Сега ги беше унизил пред очите на цялата тълпа и знаеше, че си бе спечелил смъртни врагове. Имаше само едно разрешение, но те бяха съпрузи й бащи и децата им щяха да страдат за тях. Мафиозите продължаваха да се взират в Джулиано без никакъв страх, сякаш предизвикваха смелостта му. Дон Сиано се изхрани в краката на бандита.

Младежът ги погледна право в очите и изрече:

— Застанете на колене и предайте душите си на бога.

Но шестимата мъже не се помръднаха.

Джулиано се обърна и се отдалечи. Мафиозите стояха пред бялата стена, върху която се очертаваха силуетите им. Тури произнесе с висок глас, за да го чуят и селяните:

— Осъждам ви на смърт в името на бога и на Сицилия. После направи знак на Пишота.

В този момент дон Маркуци понечи да коленичи, но Пишота вече беше открил огън, последван от Пасатемпо, Теранова и ефрейтора, които все още бяха маскирани. Изстрелите отхвърлиха към стената шестимата мъже с привързани зад гърба ръце. Белите камъни бяха изпръскани с алена кръв и парчета плът от телата, които, подобно на кукли на конци, непрекъснато се удряха в стената от непрестанния дъжд от куршуми.

Принц Олорто извърна очи и не видя онова, което последва.

Джулиано измъкна пистолета си и бавно и тържествено изстреля по един куршум в главата на всеки мафиоз.

Тълпата нададе дрезгав рев и само след секунда стотици хора нахлуха през вратите на имението. Джулиано ги проследи с поглед и забеляза, че нито един не понечи да се приближи към него.

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Великденското утро на хиляда деветстотин четиридесет и девета година беше великолепно. Балконите на къщите грабваха окото с пъстрите бафи на засадените в огромни саксии цветя, сини, бели и червени цветенца растяха между пукнатините в паважа и по стените на старите черкви. Улиците на Палермо бяха изпълнени с вярващи, отпозволили се към голямата катедрала, където лично кардиналът щеше да отслужи литургията и да раздава причастието. Облечени в черни костюми, придружени от жените и децата си, жителите на околните села се обръщаха към всички минавачи с традиционния поздрав: „Христос воскресе“. Тури Джулиано учтиво им отвърщаше.

Бандитите бяха проникнали в града предишната нощ. Те носеха обичайните черни костюми на селяните, но широките им сака се издуваха от скритите под тях автомати. Джулиано познаваше добре Палермо: през шестте години, откакто беше бандит, често се промъкваше в града, за да ръководи отвличането на някой богат аристократ или да вечеря в известен ресторант, където оставяше предизвикателна бележка.

Тези посещения не бяха свързани с никаква опасност. Ефрейтор Канио Силвестро винаги вървеше до Тури, двама въоръжени бандити крачеха на двадесетина метра пред тях, други двама ги следваха на същото разстояние, а четирима се движеха по отсрещния тротоар. Зад всички тях вървяха още двама телохранители. Ако карабинерите поискаха Джулиано да установи самоличността си, те щяха да бъдат убити от бандитите, които бяха готови да открият огън. Когато техният командир влизаше в ресторант, телохранителите заемаха почти всички маси в залата. Този път Тури Джулиано взе със себе си петдесет души, между които бяха Пишота, Силвестро и Теранова. Пасатемпо и Андолини останаха в лагера. Джулиано и Пишота влязоха в катедралата, последвани от повечето бандити, десет души под командата на Силвестро и Теранова останаха при паркираните зад църквата коли.

Белите, избродирани със злато одежди на кардинала, големият кръст на шията му и мелодичният му глас създаваха атмосфера на неосквернена светост. Джулиано влезе в препълнената със статуи на Дева Мария и Исус катедрала и потопи пръстите си в купела със светена вода, украсен с релефи, изобразяващи пътя на Исус към кръста. Той коленичи и обгърна с поглед огромния купол и розовите свещи, които горяха пред наредените покрай стените статуи на светци.

Хората му се разпръснаха и седнаха близо до олтара сред тълпата облечени в черно селяни и граждани в пъстри празнични дрехи. Джулиано се озова до прочутата статуя на Девата и апостолите и възхитен от красотата ѝ, за миг забрави защо беше тук. Усети непривично вълнение от мелодичните гласове на свещениците и на децата от хора, от аромата на положените върху олтара екзотични цветя, от искрения патос на богомолците. За последен път беше ходил на литургия преди пет години, когато бе предаден от бръснаря Фризела. Непонятно защо, усети страх, чувствуваше се обречен. Безброй пъти бе произнасял пред враговете си думите: „Осъждам те на смърт в името на бога и на Сицилия“ и бе изчаквал, докато нашепваха молитвите, които слушаше сега. За миг пожела да ги възкреси, да ги извади от вечния мрак, в който ги бе запратил. Може би в тази тържествена утрин към тях щеше да се присъедини един прелат на светата църква, един кардинал, който бе нарушил дадената клетва, който го бе излъгал и предал и бе станал негов враг: същият този кардинал, чийто величествен глас отекваше в огромната катедрала. Може би щеше да извърши богохулство, като поиска от духовника да предаде душата си на бога. Навярно един кардинал винаги се ползува с благоразположението на всевишния. Щеше ли смирено да признае предателството си към Джулиано?

Литургията беше към края си. Вярващите се приближаваха към олтара за причастие. Неколцина бандити последваха примера им. Предишния ден се бяха изповядали пред абат Манфреди ѝ се чувствуваха освободени от греховете си, още повече че щяха да извършат престъпление едва след края на церемонията.

Вярващите излизаха от катедралата щастливи от пречистването на душите си и се отправяха към булеварда. Кардиналът мина зад

олтара и прислужникът нахлупи на главата му двувърхата архиепископска шапка, чиито златни украшения блещукаха над грубото му сицилианско лице. Той създаваше впечатление на властен, а не на свят човек. Придружен от цяла свита свещеници, кардиналът започна традиционната обиколка на четирите параклиса в катедралата, където четеше молитви.

В първия параклис се намираще гробницата на крал Роджър I, във втория — на Фридрих II, в третия бе гробницата на Анри IV, а в последния параклис се намираща останките на съпругата на Фридрих II, Констанция. Гробниците бяха от бял мрамор, инкрустиран с великолепни мозайки. Имаше още един, наречен „сребърен“ параклис, където бе поставена сто и петдесет килограмовата статуя на света Розалия, покровителката на Палермо, която жителите на града тържествено носеха по улиците в деня на нейния празник. В тази гробница почиваха останките на всички архиепископи на Палермо, тук щеше да бъде погребан и сегашният кардинал. Това бе първият параклис, където спираха да се молят. Хората на Джулиано заобиколиха кардинала и свитата му. Няколко бандита застанаха на изхода, за да попречат да се вдигне тревога.

Кардиналът гордо се изправи пред неканените гости, но изведнъж забеляза Пишота и го позна. Стори му се, че видя пред себе си нечестивия, който бе дошъл да вземе душата му и да я запрати сред вечните пламъци на ада.

— Ваше преосвещенство, считайте се за мой пленник — каза Джулиано. — Няма да ви се случи нищо лошо, ако се подчинявате на заповедите ми. Ще прекарате празниците като мой гост и обещавам, че ще се храните по-добре, отколкото във вашия палат.

— Как се осмеляваш да влизаш в божия дом с оръжие в ръка? — гневно възкликна кардиналът.

Джулиано се засмя. Страхопочитанието, което беше изпитал по време на литургията, бе изчезнало и беше заменено с удоволствие от онова, което му предстоеше.

— Ще сторя дори нещо повече — отвърна той. — Ще се осмеля да ви обвиня в нарушаване на святата ви клетва. Обещахте амнистия за мен и хората ми и не удържахте на думата си. Дошъл е моментът да уредя сметките си с църквата и с вас.

— Няма да напусна това свято място — каза кардиналът и поклати глава. — Убий ме, ако смееш, но знай, че името ти ще се покрие с позор.

— Вече имам тази чест — насмешливо заяви Джулиано. — Не ме принуждавайте да използвам насилие. Ще убия всички свещеници, а вас ще завържа и ще ви запуша устата. Никой няма да пострада, ако ме последвате доброволно — след седмица ще се върнете във вашата катедрала.

Кардиналът се прекръсти и тръгна към посочената от Джулиано врата. Тя водеше към гърба на катедралата, където останалите бандити бяха успели да реквизират лимузината и шофьора на духовника. Голямата черна кола беше украсена с букети, от двете страни на радиатора се развяваха знаменца с емблемата на католическата църква. Хората на Джулиано бяха обсебили и колите на другите сановници. Джулиано седна в лимузината редом с кардинала. Двамата бандити се настаниха на задната седалка, Аспану се разположи до шофьора. Колите прекосиха града, без да бъдат спрени от полицейските патрули, които им отдаваха чест. Джулиано нареди на кардинала да ги благославя. Накараха духовника да слезе от колата на един безлюден участък от пътя. Там чакаше друг отряд бандити с носилка. Те изоставиха колите и шофьорите на шосето и изчезнаха в покритата с цветя планина.

Джулиано удържа на думата си: вечерята, поднесена на кардинала в голямата пещера в планината Камарата, не се различаваше от тази, с която бе свикнал в своя палат. Бандитите бяха изпълнени със страхопочитание към сана и при всяко поднесено блюдо свеждаха глава за неговата благословия.

Всички италиански вестници негодуваха от последното престъпление на Джулиано. Народът бе разкъсан от противоречиви чувства: ужас от извършеното светотатство и сатанинска радост от подигравката с карабинерите. Но хората се гордееха с Джулиано — един сицилианец беше сразил Рим. Бандитът се бе превърнал в „уважаван“ човек.

Всички се питаха какво щеше да поиска в замяна на живота на кардинала — отговорът беше лесен: огромен откуп.

Светата църква, която все пак беше задължена да се грижи за душите на вярващите, не започна дребнави пазарлъци, както правеха аристократите и богатите търговци, а незабавно плати откупа от сто милиона лири. Но Джулиано съвсем не беше приключил с кардинала.

— Аз съм селянин, който не познава пътищата на провидението — заяви той на прелата, — но винаги съм изпълнявал обещанията си. А вие, кардиналът на католическата църква, издокаран в свещени одежди и окичен с кръстове, ме излъгахте като безбожен мавър. Свещеническият сан няма са спаси живота ви.

Кардиналът усети, че краката му се разтреперват.

— Имате късмет — продължи Джулиано. — Определил съм ви друга роля.

Когато се убеди, че няма да бъде убит, прелатът, свикнал да живее в страх от божие наказание, се интересува много повече от Завещанието на Джулиано, отколкото от неговите упреци. При вида на писмото, което беше дал на Пишота, той изпадна в благочестива ярост и започна да се кръсти.

— Ваше преосвещенство, имате задачата да съобщите на висшето духовенство и на министъра на правосъдието за съществуването на този документ, който е доказателство, че мога да унищожа правителството на християндемократите — заяви Джулиано. — Моята смърт ще бъде пагубна за вас. Завещанието ще бъде скрито на сигурно място и никога не ще го намерите. Ако някой се съмнява в думите ми, нека запита дон Кроче как постъпвам с враговете си.

Венера напусна Джулиано седмица след отвличането на кардинала. В продължение на три години той пропълзяваше през тунела, за да се наслади на пищното ѝ тяло, на топлината и спокойствието, които тази жена внасяше в живота му. Тя никога не се оплакваше и мислеше само за неговото удоволствие.

Но тази нощ бе различна от предишните. След като се любиха, Венера му събщи решението си да отиде при роднини във Флоренция.

— Сърцето ми повече не издържа — каза тя. — Не мога да понеса мисълта, че животът ти непрекъснато е застрашен — сънувам, че те убиват пред очите ми. Карабинерите застреляха мъжа ми пред

къщата ни, също като животно. Стреляха, докато тялото му заприлича на куп окървавени парцали. Сънувам, че правят същото и с тебе.

Венера придърпа главата му към гърдите си.

— Чуй как бие сърцето ми — прошепна тя.

Джулиано усети неравномерното, лудо туптене и почувствува прилив на жалост и нежност към тази жена. Кожата под тежката ѝ гърда имаше солен вкус от потта, която обливаше треперещото ѝ от страх тяло. Тя се разплака и Джулиано погали гъстите ѝ черни къдрици.

— Преди никога не се страхуваше — каза той. — Нищо не се е променило.

Венера отчаяно поклати глава.

— Станал си прекалено безразсъден, Тури. Създаде си могъщи врагове. Майка ти пребледнява всеки път, когато се почука на вратата. Не ще се изплъзнеш от враговете си.

— Но аз не съм се променил — настоя Джулиано.

Венера отново се разплака.

— Променил си се, Тури. Сега убиваш много лесно. Не че си станал жесток, но се отнасяш с безразличие към смъртта на другите.

Джулиано въздъхна. Разбра колко се страхуваше Венера и изпита странна тъга.

— Тогава трябва да заминеш — каза той. — Ще ти дам достатъчно пари да се установиш във Флоренция. Скоро всичко ще свърши, няма да се пролива кръв. Имам планове — не ще остана бандит до края на живота си. Майка ми отново ще спи спокойно и ще бъдем заедно.

Но Джулиано добре разбираше, че тя не му вярва.

На другата сутрин отново се любиха страстно, телата им трескаво се сляха за последен път.

ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

Тури Джулиано най-сетне постигна нещо, което не бе успял нито един държавник или политик. Той обедини всички политически партии в Италия, които сега имаха една обща цел: унищожаването на Джулиано и бандата му.

През юли хиляда деветстотин четиридесет и девета година министърът на правосъдието Франко Треца обяви чрез пресата за създаването на петхилядна армия от карабинери, наречена „Специален отряд за борба с бандитизма“. Името на Джулиано не се споменаваше. Вестниците побързаха да поправят тази невинна грешка на правителството, което целеше да прикрие, че мерките бяха насочени главно срещу Джулиано. Те одобряваха решението на министъра и поздравяваха християндемократическата партия за своевременната ѝ намеса.

Националната преса изразяваше възхищението си от гениалността, проявена от министър Треца при сформирването на този отряд.

Петхилядната армия щеше да се състои само от ергени, за да няма вдовици и семейства, които да станат обект на изнудване и заплахи. В Сицилия щяха да бъдат изпратени командоси, парашутисти, бронирани коли, тежка артилерия и дори самолети. Нима един нищожен бандит можеше да устои пред подобна военна мощ? За командир на специалния отряд бе назначен полковник Уго Лука, един от героите на Италия през Втората световна война, сражавал се редом с генерал Ромел. „Лисицата на италианската пустиня“, както го наричаха вестниците, беше експерт по партизанската война и неговите стратегически способности щяха да смят наивното сицилианско селянче Тури Джулиано.

Пресата споменаваше с няколко реда за назначаването на Фредерико Веларди за началник на тайната полиция в Сицилия. За него се знаеше само, че бе избран лично от министъра на правосъдието за помощник на полковник Лука.

Само месец преди това се състоя съдбоносната среща между дон Кроче, министър Треца и кардинала на Палермо. Духовникът им съобщи за компрометиращите документи в Завещанието на Джулиано.

Министърът се изплаши; документите трябваше да бъдат унищожени, преди армията да изпълни мисията си. Искаше му се да отмени заповедта за създаване на специалния отряд, но беше притиснат от партиите на левицата, които тръбяха, че Джулиано се намирал под покровителството на правителството.

Завещанието създаваше допълнителни затруднения на дон Кроче, но не намаляваше решителността му: предварително бе намислил да ликвидира Джулиано. Нямаше друг избор след убийството на шестимата главатари на мафията. Но бандитът не трябваше да умре от ръката на „Приятелите на приятелите“. Той бе станал толкова прочут, че убийството му нямаше да бъде простено на мафията, която щеше да си навлече омразата на сицилианците.

Но дон Кроче разбираше, че трябва да се подчини на министъра, когото един ден щеше да направи премиер на Италия.

— Ето какво ще сторим — обърна се той към Треца. — Разбирам, че нямате друг избор, освен да преследвате Джулиано. Но искам да пощадите живота му, докато унищожа Завещанието, което ви гарантирам.

Министърът мрачно кимна и натисна бутона на вътрешния телефон.

— Изпратете инспектора — нареди той с повелителен глас.

След секунда в канцеларията влезе висок човек със студени очи. Той имаше аристократично лице, беше слаб и елегантно облечен.

— Представям ви инспектор Веларди — каза министърът. — Възнамерявам да го назнача за началник на тайната полиция в Сицилия. Той ще работи съвместно с главнокомандувачия на армията, която ще изпратя на острова.

Той запозна полица с дон Кроче и кардинала и му обясни проблема със Завещанието и заплахата, която то представляваше за християндемократическата партия.

— Драги инспекторе, дон Кроче ще бъде мой представител в Сицилия — каза министърът. — Длъжен сте да му предавате цялата информация, която ви поиска. Ясно ли ви е?

Известно време инспекторът го гледаше озадачено, докато най-сетна осъзна какво се искаше от него. Трябваше да предава на дон Кроче плановете на специалния отряд. Донът от своя страна щеше да съобщава тази информация на Джулиано, който нямаше да бъде заловен до момента, когато мафиозът преценеше, че може да бъде ликвидиран без особен риск.

— Трябва ли да съобщавам абсолютно всичко на дон Кроче? — запита инспекторът. — Полковник Лука не е глупав — скоро ще се досети кой е източникът на информацията и няма да ми доверява плановете си.

— Позовете се на мен, ако Лука ви създава неприятности — каза министърът. — Вашата единствена задача е да откриете Завещанието, но за целта Джулиано, трябва да остане жив и на свобода.

Инспекторът изгледа дон Кроче със студените си сини очи и запита:

— С удоволствие ще ви помогна, но какво да направя, ако бандитът бъде заловен преди унищожаване на Завещанието?

Донът не беше на правителствена служба и не се побоя да отговори откровенно:

— Това ще бъде катастрофално.

Вестниците превъзнасяха избирането на полковник Уго Лука за командир на отряда със специално предназначение. Те изтъкваха заслугите му по време на войната и неговата скромност, описваха медалите му за храброст и тактическия му гений и споменаваха, че изпитвал ужас от загубата. Журналистите го сравняваха с булдог и твърдяха, че щял да бъде достоен противник на жестоките сицилианци.

Полковникът започна дейността си, като прегледа всички сведения на разузнаването за Тури Джулиано. Франко Треца го откри в канцеларията му, заровен сред папки с доклади и стари вестници. Министърът го попита кога възнамерява да дебаркира с армията си в Сицилия. Полковникът спокойно отвърна, че подбирал хора за щаба си и независимо от забавянето, навярно Джулиано все още щял да бъде там.

Полковник Лука прекара цяла седмица в проучване на сведенията и стигна до известни заключения. Този Джулиано беше гений в партизанската война и прилагаше необичайни методи на действие. Щабът му се състоеше от двадесет приближени нему хора, между които заместникът му Аспану Пишота, личният му телохранител Канио Силвестро и Стефан Андолини, който отговаряше за разузнаването и служеше за връзка с дон Кроче и мафията. Теранова и Пасатемпо имаха собствени банди и действия независимо от Джулиано, освен когато провеждаха съвместна акция. Теранова отвличаше набелязаните от Джулиано хора, а Пасатемпо отговаряше за въоръжените обири на банки и влакове.

На полковника беше ясно, че цялата банда не надвишава триста души. По какъв начин Джулиано бе успял да оцелее, да държи в подчинение карабинерите в цялата провинция и да упражнява абсолютен контрол над Северозападна Сицилия? Как бандитите успяваха да се изплъзнат от многобройните правителствени войски, които претърсваха планината? Единственият отговор бе: Джулиано беше завербувал хора от местното население, които събираше, когато се нуждаеше от помощта им. Когато полицията претърсваше планината, тези „временни“ бандити се връщаха в градовете и във фермите и продължаваха да живеят като мирни селяни. Следователно много от жителите на Монтелепре бяха тайни членове на бандата. Но най-интересна беше популярността на Джулиано: едва ли щеше да се намери човек, който да го предаде, и ако призовеше народа към революция, хиляди щяха да се притекат под знамената му.

Джулиано сякаш носеше шапка-невидимка — появяваше се на определено място, после като че ли се изпаряваше. С всеки прочетен доклад полковникът се изпълваше с все по-голямо възхищение към бандита. Но след дълго проучване се натъкна на нещо, срещу което можеше да предприеме незабавни мерки и което впоследствие можеше да се окаже важно.

Джулиано често изпращаше до вестниците писма, които неизменно започваха с думите: „Иска ми се да вярвам, че не сме врагове — тогава ще публикувате това писмо“, след което изказваше становището си по повод последните си престъпления. Според полковник Лука този увод беше един вид заплаха и изнудване, а самото съдържание на писмото — вражеска пропаганда. То обясняваше защо

се отвличат хора и се вършат грабежи и изтъкваше, че парите се разпределят между бедните. След сражение с карабинерите, когато бандитите убиваха някои от тях, Джулиано непременно изпращаше писмо, в което заявяваше, че войната винаги взимала жертви. Той призоваваше карабинерите да не оказват въоръжена съпротива. Когато екзекутира шестимата главатари на мафията, Джулиано изпрати ново писмо, където пишеше, че единствено по този начин селяните могат да получат земята, върху която имат морално и законно право.

Полковник Лука беше поразен от факта, че правителството разрешава публикуването на тези писма. Той реши да поиска от министър Треца обявяване на военно положение в Сицилия, което щеше да лиши Джулиано от право на гласност.

Той не можа да открие информация за присъствието на жена в живота на Джулиано. Според сведенията бандитите посещаваха бордеите в Палермо, а Пишота беше известен женкар, но през тези шест години Джулиано сякаш не бе водил полов живот. Като истински италианец, полковник Лука считаше това за невъзможно. Сигурен бе, че Джулиано има любовница в Монтелепре — ако успееш да я открият, половината работа беше свършена.

Особен интерес представляваше дълбоката привързаност на Джулиано към майка му. Той беше предан на родителите си, но се отнасяше с благоговение към майка си и полковник Лука запомни това. Ако бандитът нямаше любовница, щяха да използват за примамка майката.

След като завърши предварителното проучване, полковник Лука се зае с организиране на щаба си. Първо назначи за свой адютант и личен телохранител капитан Антонио Перензе. Капитанът беше едър, затлъстял човек със симпатично лице и благ характер, но беше прочут със смелостта си. Може би след време тази смелост щеше да спаси живота на полковника.

През септември хиляда деветстотин четиридесет и девета година полковник Лука дебаркира в Сицилия с първия си контингент от две хиляди души. Надяваше се, че те ще бъдат достатъчни. Нямаше намерение да ласкае Джулиано, като изпрати срещу него цялата си петхилядна армия. В края на краищата той бе обикновен бандит, с когото скоро щяха да се справят.

Първата му работа бе да забрани на вестниците да отпечатват писмата на Джулиано. След това арестува родителите му за съучастничество със сина им. Арестувани бяха и повече от двеста жители на Монтелепре, обвинени в тайно членуване в бандата. Арестуваните бяха закарани в Палермо под охраната на карабинерите на Лука. Тези мерки бяха предприети въз основа на фашистките закони на Мусолини, които все още не бяха отменени.

Извършеният обиск в дома на Джулиано разкри съществуването на тайните тунели. Арестуваха Венера във Флоренция, но почти незабавно я освободиха, след като заяви, че не е знаела за тунелите. Никой не ѝ повярва, но инспектор Веларди предпочете да я остави на свобода с надеждата, че Джулиано ще я посети.

Италианската преса възхваляваше полковника; най-сетне бандитите имаха работа със сериозен противник. Министърът на правосъдието беше много доволен от избора си, особено когато получи поздравително писмо от премиера. Единствено дон Кроче не беше очарован.

Тури Джулиано проучва около месец методите на полковник Лука и разполагането на неговата армия. Той се възхищаваше от прозорливостта на полковника, който забрани на вестниците да публикуват неговите писма — по този начин прекъсна жизненоважната връзка на Джулиано с народа на Сицилия. Но възхищението на бандита се превърна в омраза, когато Лука безразборно започна да арестува жителите на Монтелепре. Арестуването на родителите му преля чашата и изпълни Джулиано с убийствена ярост.

Цели два дни той не излезе от своята пещера в дебрите на планината Камарата. Съставяше планове и се опитваше да си спомни всичко, което знаеше за двехилядната армия на полковника. Около хиляда карабинери бяха на гарнизон в Палермо или околностите на града и чакаха Джулиано да се опита да освободи родителите си. Останалите бяха съсредоточени в района около градчетата Монтелепре, Пиани де Гречи, Сан Джузепе Ято, Партинико и Корлеоне. Много от жителите на тези градчета бяха тайни членове на

бандата, на които можеше да се разчита при евентуална схватка с карабинерите.

Полковник Лука бе разположил главната си квартира в Палермо, където беше неуязвим и можеше да бъде измъкнат само чрез някаква примамка.

Джулиано започна с яростно настървение да разработва стратегически планове. За него бяха прости изчисления, които почти винаги бяха правилни, а при случайна грешка можеше да изчезне в планината. Но той знаеше, че успехът на операцията зависи от безупречното ѝ изпълнение; не трябваше да се пропуска дори най-малката подробност.

Джулиано повика Пишота и сподели с него плановете си, без да ги съобщава на другите си помощници, всеки от които научи само необходимото за изпълнението на поставената му задача.

Заплатите на цялата армия в Западна Сицилия се раздаваха от главната квартира в Палермо. Веднъж месечно добре охраняван камион напускаше града и обикаляше казармите в цялата провинция. Заплащането ставаше в брой, всеки войник получаваше плик с банкноти и монети. Пликовете се поставяха в дървени сандъчета, които се натоварваха на камион, използван в миналото от американците за пренасяне на оръжие. Шофьорът беше въоръжен с пистолет, а седналият до него касиер носеше пушка. Камионът напускаше Палермо, предшествуван от три бързоходни джипа, във всеки от които имаше четирима войника и тежка картечница, както и от бронетранспортър, който превозваше двадесет въоръжени с автомати и пушки войници. Зад камиона се движеха две блиндирани коли, в които имаше по шест човека. Всички коли имаха радиовръзка с Палермо и казармите в околността и можеха да поискат подкрепления във всеки момент. Нямахме почти никаква опасност бандитите да нападнат добре въоръжения конвой — това щеше да бъде равносилно на самоубийство.

Конвойът напусна Палермо рано сутринта — първата му спирка беше в градчето Томазо Натале, откъдето щеше да тръгне по планинския път Монтелепре. Касиерът и охраната знаеха, че им предстои дълъг път, затова, без да спират, се тъпчеха с големи парчета

салам и хляб и отваряха бутилки вино. Войниците си разменяха шеги, шофьорите на джиповете сложиха оръжията в краката си. Когато конвоят прехвърли последното възвишение на шосето към Монтелепре, карабинерите с изненада видяха, че пътят е задръстен от голямо стадо овци. Движещите се начело джипове започнаха да си пробиват път, а войниците обсипваха с грубости пастирите. Карабинерите бързаха да стигнат казармата за обедната почивка, където ги очакваше топла храна и можеха да съблекат униформите си в прохладните помещения, да си легнат или да поиграят на карти. Чувствуваха се в пълна безопасност. Монтелепре се намиреше само на няколко километра, а там бяха разположени петстотин души от армията на полковник Лука. Те забелязаха, че камионът с парите навлезе сред морето от овци, но не видяха, че животните плътно се притиснаха около него и не му направиха път.

Овчарите се опитваха да разчистят пътя на камиона и бяха така погълнати от заниманието си, че не чуваха нетърпеливите сигнали на клаксоните, нито виковете и подигравките на охраната. Карабинерите все още не чувствуваха надвисналата опасност.

Шестимата овчари се приближиха до камиона с парите. Двама от тях измъкнаха пистолети и принудиха касиера и шофьора да слязат от колата. Останалите изхвърлиха от камиона пълните с пликове сандъчета. Тази операция се ръководеше от Пасатемпо; животинската му физиономия и жестокостта, която се излъчваше от него, имаха същия ефект върху охраната като пушките на неговите хора.

В същия момент околните склонове се покриха с бандити, които размахваха пушки и автомати. Куршуми надупчиха гумите на блиндираните коли; те спряха и Пишота се приближи към първата кола.

— Хвърлете оръжията, бавно слезте и ви гарантирам, че тази вечер ще ядете спагетите си в Палермо — извика той. — Не се правете на герои, и без това парите не са ваши.

Далеч напред бронетранспортьорът и трите джипа прехвърлиха последното възвишение и се готвеха да влязат в Монтелепре, когато командирът внезапно забеляза, че след него няма никой. На шосето се бяха появили още овци, които преграждаха пътя на останалите коли. Той нареди по радиото на един джип да се върне и заповяда на останалите да паркират край шосето и да изчакат.

Джипът направи завой и се заизкачва обратно по възвишените. Когато измина половината път, върху него се изсипа град от куршуми, които пронизаха четиримата карабинери. Кракът на мъртвия шофьор отпусна педала за газта и джипът бавно се спусна на заден ход към първите коли. Командирът изскочи от джипа си и нареди на войниците от бронетранспортъора да слязат и да се приготвят за стрелба. Остатите джипове се втурнаха като подплашени зайци, които търсят прикритие. Но Джулиано бе извършил блестяща маневра. Карабинерите не можеха да се притекат на помощ на колегите си, които охраняваха камиона с парите, защото той се намираше от другата страна на възвишението; те не можеха да стрелят по бандитите, които тъпчеха пликите с пари в джобовете си. Хората на Джулиано бяха заели позиции по склоновете и очевидно имаха стрелково надмощие, достатъчно да унищожи охраната. Карабинерите залегнаха и откриха огън с напразната надежда да улучат някой бандит.

Сержант Рокофино от Монтелепре нетърпеливо очакваше заплатата си. В края на месеца винаги оставаше без пари и, подобно на подчинените си, предчувствуваше удоволствието от вечерта, която щеше да прекара в някой добър ресторант в компанията на приятели и хубави жени. Той дочу изстрелите и се изненада — Джулиано не би се осмелил да нападне неговите патрули посред бял ден, още повече че петстотинте карабинери на полковник Лука се намираха в непосредствена близост до града.

В този момент пред вратите на казармата Белампо се разнесе страхотна експлозия. Една от бронирани коли пламна като ярка факла. До ушите на сержанта достигна стрелбата на тежки картечници откъм пътя за Кастелветрано и Трапани, придружена от изстрели на малокалибрени оръжия, идващи от подножието на планината. Той видя как неговите патрули напускат Монтелепре пеша или с джипове и бягат стремглаво към казармата. Едва сега сержантът разбра, че Джулиано бе хвърлил цялата си армия срещу петстотинте карабинери на полковник Лука.

Стъпил на извисилата се над Монтелепре скала, Тури Джулиано наблюдаваше през бинокъла си нападението срещу конвоя. Ако се обърнеше на деветдесет градуса, щеше да види разразилата се по улиците на града битка, нападението на казармата Белампо и сражението с карабинерите по крайбрежните пътища. Командирите му се справяха чудесно със задачата си: парите вече бяха в ръцете на бандитите на Пасатемпо, Пишота бе задържал последните коли от конвоя, а Теранова и подсилената му с нови членове банда атакуваха казармата и се сражаваха с вражеските патрули. Пряко подчинените на Джулиано бандити бяха заели позиция в подножието на планината, а Стефан Андолини, верен на прякора си Fra Diavolio, бе подготвил специална изненада на карабинерите.

Полковник Лука прие новината за ограбването на конвоя със спокойствие, което се стори необичайно на подчинените му. Но вътрешно кипеше от гняв от умелия ход на Джулиано и се питаше как бандитът се бе научил за разположението на карабинерите. Четирима полицаи загубиха живота си по време на грабежа, още десет загинаха при ожесточената схватка с отрядите на Джулиано.

Полковник Лука приемаше по телефона сведения за убитите, когато капитан Перензе нахлу в канцеларията, тлъстите му бузи се тресяха от възмущение. Току-що бе научил, че няколко бандита били ранени, а на бойното поле открили трупа на един от тях. Той бил идентифициран благодарение на намерените в дрехите му документи и бил разпознат от двама жители на Монтелепре. Убитият бил самият Тури Джулиано.

Въпреки вродената си предпазливост полковник Лука изпита чувство на триумф. Историята на войната сочеше много примери, когато блестящи тактически маневри бяха провалени от дребни наглед случайности: Насочван от ръката на съдбата куршум бе успял да открие и проние неуловимия бандит. Но благодарумието на полковника надделя — такъв късмет му се струваше невероятен, навярно му готвеха клопка. Но дори да беше така, щеше да се подготви и да залови бандита в собствения му капан.

Той незабавно сформира практически неуязвим отряд. Колоната се предвождаше от блиндиращи камиони, следвани от бронирана кола,

с която пътуваха полковник Лука и инспектор Веларди. Шефът на тайната полиция бе настоял да идентифицира трупа, но всъщност искаше да се увери, че бандитът не носи у себе си Завещанието. Зад колата на полковника се движеха бронетранспортъори, пълни с готови за стрелба карабинери. Далеч напред — двадесет джипа с въоръжени парашутисти. Карабинерите в Монтелепре получиха заповед да охраняват подстъпите към града и да установят наблюдателни постове в околните планини. По продължение на целия път бяха разположени въоръжени пехотинци.

Полковник Лука и неговите карабинери стигнаха до Монтелепре за по-малко от час, без да бъдат атакувани — явно тази демонстрация на сила бе стреснала бандитите. Но в градчето ги очакваше разочарование.

Инспектор Веларди потвърди, че тялото в линейката, спряла в двора на казармата, не принадлежи на Джулиано. Дори обезобразеното лице не можеше да заблуди полиция. Принудиха други жители на града да огледат трупа и те потвърдиха, че това не е Джулиано. Значи все пак беше капан — навярно бандитът смяташе, че полковникът ще се впусне към бойното поле, придружаван от малък ескорт, което щеше да позволи да му устроят засада. Полковник Лука нареди да се вземат предпазни мерки срещу повторно нападение, но самият той бързаше да се върне в главната квартира в Палермо; искаше да информира Рим за случилото се и да попречи на публикуването на фалшивата вест за смъртта на Джулиано. След като се увери, че хората му са по местата си и няма опасност да се натъкне на засада по обратния път, той се настани в един от джиповете. Инспектор Веларди тръгна с него.

Бързите действия на полковника спасиха живота и на двамата. Малко преди да влязат в Палермо, се разнесе страхотна експлозия. Бронираната кола на Лука в средата на колоната беше изхвърлена на три метра височина и се разпадна на горящи отломки, които се разпръснаха по планинските склонове. Осем души бяха убити и петнадесет ранени от тридесетте войника в бронетранспортъора, който се движеше непосредствено след бронираната кола. Двамата офицери в нея бяха разкъсани на парчета.

Полковник Лука съобщи неприятната вест на министър Треца и поиска незабавно да се изпратят в Сицилия трите хиляди карабинери, които очакваха разпорежданията му на континента.

Дон Кроче разбираше, че нападенията ще продължават, докато родителите на Джулиано са в затвора; ето защо уреди да бъдат освободени.

Но той не можеше да се противопостави на пристигането на подкрепленията, както и на двете хиляди карабинери, окупирали Монтелепре и района около него. Трихилядна армия претърсваше планините. Осемстотин жители на Монтелепре и провинцията на Палермо бяха хвърлени в затвора от полковник Лука, който използва извънредните пълномощия, дадени му от правителството на християндемократите. Той въведе комендантски час от залез-слънце до зори, принуди гражданите да останат по домовете си и арестуваше всеки пътник без специален пропуск. Цялата провинция живееше под угрозата на неговия терор.

Дон Кроче със страх виждаше как шансът напуска Джулиано.

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Преди идването на армията на Лука, Джулиано отиваше в Монтелепре, когато пожелаеше, и често срещаше Юстина Фера.

Понякога тя отиваше в дома на Джулиано да предаде някакво съобщение или да получи парите, които бандитът даваше на родителите ѝ. Младежът забеляза, че Юстина се е превърнала в красива млада жена едва когато един ден я видя, придружавана от родителите ѝ, на главната улица в Палермо. Бяха дошли да купят елегантни тоалети, каквито не можеха да се намерят в Монтелепре. Джулиано и хората му бяха в града за провизии.

Бандитът не беше виждал девойката около шест месеца; за това време тя се бе източила и беше станала по-висока. Юстина бе едра за сицилианка, дългите ѝ крака пристъпваха несигурно с новите обувки на високи токчета. Беше едва шестнадесетгодишна, но лицето и тялото ѝ бяха повлияни от субтропичния климат на Сицилия и тя беше вече физически зряла жена. Смолистата ѝ коса, украсена с три блестящи гребена, беше вдигната като корона и откриваше дългата ѝ златиста шия, подобна на шията на изрисувана върху древна ваза египтянка. Огромните ѝ очи гледаха любознателно, чувствените ѝ устни бяха единствената част от лицето ѝ, която издаваше младостта на девойката. Тя беше облечена с бяла рокля, украсена отпред с червена панделка.

Юстина беше олицетворение на красотата и Джулиано не можеше да откъсне поглед от нея. Той седеше на терасата на едно кафене, хората му се бяха разпръснали по съседните маси. Родителите ѝ го познаха, но лицето на бащата не промени изражението си, а майката побърза да извърне очи. Единствено Юстина продължи да го гледа, докато отминаха. Като благовъзпитана сицилианка тя нямаше право да поздрави Джулиано, но го изгледа право в очите и устните ѝ потръпнаха от съдържана усмивка. Застанала сред обляната от светлина улица, тя приличаше на блестящ слънчев лъч и олицетворяваше чувствената хубост, която разцъфтява рано у сицилианките. От деня, в който беше станал бандит, Джулиано се бе отрекъл от любовта. За него това чувство, означаваше подчинение и щеше да го направи лесна

жертва на предателство. Но в този миг изпита непонятно желание да коленичи и доброволно да се превърне в роб на младото момиче. Той не разбираше, че е влюбен за първи път в живота си.

Измина повече от месец, но пред очите му непрекъснато изникваше Юстина Фера, застанала сред улицата, озарена от златистите лъчи на слънцето. Джулиано си обясняваше това с чисто физиологическо привличане, липсваха му страстните милувки на Венера. По-късно установи, че желаше не само да се люби с Юстина; копнееше да броди с нея из планината, да ѝ покаже своите пещери и покритите с цветя долини, да ѝ приготви вечеря на открито и да ѝ посвири на китарата си. Мечтаеше да ѝ прочете написаните от него поеми, някои от които бяха публикувани в сицилианските вестници. Хрумна му да се промъкне в Монтелепре независимо от присъствието на хилядите карабинери от специалния отряд, за да зърне девойката. В този миг осъзна, че в гърдите му бушуват опасни чувства.

Мечтите му бяха абсурдни, защото изборът му беше много ограничен: да бъде убит от карабинерите или да избяга в Съединените щати. Но ако продължаваше да мечтае за това момиче, едва ли щеше да стигне до Америка. На всяка цена трябваше да я прогони от главата си. Можеше да я отвлече или прелъсти, но баща ѝ щеше да стане негов смъртен враг, а той вече имаше достатъчно такива врагове. Джулиано бе наказал жестоко Пишота, който беше прелъстил невинно момиче, и бе екзекутирал трима бандити заради изнасилване. Чувствата му към Юстина бяха чисти, искаше да бъде щастлива, да го обича и да се възхищава от него, да остане за нея героиня, за каквато се смяташе доскоро, да прочете любов и доверие в очите ѝ.

Но той обмисляше всички възможности механично, защото вече бе решил да се ожени тайно за момичето. За това щяха да знаят само родителите на Юстина, Аспану Пишота и няколко доверени членове на бандата. Когато преценеше, че няма опасност, хората му щяха да придружат момичето до планинския лагер, за да прекарат заедно няколко дни. Тя щеше да бъде преследвана от полицията, ако станеше известно, че е съпруга на Тури Джулиано. Щеше да уреди Юстина да замине за Америка и да го изчака там. Имаше само един проблем — дали девойката щеше да пожелае да се омъжи за него.

Чезаро Фера беше таен член на бандата на Джулиано повече от пет години. Неговата задача бе да събира сведения, той никога не участвуваше в бойните акции. Семейство Фера познаваше отлично родителите на Джулиано, защото живееше през десет къщи на същата улица. Чезаро Фера бе много по-образован от съгражданите си и земеделието не го задоволяваше. Когато малката Юстина загуби парите и те бяха възстановени от Джулиано, който обяви, че взима под своя закрила цялото семейство, Фера отиде при Мария Ломбардо и предложи услугите си на сина ѝ. Той обикаляше Палермо и Монтелепре и събираше сведения за местоположението на карабинерските отряди, за предстоящите пътувания на богатите търговци, набелязани от бандитите, разкриваше тайните доносчици на полицията. Фера получаваше част от откупите, което му позволи да открие малка кръчма в Монтелепре. Тя се оказа много полезна за нелегалната му дейност.

Когато Силвио се върна от фронта надъхан със социалистически идеи, старият Фера му показа вратата — не заради политическите му убеждения, а защото смяташе, че синът му излага на опасност цялото семейство. Чезаро Фера не вярваше в демокрацията и в обещанията на римското правителство и напомни на Джулиано за обещанието му да ги вземе под своя закрила. Бандитът направи всичко възможно, за да помогне на Силвио, а след смъртта му се закле да отмъсти на убийците.

Чезаро Фера не обвиняваше Джулиано; разбираше, че кръвопролитие при Портела дела Джинестра беше покрусило младежа и продължаваше да го терзае. Беше научил това от жена си, която слушаше Мария Ломбардо да говори с часове за своя син. Майката с тъга си припомняла колко били щастливи преди онзи съдбоносен ден, когато Джулиано бил ранен от карабинерите и бил принуден да убива против волята си. Разбира се, всички негови престъпления били извършени от необходимостта да се съпротивлява на враговете си. Мария Ломбардо напълно оправдаваше постъпките на сина си, но гласът ѝ потреперваше, когато споменаваше кръвопролитие при Портела дела Джинестра. Представяше си малките деца, разкъсани от куршумите, смъртта на беззащитните жени. Нима хората вярваха, че Джулиано е способен на подобна низост? Нали именно той беше закрилник на бедните и любимец на

целия народ? Беше раздал цяло състояние, за да помогне на клетниците, които нямаха храна и подслон. Нейният Тури никога не би заповядал да бъде извършено подобно кръвопролитие. Той се бе заклел в невинността си пред статуята на черната мадона и беше плакал в прегръдките на майка си.

През всичките тези години Чезаро Фера се опитваше да разгадае тайната на клането при Портела дела Джинестра. Може би картечарите на Пасатемпо неволно бяха променили ъгъла на обстрелване? Или бандитът, който беше прочут с кръвожадността си, беше убил невинни хора за собствено удоволствие? Може би кръвопролитие то беше извършено, за да се опетни името на Джулиано? Фера не изключваше присъствието на друг отряд, който беше открил огън с автомати. Тези хора навярно не бяха подчинени на Джулиано, а бяха изпратени от „Приятелите на приятелите“ или от тайната полиция. Всичките му идеали щяха да рухнат, ако се убедеше във вината на Джулиано. Тури бе израснал пред очите му и Чезаро го обичаше като роден син. Нито веднъж не бе забелязал у младежа злоба или жестокост.

Чезаро Фера черпеше с вино тайните членове на бандата, които не бяха хвърлени в затвора от полковник Лука, и внимателно ги наблюдаваше. Той Дочу откъслечни разговори между мафиозите, които идваха да пият и да играят на карти в кръчмата му. Веднъж споменаха, че „Звяра“ и „Дявола“ посетили дон Кроче. Мафиозите със смях разказваха как донът превърнал тези свирепи мъже в покорни агънца. Фера размисли и безпогрешният му инстинкт на сицилианец му помогна да свърже това посещение с кръвопролитие то при Портела дела Джинестра. Пасатемпо и Андолини се бяха срещнали с дон. Първият често бе наричан „Звяра“, а Fra Diavollo беше бандитският прякор на Андолини. Какво са търсели в дома на дон Кроче, далеч от планинския лагер на бандитите? Фера изпрати малкия си син в дома на Джулиано със съобщението, че иска спешна среща с бандита. След два дни се изкачи в планината и разказа всичко на Джулиано. Младежът остана привидно безразличен, но го накара да се закълне, че ще запази разговора им в тайна. След три месеца Джулиано му определи нова среща; Фера се надяваше, че сега ще разгадае тази тъмна афера.

Бандата се бе оттеглила високо в планината, извън обсега на армията на полковник Лука. Чезаро пътува цяла нощ до мястото, където го очакваше Пишота, който трябваше да го заведе при

Джулиано. Призори пристигнаха в лагера — очакваше ги топла закуска, подредена върху отрупана със сребърни прибори сгъваема маса. Тури Джулиано носеше бяла копринена риза и бежови молескинови панталони, напъхани в кафявите му, из лъскани до блясък ботуши; косата му беше току-що измита и сресана — никога не бе изглеждал толкова красив.

Младежът помоли Пишота да го остави насаме с Фера. Изглеждаше доста смутен.

— Благодаря ти за информацията — каза той с официален тон. — Проверих сведенията и те се оказаха точни и много важни. Но този път те повиках за друго. Сигурно ще се изненадаш, но се надявам, че няма да те обидя.

Фера беше учуден, но учтиво отвърна:

— За нищо не мога да ти се разсърдя, защото съм ти прекалено задължен.

Лицето на младежа се озари от добре познатата на Фера честна, открита усмивка.

— Слушай внимателно — започна Джулиано. — Нашият разговор е първата стъпка. Няма да настоявам, ако отхвърлиш предложението ми. Забрави, че съм командир на нашата банда; сега се обръщам към теб като към баща на Юстина. Добре знаеш, че дъщеря ти е много красива и навярно много младежи от Монтелепре са влюбени в нея. Известно ми е, че си строг баща и ревностно пазиш нейната чест. Признавам, че изпитвам подобни чувства за първи път в живота си. Искам ръката на дъщеря ти. Няма да се обидя, ако ми откажеш. Ще останеш мой верен приятел и семейството ти винаги ще бъде под закрилата ми. Но ако тя не ме харесва, повече няма да отворим дума по този въпрос.

Чезаро Фера бе така смаян от думите на Тури, че едва успя да произнесе:

— Остави ме да си помисля...

Дълго мълча, а когато проговори, гласът му бе изпълнен с уважение:

— Не познавам човек, когото бих желал за зет повече от тебе. Зная, че Силвио щеше да бъде на същото мнение.

Той отново замълча.

— Безпокоя се за Юстина — продължи след малко. — Ако тя стане твоя жена, полковник Лука ще я арестува при първия удобен случай. „Приятелите на приятелите“ сега се против тебе и могат да й причинят зло. Самият ти нямаш друг избор, освен да избягаш в Америка или да умреш тук, в планината. Извини ме за откровеността, но не искам Юстина да остане млада вдовица. Най-много ме безпокои това, че бракът ще усложни и твоя живот. Щастливият младоженец не вижда клопките и става непредпазлив. А това може да ти струва живота. Позволявам си да говоря открито, защото изпитвам дълбока обич и уважение към тебе. Сватбата трябва да се отложи за по-благоприятно време, когато се изясни бъдещето ти.

Чезаро млъкна и хвърли неспокоен поглед към Джулиано, за да разбере дали не го е обидил, но прочете в очите му такова разочарование, че побърза да добави:

— Не ти отказвам, Тури.

— Обмислил съм всичко — каза Джулиано и въздъхна. — Ще се ожена тайно за Юстина, абат Манфреди ще ни венчае тук, в планината — навсякъде е прекалено опасно за мен. Жена ти и ти ще придружите Юстина и ще присъствувате на церемонията. Тя ще прекара тук три дни, след което ще се върне в родния дом. Дори да загина, ще й оставя достатъчно пари да започне нов живот. Обичам дъщеря ти и обещавам да я пазя и да се грижа за нея. Бъдещето ѝ ще е осигурено, дори да се случи най-лошото. Зная, че рискува, ако се омъжи за бандит, и като добър баща имаш право да ми откажеш.

Чезаро Фера беше трогнат от простичките думи на младежа, в които се долавяше примирение и отчаяние. Трогна го и това, че бе помислил за бъдещето на Юстина. Бащата стана от масата и прегърна Джулиано.

— Съгласен съм — каза той. — Ще говоря с Юстина.

На раздяла Чезаро заяви, че се радва, защото сведенията му помогнали на Джулиано, и беше поразен от промяната на изражението на младежа. Очите му се разшириха, красивото му лице се вкамени, сякаш беше издялано от мрамор.

— Ще поканя Андолини и Пасатемпо на моята сватба — каза бандитът. — Тогава ще уредим въпроса.

Едва по-късно на Фера му мина мисълта колко странно бе това решение при условие, че бракът трябваше да се запази в тайна.

В Сицилия беше неща обичайно девойка да се омъжи за човек, с когото не е била нито миг насаме. Момите трябваше да седят пред домовете си, обърнати в профил, и никога да не поглеждат към улицата, за да не ги сметнат за покварени. Младежите разговаряха с тях само в църквата, където девойките бяха закриляни от статуите на девата и от ледените погледи на майките си. Ако след няколко разменени любезности младежът безумно се влюбваше в обърнатия профил, той беше длъжен да съобщи намеренията си с добре обмислено писмо. За тази отговорна работа често прибегваха до услугите на специалист. Само една погрешна дума можеше да доведе до погребение, не до сватба. Тури Джулиано постъпи според обичая и поиска ръката на Юстина от баща ѝ, въпреки че с нищо не ѝ бе показал, че проявява интерес към нея.

Чезаро Фера не се съмняваше в отговора на дъщеря си. Дори когато беше малка, Юстина завършваше молитвите си с думите: „... и запази Тури Джулиано от карабинерите“. Винаги настояваше да предава съобщенията на Мария Ломбардо. Девойката изпадна в ярост, когато научи за тунела към къщата на Венера. Отначало майката и бащата помислиха, че е разгневена от арестуването на съседката и на родителите на Джулиано, но скоро разбраха, че е луда от ревност.

Чезаро Фера предварително знаеше отговора, на дъщеря си, но беше смаян от реакцията ѝ, когато ѝ съобщи за предложението на бандита. Тя се усмихна дяволито и триумфално, сякаш никога не се бе съмнявала, че ще прелъсти и покори Джулиано.

Високо в планината се издигаше малък, полуразрушен нормандски замък, напуснат от обитателите си преди повече от двадесет години. Там, Джулиано щеше да отпразнува сватбата си и да прекара „медения си месец“. Аспану Пишота трябваше да организира защитен кордон, за да не бъдат изненадани от внезапно нападение. Абат Манфреди напусна манастира с теглена от магаре каруца, след което хората на Джулиано го пренесоха с покрита носилка по тесните планински пътеки. Той беше възхитен от малкия параклис в замъка, въпреки че ценните статуи и мебелите с дърворезба отдавна бяха

откраднати. Но голата мраморна настилка и каменният олтар бяха великолепни. Абатът беше против сватбата и когато двамата се прегърнаха, той подхвърли шеговито:

— Сигурно си забравил старата поговорка, че печели този, който играе сам.

— Крайно време бе да помисля за собственото си щастие — отвърна Джулиано и се засмя.

На свой ред той цитира любимата народна пословица на абата, която той повтаряше винаги когато трябваше да оправдае нечистите си сделки: „Запомни, че преди да обръсне апостолите, свети Йосиф избърсна собствената си брада“.

Шегата повиши настроението на монаха; той отвори ковчежето с документи и подаде на Джулиано удостоверението за брак. Документът беше внушителен, готическите букви бяха изписани със златно мастило.

— Бракът трябва да бъде регистриран в манастира, но никой няма да научи за това — каза абатът.

Младоженката и родителите ѝ бяха пристигнали с магарета предишната вечер. Те пренощуваха в почистените от бандитите стаи, обзаведени с легла от бамбук и слама. Джулиано съжаляваше за отсъствието на родителите си, но те бяха наблюдавани от карабинерите на полковник Лука.

Аспану Пишота, Стефан Андолини, Пасатемпо, Силвестро и Теранова бяха единствените гости на сватбата. Юстина бе заменила пътническите дрехи с бялата рокля, с която бе привлякла погледа на Тури в Палермо. Джулиано беше поразен от лъчезарната ѝ усмивка. Абатът набързо претупа церемонията и всички, излязоха на поляната пред замъка, където беше поднесен обяд, състоящ се от студено месо, хляб и вино. Гостите вдигнаха тост за младоженците. Абатът и семейство Фера бързаха да си тръгнат — предстоеше им дълъг и опасен път. Страхуваха се, че карабинерите ще нападнат охраняваната от бандитите зона. Джулиано помоли абата да остане още няколко минути.

— Благодаря ти за всичко — каза той. — Но сега имам нужда от помощта ти, за да извърша едно добро дело.

Той му прошепна нещо и абатът кимна с глава.

Юстина прегърна родителите си; майката се разплака и хвърли умолителен поглед към Джулиано. Девојката ѝ прошепна нещо, майката се засмя. Прегърнаха се за последен път и родителите се качиха на магаретата.

Младоженците прекараха първата си брачна нощ в голямата спалня на замъка. Всички мебели бяха откраднати, но Джулиано беше пренесъл с магаре огромен дюшек, юрган от гъши пух, възглавници и копринени чаршафи, купени от най-скъпите магазини в Палермо. В голямата почти колкото спалнята баня имаше мраморна вана и голям умивалник. Разбира се, нямаше течаща вода, трябваше да пълнят ведра от бистрото поточе край замъка. Джулиано беше подредил в банята парфюми и тоалетни принадлежности, каквито Юстина никога не бе виждала.

Отначало девојката се срамуваше от голотата си и държеше ръцете си отпред. Кожата ѝ беше златисто мургава. Въпреки че беше стройна, Юстина притежаваше закръглените гърди на зряла жена. Джулиано се наведе да я целуне, но тя леко извърна глава и той докосна само ъгълчето на устните ѝ. Младежът прояви търпение не защото беше опитен любовник; помогна му вроденото чувство за тактика, с което печелеше партизанските операции. Юстина бе разпуснала дългата си смолиста коса, която прикриваше гърдите ѝ. Джулиано започна да гали косата ѝ, припомни ѝ срещата им в Палермо, когато за първи път беше забелязал, че момичето се бе превърнало в красива жена. Той ѝ рецитира поемите, които беше съчинил, докато мечтаеше за нея в самотната си пещера. Усети как тялото ѝ се отпусна и понечи да легне върху нея, но девојката извърна очи.

На свой ред тя му разказа как се влюбила в него в деня, когато занесла на родителите му съобщение от своя брат. Припомни си колко била съкрушена, когато Джулиано не познал момиченцето, на което беше дал пари преди много години. Каза му, че от единадесетгодишна възраст го споменавала в молитвите си и още оттогава била влюбена в него.

Тури Джулиано се почувствува безкрайно щастлив от думите ѝ. Тя наистина го обичаше и мечтаеше за него, докато беше сам в планината. Продължи да милва косата ѝ, Юстина хвана ръката му и я задържа в топлата си суха длан.

— Изненада ли се, когато баща ти ти съобщи за моето предложение? — попита Джулиано.

— Не, защото забелязах как ме гледаше в Палермо — отвърна Юстина с плаха и едновременно победоносна усмивка. — От този ден започнах да очаквам предложението ти.

Той се наведе и целуна тъмночервените ѝ устни и този път Юстина не обърна главата си. Младежът беше изненадан от сладостта на тези устни, от ароматния ѝ дъх и бурната реакция на собственото си тяло. Испита непознато досега чувство на безтегловност, сякаш плътта му се разтапяше и се отделяше от него. Той потръпна, Юстина отхвърли завивката и му направи място в леглото. Притиснаха се един към друг; когато докосна тялото ѝ, Джулиано усети страст, каквато не бе изпитвал към друга жена. Юстина затвори очи.

Младежът целуна устните ѝ, очите и гърдите ѝ, където кожата бе толкова нежна, че горещата ѝ плът жегна устата му. Тялото ѝ бе уханно и сладко, като на дете, което не познава превратностите на съдбата, нито смъртта. Той погали бедрото ѝ и усети странно изтръпване в пръстите и слабините от допира до копринената и кожа. Това усещане бе толкова странно, че той ме можа да се въздържи и се засмя. Но буквално обезумя, когато Юстина плахо го докосна между краката, и започна да я гали пламенно, но същевременно нежно. Отначало младото момиче отвърщаше на милувките му бавно и колебливо, но скоро страстта ѝ се разпали. Любиха се безмълвно през цялата нощ, призори Юстина заспа от умора.

Тя се събуди едва по обяд. Голямата мраморна вана беше пълна с вода, ведрата до умивалника също бяха напълнени, но от Тури нямаше и следа. За миг Юстина усети страх, но стъпи във ваната и се изми. Избърса се с груб кафяв пешкир и се напарфюмира, после облече дрехите, с които беше пътувала — тъмнокафява пола и бяла жилетка, и нахлузи здрави туристически обувки.

Навън слънцето припичаше — обикновено в Сицилия горещините започваха още през май. Подухваше ветреца, който освежаваше въздуха. До грубо скованата дървена маса гореше огън. Джулиано беше приготвил закуска — препечени филии черен хляб, шунка и плодове. Той наля две големи чаши с прясно мляко от увития в листа метален бидон.

Юстина се огледа и тъй като наоколо нямаше никой, се хвърли в прегръдките му и страстно го целуна. Благодарни му за закуската, но го упрекна, че не я е събудил, за да я приготви вместо него. Подобно нещо бе нечувано в Сицилия.

Хранеха се мълчаливо, осветени от ярките слънчеви лъчи. Чувствуваха се безкрайно щастливи в своя малък свят, изолирани от стените на замъка, над които се извисяваше украсена с пъстроцветна мозайка кула. Пред очите им се разкриваше великолепият портал на входа на замъка, зад срутените стени се виждаше арката пред олтара в параклиса.

Те минаха през развалините и навлязоха в маслинова горичка, сред която растяха диви лимонни дръвчета. Вървяха сред поляни, обсипани с типичните за Сицилия цветя: възпетите от древногръцките поети асфодели, розови анемонии, зюмбюл, ален адонис, който според легендата бил оцветен от кръвта на любовника на богинята Венера. Тури прегърна младата си съпруга и усети, че кората и кожата ѝ са напоени с аромата на цветята. Когато навлязоха в горичката, Юстина смело го придърпа върху килима от ярки цветя и телата им отново се сляха. Жълти и черни пеперуди кръжаха над тях, после изчезваха в безкрайната небесна синева.

На третия ден дочуха изстрели, които отекнаха далеч в планината. Юстина се разтревожи, но Джулиано побърза да я успокои. През тези дни се бе старал да не събуди никакъв страх у нея, дори бе скрил оръжията си в параклиса. Стараеше се да изглежда напълно спокоен и бе наредил на хората си да не се показват пред Юстина.

След няколко минути се появи Пишота, праметнал през рамо два окървавени заека. Той ги хвърли в краката на младото момиче и каза с усмивка:

— Сготви ги на съпруга си, това е любимото му ядене. Не се притеснявай, ако ги изгориш — имаме още двадесетина.

Юстина се зае да одере и изчисти зайците, а двамата приятели се отправиха към срутената арка и седнаха на земята.

— Е, струваше ли си да рискуваме живота си заради нея? — ехидно запита Пишота.

— Много съм щастлив — промълви Джулиано. — А сега ми разкажи за зайците, които сте застреляли.

— Нападна ни многоброен отряд на полковника — отвърна Пишота. — Успяхме да ги спрем на отбранителната линия. Имаше и две бронирани коли. Едната се натъкна на минното поле и изгоря, също както неопитната ти съпруга ще изгори тези зайци. Другата кола изстреля боеприпасите си в скалите и побърза да се върне в Монтелепре. Навярно ще се върнат утре сутринта с подкрепления, за да потърсят другарите си. Трябва да напуснеш замъка още тази нощ.

— Бащата на Юстина ще дойде да я вземе призори — каза Джулиано. — Надявам се, че си подготвил нашата малка забава?

— Разбира се — отвърна Пишота.

— След като замине съпругата ми...

Джулиано произнесе неуверено думата „съпруга“ и Пишота прихна да се смее. Тури също се усмихна и продължи:

— ... ще доведеш двамата в параклиса, за да приключим с този въпрос.

Той замълча и добави:

— Изненада ли се, когато научи истината за Портела дела Джинестра?

— Не — отвърна приятелят му.

— Ще останеш ли за вечеря? — попита Джулиано.

— Не искам да развалям последната ти вечер — каза Пишота и поклати глава. — Нали знаеш договорката: „Избягвай приготвената от младоженка храна“.

Очевидно старата поговорка намекваше за потенциалната възможност за предателство от новите съучастници в престъпленията. Така Пишота отново изтъкваше, че е против този брак.

— Животът ни на хора извън закона няма да продължи още дълго — с усмивка каза Джулиано. — Необходимо е да се подготвим за промени. Отбранителната линия трябва да издържи, докато уредим другия въпрос.

Пишота кимна и хвърли поглед към наведената над огъня Юстина.

— Наистина е хубаво момиче — каза той. — Само като си помисля, че е израснала пред очите ни, без въобще да я забележим. Внимавай, баща ѝ казваше, че била доста сприхава. Не оставяй оръжията си в ръцете ѝ.

Той отново цитираше банална народна поговорка, но Джулиано се престори, че не разбира вулгарния намек. Пишота се прехвърли през стената и изчезна сред маслиновите дръвчета.

Юстина бе украсила масата с поставени в някаква стара ваза цветя. Тя поднесе вечерята — заек с чесън и домати и салата със зехтин и винен оцет. На Джулиано му се стори, че момичето изглежда някак неспокойно и тъжно. Навярно причина за това бяха изстрелите или появата на Пишота с мрачното му лице и увисналите на кръста черни пистолети в тяхната райска градина.

Младоженците се нахраниха, без да бързат. Джулиано си помисли, че жена му не е лоша готвачка; при това не оставяше чинията или чашата му празни, явно бе добре възпитана от майка си. Той със задоволство установи, че Юстина има отличен апетит, свидетелстващ за добро здраве. Тя вдигна очи и видя, че съпругът ѝ я наблюдава.

— Е, готвя ли добре, както майка ти? — попита с усмивка тя.

— Много по-добре — отвърна Джулиано. — Но не ѝ го казвай.

Юстина продължаваше да го гледа с притворени очи, като настръхнала котка.

— Може би готвя по-хубаво и от Венера?

Тури Джулиано, който никога не бе имал връзка с момиче, бе хванат натясно, но вроденото му чувство за такт му помогна да измисли уклончив отговор. Навярно жена му щеше да го разпитва за сексуалните му отношения с Венера. Не искаше да слуша, нито да отговаря на подобни въпроси. Не бе обичал бившата си любовница като Юстина, но все още хранеше нежни чувства към Венера и я уважаваше. Животът на Венера представляваше низ от трагедии, които бяха непонятни на младата девойка.

Юстина разчистваше масата и очакваше отговора му.

— Венера беше великолепно готвачка — замислено каза Джулиано. — Няма да е справедливо да те сравнявам с нея.

Край главата му прелетя чиния и младежът неудържимо се разсмя. Маската на покорство падна от лицето на жена му при тази първа семейна свада. Тя избухна в сълзи и Джулиано я взе в прегръдките си.

Притискаха се един към друг в сребристия сумрак, който се спуска така внезапно в Сицилия. Джулиано се наведе към розовото ушенце, което се подаваше сред смолистите къдрици на Юстина.

— Шегувах се — прошепна той. — Ти си най-добрата готвачка на света.

Младежът целуна Юстина по шията, за да прикрие усмивката си.

През тази последна нощ двамата разговаряха повече, отколкото се любиха. Юстина започна да го разпитва за Венера, но той я прекъсна, като я увери, че това е минала и забравена история. Тя искаше да разбере как ще се виждат в бъдеще. Тури обясни, че урежда заминаването ѝ за Америка, където трябваше да се срещнат след известно време. Но Юстина вече знаеше това от баща си и се интересуваше как можеха да бъдат заедно, преди да замине. Тя изобщо не допускаше, че Джулиано не ще успее да избяга — беше прекалено млада, за да повярва в трагичния край на тяхната история.

Бащата на Юстина пристигна призори. На сбогуване младото момиче за последен път се притисна към Джулиано.

Джулиано се отправи към параклиса, където трябваше да се срещне с главатарите си. Междувременно извади скритите там оръжия.

В разговора си с абат Манфреди Джулиано сподели своите подозрения, че Стефан Андолини и Пасатемпо са се срещали с дон Кроче два дни преди кръвопролитие при Портела дела Джинестра. Джулиано увери стареца, че синът му няма да пострада, и го помоли да му разкаже цялата истина. Предположението му се оказа вярно — Андолини наистина се бе изповядал пред баща си. Донът му наредил да заведе Пасатемпо във Вилаба. Андолини останал отвън, докато двамата се съвещавали. Това станало два дни преди кръвопролитие. След трагичните първомайски събития Андолини разпитал Пасатемпо, който признал, че получил крупна сума от дон Кроче, за да насочи картещницата си към хората. Пасатемпо го заплашил, че ако го издаде на Джулиано, щял да каже, че Андолини също е участвувал в сделката с дон Кроче. Андолини се изплашил и споделил всичко с баща си.

Абатът го посъветвал да мълчи. Джулиано бил толкова покрусен от трагедията, че навярно щял да екзекутира и двамата.

Бандитът отново увери стареца, че синът му няма да пострада. Той обясни на Пишота какво трябва да направи и подчерта, че ще се занимаят с предателите след заминаването на Юстина за Монтелепре.

Не му се искаше да играе ролята на палач преди ролята на младоженец.

Сега чакаше в параклиса на срутения замък, вместо покрив над главата му синееше средиземноморското небе. Той се облегна върху останките от олтара и се приготви да посрещне своите помощници. Пишота бе наредил на ефрейтор Силвестро да държи под прицел Андолини и Пасатемпо. Доведоха ги и ги накараха да застанат пред Джулиано. Теранова, който не подозираше нищо, седна на една от каменните пейки, защото бе уморен от нощното си дежурство. Джулиано не бе споделил с никого каква съдба очаква Пасатемпо.

Той знаеше, че Пасатемпо притежава инстинктите на див звяр — усещаше промяната в атмосферата и моментално подушваше опасността. Ето защо Джулиано се постара да се държи с него както обикновено. Отношението му към Пасатемпо винаги бе по-сдържано, отколкото към другите му помощници — беше определил на бандита района около Трапани, защото жестокостта му го отвращаваше. Използуваше го за екзекуция на полицейските шпиони и за сплашване на упоритите „гости“, които отказваха да платят откуп. Обикновено лицето на Пасатемпо всяваше ужас у затворниците и срокът на преговорите се съкращаваше. Но в случаите, когато това не бе достатъчно, бандитът им обясняваше с огромно наслаждение какво ще направи с тях и със семействата им, ако откажат да платят откупа. „Гостите“ моментално спираха да се пазарят, само и само да бъдат освободени, колкото е възможно по-скоро.

Джулиано насочи автомата си към Пасатемпо и спокойно изрече:

— Преди да се разделим, трябва да уредим сметките си. Ти не се подчини на заповедите ми и получи пари от дон Кроче, за да стреляш срещу невинни хора при Портела дела Джинестра.

Теранова втренчи в Джулиано присвитите си очи — питаше се дали самият той беше в опасност, може би шефът му блъфираше, за да открие истинския виновник, може би подозираше и него. Той посегна към пистолета, но забеляза, че Пишота също бе насочил оръжието си към Пасатемпо.

Джулиано се обърна към Теранова и каза:

— Известно ми е, че си изпълнил заповедите ми. Но не и Пасатемпо. Той изложи живота ти на опасност, защото ако не бях

открил виновника, щях да ликвидирам и двама ви. Сега ще разчистим сметките си с него.

Стефан Андолини не смееше да помръдне. И този път разчиташе на милосърдието на съдбата, защото бе останал верен на Джулиано. Той беше абсолютно убеден в справедливостта му, подобно на вярващите, които се уповаваха на справедливостта на техния бог и извършваха престъпления в негово име.

Пасатемпо разбра какво го очаква. Вроденият му животински инстинкт му подсказа, че е настъпил последният му час. Можеше да се спаси единствено чрез отчаяна атака, но към него бяха насочени два пистолета, затова се опита да печели време.

— Червенокосият ме свърза с дон Кроче и ми предаде парите — каза той. — Защо не го разпиташ?

Надяваше се Андолини да реагира и да отвлече вниманието на бандитите.

— Андолини изповяда греховете си — каза Джулиано. — Ръката му не е докоснала спусъка на картечницата. Дон Кроче го измами, както измами и мен.

— Убивал съм стотици хора, без да ме упрекнеш — разпалено извика Пасатемпо. — Тази история отдавна е забравена. Заедно сме от седем години и това е единственият случай, когато не съм ти се подчинил. Дон Кроче ме увери, че няма да ме укориш, защото самият ти би сторил същото, ако не бе толкова малодушен. Какво са няколко мъртъвци повече в сравнение с всички хора, които сме убили? По-важно е, че не съм предател.

Джулиано разбра, че е безнадеждно да накара този човек да проумее чудовищната си постъпка. Но защо го упрекваше, след като през всичките тези години бе заповядвал да бъдат извършвани много по-страшни престъпления? Спомни си за ликвидирането на бръснаря, за разпъването на мнимия свещеник, за отвлечените хора, за убийствата на карабинери и безмилостното изстребване на шпионите. Пасатемпо бе роден убиец, но какъв бе той, любимецът на сицилианците? Усети колебание дали трябва да очисти бандита.

— Имаш достатъчно време да предадеш душата си на бога. Застани на колене и кажи молитвата си.

Бандитите се отдалечиха и оставиха Пасатемпо на лобното му място. Той приклегна, сякаш да коленичи, и се хвърли към Джулиано.

Тури натисна спусъка на автомата. Куршумите улчиха Пасатемпо във въздуха, но по инерция тялото му връхлетя върху Джулиано. Младежът с погнуса се отдръпна.

Следобед патрул на карабинерите откри трупа на Пасатемпо на един планински път. На гърдите му беше забодена бележка, която гласеше:

„ТАКА ЩЕ УМРЕ ВСЕКИ, КОЙТО ПРЕДАДЕ
ДЖУЛИАНО“.

ЧЕТВЪРТА КНИГА
ТУРИ ДЖУЛИАНО И МАЙКЪЛ КОРЛЕОНЕ
1950

ДВАДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

Майкъл се пробуди от дълбокия си сън с чувството, че излиза от пропаст. Стаята тънеше в мрак; беше затворил дървените капаци, за да изолира бледата светлина на луната. Не дочу нито звук, в странната тишина отекваше само лудешкото туптене на сърцето му. Усети, че не беше сам.

Обърна се в леглото и му се стори, че различава на пода някакво по-светло петно. Протегна ръка и запали нощната лампа — на земята се търкаляше главата на черната мадона. Навярно беше паднала от масата и шумът го бе събудил. Напрегнатото му тяло се отпусна и той се усмихна с облекчение. В същия миг дочу леко шумолене. Обърна се към вратата и в сенките, които не можеха да се разсеят от мъжделивата светлина на нощната лампа, различи съсухреното, жълтеникаво лице на Аспану Пишота.

Бандитът седеше на пода, облегал на вратата, и се усмихваше победоносно, сякаш искаше да каже: ето каква е охраната ти и безопасното ти скривалище.

Майкъл погледна часовника на нощното шкафче — беше три часът.

— Доста необичайно време за посещение — каза той. — Кого чакаш?

После стана, облече се набързо и отвори капациите. Луната заля стаята с призрачна светлина.

— Защо не ме събуди? — попита той.

Пишота се изправи с гъвкаво движение, както змия стрелва глава към жертвата си.

— Обичам да наблюдавам спящи хора — отвърна той. — Понякога бълнуват и издават тайните си.

— Никога не издавам тайни, дори и насън — каза Майкъл.

Той излезе на терасата и предложи цигара на Пишота. Двамата пушеха мълчаливо. Майкъл чуваше хрипове в гърдите на Пишота, луната осветяваше мъртвешкото лице на бандита. Пишота пръв наруши мълчанието.

— Получи ли Завещанието? — запита той. — Считам се за най-доверения човек на Тури — той споделя с мен всичко — въздъхна Пишота. — Само аз знам къде се намира сега. Но все пак не ми даде Завещанието. Къде е то?

Майкъл се поколеба и Пишота се засмя.

— Вие с Тури си приличате.

— Завещанието е при баща ми в Америка — отвърна Майкъл.

Не искаше бандитът да разбере, че в този момент Клеменза пътуваше с документите за Тунис — това трябваше да остане в тайна за всички.

Майкъл се страхуваше да зададе следващия си въпрос. Присъствието на Пишота в този необичаен час можеше да се обясни само с една причина, която бе накарала бандита да рискува да се промъкне през охраната (или го бяха пуснали да мине?). Навярно Джулиано най-сетне бе решил да се появи.

— Кога ще дойде приятелят ти? — запита Майкъл.

— Утре вечер, но не във вилата.

— Защо? Тук не рискува нищо — каза Майкъл.

— Но все пак успях да вляза, нали? — засмя се бандитът.

Майкъл почувствува раздразнение, защото това бе самата истина. Отново се запита дали охраната не бе пуснала бандита по заповед на дон Доминик, или последният лично го беше довел.

— Смятам, че Джулиано най-добре ще прецени къде да се срещнем — каза той.

— Не — отвърна Пишота. — Аз трябва да решавам вместо него. Ти обеща на родителите му, че Тури ще бъде в безопасност, когато дойде при теб. Но дон Кроче и инспектор Веларди знаят, че си тук — те имат шпиони навсякъде. Какво смяташ да направиш за Джулиано? Може би си мислиш, че ще организираш сватба, тържество по случай рождения му ден или погребение? Защо ни мамиш — нима смяташ всички сицилианци за глупаци? — В гласа му се прокрадна заплашителна нотка.

— Нямам никакво намерение да ти съобщя плана за бягството — спокойно отвърна Майкъл. — Не ме е грижа дали ми имаш доверие. От теб се иска да ми кажеш къде ще доведеш Джулиано и аз ще бъда там. Ако не се подчиниш, утре вечер ще бъда в Америка, а вас ще продължат да преследват като диви зверове.

— Добре казано — засмя се Пишота. — Говориш като истински сицилианец — ненапразно си прекарал толкова години в нашата страна. Не мога да повярвам, че това е краят на нашия живот като бандити — с въздишка добави той. — Изминаха почти седем години, изпълнени със сражения и преследвания, с предателства и убийства. Но Тури и аз бяхме кралете на Монтелепре... и споделяхме славата. Той се бореше за бедните, аз — за скромната си персона. Отначало не му вярвах, но през втората година той доказа своята безкористност на мен и на цялата банда. Не забравяй, че съм дясната му ръка, негов братовчед и най-довереният му човек. Нося също като него колан със златна катарамата — той ми го подари. Случи се така, че прелъстих дъщерята на някакъв фермер от Партинико и тя забременя. Фермерът отиде при Джулиано и се оплака. Знаеш ли какво направи Тури? Завърза ме за едно дърво и ме наби с камшик. Разбира се, не пред селянина и пред другите бандити; никога не би ме подложил на подобно унижение. Това си остана между нас. Но бях сигурен, че ще ме убие, ако втори път не изпълня заповедите му. Ето какъв е нашият Тури.

Той поднесе цигарата към устните си и Майкъл забеляза, че ръката му трепери. Тънките му мустачки се очертаваха като тъмна, блестяща линия на светлината на залязващата луна.

„Каква необикновена история — каза си Майкъл. — Защо ли я разказва?“

Върнаха се в стаята и Майкъл затвори капациите. Пишота вдигна главата на черната мадона и му я подаде.

— Хвърлих я на пода, за да те събудя — каза той. — Навярно Завещанието е било в статуетката.

— Да.

— Все пак Мария Ломбардо успя да ме излъже — каза Пишота и лицето му посърна. — Каза, че не притежава Завещанието, после ти го даде пред очите ми.

Той горчиво се изсмя и след няколко секунди мълчание продължи:

— Бях й като роден син... тя заместваше майка ми.

Пишота помоли за още една цигара. В каната на нощното шкафче беше останало малко вино. Майкъл наля по една чаша и Пишота жадно изгълта своята.

— Благодаря — каза той. — Сега да поговорим сериозно. Ще те чакаме на изхода от Кастелветрано. Вземи откритата кола, за да те разпозная — трябва да пристигнеш по пътя от Трапани, а аз ще те спра на избраното от мен място. Ако подушиш някаква опасност, сложи шапката си и ние няма да се появим. Ще се срещнем призори — смяташ ли, че ще успееш да пристигнеш?

— Да — отвърна Майкъл. — Всичко е уредено. Смуцава ме само едно: вчера Стефан Андолини не се яви на уговорената среща с Хектор Адонис. Професорът беше много разтревожен.

Пишота за пръв път изглеждаше обезпокоен, после вдигна рамене.

— Джуджето винаги ни е носело нещастие — каза той. — Време е да тръгвам. Ще се видим утре сутринта.

Бандитът подаде ръка на Майкъл.

— Замини с нас за Америка — импулсивно предложи младежът.

Пишота поклати глава.

— Никога не съм напускал Сицилия и животът тук ми харесва. Ако ми е писано да умра, това трябва да стане на родна земя. Но все пак ти благодаря за предложението.

Майкъл бе странно трогнат от думите му. Той не познаваше добре Пишота, но разбираше, че този човек не би могъл да се раздели с родната си Сицилия. Беше прекалено свиреп и кръвожаден; тялото му, тъмната кожа, дори гласът му издаваха истинския сицилианец. Никога нямаше да се довери на чужденец или да се приспособи към живота в друга страна.

— Ще те придружа до външната врата — предложи Майкъл.

— Не е необходимо — каза Пишота. — Никой не трябва да узнае за нашата среща.

Майкъл остана в леглото до разсъмване, но не можа да заспи. Най-сетне щеше да се срещне с Джулиано и двамата щяха да заминат за Америка. Питаше се що за човек бе бандитът. Най-сетне щеше да се запознае с легендарния герой, който владееше острова и влияеше върху живота на народа.

Стана и отвори капациите. Навън се зазоряваше, лъчите на изгряващото слънце очертаваха златиста пътека върху вълните.

Майкъл видя катера, който пореше слънчевата диря и се приближаваше към пристанището. Той изтича на брега, за да посрещне Питър Клеменза.

Закусиха заедно и Майкъл разказа на приятеля си за посещението на Пишота. Клеменза не се изненада, че бандитът бе успял да се промъкне през охраната.

До обяд уточняваха плановете за срещата с Джулиано. Предполагаха, че вилата се наблюдава от шпиони, които веднага щяха да докладват, ако забележеха нещо необичайно. Навярно следяха всяка крачка на Майкъл. Тайните полицаи бяха подчинени на инспектор Веларди, но между тях можеше да има предател.

След обяда Майкъл се качи в стаята си и си легна. Трябваше, да бъде бодър — предстоеше му безсънна нощ. Питър Клеменза се зае с многобройните си задачи: да даде последни указания на хората си, да осигури транспорта и да изчака завръщането на дон Доминик, за да му съобщи за развоя на събитията.

Майкъл затвори капациите и се изтегна върху леглото. Беше напрегнат и не можеше да заспи. Следващите двадесет и четири часа щяха да бъдат решаващи, но го измъчваше лошо предчувствие. После си представи завръщането в родния дом на Лонг Айлънд — родителите му го очакваха с нетърпение след дългото му изгнание.

ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

В края на седмата си година като бандит Тури Джулиано разбра, че трябва да напусне планинското си царство и да избяга в Америка, в страната, където беше заченат, за която бе слушал от родителите си. Те разказваха, че в тази необикновена страна се отнасяли справедливо към бедните, правителството не било слуга на богатите, а бедните сицилианци преуспявали с честен труд.

Дон Кроче не бе забравил обещанието си да помогне на Джулиано. Той се бе свързал с дон Корлеоне и го бе помолил да помогне за бягството на бандита в Съединените щати. Тури Джулиано отлично знаеше, че старият мафиот преследва собствени цели, но самият той нямаше друг избор. От силната му банда нямаше и помен, крилата му бяха отрязани.

Тази нощ щеше да се срещне с Пишота и да се предаде в ръцете на младия американец Майкъл Корлеоне. Настъпил бе часът да напусне своята планина, където се бе укривал през последните седем години. Налагаше се да се откаже от царството, властта, семейството си и от всичките си приятели.

Отрядите му се разпадаха, неговите планини бяха окупирани от карабинерите на полковник Лука, които арестуваха помощниците му. Може би щеше да спечели няколко победи срещу тях, но ако останеше, го очакваше сигурна гибел. Нямаше друг избор.

Тури Джулиано праметна през рамо лупарата, взе автомата и пое дългия път към Палермо. Носеше бяла риза без ръкави, върху която бе наметнал кожено яке с големи джобове, пълни с патрони. Крачеше през полята с отмерена стъпка. Часовникът му показваше девет; небето все още светлееше, въпреки че луната беше изгряла. Вървеше безгрижно, независимо от опасността да се сблъска с патрулите на полковник Лука. С течение на времето сякаш бе добил необикновената способност да става невидим. Всички жители на този район му помагаша: информираха го за полицейските патрули, при опасност го укриваха в домовете си. Овчарите и фермерите щяха да го подкрепят, в

случай че го нападнат карабинерите. Сицилианците никога нямаше да изоставят своя герой.

Месеците след сватбата бяха изпълнени с ожесточени схватки между отрядите на полковник Лука и части на бандата на Джулиано. Полковникът си приписваше заслугите за убийството на Пасатемпо. Огромните заглавия във вестниците провъзгласяваха, че един от най-страшните главатари на Джулиано е загубил живота си по време на ожесточена схватка с героите от специалния отряд. Полковник Лука не съобщи за намерената върху трупа бележка, но дон Кроче научи за нея от инспектор Веларди. Разбра, че Джулиано бе открил истината за предателството при Портела дела Джинестра.

Петхилядната армия на полковник Лука оказваше силен натиск върху бандата. Джулиано вече не можеше да отива за провизии в Палермо, нито да посещава майка си и Юстина в Монтелепре. Много от хората му станаха жертва на предателство. Някои доброволно емигрираха в Алжир или Тунис, други се укриваха и не можеха да бъдат полезни на бандата. Мафията открито се опълчи срещу Джулиано и използваше своя мрежа от шпиони, за да предава хората му в ръцете на карабинерите.

Последния удар му нанесе смъртта на Теранова.

Най-сетне шансът изостави Теранова, който бе погубен от своята добродетел. Той не притежаваше жестокостта на Пасатемпо, коварството на Пишота, смъртоносната бързина на Fra Diavollo, нито аскетизма на Джулиано. Теранова беше умерен, но лесно се привързваше. Много често Джулиано го караше да се сприятелява със заложниците и да раздава на бедните пари и храна. Теранова и бандитите му нощем покриваха стените в Палермо с пропагандните афиши на Джулиано. Обикновено той не участвуваше в най-кървавите операции.

Теранова жадуваше за любов и привързаност. От няколко години имаше любовница в Палермо — вдовица с три деца. Тя не подозираше, че Теранова е бандит; смяташе го за римски чиновник, който идваше на почивка в Сицилия. Беше му признателна за парите и за подаръците, които носеше на децата ѝ, въпреки че той ѝ бе дал да разбере, че никога няма да се ожени за нея. В нейните прегръдки

Теранова получаваше нежността и вниманието, за които копнееше. Тя му приготвяше чудесни ястия, переше дрехите му и страстно му се отдаваше. Подобна връзка не можеше да се скрие от „Приятелите на приятелите“. Дон Кроче чакаше удобен момент да се възползува от тази информация.

Юстина посети няколко пъти Джулиано в планината и Теранова беше неин телохранител. Красотата на младото момиче пробуди страстта му и макар да съзнаваше, че прави грешка, той реши за последен път да отиде при любовницата си. Възнамеряваше да ѝ даде известна сума, за да издържа себе си и децата през следващите години.

Една нощ той се промъкна сам в Палермо. Връчи парите на вдовицата и ѝ обясни, че вероятно няма да я посещава дълго време. Тя започна да плаче и да протестира и Теранова бе принуден да ѝ разкрие истинската си самоличност. Вдовицата беше смаяна. Този кротък и нежен човек бе един от прочутите главатари на Джулиано. Тя му се отдаде с пламенна страст, която му достави огромно удоволствие; двамата прекараха приятна вечер в компанията на трите деца. Теранова ги бе научил да играят на карти; този път им даваше истински пари, когато печелеха, което ги накара да полудеят от радост.

След като децата си легнаха, Теранова и вдовицата се любиха чак до зори. Когато бандитът си тръгна, двамата се прегърнаха на прага за последен път. Теранова се отпрати с бързи крачки по уличката, която водеше към площада пред катедралата. Тялото му бе преситено, духът — спокоен. Чувствуваше се отпуснат, бдителността му беше притъпена.

Рев на мотор раздра утринната тишина. Въръжени карабинери се появиха от всички страни на площада, други наскочаха от колите. Един от тях му извика да вдигне ръце и да се предаде.

Теранова хвърли последен поглед към катедралата и към статуите в техните ниши; видя сините и жълти балкони, слънцето, което се издигаше в лазурното небе. Знаеше, че за последен път в живота си съзерцава тези красоти — след седем години късметът най-сетне му бе изневерил. Имаше само един изход.

Той се засили, сякаш искаше да прескочи самата смърт и да попадне в някакъв безопасен свят, измъкна пистолета си и натисна спусъка. Един войник се олюля и се отпусна на колене. Теранова понечи да стреля още веднъж, но пороят от куршуми разкъса тялото

му и отдели плътта от костите му. Все пак щастието не го бе изоставило напълно — той умря толкова бързо, че нямаше време да се запита дали любовницата му го бе предала.

Смъртта на Теранова накара Джулиано да се почувствува обречен. Съзнаваше, че е настъпил край на царуването на бандата: вече не можеха да провеждат успешни контраатаки, нито да се укриват в планината. Винаги бе смятал, че главатарите му и самият той ще избягнат смъртта, но сега разбираше, че дните им са преброени. Оставаше му само един проблем, който трябваше да уреди, затова повика ефрейтор Кацио Силвестро.

— С нас е свършено — обърна се Джулиано към ефрейтора. — Казвал си ми, че имаш приятели в Англия, готови да те укриват. Разрешавам ти да напуснеш бандата.

Силвестро поклати глава.

— Ще замина едва когато науча, че си в Америка. Още съм ти необходим и знаеш, че никога няма да те предам.

— Така е — каза Джулиано. — Винаги съм имал слабост към теб, но ти не си истински бандит — дълбоко в душата си остана верен на закона войник и полицаи. Може би когато всичко това свърши, ще успееш да започнеш нов живот, но за нас ще бъде трудно — винаги ще останем бандити.

— Никога не съм те смятал за престъпник — рече Силвестро.

— Самият аз не съм се мислил за такъв — отвърна Джулиано. — Но какво постигнах през тези седем години? Вярвах, че се боря за справедливост, опитвах се да помогна на бедните, надявах се да освободя Сицилия, мечтаех да стана добър. Но явно бях избрал лош момент и погрешен начин на действие. Сега не ни остава нищо друго, освен да спасяваме кожата си. Ето защо трябва да заминеш за Англия. Ще бъда щастлив, ако знам, че си в безопасност.

Той прегърна Силвестро и добави:

— Ти беше истински приятел. Заповядвам ти незабавно да напуснеш лагера.

При залез-слънце Джулиано излезе от своята пещера и се отправи към манастира на Капуцините в предградията на Палермо, където щеше да чака Пишота. Един от монасите, таен член на бандата, отговаряше за катакомбите в манастира, където се намираха стотици мумифицирани тела.

Векове наред преди Първата световна война богатшите и аристократите окачвали върху стените на манастира дрехите, с които щели да бъдат погребани. След смъртта им ги докарвали тук — монасите били признати специалисти в изкуството да запазват трупове. Те ги подлагали на бавен огън в продължение на шест месеца, а след това изсушавали меките части на телата. При този процес кожата се сбръчква, лицата се изкривяват в смъртни гримаси — някои изглеждат ужасени, други сякаш се усмихват, но всички са страшни за зрителя. После обличали мумиите в запазените за тях костюми и ги поставяли в стъклени ковчези. Тези ковчези бяха наредени в ниши по стените или висяха от тавана на прозрачни въжета. Някои от мъртъвците седяха на столове, други облежани до стените, трети бяха поставени, подобно на костюмирани кукли, в стъклените си сандъци.

Джулиано се изтегна върху влажния каменен под на катакомбите, като използва един ковчег вместо възглавница, и впери поглед в мъртвите от векове сицилианци. Видя рицар на кралския двор в костюм от синя коприна с жабо; на главата му имаше шлем, в ръката — шпага в ножница; издокаран по френската мода царедворец, с бяла перука и обувки с високи токчета; кардинал в пурпурна одежда и архиепископ с митра на главата; придворни красавици, чиито златисти рокли наподобяваха паяжини, обгърнали изсушените им тела, сякаш бяха оплетени в тях мухи. В един от ковчезите лежеше младо момиче с бели ръкавици и украсена с воланчета нощница.

Не бе чудно, че Джулиано спа зле през двете прекарани в катакомбите нощи. Пред очите му стояха най-великите мъже и най-красивите жени в Сицилия, които се бяха надявали да се спасят от червеите. Отвращаваха го гордостта и самолюбието на тези галеници на съдбата. Предпочиташе да умре на пътя като съпруга на Венера.

Но не мъртъвците пречеха на Джулиано да заспи; непрекъснато го измъчваше един въпрос: как дон Кроче бе успял да се спаси при последното покушение срещу живота му? Джулиано бе разработил

гениален план, който се бе зародил в главата му веднага след като бе научил истината за кръвопролитията при Портела дела Джинестра. Трябваше да открие слабата точка на охраната, която неизменно придружаваше дона. Джулиано реши, че най-лесно ще го залови в хотел „Умберто“ в Палермо, където мафиозът се чувствуваше в безопасност. Един от келнерите в хотела беше шпионин на бандата и съобщи на Джулиано разписанието на дона и разположението на охраната. Бандитът беше напълно уверен в успеха на операцията. Той поведе отряд от тридесет души към Палермо. Предварително знаеше, че Майкъл Корлеоне е канен на обяд от дона, затова изчака до следобед, когато му предадоха, че американецът е напуснал хотела. Двадесет от неговите хора нападнаха фронтално сградата, с цел да привлекат охраната. След секунди Джулиано и останалите десет бандити взривиха оградата на градината, но когато нахлуха вътре, намериха само петима телохранители. Джулиано застреля единия, другите успяха да избягат. Той се втурна към апартамента на дон Кроче, който се оказа празен. Още тогава му се стори странно, че вратата не бе охранявана. Междувременно останалите бандити разбиха вражеската отбрана и се присъединиха към него. Претърсиха всички стаи и коридори, но от дона нямаше и следа. Джулиано стигна до заключението, че мафиозът бе напуснал хотела веднага след Майкъл, иначе не би могъл да избяга с тромавото си тяло. Бандитът разбра, че донът е бил предупреден за нападението.

Колко жалко, помисли си Джулиано. Отстраняването на най-опасния му враг щеше да бъде славен завършек на кариерата му като бандит. Какви прекрасни балади щяха да се композират, ако бе намерил дон Кроче в слънчевата градина! Но той щеше да си отмъсти, защото нямаше да остане завинаги в Америка.

На третия ден сутринта капуцинът със сбръчкано като на мумия лице донесе съобщение от Пишота, което гласеше: „В къщата на Карл Велики“. Джулиано веднага разбра къде щеше да се състои срещата. Зу Пепино, известният колар от Кастелветрано, който бе помогнал на Тури при отвличане на камионите на дон Кроче и бе станал таен член на бандата, притежаваше три каруци и шест магарета. Каруците бяха изрисувани със сюжети от легендите за великия император. В детството си Тури и Аспану бяха нарекли дома на Зу Пепино „Къщата на Карл Велики“. Часът на срещата беше предварително уговорен.

Падна нощ, последната нощ на Джулиано в Сицилия. Той пое пътя към Кастелветрано. В околностите на Палермо срещна неколцина пастири — тайни членове на бандата — и ги взе за охрана. Стигнаха до Кастелветрано, без да срещнат нито един полицейски патрул, което се стори много подозрително на Джулиано. Той освободи телохранителите си, които побързаха да изчезнат в мрака, и се отправи към каменната къщица в покрайнините на града. В двора ѝ видя трите каруци, които сега бяха изрисувани с истории от неговия живот.

Старецът не се изненада, когато го видя. Той остави настрана четката, с която боядисваше страничната дъска на една от каруците, заключи вратата и се обърна към Джулиано:

— Предчувствувам, че ще имаме неприятности — каза той. — Привличаш карабинерите, както трупът на магаре привлича мухите.

При тези думи Джулиано усети нов прилив на енергия.

— Навярно това са хората от специалния отряд на полковник Лука? — запита той.

— Да — отвърна Зу Пепино. — Но този път не патрулират открито, а се прикриват. Забелязах голямо оживление по пътя, колегите ми казаха, че са видели колите им. Предположихме, че подготвят клопка за някой от твоите бандити, но не мислехме, че ще се появиш тук. Никога не си се отдалечавал толкова от твоите планини.

Джулиано се питаше как карабинерите бяха научили за срещата. Навярно бяха проследили Аспану или Майкъл Корлеоне и хората му се бяха издали. Може би в бандата имаше доносник? Във всеки случай не може да чака Пишота в Кастелветрано. Бяха уговорили резервно място, в случай че един от двамата не дойде на срещата.

— Благодаря ти за предупреждението — рече Джулиано. — Опитай се да откриеш Пишота и му кажи какво се е случило. Когато минаваш през Монтелепре, отбий се при майка ми и я успокой, че съм на сигурно място в Америка.

— Позволи на един старец да те прегърне — каза чичо Пепино и целуна Джулиано по бузата.

— Никога не съм вярвал, че ще помогнеш на Сицилия — продължи старият каруцар. — Никой не може да ѝ помогне, не успяха дори великият Гарибалди и онзи фукльо, Мусолини. Почакай да впрегна, мулетата и ще те закарам, където пожелаеш.

Срещата с Пишота бе определена за полунощ, а още нямаше десет часът. Джулиано нарочно бе дошъл по-рано, за да проучи обстановката. Майкъл Корлеоне щеше да ги очаква едва призори. Резервното място, където трябваше да чака Пишота, бе на повече от два часа път от Кастелветрано, но Джулиано реши да върви пеша. Той благодари на стареца и изчезна в мрака.

Приятелите бяха определили за резервно място акропола на Селиний — прочути развалини от гръцко време, разположени край Мазара дел Вало, южно от Кастелветрано. Те се издигаха сред пустинна равнина близо до морето и достигаха до крайбрежните скали. Селиний бе унищожен от земетресение още преди новата ера, но сред полето стърчаха, или по-точно бяха издигнати от археолозите, цяла редица мраморни колони и архитрави. Все още се различаваха следите от главната улица, затрупана с отломки от античните сгради от двете ѝ страни. Тук се издигаше и древен храм, чийто пробит, обраснал с пълзящи растения покрив се крепеше на порутени, потъмнели от времето каменни колони. Както обикновено, акрополът — укрепен център на древногръцките градове — беше построен върху хълм и неговите развалини се извисяваха над безлюдната равнина.

През целия ден бе духал „сироко“, страшният пустинен вятър. С падането на нощта той донесе от морето гъста мъгла, която се стелеше над развалините. Въпреки умората от дългия поход Джулиано заобиколи акропола и се отправи към скалите, за да огледа местността.

За миг красотата на гледката го накара да забрави надвисналата опасност. Срутеният храм на Аполон представляваше купчина от изкривени колони. Луната осветяваше останките от други храмове. Те нямаха стени, само няколко колони и част от покрив. Сред равнината се издигаше разрушена крепостна стена, в горната ѝ част, на мястото на някогашното прозорче с решетки, зееше огромна дупка, през която надничаше луната. В подножието на Акропола, където е бил центърът на древния град, стърчеше самотна, заобиколена от развалини колона. Това бе прочутата *Fuso di la vecchia*, „Вретеното на старицата“, която бе останала изправена в течение на хилядолетия. Сицилианците бяха свикнали с пръснатите из целия остров гръцки паметници и се отнасяха към тях с добродушно пренебрежение. Единствено чужденците им отдаваха прекалено голямо значение.

Дванадесетте високи колони, които се издигаха пред очите на Джулиано, също бяха дело на чужденци. Те бяха с исполински размери, но зад тях, докъдето стигаше погледът, се виждаха само развалини. В подножието на тези колони, строени като войници пред своя командир, имаше каменни стъпала, които сякаш изникваха от земята. Джулиано седна на горното стъпало и се облегна на колоната. Измъкна автомата и лупарата и ги постави до себе си. Гъстата мъгла нямаше да му попречи да чуе приближаващите се по каменната настилка стъпки — враговете му не можеха да се промъкнат незабелязано.

Младежът се облегна върху колоната с цялата си тежест — беше уморен от дългия поход. Луната премина над белезникавите колони и замря над крайбрежните скали. Зад тях се простираше морето, което го делеше от Америка и от Юстина, майката на неговото неродено дете. Скоро щеше да бъде свободен и тези седем години щяха да му се струват само страшен сън. Питаше се какво го очаква в Съединените щати, дали щеше да бъде щастлив далеч от Сицилия? На устните му се появи лека усмивка. Един ден ще се върне и тогава всички ще бъдат изненадани. Въздъхна уморено, развърза тежките си обувки и ги свали. Събу чорапите си и изпита облекчение от допира със студения камък. Измъкна от джоба си две диви круши и прохладният им сок го освежи. Стиснал автомата, Джулиано очакваше Аспану Пишота.

ДВАДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

Майкъл, Питър Клеменза и дон Доминик вечеряха рано. Трябваше да потеглят на път със спускането на нощта, за да стигнат призори до мястото на срещата. Отново обсъдиха плана и дон Доминик го одобри, като прибави една подробност: Майкъл не трябваше да носи оръжие. Ако се случеше беда и карабинерите го арестуваха, срещу него нямаше да бъдат отправени обвинения и независимо от изхода на операцията, той щеше да напусне Сицилия.

Докато чакаха да се мръкне, тримата седнаха в градината и изпиха кана вино с нарязани лимони. На раздяла дон Доминик целуна брат си и прегърна Майкъл.

— Поздрави баща си — каза той. — Желая ти всичко хубаво и не забравяй, че ще се моля за тебе. Винаги можеш да разчиташ на мен.

Тримата слязоха на брега. Майкъл и Питър Клеменза се качиха на катера, който бе пълен с въоръжени хора. Когато потеглиха, дон Доминик им махна за сбогом. Двамата слязоха в кабината си и Клеменза веднага легна да спи. Беше прекарал тежък ден, а пътуването щеше да продължи чак до зори.

Бяха променили плановете си. Самолетът в Мазара дел Вало, с който първоначално възнамеряваха да отлетят за Америка, щеше да послужи за примамка на враговете; бягството щеше да се осъществи по море. Това решение беше взето по настояване на Клеменза, който твърдеше, че на хората му било невъзможно да контролират малкото летище. Самолетът можеше да се превърне в смъртоносен капан още преди излитането. В случая голяма роля щеше да изиграе изненадата, пък и много по-лесно бе да ги проследят във въздуха, отколкото в морето. При необходимост щяха да се прехвърлят на друга моторница, което щеше да е невъзможно, ако пътуваха със самолет.

Предишния ден Клеменза бе изпратил свои хора и коли на мястото на срещата, близо до Кастелветрано, други контролираха пристанището в Мазара дел Вало. Хората му напуснаха вилата на интервали от един час; не му се искаше шпионите да забележат необичайното оживление. Колите се отправиха в различни посоки, за

да заблудят наблюдателите. Катерът зави на югозапад и пусна котва. Щеше да остане там до изгрев-слънце, когато бързо щеше да се промъкне в пристанището на Мазара дел Вало, където ги очакваха хората на Клеменза. Около половин час път ги делеше от Кастелветрано, въпреки че според инструкциите на Пишота трябваше да заобиколят, за да излязат на пътя за Трапани.

Майкъл се изтегна на койката. Хъркането на Клеменза го накара да се възхити от железните му нерви, които му позволяваха да спи в такъв напрегнат момент. Помисли си, че след едно денонощие щеше да бъде в Тунис, а дванадесет часа по-късно — в Щатите, при семейството си. След двегодишно изгнание отново щеше да бъде свободен човек, без да се укрива от полицията и да се подчинява на волята на покровителите си. След тридесет й шест часа отново щеше да бъде господар на себе си. Представи си посрещането в Америка; ритмичното полюшване на катера го унесе в дълбок сън. Fra Diavollo спеше още по-дълбоко.

В деня, когато трябваше да вземе професор Адонис от Трапани, Стефан Андолини имаше среща в Палермо с началника на тайната полиция в Сицилия. По време на тези обичайни срещи инспектор Веларди му съобщаваше плановете на полковник Лука. Андолини предаваше сведенията на Пишота, който от своя страна уведомяваше Джулиано.

Утрото беше прекрасно, поляните край пътя бяха покрити с цветя. Андолини беше подранил; спря да изпуши цигара край някакъв крайпътен параклис, после коленичи пред заключеното сандъче, където стоеше статуята на света Розалия. Желанията му бяха скромни и практични: молеше светицата да го закриля от враговете. Следващата неделя щеше да се изповяда пред отец Бениамино и да се пречисти жаркото слънце напече темето му, ароматният въздух проникна в ноздрите и устата му и сякаш изчисти небцето му от натрупания никотин. Изведнъж усети вълчи глад и реши след срещата с инспектора да закуси богато в най-добрия ресторант.

Инспектор Веларди изпитваше справедливо задоволство на човек, който бе чакал упорито, без да се съмнява, че всевишният ще възстанови реда в света. Най-сетне търпението му бе възнаградено.

Следвайки указанията на министър Треца, почти цяла година той бе помагал на Джулиано да се укрива от карабинерите и от собствените му летящи бригади. За целта често се срещаше с кръвожадния Стефан Андолини, Fra Diavollo. Но на практика непрекъснато бе пионка в ръцете на дон Кроче Мало.

Инспектор Веларди бе роден в Северна Италия, където хората се издигат благодарение на образованието си, съблюдаването на обществените норми и вярата в закона и правителството. През времето, прекарано на острова, той започна да изпитва дълбока ненавист и презрение към всички сицилианци, независимо от общественото им положение. Богаташите бяха лишени от чувство на отговорност и без колебание влизаха в престъпен съюз с мафията, за да държат в подчинение бедните. Мафиозите, които се биеха в гърдите, че защитават интересите на безимотните, всъщност ги угнетяваха, като срещу заплащане предлагаха услугите си на аристокрацията. А селяните бяха толкова горди, че се хвалеха с извършените от тях убийства, въпреки че можеше да прекарат остатъка от живота си в затвора.

Но сега всичко щеше да се промени. Ръцете на инспектор Веларди най-сетне бяха развързани — неговите летящи бригади щяха да демонстрират разликата между Службата за обществена сигурност и онези шутове, карабинерите.

За огромно учудване на Веларди лично министър Треца издаде заповед за задържането на всички притежатели на пропуск с червен кант и с неговия подпис — тези вълшебни хартийки даваха право на приносителите им безпрепятствено да преминават през постовете по пътищата, да носят оръжие, и ги предпазваха от арестуване. Всички пропуска трябва да бъдат отнети, особено издадените на името на Аспану Пишота и Стефан Андолини.

Инспектор Веларди беше готов да се залови за работа. Андолини го очакваше в приемната, за да научи последните сведения, но щеше да бъде неприятно изненадан. Инспекторът повика по телефона капитана и четирима сержанти от полицията и ги предупреди да бъдат нащрек. Самият той пристегна към колана си кобура с пистолета, въпреки че почти никога не го носеше в кабинета си. След това нареди да пуснат Андолини.

Червеникавата коса на бандита беше гладко сресана. Той носеше черен раиран костюм, бяла риза и тъмна вратовръзка. Все пак посещението при началника на тайната служба бе официален случай, който изискваше съответно уважение. Андолини не беше въоръжен — от опит знаеше, че обискираха всички, които влизаха в щаба. Той застана пред бюрото на Веларди и както обикновено, очакваше да му предложат стол. Но не го поканиха да седне и в главата му проблесна първият тревожен сигнал.

— Покажете ми вашия пропуск — обърна се към него инспектор Веларди.

Андолини не се помръдна; опитваше се да проумее причината за тази странна молба и реши да излъже.

— Не го нося — отвърна той. — В края на краищата смятам, че идвам при приятел — Андолини наблегна на думата „приятел“.

Веларди се разгневи, скочи от стола си, заобиколи бюрото и застана пред бандита.

— Никога не си бил мой приятел. Бях принуден да седя на една маса с мръсник като тебе по заповед на началството. А сега слушай внимателно: арестуван си. Ще останеш в единична килия до второ нареждане, длъжен съм да те предупредя, че в мазето имаме cassetta. Утре сутринта ще си поговорим на спокойствие — ще си спестиш много страдания, ако проявиш капчица разум.

На другата сутрин Веларди отново разговаря по телефона с министър Треца, след което получи подробни инструкции от дон Кроче. След няколко минути доведоха Андолини.

Бандитът прекара нощта в единична килия, като размишляваше върху странното поведение на инспектора. Той стигна до заключение, че го заплашва смъртна опасност.

Когато то въведоха в кабинета, инспекторът се разхождаше напред-назад, очите му хвърляха мълнии — очевидно беше в лошо настроение. Стефан Андолини изглеждаше напълно спокоен, въпреки че забеляза капитана и четиримата полицаи с готови за стрелба оръжия, както и пистолета на кръста на Веларди. Знаеше, че инспекторът го ненавижда, самият той също мразеше полияца. Трябваше да се отърве от охраната и да ликвидира инспектора, преди да го убият.

— Не желая да говоря пред тези sbirri.

„Sbirri“ беше оскърбителна жаргонна дума, с която назоваваха полицаите от Службата за обществена безопасност.

Веларди нареди на четиримата полицаи да напуснат кабинета, но даде знак на капитана да остане и да държи бандита под прицел. После се зае с него.

— Нужна ми е информация, която ще ми позволи да заловя Джулиано — каза той. — Кога за последен път си се срещал с него и с Аспану Пишота?

Стефан Андолини се изсмя, жестокото му лице се изкриви в ехидна гримаса. Покритата му с червеникава четина кожа сякаш пламна от ненавист.

Веларди си каза, че ненапрасно наричаха този човек *Fra Diavollo*. Наистина бе много опасен, но явно не подозираше какво го очаква.

— Отговаряй на въпросите ми, или ще те разтегнат на „casseta“ — спокойно произнесе Веларди.

— Ти си само един мръсник и предател — презрително процеди Андолини. — Нима забрави, че съм под защитата на министър Треца и на дон Кроче? Те ще ме освободят и тогава ще изтръгна заешкото ти сърце.

Инспекторът му заши два шамара — с дланта и с опакото на ръката. В очите на Андолини проблесна ярост, на устните му се появи кръв. Инспекторът нарочно се обърна с гръб и тръгна към бюрото си.

Заслепен от ярост, Андолини измъкна пистолета от пояса на Веларди и се опита да натисне спусъка. В същия миг капитанът вдигна оръжието си и изстреля четири куршума в него. Тялото на Андолини отхвъркна към противоположната стена, плъзна се по нея и се свлече на пода. Бялата му риза се напои с кръв и инспекторът си помисли, че този цвят повече подхождаше на рижата му коса. Той се наведе и измъкна пистолета си от ръката на бандита — в този момент останалите полицаи се втурнаха в кабинета. Веларди похвали капитана за бързата му реакция, после пред очите на всички зареди пистолета с куршумите, които бе извадил преди срещата с Андолини. Не искаше капитанът да си въобрази, че е спасил живота на безразсъдния началник на тайната полиция.

Инспекторът нареди на полицаите да обискират Андолини. Както предполагаше, специалният пропуск бе между документите за самоличност, каквито бе длъжен да има всеки сицилианец. Веларди го

извади и го заключи в сейфа. Щеше лично да го връчи на министъра, при това, ако имаше късмет, придружен с пропускателна на Пишота.

Майкъл и Клеменза седяха на палубата. Един от моряците им донесе по чаша горещо кафе, което изпиха, облекнати на перилата.

Моторът работеше на бавни обороти и катерът плавно се приближаваше към брега — огньовете на пристанището приличаха на малки сини точки.

Клеменза обикаляше палубата и даваше последни нареждания на хората си и на лоцмана. Майкъл не снемаше поглед от синкавите огънчета, които сякаш препускаха към него. Катерът набра скорост и носът му се врязва във вълните, като че прогонваше нощта. Небето просветля и пред очите на Майкъл се разкриха пристанището и плажовете на Мазара дел Вало; шарените чадъри над масичките изглеждаха оцветени в розово.

На пристанището ги очакваха три коли и шестима души. Клеменза поведе Майкъл към първия автомобил — стар модел открита лимузина, в която седеше само шофьорът. Той се настани на предната седалка и направи знак на младежа да седне зад него.

— Лягай на пода, ако ни спрат карабинери — каза старият мафиоз. — Нямаме време да се разправяме с тях — просто ще ги застреляме и ще продължим пътя си.

Осветени от бледата утринна светлина, трите големи автомобили се движеха сред местност, останала почти непроменена в течение на хилядолетия. Водата от древните акведукти и тръби напояваше нивите. Стана топло и задушно, въздухът се изпълни с аромата на цветя, които започваха да увяхват под палещите лъчи на сицилианското слънце. Отминаха Селинунте — развалини от древен гръцки град; пред очите на Майкъл се мярнаха разрушените колони на мраморните храмове, построени преди повече от две хиляди години от гръцки заселници в различни краища на Западна Сицилия. Тези колони се издигаха заплашително в жълтеникавата светлина, разрушените покриви чернееха на фона на синьото небе. Богатата плодородна земя приличаше на море, сред което се извисяваха гранитни скали. Наоколо цареше пустота — не се виждаше никаква къща, човек или животно. Пейзажът сякаш бе сътворен с едно замахване на гигантски меч.

Колите завиха на север, към пътя, който съединяваше Трапани с Кастелветрано. Майкъл и Клеменза внимателно се оглеждаха — тук някъде трябваше да ги чака Пишота, за да ги заведе при Джулиано. Нервите на Майкъл бяха напрегнати до краен предел.

Колите намалиха скоростта си. Автоматът на Клеменза лежеше на седалката, но мафиозът бе готов в случай на нужда моментално да насочи дулото през прозореца. Слънцето се бе издигнало високо и лъчите му струяха като разтопено злато. Пред очите на пътниците се появиха първите къщурки на Кастелветрано.

Клеменза нареди на шофьора да кара по-бавно, двамата с Майкъл търсеха с поглед Пишота. Автомобилите се заизкачваха по възвишението, зад което се намираха предградията на Кастелветрано. Майкъл нареди да спрат на върха и огледа главната улица, която се намираше под тях. От тази стратегическа позиция пред очите му се откри необикновена гледка: шосето за Палермо бе задръстено от коли, военни коли; улиците гъмжаха от карабинери в черно-бели униформи. Дочуваше се вой на сирени, който сякаш не правеше впечатление на тълпите хора по главната улица. В небето кръжаха два малки самолета.

Шофьорът изпсува, паркира колата встрани от пътя и се обърна към Клеменза.

— Да продължавам ли? — запита той.

Майкъл усети, че му прилошава.

— Колко души ни чакат в града? — обърна се той към Клеменза.

— Не са много — отвърна намусено мафиозът, който изглеждаше уплашен. — Майк, трябва незабавно да изчезнем отук и да се върнем на катера.

— Почакай — каза Майкъл, който бе забелязал магарешката каруца, която бавно се изкачваше по хълма. На капрата седеше старец с ниско нахлупена на челото сламена шапка. Колелата, тегличите и страничните дъски на каруцата бяха изрисувани. Сбръчканото лице на каруцаря беше безизразно; той носеше широки брезентови панталони и черна жилетка без ръкави, която откриваше изненадващо мускулестите му ръце. Каруцата се изравни с автомобила и старецът попита:

— Дон Клеменза, вие ли сте?

— Чичо Пепино — с облекчение възкликна мафиозът. — Какво, по дяволите, става тук? Защо хората ми не ме предупредиха?

Сбръчканото лице на стареца не промени изражението си.

— Можете да заминете за Америка — промълви той. — Убиха Тури Джулиано.

Майкъл усети, че му се завива свят, пред очите му притъмня. Помисли си за родителите на Джулиано, за Юстина, която го чакаше в Америка, за Аспану Пишота и Стефан Андолини, за Хектор Адонис. За всички тях Тури Джулиано бе пътеводна звезда — не можеше да си представи, че тя бе угаснала.

— Сигурен ли си, че е Джулиано? — задавено попита Клеменза.

Старецът вдигна рамене.

— Джулиано имаше обичай да оставя труп или чучело, за да примамва и убива карабинерите. Изминаха повече от два часа, но мъртвецът продължава да лежи в двора, където е бил убит. От Палермо пристигнаха стотици журналисти, които фотографираха всичко живо, включително и магарето ми. Така че преценете сами.

— Налага се да отидем и да се убедим със собствените си очи — успя да каже Майкъл, на когото беше прилошало. — Трябва да сме напълно сигурни.

— Жив или мъртъв, вече не можем да му помогнем — грубо го прекъсна Клеменза. — Да се връщаме къщи, Майк.

— Не — тихо промълви Майкъл. — Трябва да отидем там. Може би Пишота ни чака? Или Стефан Андолини? Те ще ни кажат какво да правим. Може би трупът не е на Джулиано — не мога да повярвам, че е загинал преди самото заминаване, когато Завещанието му е в сигурни ръце.

Клеменза въздъхна, забеляза изписаното по лицето на младежа страдание. Може би трупът наистина не бе на Джулиано, може би Пишота ги очакваше. Може би бандитът искаше да отвлече вниманието на карабинерите, които бяха по следите му.

Слънцето бе достигнало зенита си. Клеменза нареди на хората си да паркират колите и да го последват. Двамата с Майкъл стигнаха до края на претъпканата с народ улица. Хората се тълпяха на завоя към съседната уличка, преградена от военни коли; кордон от карабинери препречваше пътя на тълпата. По продължение на страничната уличка имаше няколко разделени от дворове къщи, Клеменза и Майкъл се

опитаха да надникнат през главите на хората, за да разберат какво става. Някакъв офицер пропускаше през кордона журналисти и официални лица след щателна проверка на документите им.

— Има ли начин да заобиколим този карабинер? — запита Майкъл.

Клеменза го хвана под ръка и го изведе от тълпата.

След час се озоваха в някаква къща, която също бе заобиколена с двор и се намираше на петна десетина метра от мястото, където стоеше тълпата. Клеменза остави там Майкъл с четирима души, а самият той, с двама други, отиде в града. Върнаха се след час, старият мафиоз беше дълбоко потресен.

— Лоша работа, Майк — каза той. — Изпратиха да доведат от Монтелепре майката на Джулиано, за да разпознае тялото. Тук е и командирът на специалния отряд, полковник Лука. Непрекъснато пристигат журналисти от целия свят, дори от Съединените щати. Градът се е превърнал в лудница. Трябва незабавно да изчезнем.

— Ще тръгнем утре — рече Майкъл. — Измислили начин да се промъкнем през полицейския кордон?

— Не.

— Да видим какво може да се направи — каза Майкъл.

Излязоха на улицата въпреки протестите на Клеменза.

Градът гъмжеше от карабинери и Майкъл си помисли, че са най-малко хиляда. Стотици фотографии се тълпяха по улиците. Камиони и автомобили преграждаха достъпа до двора, където лежеше тялото. Група офицери се запътиха към ресторанта; разнесе се слух, че полковник Лука устройва празничен обяд в чест на победата; Майкъл успя да разгледа полковника. Той беше дребен, жилав човек с тъжно лице; поради горещината бе свалил украсената си с галони фуражка и изтриваше оплешивяващата си глава с бяла кърпа. Заобиколиха го група фоторепортери и журналисти, които го фотографираха и му задаваха въпроси. Полковникът отегчено ги прогони с ръка и влезе в ресторанта, без да си направи труда да им отговори. Майкъл и Клеменза с мъка си пробиваха път през навалищата. Мафиозът реши да се върнат в къщата и да изчакат допълнителни сведения привечер един от хората му съобщи, че Мария Ломбардо познала в убития своя син.

Вечеряха в някакъв ресторант на открито; радиото гърмеше: предаваха съобщение за смъртта на Джулиано. Според официалната

версия полицаите обкръжили къщата, където се укривал, и му заповядали да се предаде. Джулиано незабавно открил огън. Капитан Перензе, началник-щаб на полковник Лука, даваше интервю по радиото. Разказваше как Джулиано се опитал да избяга — капитанът се втурнал след него и го хванал натясно в двора. Бандитът се нахвърлил върху него като разярен лъв, но Перензе успял да го убие с един изстрел. Всички слушаха със затаен дъх, никой не се докосваше до храната. Келнерите зарязаха работата си и наостриха уши.

Клеменза се обърна към Майкъл:

— Тук има нещо подозрително. Ще заминем още тази нощ.

В този момент улицата пред ресторанта се изпълни с карабинери. Някаква служебна кола спря до тротоара и от нея изскочи инспектор Веларди. Той се приближи до масата, сложи ръка на рамото на Майкъл и каза:

— Арестуван сте.

Втренчи ледените си сини очи в Клеменза и добави:

— Вие също ще дойдете с нас, за всеки случай. Един съвет: ресторантът е обграден от стотина карабинери. Не вдигайте излишен шум, ако не искате да последвате Джулиано в ада.

Полицейският камион спря до тротоара. Полицаите обкръжиха Майкъл и Клеменза, обискираха ги и грубо ги натикаха в колата. Фоторепортерите, които седяха на съседните маси, наскачаха и насочиха фотоапаратите си, но карабинерите ги прогониха с палките си. Инспектор Веларди наблюдаваше сцената с мрачна, победоносна усмивка.

На другия ден бащата на Тури Джулиано произнесе реч от балкона на дома си в Монтелепре. Той се обърна към събралите се на улицата хора и по стар сицилиански обичай обяви вендата на хората, които бяха предали сина му. Старецът даде клетва да отмъсти на убиеца на Джулиано и съобщи, че Тури не бил загинал от ръката на капитан Перензе или на друг карабинер. Той обвини Аспину Пишота.

ДВАДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА

Повече от година черният червей на предателството се бе загнездил в сърцето на Аспану Пишота.

Той бе останал верен на приятеля си от детинство и беше свикнал безпрекословно да му се подчинява. Джулиано винаги изтъкваше, че Пишота е дясната му ръка, докато Пасатемпо, Теранова, Андолини и Силвестро оставаха негови подчинени. Но силната личност на Джулиано правеше равенството между тях символично — Тури бе истинският командир на бандата, а Пишота безрезервно приемаше заповедите му.

Смелостта на Джулиано бе ненадмината, той нямаше равен на себе си в партизанската война и също като Гарибалди бе спечелил сърцата на сицилианците. Идеалист и романтик, той притежаваше едва ли не животинска хитрост, която изпълваше с възхищение сънародниците му. Но имаше и недостатъци, които Пишота опитваше да поправи. Джулиано настояваше да раздават на бедните най-малко половината от плячката. Пишота често го кореше:

— Не можеш да бъдеш едновременно богат и обичан. Нима си въобразяваш, че сицилианците ще ти се притекат на помощ в борбата срещу Рим? Лъжеш се: ще те обичат, докато им даваш пари, ще те укриват, когато си преследван, и никога няма да те предадат. Но те не са революционери по душа.

Пишота не вярваше на обещанията на дон Кроче и на християндемократите и решително се обяви против унищожаването на комунистическите и социалистическите организации в Сицилия. Той предупреждаваше Джулиано, който се надяваше да получи амнистия от правителството:

— Никога не ще те помилват, а дон Кроче няма да допусне да оспорваш властта му. Нямаме друг избор, освен да откупим свободата си или да умрем с оръжие в ръка. Последната възможност съвсем не е лоша — поне за мен.

Но Джулиано отказваш да го послуша. Постепенно Пишота започна да го ненавижда и в главата му се зароди мисълта за

предателство.

Джулиано си оставаше наивник, който искрено вярваше в доброто у човека, докато приятелят му разсъждаваше по-трезво. Пишота веднага осъзна, че пристигането на специалния отряд на полковник Лука означава край на тяхното приключение. Може би щяха да спечелят още много победи, но загубата означаваше сигурна смърт. Джулиано и Пишота се скараха, както Ролан и Оливие в легендата за Карл Велики. Опиянен от геройството си, Джулиано не искаше да отстъпи. Пишота започна да се чувства като Оливие, който напразно молил Ролан да надуе рога си.

Пишота осъзна колко различни бяха съдбите им едва когато Джулиано се влюби и се ожени за Юстина. Приятелят му щеше да замине за Америка, да създаде семейство, докато самият той вечно щеше да си остане бандит. Пишота съзнаваше, че няма да живее дълго — туберкулозата или куршумът скоро щяха да го довършат. Съдбата не бе предопредила да види Америка.

Пишота се тревожеше най-много от факта, че любовта и нежността на младото момиче оказваха странно влияние върху Джулиано, който се превърна в безмилостен бандит: убиваше карабинерите, които до скоро само взимаше в плен, разстреля Пасатемпо, преди да свърши меденият си месец; стана безпощаден към заподозрените в предателство хора. Пишота се ужасяваше от мисълта, че приятелят му, когото бе защитавал и обичал през целия си живот, може да се обърне против него. Сигурен бе, че Джулиано ще го ликвидира, ако научи за дейността му през последно време.

През последните три години дон Кроче внимателно наблюдаваше отношенията между Джулиано и Пишота. Двамата бандити бяха единствената пречка за осъществяването на грандиозните замисли на дона, които щяха да го превърнат в пълноправен господар на Сицилия. Отначало той смяташе да присъедини бандата на Джулиано към армията на „Приятелите на приятелите“. С тази цел изпрати при него Хектор Адонис с конкретно предложение: Тури Джулиано ще стане велик военачалник, а дон Кроче — забележителен политик. Но младежът не склони глава пред дона и продължи да следва избрания от него път, като помагаше на бедните и се опитваше да освободи

Сицилия от игото на Рим. Подобно поведение бе непонятно за мафиоза.

В периода между хиляда деветстотин четиридесет и трета и хиляда деветстотин четиридесет и седма година Джулиано бе на върха на славата, докато дон Кроче все още се мъчеше да заздрави връзките между „Приятелите на приятелите“. Мафията не се бе съвзела напълно от тежките загуби, нанесени от фашисткия режим на Мусолини. В старанието си да намали влиянието на Джулиано дон Кроче го уговори да влезе в сътрудничество с християндемократическата партия. Междувременно мафиозът отново изграждаше империята и изчакваше да удари неговият час. Първият му ход беше гениален: вината за кръвопролитие при Портела дела Джинестра изцяло падна върху Джулиано, а донът остана зад кулисите. Така бандитът завинаги се прости с надеждата да получи амнистия от правителството и не можеше да претендира за ролята на господар на Сицилия. Убийството на невинни хора навеки опетни репутацията на любимеца на бедните. След езекутирането на шестимата главатари дон Кроче разбра, че предстои борба на живот и смърт между „Приятелите на приятелите“ и бандата на Джулиано.

Мафиозът насочи вниманието си към Пишота. Бандитът беше умен, но като всички младежи подценяваше злото и страха, притаени в душата дори на най-великите хора. Освен това Пишота не беше чужд на светските удоволствия и съблазни. Джулиано презираше парите, а Пишота обичаше радостите, които му доставяха те. Джулиано не притежаваше пукнат грош, въпреки че с престъпленията си бе спечелил повече от милиард лири. Той раздаваше своя дял от плячката на бедните и помагаше на близките си.

Дон Кроче забеляза, че Пишота шие дрехите си при най-известния шивач в Палермо и посещава най-скъпите проститутки. Семейството му живееше много по-охолно от родителите на Джулиано. Донът научи, че Пишота влага под чуждо име парите си и взима различни предпазни мерки, което говореше, че няма намерение да се остави да го убият. Притежаваше фалшиви документи за самоличност с три различни имена, и къща в Трапани, където можеше да се укрие. Дон Кроче бе сигурен, че всичко това Пишота прави тайно от Джулиано. Ето защо с интерес и удоволствие очакваше посещението на младежа, който знаеше, че винаги е добре дошъл в

дома на мафиоза. Въпреки това донът благоразумно взе необходимите мерки за сигурност: обкръжи се с надеждна охрана и предупреди полковник Лука и инспектор Веларди да бъдат готови, ако срещата преминеше според предвижданията му. В случай, че се излъже в преценката си и разбере, че младежът играе двойна роля, с цел да го убие, сам щеше да ликвидира Пишота.

Пишота доброволно предаде оръжието си преди срещата с дон Кроче. Не се страхуваше, защото преди няколко дни бе направил огромна услуга на мафиоза, като го бе предупредил за намерението на Джулиано да нападне хотела.

Двамата останаха насаме, след като прислугата поднесе храна и вино. Като гостоприемен домакин, донът напълни чинията и чашата на Пишота.

— Играта свърши — започна мафиозът. — Сега трябва внимателно да преценим положението, защото решението ни ще определи нашето бъдеще. Надявам се, че си готов да ме изслушаш.

— Не познавам вашите проблеми — каза Пишота. — Но зная, че трябва да бъда безкрайно съобразителен, за да спася кожата си.

— Не искаш ли да избягаш? — попита донът. — Няма ли да последваш Джулиано в Америка? Наистина, виното им не е толкова хубаво, зехтинът им прилича на вода, освен това там поставят престъпниците на електрическия стол — американците не са така любезни, като нашето правителство. Всяко прибързано действие се наказва, но общо взето, животът съвсем не е лош.

— Какво ще правя в Америка? — запита Пишота и се засмя. — Предпочитам да опитам щастието си тук. Правителството ще ме забрави след заминаването на Джулиано, но дори да ме преследват, винаги мога да се скрия в необятните планини.

— Разбрах, че страдаш от туберкулоза — загрижено каза донът. — Успяваш ли да се снабдяваш лекарства?

— Лекарствата не са проблем — отвърна Пишота. — Уверявам ви, че едва ли ще умра от болестта си — той се усмихна подигравателно.

Да поговорим като истински сицилианци — сериозно каза мафиозът. — В детството и на младини считаме за естествено да

обичае приятелите си, да бъдем щедри към тях и да прощаваме грешките им. Всеки нов ден е прекрасен, пред нас се разкрива светлото бъдеще, светът не е опасен — с носталгия си припомняме тези щастливи времена. Но когато пораснем и започнем сами да припечелваме хляба си, започваме да подбирате приятелите си. Родителите вече не бдят над нас, не се задоволяваме с невинните детски удоволствия. У нас заговаря честолюбието — искаме да станем прочути, могъщи, богати или просто да се предпазим от злото. Зная, че обичаш Тури Джулиано, но е крайно време да си зададеш въпроса, каква е цената на тази обич. И дали тя съществува след всичките тези години, или се е превърнала в спомен?

Донът очакваше отговор, но Пишота го гледаше безмълвно — преbledнялото му лице бе вкаменено и бяло като скалите по склоновете на планината Камарата.

— Джулиано не трябва да остане жив или да избяга — продължи дон Кроче. — Знай, че ще се превърнеш в мой враг, ако му останеш верен. Ще имаш нужда от подкрепата ми, за да останеш жив след заминаването на Джулиано.

— Завещанието на Тури е на сигурно място при приятели в Америка. — Ако убиете Джулиано, те ще публикуват документите и правителството ще трябва да подаде оставка. Следващото правителство може да ви принуди да се оттеглите във вилата си във Вилаба, дори нещо по-лошо.

Донът се изкиска, после избухна в смях.

— Чел ли си знаменитото Завещание? — запита той.

— Да — отвърна смаяният от реакцията му Пишота.

— А пък аз не съм, но реших да действувам все едно, че не съществува — заяви донът.

— Какво ви кара да мислите, че ще предам Джулиано? — запита Пишота.

— Ти ни предупреди за нападението срещу хотела — усмихнато отвърна донът. — Нима жестът ти не бе предизвикан от приятелски чувства?

— Направих го заради Джулиано — каза бандитът. — Тури е обезумял. Исква да ви убие, но не разбира, че с вашата смърт губим всякаква надежда. „Приятелите на приятелите“ няма да се успокоят, докато не ни ликвидират и Завещанието няма да ни помогне. Тури

отдавна можеше да избяга, но отлагаше заминаването си с надеждата да ви отмъсти. Помолих ви за среща, за да ви съобщя, че след няколко дни Джулиано ще замине и ще сложи край на вендетата. Позволете му да напусне острова.

Дон Кроче вдигна поглед от чинията си, облегна се назад и отпи от чашата си.

— Разсъждаваш детински — промърмори той. — С Джулиано е свършено — прекалено е опасен, за да остане жив. Но аз не мога да го убия, защото искам да остана тук и да осъществя плановете си. Джулиано е любимец на целия народ, многобройните му последователи ще отмъстят за смъртта му. Ще оставя карабинерите да свършат тази работа вместо мене. Ти си единственият, който може да примами Джулиано в капана.

Той замълча, след което рече бавно, сякаш претегляше всяка дума:

— С вашия свят е свършено. Можеш да останеш в него и да загинеш или да избягаш, за да се спасиш.

— И господ не ще ме спаси, когато се разбере, че съм предал Джулиано — каза Пишота.

— Трябва само да ми събщиш мястото на следващата ви среща, останалото е работа на полковник Лука и инспектор Веларди.

Донът замълча и добави:

— Джулиано се е променил — вече не е другарят от детинството и твой най-верен приятел. Той мисли само за себе си. Крайно време е и ти да сториш същото.

На пети юли вечерта Пишота пое към Каstellветрано. Беше приел предложението на дон Кроче и му бе съобщил мястото, където трябваше да се срещне с Джулиано. Мафиозът щеше да информира полковник Лука и инспектор Веларди. Пишота не издаде, че Джулиано ще го чака в къщата на чичо Пепино, каза само, че ще се срещнат в Каstellветрано. Той посъветва дон да действа предпазливо, защото Джулиано притежава шесто чувство, с което подушва опасността.

Но когато Пишота почука на вратата на чичо Пепино, старият колар го посрещна необичайно хладно. Младежът се усъмни, че старецът подозира нещо. Навярно бе забелязал армията карабинери в

града и безпогрешната му интуиция на сицилианец му бе подсказала за извършеното предателство.

За миг Пишота изпита ужасна мъка от мисълта, че майката на Джулиано ще научи кой е предал сина ѝ. Как щеше да живее, ако един ден тя го заплюеше в лицето и го наречеше предател и убиец? Спомни си как се прегърнаха и плакаха; Пишота се закле, че ще бди над Тури, и я целуна. Тази целувка се оказа целувката на Юда. За миг му хрумна да убие стареца и да сложи край на живота си.

— Ако търсиш Тури, той вече си тръгна — каза чичо Пепино.

Старецът съжали Пишота, който беше блед като платно и едва дишаше.

— Да ти наля ли една мастика?

Пишота поклати глава и тръгна към вратата. Старецът извика след него:

— Пази се, градът е пълен с карабинери.

Пишота се вцепени от страх. Какъв глупак бе излязъл — трябваше да се досети, че Джулиано ще подуши капана. Може би вече бе разбрал кой е предателят.

Лунните лъчи посребряваха развалините на древния гръцки град. Джулиано седеше на полуразрушените стъпала на храма и мечтаеше за Америка.

Беше необичайно тъжен — рухнали бяха наивните му мечти. Някога бе изпълнен с надежда за бъдещето, което неизменно свързваше с бъдещето на Сицилия, безгранично вярваше в безсмъртието си. Целият народ го обичаше, но преди бе негов благодетел, а сега му се струваше, че носи на хората само нещастие. Странно защо, но се почувствува изоставен. Ободри го мисълта, че Пишота му бе останал верен. Един ден двамата щяха да възродят своите идеали и мечти. В края на краищата нали бяха започнали всичко сами?

Луната се скри зад облаците и древният град потъна в мрак; развалините приличаха на скелети, очертани върху черния фон на нощта. Джулиано дочу шумолене на камъчета и свличаща се пръст, стиснал автомата в ръка, отново се претърколи зад мраморните колони. Луната величествено изплува от облаците и той видя Аспану Пишота,

застанал сред заобиколената от развалини улица, която водеше към града.

Пишота предпазливо пристъпваше по каменистата пътека, взираше се в мрака и шепнешком викаше Тури. Джулиано изчака да отmine колоните и изскочи от прикритието си.

— Пак спечелих, Аспану — извика той, както по време на детските игри.

За негова изненада Пишота уплашено трепна и рязко се обърна.

Джулиано отново се настани на стъпалата и сложи автомата до себе си.

— Седни до мен — обърна се той към приятеля си. — Навярно си уморен. Кой знае, може би за последен път ще си поговорим насаме.

— Да отложим разговорите за Мазара дел Вало — каза Пишота. — Там е по-безопасно.

— Имаме още време, а ти трябва да си починеш, иначе отново ще започнеш да храчиш кръв. Хайде, седни до мен — Джулиано посочи стъпалото до себе си.

Видя, че Пишота свали автомата от рамото си, и помисли, че иска да го остави на земята. Джулиано се изправи и протегна ръка на приятеля си, за да му помогне при изкачването на стъпалата. Внезапно осъзна, че Пишота насочва оръжието си към него. Тялото му се вцепени, за първи път през тези седем години бе изненадан и неподготвен.

А Пишота бе обезумял от ужас при мисълта, че приятелят му може да го попита:

— Аспану, кой е предателят в нашата банда? Аспану, кой предупреди дон Кроче, кой заведе карабинерите в Кастелветрано? Аспану, защо се срещна с дон Кроче?

Най-много се страхуваше от мига, в който Джулиано можеше да каже:

— Аспану, ти си мой брат.

Страхът го накара да натисне спусъка.

Куршумите откъснаха ръката на Джулиано и надупчиха тялото му. Ужасен от стореното, Пишота очакваше приятелят му да падне. Но той бавно започна да слиза по стъпалата, от раните му шуртеше кръв. Обзет от суеверен страх, Пишота побягна. Хвърли поглед през рамо —

Джулиано продължаваше да го преследва, после тялото му рухна на земята.

Джулиано не съзнаваше, че е настъпил последният му час; в главата му всичко се обърка: стори му се, че двамата с Аспану тичешком слизаха по планинския път, както през онази нощ преди седем години. От древните римски цистерни бликаше вода, опияняваше го ароматът на екзотични цветя, пробягваха покрай статуите на светци в крайпътните параклиси — и Джулиано извика, както тогава: „Аспану, аз вярвам!“ — вярваше в щастieto, в искрената обич на своя приятел. Милосърдната смърт не му позволи да научи за предателството на Аспану и за своето последно поражение. Джулиано умря, докато сънуваше.

Аспану Пишота побягна, прекоси полето и излезе на пътя за Каstellветрано. Там използва специалния си пропуск, за да се свърже с полковник Лука и инспектор Веларди. Именно те разпространиха слуха, че Джулиано бил попаднал в клопка и бил убит от капитан Перензе.

През онази утрин на пети юли хиляда деветстотин и петдесета година Мария Ломбардо стана рано. Събуди я настойчиво почукване на вратата. Мъжът ѝ отвори, върна се и каза, че се налага да замине и навярно ще отсъства през целия ден. Тя надникна през прозореца и го видя да се качва в изрисуваната каруца на чичо Пепино. Дали знаеха нещо за Тури? Беше ли успял да избяга, или се бе случила беда? Постоянното ѝ безпокойство прерасна в панически страх, който не ѝ даваше покой вече седем години. Не можеше да си намери място от тревога; след като почисти къщата и приготви зеленчуците за обяда, тя отвори вратата и погледна към улицата.

Не видя нито един съсед, дори децата не играеха по Виа Бела. Повечето мъже бяха в затвора, обвинени в сътрудничество с бандата на Джулиано. Наплашените жени не позволяваха на децата да излизат на улицата. Взводове карабинери охраняваха двата края на Виа Бела, по която патрулираха въоръжени войници, други бяха заели позиции върху покривите. Пред къщите бяха паркирани военни джипове, бронирана кола преграждаше улицата откъм казармата Белампо. Градът бе окупиран от две хиляди войника на полковник Лука, които

успяха да настроят срещу себе си всички жители: закачаха жените, плашеха децата, гавреха се с мъжете, които не бяха в затвора. Всички те бяха в Монтелепре, за да убият сина ѝ. Но той вече беше в Америка, на свобода; след време и родителите му щяха да отидат при него и да заживеят спокойно.

Мария Ломбардо се върна в къщата и продължи работата си, но усещаше странна тревога. Излезе на задния балкон и погледна към планината, откъдето Тури наблюдаваше с бинокъл родния дом. Винаги, когато заставаше тук, чувстваше, че синът ѝ бе до нея; странно защо, но днес не усети нищо — значи Тури беше в Америка.

Силно почукване на вратата я накара да се парализира от страх, после бавно отиде да отвори. На прага стоеше Хектор Адонис, външният му вид я смая. Беше небръснат, с разрошени коси, без вратовръзка. Ризата под сакото му беше измачкана, с мръсна, яка. Порази я сгърченото от мъка лице на професора, по което нямаше и следа от обичайното достойнство. Очите му бяха пълни със сълзи. От гърдите на Мария Ломбардо се изтръгна сподавен вик.

Хектор Адонис влезе и прошепна:

— Мария, моля те, недей.

Последва го някакъв съвсем млад лейтенант. Мария Ломбардо погледна към улицата. Три черни коли с карабинери зад воланите чакаха пред дома ѝ. От двете страни на вратата стояха въоръжени хора.

Младият лейтенант с розово лице сне фуражката си и я пъкна под мишница.

— Вие ли сте Мария Ломбардо Джулиано? — запита той с официален тон.

Акцентът му бе на северняк от Тоскана.

— Да — отвърна майката със свито гърло, устата ѝ беше пресъхнала.

— Моля ви да ме придружите до Кастелветрано — каза офицерът. — Колата ни чака. Надявам се, че не възразявате вашия приятел да дойде с нас.

Очите на Мария Ломбардо се разшириха.

— Защо трябва да отида там? — попита тя с малко по-уверен глас. — Не познавам никого в Кастелветрано.

— Налага се да разпознаете някакъв човек — тихо каза лейтенантът. — Предполагаме, че е вашият син.

— Не, не е синът ми, той никога не е ходил в Кастелветрано — промълви майката. — Мъртъв ли е?

— Да — отвърна офицерът.

Мария Ломбардо нададе протяжен вопъл и падна на колене.

— Синът ми никога не е ходил в Кастелветрано — повтори тя.

Хектор Адонис се приближи и сложи ръка на рамото ѝ.

— Трябва да отидеш — каза той. — Може би е някаква хитрост — Тури неведнъж е заблуждавал полицията.

— Не — изплака майката. — Няма да отида, няма да отида.

— Мъжът ви вкъщи ли е? — запита лейтенантът. — Може да дойде вместо вас.

Мария Ломбардо си спомни посещението на чичо Пепино в ранни зори и лошото предчувствие, което изпита при вида на изрисуваната каруца.

— Почакайте — прошепна тя.

Отиде в спалнята, преоблече се в черна рокля и се забради с черна кърпа. Лейтенантът ѝ отвори вратата и тя излезе на претъпканата с войници улица. Хвърли поглед към срещуположния край на Виа Бела, откъдето се излизаше на площада — стори ѝ се, че вижда как по огряната от юлското слънце улица Тури и Аспану водят тяхното магаре при вълшебното муле — през този ден преди седем години синът ѝ се бе превърнал в убиец и бандит. Мария Ломбардо се разплака, лейтенантът я хвана под ръка и ѝ помогна да се качи в една от черните коли. Хектор Адонис седна до нея. Колата мина покрай смълчаните карабинери и Мария Ломбардо сложи глава на рамото на професора. Вече не плачеше, но изтръпваше от ужас при мисълта какво я очаква в Кастелветрано.

Тялото на Тури Джулиано остана на двора в продължение на три часа. Той сякаш спеше — проснат по корем, обърнал главата си вляво, свил едното си коляно. Но бялата му риза беше обагрена с кръв. До обезобразената му ръка се въргаляше автомат. Наоколо се тълпяха фоторепортери и кореспонденти от Палермо и Рим. Фотограф от списание „Лайф“ се суетеше около капитан Перензе. Снимката му щеше да бъде публикувана с надпис, който оповестяваше, че това е човекът, убил прочутия Джулиано. На фотографията капитан Перензе

изглеждаше добродушен, тъжен и леко озадачен. Носеше фуражка, която му придаваше вид по-скоро на любезен бакалин, отколкото на полицай.

Вестниците по цял свят поместваха множество снимки на Джулиано. Върху протегнатата му ръка се виждаше изумруденият пръстен на херцогинята, около кръста му бе опасан коланът със златна катарам, с гравирани на нея лъв и орел. Трупът лежеше в локва кръв.

Малко преди пристигането на Мария Ломбардо пренесоха тялото в градската морга и го положиха върху огромна овална мраморна маса. Моргата се намиреше в заобиколеното от черни кипариси гробище. Въведоха Мария Ломбардо и я сложиха да седне на каменната пейка. Налагаше се да почакаат полковника и капитана, които празнуваха победата си в ресторанта на хотел, „Селиний“. Майката отново се разплака при вида на журналистите и любопитните граждани, който многобройните карабинери едва успяваха да удържат. Хектор Адонис се опита да я успокои.

Най-сетне заведоха Мария Ломбардо в моргата. Струпаните около овалната маса чиновници ѝ задаваха въпроси, но тя не ги чуваше — очите ѝ бяха приковани в лицето на Тури.

Никога не бе изглеждал толкова млад. Стори ѝ се, че вижда детето, което се прибира вкъщи, уморено след цял ден игра с неговия Аспану. Лицето му бе чисто, с изключение на кално петънце на мястото, където челото му се бе допирало до земята. Действителността подеждва отрезвяващо на Мария Ломбардо, тя дойде на себе си и започна да отговаря на въпросите.

— Да — каза тя, — потвърждавам, че това е синът ми Тури, когото родих преди двадесет и седем години.

Чиновниците продължаваха да говорят, подаваха ѝ за подпис някакви документи, но тя не ги виждаше и не ги чуваше. Не виждаше и не чуваше напиратата от всички страни тълпа, викове на журналистите и на фоторепортерите, които се мъчеха да разкъсат кордона от карабинери и да я снимат. Изцяло отдадена на скръбта си, тя целуна бялото като мрамор чело, посиняващите устни, разкъсаната от куршумите ръка.

— О, сине мой, моя кръв — прошепна майката — каква страшна участ те сполетя!

После загуби съзнание. Дежурният лекар ѝ направи инжекция; Мария Ломбардо се свести и настоя да я заведат в двора, където бе лежало тялото на сина ѝ. Там коленичи и започна да целува кървавите петна по земята.

Едва когато се върна в Монтелепре, научи от мъжа си, че Тури е убит от нейния любимец Аспану.

ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

Закараха арестуваните Майкъл Корлеоне и Питър Клеменза в затвора в Палермо, откъдето ги заведоха на разпит при инспектор Веларди.

Шестима въоръжени до зъби карабинери седяха в кабинета на инспектора. Той кимна с ледена учтивост на новодошлите и се обърна към Клеменза.

— Вие сте американски поданик. В паспорта ви е обозначено, че сте на гости при своя брат, дон Доминик Клеменза от Трапани. Казаха ми, че донът бил достоен човек. Уважаван човек. — Инспекторът произнесе традиционната фраза с явен сарказъм. — Но ето че ви намираме въоръжен до зъби в компанията на Майкъл Корлеоне, в същия град, където само преди няколко часа бе убит Джулиано. Как ще обясните поведението си?

— Бяхме тръгнали на лов за зайци и лисици — каза Клеменза. — Отбихме се да закусим в едно кафене и забелязахме суматохата в Кастелветрано. Полюбопитствувахме да видим какво става.

— Навярно американците ходят на лов за зайци с автомати — язвително процеди инспекторът и се обърна към Майкъл Корлеоне. Имах удоволствието да се срещна с вас и зная защо сте тук. Знае го и дебелият ви приятел. Но обстоятелствата се промениха след приятния обед преди няколко дни. Джулиано е мъртъв, а вие сте съучастници в престъпен заговор за организиране на бягството му. Вече не съм задължен да се отнасям любезно с мръсници като вас. Подготвили сме вашите признания — съветвам ви да ги подпишете.

В този момент в кабинета се появи офицер от карабинерите и прошепна нещо на инспектора.

— Нека влезе — раздразнено отсече полицаят.

Неканеният гост се оказа дон Кроче; беше все така небрежно облечен, както в деня на прочутия обяд с Майкъл. Лицето му с цвят на махагон беше безизразно. Приблужи се към Майкъл с клатушкащата си походка и го прегърна, ръкува се с Питър Клеменза, обърна се и

безмълвно втренчи поглед в инспектора. Мощното му тяло излъчваше животинска сила, лицето му бе властно, очите му хвърляха мълнии.

— Тези хора са мои приятели — заяви той. — С какво право се отнасяте към тях с подобно неуважение?

Отмереният му глас не издаваше гняв — просто задаваше въпрос, който изискваше конкретен отговор. Но тонът му ясно показваше, че нищо не оправдава арестуването на приятелите му. Инспектор Веларди вдигна рамене.

— Делото им ще бъде разгледано в съда — заяви той.

Дон Кроче се отпусна в креслото до бюрото на полицаия и избърса челото си с кърпа. След това промълви спокойно, без следа от заплахата:

— От уважение към приятелството ни ви моля да позвъните на министър Треца и да го запитате за мнението му по този въпрос. Ще ви бъде безкрайно признателен.

Инспектор Веларди отрицателно поклати глава. Сините му очи бяха загубили студенината си и горяха от омраза.

— Никога не съм бил ваш приятел — процеди той. — Действах по заповед, която вече не е в сила след смъртта на Джулиано. Тези хора ще се явят пред съда; ако имах власт, вие щяхте да седите редом с тях на подсъдимата скамейка.

В този момент телефонът на бюрото иззвъня. Инспекторът, който наблюдаваше реакцията на дон Кроче, изобщо не протегна ръка към слушалката.

— Обадете се, сигурно е министър Треца — каза донът.

Инспекторът бавно вдигна слушалката, без да сваля поглед от мафиоза, и мълчаливо слуша няколко минути.

— Ще бъде изпълнено, ваше превъзходителство — каза той и затвори.

Отпусна се тежко в креслото си и се обърна към Майкъл й Питър Клеменза:

— Свободни сте.

Дон Кроче се изправи и размаха ръце, сякаш пропъждаше пиленца от някой двор, за да насочи Майкъл и Клеменза към вратата. Сетне се обърна към инспектор Веларди.

— Цяла година се отнасях към вас изключително любезно, въпреки че не обичам чужденците в родната си Сицилия. За награда

днес ме оскърбихте пред моите приятели и пред вашите колеги. Но аз не съм злопаменен. Надявам се скоро да вечеряме заедно и да подновим приятелството си на основата на взаимното разбирателство.

След пет дни инспектор Фредерико Веларди бе застрелян посред бял ден на главния булевард в Палермо.

Два дни по-късно Майкъл се завърна в родината. По този повод роднините му устройоха голямо семейно тържество. Брат му Фреди долетя от Лас Вегас, пристигна Кони с мъжа си Карло, тук бяха семейство Клеменза и Том Хейгън със съпругата си. Гостите прегърнаха Майкъл, пиха за негово здраве и му правеха комплименти за външния му вид. Не споменаваха дългите, прекарани в изгнание години, нито смъртта на Съни, правеха се, че не забелязват обезобразеното му лице. Тържеството бе в чест на завръщането на сина в родния дом, сякаш бе пристигнал от колежа или от дълго пътуване. Майкъл седеше от дясната страна на баща си; най-сетне се чувствуваше в пълна безопасност.

На другата сутрин спа до късно — първият му спокоен сън, откакто беше избягал от Америка. Майка му беше приготвила закуската и го целуна, когато седна на масата — твърде необичаен жест на привързаност от нейна страна. Досега го бе целунала само при завръщането му от фронта.

След закуската Майкъл отиде в библиотеката и откри, че баща му го очаква. Остана учуден от отсъствието на Том Хейгън, но разбра, че Кръстникът иска да говори с него насаме.

Дон Корлеоне тържествено наля две чашки мастика и подаде едната на Майкъл.

— За нашето бъдещо сътрудничество — произнесе той.

— Благодаря — каза Майкъл. — Страхувам се, че трябва още много да се уча.

— Така е — рече дон Корлеоне. — Но разполагаме с много време, аз ще ти помагам.

— Смятам, че първо трябва да изясним историята с Джулиано.

Донът тежко се отпусна в креслото си и изтри влажните си от питието устни.

— Да — промълви той, — много печална история. Надявах се да избяга, едно време бях много близък с родителите му.

— Така и не успях да разбера сложните машинации, нито кой на чия страна беше. Ти ми заповяда да се доверя на дон Кроче, но Джулиано го ненавиждаше. Предполагах, че бандитът ще бъде в безопасност, щом Завещанието пристигне в Америка, а излезе, че съм сгрешил. Но сега няма да им се размине: когато публикуваме Завещанието във всички вестници, ще се окаже, че правителството в Рим само е нахлузило примката на шията си.

Майкъл забеляза студения поглед на баща си.

— Типично за Сицилия — каза донът. — Предателството винаги води след себе си друго предателство.

— Навярно дон Кроче и правителството са сключили сделка с Пишота — замислено рече Майкъл.

— Несъмнено — съгласи се донът.

Както и преди, Майкъл не разбираше нищо.

— Но защо го убиха? В ръцете ни е Завещанието, което доказва връзките на християндемократите с Джулиано. Италианското правителство ще падне веднага след като вестниците отпечатат материала, който ще им дадем. Тук има нещо неясно.

— Завещанието ще остане в сейфа — каза дон Корлеоне с лека усмивка. — Пресата няма да научи за него.

Измина повече от минута, докато Майкъл схвана смисъла на думите му. Лицето му пребледня, за първи път в живота си усети истински гняв към баща си.

— Излиза, че през цялото време сте действували в съюз с дон Кроче — разгорещено извика той. — Вместо да му помогна, аз предадох Джулиано, излъгах родителите му. А ти измами приятелите си, съдействува за смъртта на сина им, а на мен определи ролята на Юда. Боже мой, Джулиано беше прекрасен човек, истински закрилник на сицилианците! Татко, длъжни сме да публикуваме Завещанието.

Дон Корлеоне го остави да се доизкаже, стана и сложи ръка на рамото му.

— Изслушай ме — каза той. — Всичко бе подготвено за бягството на Джулиано. Не съм сключвал никаква сделка с дон Кроче и нямах намерение да предам бандита. Самолетът ви чакаше, Клеменза и хората му имаха инструкции да ти помагат във всичко. Бягството на

Джулиано бе идеалното разрешение за дон Кроче. Но бандитът се бе закълел да му отмъсти и отлагаше бягството си с надеждата да го убие. Можеше да дойде при вас много по-рано, но реши да опита щастията си за последен път и загуби.

Майкъл се отдръпна и седна в едно от кожените кресла.

— Навярно има някаква причина, която те спира да публикуваш Завещанието — рече той. — Сигурно си се споразумял с тях.

— Точно така — каза дон Корлеоне. — След атентата срещу тебе разбрах, че нито аз, нито приятелите ми можем да гарантираме пълната ти безопасност в Сицилия. Навярно щяха да последват нови покушения срещу живота ти. Искях да съм абсолютно сигурен, че ще се завърнеш здрав и читав в Америка. Затова се споразумях с дон Кроче да те закриля, в замяна на което му обещах да разубедя Джулиано да публикува Завещанието.

Майкъл с ужас си спомни мига, в който бе съобщил на Пишота, че Завещанието се намира на сигурно място в Америка и сам бе подписал смъртната присъда на Джулиано.

— Длъжни сме да изпълним желанието на Тури заради родителите му — с въздишка каза той. — И заради Юстина. Между другото, как е тя?

— Добре е — отвърна донът. — Грижат се за нея, но момичето преживява много тежко смъртта на съпруга си.

Дон Корлеоне замълча, после добави:

— Юстина е много умна и лесно ще се приспособи към живота в нашата страна.

— Ще измамим родителите на Джулиано, ако не публикуваме Завещанието — настоя Майкъл.

— Нищо подобно — възрази дон Корлеоне. — Животът в Америка ме научи да действувам предпазливо и да бъда дипломат. Каква полза от публикуване на Завещанието? Възможно е правителството да падне, но все пак не е абсолютно сигурно. Министър Треца ще загуби поста си, но няма мислиш, че ще предприемат някакви мерки срещу него?

— Та нали е представител на правителството, което избива собствените си поданици? — разгневено извика Майкъл.

Донът вдигна рамене.

— Какво от това? Позволи ми да довърша. Нима публикуването на Завещанието ще помогне на родителите и на приятелите на Джулиано? Напротив: правителството ще се нахвърли върху тях, ще ги тикне в затвора и ще ги преследва всячески. Още по-страшно ще бъде да попаднат в черните списъци на дон Кроче. Остави ги да изживеят спокойно последните си години. Ще уговоря с правителството и с дон Кроче да не ги безпокоят. Така все пак ще извлека известна полза от Завещанието.

— Може би един ден то ще ни послужи като коз в Сицилия? — иронично рече Майкъл.

— Такъв е животът — с лека насмешка отвърна баща му.

Майкъл дълго мълча, после тихо каза:

— Не зная, струва ми се, че постъпваме нечестно. Джулиано беше истински герой и вече се е превърнал в легенда. Трябва да запазим спомена за него, не да го заличим.

Донът за пръв път прояви раздразнение. Наля си още една чаша мастика, изпи я до дъно и вдигна заканително пръст.

— Слушай внимателно, ако искаш да научиш нещо. Първото задължение на всеки човек е да остане жив, онова, което наричаме „чест“, е едва на второ място. Готов съм да поема цялата отговорност за нечестната ни постъпка, както я нарече преди малко. Действувах, воден от желанието да спася живота ти — навремето ти също прие безчестието, за да спасиш моя. Никога нямаше да напуснеш жив Сицилия без покровителството на дон Кроче. Такава е горчивата истина. Може би искаш да станеш герой като Джулиано, да се превърнеш в легенда? И да умреш като него? Обичам го, защото е син на приятелите ми, но не завиждам на славата му. Ти още си жив, а Джулиано е мъртъв. Запомни добре: в живота най-важно е да оцелееш, не да бъдеш герой. С течение на времето героите започват да изглеждат малко смешни.

Майкъл каза с въздишка:

— Джулиано нямаше друг избор.

— Ние сме по-щастливи в това отношение — заяви донът.

Такъв бе първият урок на дон Корлеоне, който завинаги се запечата в паметта на Майкъл. Този урок определи цялото му бъдеще,

подтикна го към страшни решения, които не биха му хрумнали преди. Думите на дон Корлеоне накараха Майкъл да промени представата си за чест и отношението си към героизма, помогнаха му да остане жив, но го направиха нещастен. Защото, за разлика от баща си, Майкъл завиждаше на Джулиано.

ТРИДЕСЕТА ГЛАВА

Смъртта на Джулиано сломи духа на сицилианците. Той беше техен герой, закрилник срещу богатите и аристократите, срещу „Приятелите на приятелите“, срещу правителството на християндемократите в Рим. Веднага след изчезването на Джулиано дон Кроче постави целия остров в своята преса за маслини и изстиска огромно състояние както от богатите, така и от бедните. Когато правителството се опита да построи язовири, за да осигури на населението по-евтина вода, дон Кроче нареди да взривят цялата строителна техника. Той контролираше всички източници на вода в Сицилия и нямаше сметка от изграждането на язовири. Донът се възползува от следвоенния бум в строителството — благодарение на поверителна информация и успешни преговори закупи на безценица най-добрите строителни парцели, които след това продаде много изгодно. Цялата търговия в Сицилия беше под негов контрол. На пазара в Палермо не можеше да се продаде нито един ангинар, без да се заплатят няколко сантима на дон Кроче; богатите не можеха да купят бижута на съпругите си или състезателни коне на синовете си, без предварително да са ги застраховали при него. Той управляваше с желязна ръка и в зародиш унищожаваше безнадеждните опити на селяните, които, подтиквани от безсмислените закони на италианското правителство, се стремяха да получат част от необработваемите земи на принц Олорто. Притиснати между дон Кроче, аристократите и римското правителство, сицилианците загубиха всякаква надежда.

През двете години след смъртта на Джулиано пет хиляди жители на острова, предимно млади мъже, напуснаха родината. Заминаваха за Англия, където работеха като градинари, продавачи на сладолед или келнери. Отиваха в Германия, където ги наемаха за най-черната работа, или в Швейцария, където метяха улиците и сглобяваха часовници с кукувички. Заминаваха за Франция и ставаха кухненски работници или чистачи в универсалните магазини. Други отиваха в Бразилия, където помагаша при изсичането на тропическите гори, трети бяха принудени да се сблъскат със суровата скандинавска зима. Естествено, най-

щастливи бяха избраниците на Питър Клеменза, които заминаваха за Съединените щати, за да служат на семейство Корлеоне. Сицилия се превърна в земя, обитавана от старци, невръстни деца и жени, овдовели поради икономическата вендета. Богаташите търпяха загуби, защото каменните селски къщи не осигуряваха достатъчно работна ръка за големите имения. Единствено дон Кроче преуспяваше.

Гаспаре „Аспану“ — Пишота бе предаден на правосъдието заради престъпната си дейност и получи доживотна присъда, която трябваше да излежава в затвора Укардоне. На всички бе ясно, че след време ще бъде помилван. Пишота се страхуваше само от едно — да не го убият в затвора. Неизвестно защо, амнистията се бавеше.

Пишота изпрати съобщение на дон Кроче и го заплаши, че ако не го помилват незабавно, ще разкрие връзките на бандата с Треца, както и ролята, която бе изиграл новоизбраният премиер в избиването на невинни хора при Портела дела Джинестра.

В деня след избирането на Франко Треца за министър-председател на Италия Пишота се събуди в осем часа. Той разполагаше с обширна килия, пълна с растения в саксии и големи, избродирани лично от него паравани — беше се научил да бродира след влизането си в затвора. Изработените от лъскава коприна мотиви сякаш успокояваха нервите му, когато си спомнеше детството, прекарано с Тури Джулиано, и взаимната им привързаност.

Пишота приготви кафето си и го изпи. Живееше в непрекъснат страх да не го отровят, затова пиеше само онова, което му носеха роднините, а храната даваше предварително на затворения в клетка папагал. За всеки случай държеше на полицата, редом с иглите за бродерия и парчетата плат, голям буркан със зехтин. Вярваше, че зехтинът може да обезвреди отровата или да го накара да повърне. Не се страхуваше, че ще го сполети друга участ, защото го охраняваха много добре. Не му разрешаваха да излиза от килията и допускаха до вратата ѝ само одобрени от него посетители. И днес търпеливо изчака папагалът да изяде храната, след което закуси с апетит.

Хектор Адонис излезе от дома си в Палермо и взе трамвая до затвора Укардоне. Въпреки ранния час февруарското слънце вече припичаше и професорът съжали, че носи черен костюм и

вратовръзка. Но случаят изискваше официално облекло. Адонис докосна бележката в горния джоб на самото си.

Докато пътуваше през града, имаше чувството, че го придружава призракът на Джулиано. Спомни си как една сутрин пред очите му избухна пълен с карабинери трамвай, взривен от Джулиано в знак на протест срещу задържането на родителите му в затвора. Професорът отново се запита как кроткото момче, което с интерес четеше произведенията на класиците, можа да извърши подобна жестокост. Пред погледа му се нижеха сградите, чиито стени сега бяха чисти, но Адонис мислено виждаше написаните на тях големи червени букви: „Да живее Джулиано“. За съжаление кръщелникът му не бе живял дълго. Но мисълта, че Джулиано бе умрял от ръката на най-добрия си приятел, не даваше покой на Хектор Адонис. Ето защо с огромно удоволствие прие да изпълни поставената от дон Кроче задача.

Трамваят спря пред дългата тухлена сграда на затвора, отделен от улицата от каменна стена с бодлива тел. На вратата стоеше охрана, покрай стената патрулираха въоръжени до зъби полицаи. Хектор Адонис влезе в затвора благодарение на специалния си пропуск. Човек от охраната го придружи до аптеката, където го посрещна фармацевтът Куто. Той носеше официален костюм под белоснежната си престилка. Някакъв инстинкт го бе накарал да се издокара официално за случая. Куто сърдечно се ръкува с Адонис и го покани да седне.

— Аспану взима ли редовно лекарството си? — запита професорът. — Заради туберкулозата му е предписан стрептомицин.

— Разбира се — отвърна Куто. — Той полага изключителни грижи за здравето си, дори спря да пуши. Наблюдавам любопитно явление при затворниците, които буквално съсипват здравето си, когато са на свобода: пушат прекомерно, пият като смокове и се любят до изнемогване; спят малко и не правят физически упражнения. Но щом ги осъдят на доживотен затвор, започват да правят гимнастика, отказват се от тютюна, пазят диета и не прекаляват с удоволствията.

— Навярно тук възможностите им са ограничени — отбеляза Хектор Адонис.

— Лъжете се — отвърна Куто. — В Укардонския затвор можете да получите всичко, което пожелаете. Хората от охраната са бедни, а затворниците — богати, подкупите са нещо съвсем естествено. Тук можете да се отдадете на всеки порок.

Адонис огледа аптеката. На полиците бяха подредени лекарства, големите дъбови шкафове бяха пълни с бинтове и хирургически инструменти, защото аптеката служеше едновременно и като пункт за бърза помощ. В нишата на голямото помещение се виждаха две грижливо застлани легла.

— Имате ли затруднения при доставянето на лекарството на Пишота? — заинтересува се Адонис.

— Не, имаме специална заявка. Тази сутрин му изпратих ново шишенце, запечатано по всички правила, както повечето експортни американски стоки. Лекарството е много скъпо. Учудващо е, че властите полагат такива грижи за живота му.

Двамата се усмигнаха и се спогледаха.

Аспану Пишота разпечата шишенцето със стрептомицин, отмери необходимата доза лекарство и го изпи. За миг, преди да бъде нарушена мозъчната дейност, му се стори, че течността е прекалено горчива. После тялото му се сгърчи и рухна на пода. От гърлото му се изтръгна отчаян вик, който накара пазача да изтича до вратата на килията. Пишота преодоля страшната болка, която го разкъсваше, и се изправи на крака. Гърлото му бе пресъхнало. Олюлявайки се, пристъпи към полицата, където стоеше бурканът със зехтин. Тялото му отново се сгърчи.

— Отровиха ме — извика той на пазача. — Помогни ми, помогни!

Но преди отново да падне, усети безумна ярост, защото разбра, че дон Кроче го беше надхитрил.

Пазачите тичешком занесоха Пишота в аптеката и в един глас извикаха, че бил отровен. Куто ги накара да сложат затворника върху едно от леглата в нишата и го прегледа. След това бързо приготви лекарство за повръщане, което изля в гърлото на Пишота. На пръв поглед правеше всичко възможно да спаси затворника. Единствено Адонис знаеше, че лекарството е силно разрежено и не може да помогне на умирация. Професорът се доближи до леглото, извади бележката от джоба си и я скри в шепата си; под предлог, че помага на аптекаря, той успя да я пъкне под ризата на Пишота. В същия миг хвърли поглед към красивото му лице, което сякаш бе изкривено от

мъка, но Адонис знаеше, че страшната гримаса бе причинена от неописуема болка. В агонията си младежът бе прехапал тънките си мустачки. Хектор Адонис мислено се помоли за душата му и изпита дълбока тъга. Спомни си как Пишота и Джулиано прегърнати изкачваха хълмовете и рецитираха поемата за Ролан и Карл Велики.

Откриха бележката върху трупа след около шест часа, но журналистите успяха да научат за съществуването ѝ и я отпечатаха във вестниците — цяла Сицилия коментираше нейното съдържание и смъртта на Пишота. Върху хартийката, която Хектор Адонис пъкна под ризата на Пишота, бе написано:

„Така ще умре всеки, който предаде Джулиано“.

ТРИДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Всички що-годе заможни сицилианци не погребват близките си в земята. Подобна постъпка се счита за пълно поражение, а сицилианците и бездруго са подложени на много унижения. Ето защо в гробищата се издигат каменни и мраморни мавзолеи — малки квадратни постройки, наречени *congregazioni*. Входът е преграден от железна решетка, вътре гробницата е построена на няколко нива. Поставят ковчега върху едно от тях, после запечатват отвора с цимент. Останалите места са предназначени за другите членове на семейството.

Един хубав слънчев ден, малко след смъртта на Пишота, Хектор Адонис се отправи към гробището на Монтелепре. Трябваше да се срещне с дон Кроче, двамата щяха да се поклонят пред гроба на Джулиано. Предстоеше им да уредят някои делови въпроси и едва ли можеше да се намери по-подходящо място за тайна среща: то караше хората да забравят светската суета и да простят предишните обиди. Едва ли имаше по-удобно място, за да се поздрави колегата за добре свършена работа. Дон Кроче беше длъжен да ликвидира Пишота, който беше прекалено словоохотлив и притежаваше отлична памет. Той избра Хектор Адонис за извършване на операцията. Бележката, оставена върху трупа на Пишота, бе най-гениалният ход на дон Кроче, който задоволяваше Адонис и превръщаше политическото убийство в романтично отмъщение. Хектор Адонис стоеше пред вратите на гробището и наблюдаваше как шофьорът и телохранителите помагат на дон Кроче да излезе от колата. През последната година тялото на дон бе добило чудовищни размери — сякаш се уголемяваше успоредно с нарастването на могъществото на мафиоза.

Хектор Адонис и дон Кроче влязоха заедно в гробището. Професорът вдигна очи към арката от ковано желязо над вратите. Металните пръчки се преплитаха в думи, които отправяха предупреждение към самодоволните посетители:

„Ние бяхме като вас — и вие ще станете като нас“.

Адонис не можа да сдържи усмивката си пред ироничното предизвикателство на тази фраза. Джулиано не бе способен на подобна жестокост, но навярно Пишота би изрекъл същите думи от гроба си.

Хектор Адонис вече не изпитваше към Пишота горчивата омраза, която го бе завладяла след смъртта на Джулиано. Беше отмъстил. Във въображението си виждаше само двете неразделни в игрите момчета, които бяха станали бандити в един и същи ден.

Дон Кроче и Хектор Адонис навлязоха в селището на мъртъвците, състоящо се от малки каменни и мраморни постройки. Телохранителите подкрепяха дон Кроче по каменистата алея; шофьорът носеше огромен букет цветя, който положи върху гробницата на Джулиано. Донът се наведе, педантично подреди цветята и впери поглед в залепената върху каменната врата малка снимка на Джулиано. Телохранителите го придържаха да не падне.

— Беше смело момче — каза донът и се изправи. — Всички ние го обичахме, но нима можехме да го оставим жив? Той искаше да промени света, да преобърне всичко с главата надолу. Обичаше ближните си, но никой не ги е убивал повече от него. Вярваше в бога, но похити един кардинал.

Хектор Адонис разгледа снимката. На нея Джулиано бе едва седемнадесетгодишен — възраст, когато красотата на средиземноморските жители достига пълен разцвет. Добродушното му лице бе толкова мило — човек не би повярвал, че по негова заповед бяха извършени безброй убийства.

Ах, Сицилия, Сицилия, помисли си професорът, унищожаваш най-добрите си чедра и ги стъпкваш в прахта. Върху земята ти никнат красиви като ангели деца, които после се превръщат в демони. На този остров злото процъфтява като бамбука и дивите круши. Но какво бе накарало дон Кроче да положи цветя върху гроба на Джулиано?

— Ех, защо няхах син като него! — възкликна мафиозът. — Щеше да наследи огромна империя, да стане прочут!

Хектор Адонис се усмихна. Дон Кроче несъмнено бе велик човек, но не разбираше от история. Донът имаше безчет синове, които щяха да управляват след смъртта му, щяха да наследят неговата хитрост, да ограбват Сицилия, да корумпират римското правителство.

И Хектор Адонис, именитият професор по история и литература в университета в Палермо, бе един от тях.

Двамата се отправиха към изхода. Пред гробището стоеше дълга редица каруци. Върху всяка от тях с ярки цветове бяха изобразени сцени от живота на Тури Джулиано и Аспану Пишота: ограбването на херцогинята, разстрелът на главатарите на мафията, убийството на Тури. В този миг професорът прозря цялата истина: въпреки могъществото си дон Кроче щеше да бъде забравен, докато Тури Джулиано щеше да живее вечно. Народът щеше да разкрсява свързаната с името му легенда, щеше да вярва, че Джулиано не е мъртъв, а продължава да броди из планината Камората, че някой ден отново ще се появи и ще избави Сицилия от робските вериги и нищетата. Хиляди все още неродени деца в каменните селски къщици щяха да се молят за душата и възкръсването на Джулиано.

Надареният с бистър ум Пишота внимателно бе слушал легендата за Карл Велики, Ролан и Оливие. Навярно още тогава бе намислил да свърне от праведния път, защото бе осъзнал, че ще бъде осъден на забрава, ако остане верен на приятеля си. Извършеното страшно престъпление го направи безсмъртен, както любимият му Тури.

Пишота щеше да бъде погребан в същото гробище. Двамата с Джулиано вечно щяха да съзерцават любимите си планини, съхранили скелета на Анибаловия слон, същите планини, където някога бе звучал рогът на Ролан, загинал в сражение със сарацините. Тури Джулиано и Аспану Пишота умряха млади, но щяха да останат в паметта на народа ако не вечно, то много по-дълго от дон Кроче или от самия него, професор Адонис.

Двамата мъже, единият — огромен, другият — почти джудже, излязоха заедно от гробището. Терасирани градини опасваха като зелени ленти склоновете на околните планини, където проблясваха бели скали. Понесен от слънчев лъч, към тях се спускаше малкият червеникав ястреб на Сицилия.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.